

בבלי ירושלמי תוספתא

חוברת שבועית ללימוד בי"ת
ביחד עם **תכשיטי הבית**
פרק נ"ך ליום

בעידודו של מו"ר הרה"ץ שליט"א

פרשת
דברים
כ"ט תמוז – ו' באב תשפ"ד

יוצא לאור ע"י חסידי ברסלב
יבנאל עיר ברסלב – עיר השמחה

ניתן להשיג בתיבה בכניסה ל'היכל מוהרא"ש'
או שלח צרף למייל: breslevsheli1@gmail.com

נדפס לזכות נשמתו הטהורה
של כ"ק אדמו"ר עט"ר
מוהרא"ש
ר' אליעזר שלמה בן
ר' מנחם זאב זי"ע

לזכות מורנו ורבנו הרה"צ
ר' יצחק שמואל אהרן לעזער
שליט"א

יהי רצון שימשיך להנהיג את הקהילה הקדושה מתוך
בריאות איתנה ונחת מכל יצ"ח ותלמידיו

לזכות נשמתם הקדושה והטהורה של
רבי חייא ובניו חזקיה ויהודה
ולזכות
רב המנונא סבא ורב הונא ריש גלותא

טוֹב לוֹמַר לִפְנֵי הַלְמוּד :
הַלְמוּד בָּבְלִי, יְרוּשַׁלְמִי, תּוֹסֶפְתָּא וּנְבִיאִים כְּתוּבִים יְהֵיה לְעִלּוּי
הַשְׁכִינָה הַקְדוֹשָׁה וּלְהָקֵל צַעֲרָהּ, לְעִלּוּי כָּל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל
שֶׁנִּפְטְרוּ מִן הָעוֹלָם, גְּאֻלָּה, יְשׁוּעָה, רְפוּאָה וְהַצָּלָחָה לְכֻלָּל
נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל בְּרוּחָנִיוּת וּבְגַשְׁמִיוּת, גִּלּוּי מָשִׁיחַ צִדְקֵנוּ בְּרַחֲמִים
וּבְנִין בֵּית מִקְדָּשֵׁנוּ וְתִפְאַרְתֵּנוּ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ, אָמֵן כֵּן יְהִי רָצוֹן.

וכן מודעא בפני שנים — מי שאנסוהו למכור וליתן את שלו בעל כרחו, ולכתוב שטר מכירה או מתנה בפני עדים — צריך להודיע קודם לכן לשני עדים, ולומר: דעו לכם שמכירתה זו או מתנה של שדה זו שאני רוצה לעשות לפלוני — שלא ברצון נפשי אעשה, כי אונסני בשיתחרט אחר שנעשו ונמסרו בכשרות — יבא לפוסלן. **ואין צריך לומר כתובו** — שטר מודעא. כללא דמילתא: כל מידי דזכות הוא לו — אין העדים צריכין ליטול התימנו רשות. והא דלא ניידל ותני להו, ולימא: מתאנה ומודעא וקנין בפני שנים, ואין צריך לומר "כתובו" — היינו משום דרבא קאמר להו נמשמיה דרב נחמן, ולאו בחד יומא שמעינהו, אלא כל מילתא שמעה באפי נפשיה והדר חברינהו רבא כחדא בסדר כמו ששמען. והיינו דכתבינן ביטול מודעי בשטרי מכירה ומתנה, דמעתה לא תועיל המודעא, כדמוכח בערכין בפרק "האומר" בסופי (כא, ב) גבי גט, דמהני ביטול המודעות. והוא הדין לכל השטרות. הודאה בפני שנים — אדם שמודה לחבירו בפני שנים שחייב לו מנה — צריך לומר "כתובו", שיצוום הלוה לכתוב לו שטר למלוה לעדות. דכל שעה שירצה לגבות חובו — יוציא שטרו על הלוה. אבל שלא ברשות לוה — אין כותבין, דחוב הוא לו, וכיון דעל הלוה לכתוב והוא לא צוה — איכא למימר דלא ניתב לעשות חוב שחייב מלוה בשטר. דעד השתא הוה מלוה על פה, ואף על גב דהודה בפני עדים — נאמן הוא לומר כל שעה שירצה "פרעתי" דקיימא לן (בבא בתרא קע, א): המלוה לחבירו בעדים — אין צריך לפרעו בעדים. ועבשיו כשיש בידו שטר — אין הלוה נאמן לומר "פרעתי" אלא אם כן יביא עדים שפרע בפניהם. אפילו הוציא המלוה על הלוה כתב יד או שלו לוה שהוא חייב לו — גובה מנכסים בני חורין, ואינו נאמן לומר "פרעתי", כל שכן בשטר שיש בו עדים. **קנין** — סודר, על כל דבר — בפני שנים, ולא בעי תלתא. ומשום דגבי קיום שטרות אמר שלשה — הוצרך לפרש בכל דבי דידי בשנים. **ואין צריך לומר כתובו** — כדמפרש טעמא לקמן. **קיום שטרות שלשה** — מי שיש לו שטר על חבירו, וחושש שמא ילכו העדים למדינת הים או ימותו, וכשיבא לגבות חוב הכתוב בשטר יטען הלוה כי פרוע הוא או מזויף הוא, ויצטרך לקיים שטרו בעדים המכירים תחתימת ידי עדים שבשטר, ולא ימצא, כיצד יעשה? הולך לבית דין ומביא העדים עצמן, ומעידין על תחתימת ידיהן בפני בית דין, והם כותבים בסוף הכתוב למטה מחתימות העדים: "במותב תלתא כחדא הוינא, ונפק שטרא א"ה קדמנא, ואתו פלוני ופלוני ואסהדינו אחתימות ידיהו, ואישרנוהי וקיימנוהי כרחזי", וחותמים בו שלשה הדיינים. והוא הנפק, וגם אשרתא דדיינ'. ולכך צריך שלשה, דשנים שדנו דיניהן דין אלא שנקראין בית דין חצוף, בסנהדרין (ג, א). והכא אפילו דיעבד נמי לא, דאם בן מה יש בין הנפק לשטר שלמעלה הימנו? הכא תרי תחתימי והכא תרי תחתימי, ודומה לשני עדים שמעידים ששמעו מפי עדים שלמעלה שהשטר כשר, ועד מפי עד פסול. אבל כשזכו בסוף למטה מחתימות העדים: "במותב תלתא כחדא הוינא, דאתו פלוני ואסהדינו דהאי שטרא כשר ואתו פלוני ופלוני ואסהדינו אחתימות ידיהו, ואישרנוהי וקיימנוהי כרחזי", וחותמים בו שלשה הדיינים. והוא הנפק, וגם אשרתא דדיינ'. ולכך צריך שלשה, דשנים שדנו דיניהן דין אלא שנקראין בית דין חצוף, בסנהדרין (ג, א). והכא אפילו דיעבד נמי לא, דאם בן מה יש בין הנפק לשטר שלמעלה הימנו? הכא תרי תחתימי והכא תרי תחתימי, ודומה לשני עדים שמעידים ששמעו מפי עדים שלמעלה שהשטר כשר, ועד מפי עד פסול. אבל כשזכו בסוף למטה מחתימות העדים: "במותב תלתא כחדא הוינא, ונפק שטרא א"ה קדמנא,

איבא דאמרי אמר רב יוסף דלא אמר להו תייתבו כו' — אוקי גירסא קשה לרבינו יצחק: מאי קבעי מאי ביניירזה? הא בהדיא חולקין בסתמא ועוד, דפסקינן לקמן הלכתא דחיישינן בסתמא, ואם כן היכי מצינן כולהו מתניתא, כיון דאינו אומר לסהדי "כתבו בשוקא" כו'. ברייתא"? ומיהו, לפי שנהגים עתה לכתוב בשטרי מתנה: ואמר לנו "מתנה זו כתבוה בשוקא וחתמוה בברא". הלכך, כי אמר להו נמי סתמא — דעתו לומר כמו שכותבים בשטרות. ובימי האמוראים לא היו נוהגים לכתוב כך, לכך היה צריך לומר להם בפירוש "כתבו בשוקא" כו'. ורבינו חננאל גריס: דאמר להו "לא תייתבו בשוקא ברא". וקרי ליה סתמא — שאינו אומר להם להטמין עצמו, ואומר שלא לפרסם. והיינו סתמא, כלומר: לא פרסם ולא הטמינם. אבל "כתובו" — לא חשיב סתמא, ובשר לפירוש רבינו חננאל. ולפיכך מה שנהגו לכתוב בשטרות "מתנה זו כתבוה בשוקא וחתמוה בברא" — אינו אלא לשופרא דשטרא. ומיהו, לישנא דסתמא לא משמע הכי.

שלא

דְּלָא כָּתִיב בָּהּ "אֲנַן יָדְעִינַן בֵּיהּ בְּאוּנְסָא דְּפַלְגָא" - לָאו מִדְּלָא הֵיא. - מִדְּלָא יָדְעָא דְּמַאי? אִי דְּגִיטָּא וְדְמַחֲנָתָא - גְּלוּיֵי מִילְּתָא בָּעָלְמָא הֵיא, וְאִי דְּזִבְנֵי - וְהָאְמַר רָבָא: לָא כָּתְבִינַן מִדְּלָא אִיזְכִּינֵי - לְעוֹלָם דְּזִבְנֵי, מִדֵּי רָבָא הֵיכָא דַּאֲנִים, וּכְמַעֲשֶׂה דְּפַרְדֵּיסָא; דְּהָהוּא גַּבְרָא דְּמִשְׁפֵּין פַּרְדֵּיסָא לְחַבְרֵיהּ לְתֵלֶת שְׁנִין, בָּתַר דַּאֲכָלֵהּ תֵּלֶת שְׁנֵי חֲזָקָה, אֲמַר: "אִי מְזַבְּנְתְּ לִי - מוּטָב, וְאִי לָא - בָּבִישְׁנָא לְשַׁכְנָתָא מַשְׁכְּנָתָא לִי וְאָמְינָא לְקוּחָה הִיא בְּיָדִי", כַּהֲאי גַּוְונָא כָּתְבִינַן מִדְּלָא. אֲמַר רַב יְהוּדָה: הָאי מַתְנָתָא טְמִירְתָא - לָא מַגְּבִינַן בָּהּ. הֵיכִי דָּמֵי מַתְנָתָא טְמִירְתָא? אֲמַר רַב יוֹסֵף: דְּאָמַר לְהוּ לְסָהֲדֵי "זִילוּ אַטַּמּוּרוּ וְכָתְבוּ לִיהּ". וְאֵיפָא דְּאָמְרִי, אֲמַר רַב יוֹסֵף: דְּלָא אָמַר לְהוּ "תֵּיתְבוּ בְּשׁוּקָא וּבְבָרְיְיתָא וְתִכְתְּבוּ לִיהּ". מַאי בֵּינַיְיהוּ? אִיפָא בֵּינַיְיהוּ סָהֲמָא. אֲמַר רָבָא: וְהָוְיָא מוֹדָעָא לְחַבְרְתָהּ. אֲמַר רַב פָּפָּא: הָא דְּרָבָא, לָאו בְּפִירוּשׁ אִיתְּמַר אֶלָּא מִכְּלָלָא אִיתְּמַר; דְּהָהוּא גַּבְרָא דַּאֲזַל לְקִדּוּשֵׁי אִתְּתָא, אֲמַרָה לֵיהּ: אִי כַּהֲדַתְּ לִי כּוּפְלְהוּ נִכְסֵיךְ - הָוְיָא לָךְ, וְאִי לָא - לָא הָוְיָא לָךְ. אֲזַל פְּרָכֵיהּ לָהּ לְכוּפְלְהוּ נִכְסֵי. אֲתָא בְּרִיהּ קַשְׁשָׁא, אֲמַר לֵיהּ: וְהָהוּא גַּבְרָא מַה תֶּהֱוֵי עֲלֵיהּ? אֲמַר לְהוּ לְסָהֲדֵי: זִילוּ אַטַּמּוּרוּ בְּעֲבַר יְמִינָא וְכָתְבוּ לֵיהּ. אֲתוּ לְקַמֵּיהּ דְּרָבָא, אֲמַר לְהוּ: לָא מָר קָנֵה וְלָא מָר קָנֵה. מַאן דַּחֲזָא סָבַר: מִשּׁוּם דְּהָוְיָא מוֹדָעָא לְחַבְרְתָהּ, וְלָא הִיא, הָתָם מוֹכְחָא מִילְּתָא דְּמֵחֲמַת אוּנְסָא הוּא דִּכְתַב לָהּ, אֲבָל הָכָא - מָר נִיחָא לֵיהּ דְּלֵיקְנֵי, וּמָר לָא נִיחָא לֵיהּ דְּלֵיקְנֵי. אִיבַּעְיָא לְהוּ:

סתמא

דלא כתיב בה אנן ידעינן באונסא דפלגיא — שאונס גמור יש לו, ומכירין אנו איזה אונס. אי לא כתב בה הכי, אלא סתמא כתבו: פלוני אמר לנו שנאנס. **מדלא ידעא דמאי אי** — במודעא דמסר אגיטא ואמתנה — לא צריך כולי האי, אלא כיון דמודע לסהדי דהאי גיטא שאני נותן לאשתי אנוס אני בו, ולא ברצון נפשי עשיתי; לפיכך דעו שאני מבטלו בפניכם. וכן המתנה שאני מקנה לפלוני אנוס אני, ואיני מקנה אותה ברצוני תהא מבוטלת — אף על גב דלא ידעי סהדי אונסא דילידה, הרי גט והמתנה בטלין. **גלוי מילתא בעלמא היא** — כלומר, הרבה בני אדם יוכלו לידע אונסו. דכיון דאינו מקבל ממון במתנה ובגט זה שנותן, אם איתא דניחא ליה ליתנה מדעתו — למה לו למסור מודעא? ואי לא ניחא לו ליתן — למה לו ליתן גט ומתנה? אלא ודאי נאנס בגט ובמתנה זו, הלכך אין צריך לפרש אונסו. דלא דמי לזביני, דהתם צריך לפרש, דאיכא למימר סתם מוכר — לא ברצונו מוכר אלא משום חסרון מעות, והלכך איכא למימר דמסר מודעא, דקסבר: היום ולמחר כשיהיו לי מעות, מפקינא מודעא ותבעינא ליה לדניא, ויחזור קרקע שלי ואני אשלם מעותיו. אבל הכא, אם ברצון נפשו נותן גט ומתנה בלא אונס — למה כותב מודעא בתנם? לא יתן גט ולא איצטריך לכתוב מודעא. אלא ודאי אנוס הוא. ומשום הכי תקינו בגיטין דלא למיכתב גיטא עד שיבטל הבעל כל מודעות שמסר. וכך הוא מפורש בערכין, בפרק "האומר משקלי עליי" (כא, ב), אמר רב ששת: האי מאן דמסר מודעא אגיטא — מודעיה מודעא. פשיטא לא צריכא דעשייה וארציה, מהו דתימא: כיון דארציה — בטולי בטליה למודעיה, קא משמע לן: עד דאמר "בטלתיה". ואימא: כיון דארצי בטליה, ולא צריך לפרושי דבטליה ואמרינן: אם כן נתנו: וכן אתה אומר בגיטי נשים כופין אותו עד שיתן, אמאי קתני עד שיאמר "רוצה אני"? אלא לא כתב בה שמסר מדעתו שיש בה אונס. אבל בלא אונס, אי טעין ואמר "גט שאעשה לו יהא גט" — אין זה ביטול, דכיון דלא נאנס כלל — אנן סהדי דגמר בלבו בשעת מעשה לעשותו גט גמור, ולא מהני ביה ביטול דקודם כתיבה. **דגלויי מילתא בעלמא היא** — כלומר, די לנו בגלויי מילתא בעלמא, דלא חיישינן אם תתגלה מילתא או לא, דסברא היא דאנוס, כדפרישית. **ואי זיבוני** — שמוסר מודעא שנאנס, ולפיכך לא היא מודעא עד שיעידו העדים שמכירתן באונס — משום דאיכא למימר דלא אנוס, אלא השתא למעות צריך, והיום ולמחר ליבעי למיחדר בהחיא מכירה כשיודמנו לו מעות, ולפיכך מסר השתא מודעא לבטל מכירתו. **לא כתבינן מודעא אזיבוי** — נראה לי טעמא דרבא, משום דאמרינן לקמן בפירקין (מח, א): הלכתא, תליה וחבין — וזיניה זביני. ולא אמרן אלא בשדה סתם, שבפאודו למכור אחת משדותיו, והוא בירר מעצמו אחת מהן ומכרה, דלא הוי אנוס. אבל "בשדה זו" לא כר'. והלכך לא כתבינן מודעא, דאי ב"שדה זו" — הא לא הוי זביניה זביני, ולא צריך מודעא, אלא יביא עדים שאנסוהו, ותיבטל שטר מכירה בלא שום מודעא. ואי בשדה סתם — הא הוי זביניה זביני, ואין אנוס בזה השדה, שהרי מדעתיה בירר ומכר את זה השדה. ומודעא זו שיכתוב — פסולה היא, דמודעא בלא אונס לאו כלום היא. ומיהו, רב הונא דאמר לקמן: תליה וחבין — וזיניה זביני, חזינן דאכשר מודעא אזיבוי, דליית ליה הך סברא דרבא. **ומשני: מודי רבא דכתבינן מודעא היכא דאנים** — כהאי גוונא דמעשה דפרדס דלקמן, דמתוך פחד שמפחידין אותו להפסיד הפרדס לגמרי בלא דמים קמכין ליה — אין בלבו למכור לגמרי אלא עד שיניעל מן הפחד — הכא ודאי כתבינן מודעא, דהא אנוס גמור הוא, דאי לא מזבין ליה מערה למחזיק יפסיד אותו המחזיק למערער בטענותיו. דהכא הוא דאמרי נהרדעי דצריך למיכתב "אנו יודעים ביה" כו'. דאי עובדא דפרדסא — פירש רבינו חננאל: היאך ידעו העדים באונס של בעל הפרדס? דאם בפני עדים אמר לו המחזיק טענות דלקמן — אין צריך מודעא, אלא יעידו שמעמו לזה המחזיק שבא בעקיפין על בעל הפרדס, ויטול בעל הפרדס את שלו. וכך פירש: אתא מריה דפרדיסא גבי סהדי, ואודעינהו הני מילי שרוצה זה לגזלו פרדס בטענותיו, ואמר להו: אנא הבענא ליה קמייכו, ושמעו מיניה דטעין "ובינתא ניהלי ולית לך עלי ולא מידי", ובתר הכי אמר ליה בחשאי: אנא מזביננא לך. ואמר ליה: כתוב לי שטר מכירה שלא בפני, כדתנן: כותבין שטר למוכר אף על פי שאין לוקח עמו, והביאהו לי, ואתן לך הדמים. הלכך זה יסיפר לעדים מה שאמר לו זה לכתוב לו שטר מכירה; וכן עשה. וקודם שכתב ומסר השטר מכירה אמר לעדים: אתם שמעתם שטען "לקוחה היא בידי זה שלש שנים", ואנא כתבנא ליה שטר מכירה כמו שאמר שלא בפניו, ואקבל הדמים. השתא מסר אנא מודעא קמייכו דלאו ברעות נפשי מזבנינא לההיא פרדיסא, אלא משום דכפר במשכנתא, ובתר הכי תבענא ליה לדינא ומפקינא לה מיניה, על ידי שֵׁרְאה שטר מכירה זה שמהימנו, ואני אוציא המודעא לפניו המבטלתו, והוא לא יתן לבו לטענן ולומר ששלש שנים היתה לקוחה לו, הקודמני לשטר זה. **כהאי גוונא** — שמפסיד הכל אם לא ימכור — מדי רבא דכתבי מודעא. **מתנתא טמירתא** = מתנה טמונה. לקמיה מפרש. **לא מגבינן בה** — דשמא נתנה לאחר כבר, או לעשותה מודעא לחברתה נתכוין, כדלקמן. **אטמורי** — הטמינו עצמכם. **הכי גרסינן: ואיבא דאמרי אמר רב יוסף דלא אמר להו תיתבו בשוקי ובברייתא** — לא ציוום לכתוב בשווקים וברחובות, אלא סתם אמר להו "כתובו". **איבא ביניייהו סתמא** — שאמר להו "כתובו" סתם, ולא אמר להם "אטמורו", וגם לא ציוום לכתוב בשוקי ובבריתא. ללישנא קמא דרב יוסף — בשרה, וללישנא בתרא — פסולה, דצריך לומר להם: כתובו בשוקא וחתמוה בברא. ובפירוש רבינו חננאל גרסינן: דאמר להו לא תיתבו בשוקא ובבריתא. ואי אפשר לומר כן, דלשני לשונות דרב יוסף משמע סתמא כשרה. **בשוקא ובבריתא** — לעין כל כתובו לו. **אמר רבא והויא** — הך מתנתא טמירתא מודעא לבטל חברתה — שטר מתנה או מכירה גלויה וכשרה שנכתבה אחרי כן על שדה זו לאדם אחר. דלכך כתבה להך טמירתא, דלא לחזיק בהאי שדה האיך בתרא. **אלא מכללא איתמר** — וטעות הוא. **אתא בריית קשישא** — קודם כתיבת השטר לאשה. **אמר להו לסהדי** — קודם שנכתב שטר האשה. **זילו אטמורו בעבר ימינא** — באותו מקום. **וכתבו ליה** — לבני, ויקרם שטרו ויגבה הכל. **לא מר קנה** — הבן, משום דהויא טמירתא. **ולא מר קנה** — האשה, משום דטמירתא הויא לה מודעא לבטלה. **ולא היא** — דמתנה טמירתא כמאן דליתיה היא, ולא הויא מודעא. **דמחמת אונסא** — שאינה חפיצה בו אלא אם כן יכתוב לה, הלכך לא גמר בלבו להקנות לה אלא עד שישאנה, ויחזור בו. הלכך התם הוא דהויא במקום מודעא. **אבל הכא** — דליכא טענת אונס בבתרייתא — לא הויא מתנה טמירתא קמייתא מודעא לבתרייתא, שהיא עשויה כתקנה, לבטלה. דבקמייתא לא ניחא ליה דליקני הואיל ועבדה טמירתא, אבל אחרון שנעשה לו שטר ראוי — ניחא ליה דליקני. שמעינן מהכא דמתנתא טמירתא לא הויא מודעא לחברתה אלא היכא דאיכא אונס בבתרייתא אונס דמזכה, אבל בלא אונס — ניחא ליה דליקני.

סתמא

סתמא מאי — משום דתרי לישני אמר רב יוסף לעיל, ואיכא בינייהו סתמא, חד פסל וחד מכשר. הלכך קבעי הכא: אמאי סמכינן אי אמר להן סתמא "כתובו", ולא אמר להו "תיתבו בשוקא ובברייתא" ולא אמר להו נמי "איטמרו"? מי הוי מתנתא טמירתא או לא? ויש מפרשין דאמודעא קאי, דאוקימנא דלא היא מתנתא טמירתא מודעא להכירתה. אבל סתמא מי הויא מודעא? ולא נהירא כלל, דלהדוא לישנא דאמרינן סתמא פסולה — דהאי לא הויא מודעא, דהיינו טמירתא. **לא** חיישינן — דאינה טמירתא, אלא כשרה. חיישינן — לטמירתא ולא מגבינן בה. ואי מגבינן — לא מהדרינן עובדא. והיינו דלא קאמר רב אשי דלא מגבינן אלא חיישינן — דספק הוא, והיכא דקיימנא ארעא — תיקום. **והלכתא** חיישינן — דלא מגבינן בה, והלכך צריך לכתוב בתוך השטר: וכך אמר לנו "כתבוה בשוקא והתמנה בברא". ואף על גב דלא אמר אלא "כתבוה לו" — סתם שטר מתנה כמו שתקנו חכמים קאמר.

משנה **כל** חזקה שאין עמה טענה אינה חזקה — בין בחזקת שלש שנים דקרקעות ובתים ואילנות, בין בחזקת יום אחד, כגון הנך דאמרינן לעיל (ו, א): אחזיק להורדי בו', מיירי. וקאמר דצריך לטעון מאיזה כח החזיק בה, והלכך כיון דטעין טענתא מעליא, שבדין ירד לקרקע זה ומתוך כך החזיק בה כשיעור חזקה שאמרו חכמים, וזה שתק ולא מיחה — הויא חזקה, ואין המערער נאמן לומר: לא על ידי ירד לקרקע שלי, אלא בלא רוצה. דאם כן — למה הניחו להחזיק, **שלא אמר לי אדם דבר מעולם אינה** חזקה — בגמרא פריך: פשיטא. **משום** ירושה — שאומר: אבלתיה שני חזקה מכח ירושת אבי, שהיה מוחזק בה ביום מותו. **אינו** צריך **טענה** — לומר הניחו בא ליד אביו, ואין אדם בקי בקרקעות אביו הניחו באו לידו. ומיהו, ראיה בעדים בעי, שראו את אביו שהוחזק בה יום אחד. והכי מפרש בגמרא. **גמרא** **פשיטא** — דכיון דאין לו טענה — אינה חזקה. **מיזבן וזבנה ליה** — האי ארעא מזה המערער לקחה, ואבד שטרו. **אמרי לי אחוי שטרך** — שאינו בקי בדיניך, לידע שחזקה במקום שטר עומדת. **קא משמע לן** — דאי טעין — טענינן ליה, ואי לא טעין — אנו לא ליפיון ליה למיטען. שמעינן מהכא דאי הוה טעין הכי — מהימנינן ליה, דכהאי גוונא אינו קרוי חוזר וטוען, דאין זה מכחיש טענות ראשונות. **שקל בידיה בארעיה** — שטף מים נכנס בשדהו, ונטל את המזחיות, ולא נדע מקומן. **הדר גודא בי'** — עשה כותל חדש בינו לבין שכנו, והרחיב קרקע שלו, ועשה הכותל בשדה חבירו. **והא אחזוקי** — שבניתי כותל על פיו ובצואתו, דבאמור לקמיה: דאתא וסייע גודא בהדאי, ובמאן דאמר לי "חזוק וקני" דמי. וכיון שעל פיו עשיתי, וגם החזקתי יום או יומים, שהייה כותל שלי בקרקע שלו והוא ידע ולא מיחה אלא שתק — הרי חזקתי חזקה שיש עמה טענה. ואידך הוה טעין: לא נתתיה, ושני חזקה לא החזיק. **אמר ליה במאן** — טענת "והא אחזוקי" — דסבירא לך חזקת יום אחד הויא חזקה, והיכא דידע מערער ולא מיחה. **ברבי יהודה** — דמתניתין, דתלי טעם דשלש שנים כדי שיהא באספמיא שנה בו'. הא אם קרוב בתוך מהלך יום, שיוכל לידע מיד בשידע, ולא יכחה — תהיה חזקה. וכרבי ישמעאל ברבי יוסי נמי, בשלחי פרקין (נט, ב), תנו רבנן: מעשה באדם אחד שפתח חלונותיו לחצר השותפין, בא לפני רבי ישמעאל, אמר לו: החזקת משום דסבירא ליה: בפניו — לאלתר הויא חזקה. **אין** הלכה **כו'** — אלא כרבנן, דאמרי: דכל דבר חזקה שלש שנים מיום ליום בעינן. **והא יש לי** טענה ודאית שהקנה לי קרקע, דיש לי עדים שראו שהיה מסייע לי לבנות הכותל, וכמאן דאמר "לך חזק וקני" דמי. **מחילה בטעות היא** — שלא היה יודע שאחה בונה בתוך שלו. **עבדת** — בתמיה. אלא גם אתה טעית, וכסבור היית שאתה בונה בתוך שלך.

חד אתא

שלא אמר לי אדם דבר מעולם — והוא הדין דאפילו אם אמר "זבינתיה מפלוני דובנה מינך" דלא הויא חזקה עד שיאמר "אתה מכרת לי", כדקתני סיפא. אלא הא עדיפא ליה למינקט "שלא אמר לי אדם דבר מעולם" — לאשמועינן דלא הוי "פתח פיך לאלם", כדאמר בגמרא. אמרי לי אחוי (לי) שטרך — ושכלא אובל להראות שטרי שהפסדתיו, יאמרו שגולתיה. אבל בשאומר "לא אמר לי אדם [דבר] מעולם" — לא יאמרו שגולתיה, אלא ראיתי שלא מיחו בידי החזקתי בה, ונמצא שמחל לי.

והא אחזוקי לי — פירש הקונטרס: בניתי בותל על פיו, והוא סייע לי. וכיון שבמצותו עשה — הוי חזוקה שיש עמה טענה. ושקשה: דמדקאמר בתר הכי "והא אחזיל", משמע דעד השתא לא הוה מחזיק בה מטעם מחילה. ועוד: דלאלתר הוה ליה לרב נחמן למימר מחילה בטעות הואי ונראה לפרש, דרב ענן הוה טעין שלקח ממנו, ולא היו לו עדים שלקחה, והיה רוצה להיות נאמן מתורת חזקה. וכי אמר ליה רב נחמן דלאו חזקה היא — השיב לו רב ענן: והא אחזיל, דאף על פי שאינו נאמן לומר "לקחתיה" — תהא שלי מטעם מחילה, דסייע בגודא בהדאי. והיה לו עדים, או היה מודה בסיועו, ואין הסוגיא מוכחת כן.

שלא אמר לי אדם דבר מעולם פשיטא — קשה למורינו הרב רבי מאיר: דמאי פריך "פשיטא"? הא לעיל (כח, ב) פריך גמרא: אלא מעתה חזקה שאין עמה טענה כו', ופירש שם בתוספות פירוש ראשון, דאפילו אמר "[שלא אמר] לי אדם דבר מעולם" פריך ונראה לומר: דמכח סיפא, דשמעינן דאפילו "מפלוני דובנה מינך זבינתיה" לא הויא חזקה, פריך "פשיטא". ונראה כי זה דוחק, דמנא ליה למיפרך אריישא טפי מאסיפא? דהא מריישא איכא למידק איפכא, ולפירוך טפי מסיפא לריישא ונראה לי: דמקשה לא מסיק אדעתיה דנטען ליה אנן, ולהכי פריך: פשיטא דהאנא טענה גרידא אינה מועלת, דאינה טענה ומשנני: דסלקא דעתך דנטען ליה אנן, דכיון דלא מיחה שלש שנים — וראי מכר לו או מחל. ועוד יש לומר: דלרבנן דרבי ישמעאל דלא ילפי משור פריך "פשיטא". אבל קשה: דבמתניתין לא החזכרו רבנן, ומתניתין כרבי ישמעאל ונראה דפריך אחזקה דיום אחד, דמתניתין נמי איירי בה, מדקתני "כל חזקה", כדפירש הקונטרס.

כמאן כרבי יהודה — קשה לרבינו שמשון בן אברהם: דהאמר רב ענן לעיל (לח, ב): לדידי מפרשא לי מיניה דמר שמואל מהאה בפני עדים שאין יכולין לומר לו כו'. משמע דלא בעי בפניו מיהאה, והיינו דלא כרבי יהודה ושמא סבר כוותיה בהדא, ופליג עליה בהדא.

אמר ליה מחילה בטעות הואי — ושקשה: דבפרק "איזהו נשך" (בבא מציעא סו, ב) אמר רב נחמן: השתא דאמר רבנן אסמכתא לא קני — הדרא ארעא דהדרי פירי. למימרא דסבר רב נחמן מחילה בטעות לא הויא מחילה? והא איתמר: המוכר פירות דקל להחיבו בו', ואמר רב נחמן: ומודינא דאי שמטי ואביל — לא מפקינן מיניה ומשני: התם זבני והכא הלואה. ופירש הקונטרס: הכא הלואה — ומיחזי כרבית, שמתחלה בהלואה באו לידו, וכרבית קצובה דמו. ואין אבק רבית אלא במכר, כגון לקח ממנו פירות דריש מתניתין. דדהם משמע דבכל מקום לרב נחמן מחילה בטעות הויא מחילה, בר מהתם בהלואה, דמיחזי כרבית. והכא סבר רב נחמן דלא הויא מחילה ומיהו, בלאו הכי קשה על פירושו, דהא אמר רבינא התם בריש פירקא (סב, א) דמשכנתא בלא בנייתא בדיעבד אין מחזירין ממלוה ללוה, דלא חשיב רבית קצובה, ומסתמא דלא פליג עליה רב נחמן ונראה לרבינו תם, דדוקי פירושו: דבכל מקום סבר רב נחמן דלא הויא מחילה, כדאמר הכא. ובריש "המפקיד" (בבא מציעא לה, א) קאמר נמי רב נחמן: התם שומא בטעות הוא, ובסוף פרק קמא דגיטין (יד, א) נמי אמר דקנין בטעות חיבר. אלא היינו טעמא דרב נחמן, דהתם זבניי ולא הויא מחילה בטעות, שאפילו היה המוכר יודע שיוכל לחזור — לא היה חבר, דניחא ליה דליקו בהימנותיה, וגמר ומקני. אבל הכא הויא הלואה, והלוה אינו מקני ליה אלא בתורת מכר, וחמכר אינו כלום, דאסמכתא היא ולא גמר ומקני, וכיון דהדרא ארעא — הדרי נמי פירי. אבל אם היה נותן בתורת רבית היה קונה, דאבד רבית אין יכול לאותובי אונאה לא היה יודע זה לפירוש, שאם היה יודע — לא היה מקשה כלום מאונאה, דהכא לא הויא מחילה בטעות, כדפריך גמר ומקני. ורב נחמן היה משיב מאיילונית לפי סברת רבא, כלומר: אדמותבת לי מאונאה — תסייען מאיילונית, אלא על ברחך צריך אתה לחלק, כדפרישית.

אתא

אתא לקמיה דרב יהודה כו' — ומסיק דרב יהודה כרבי שמעון בן אלעזר סבירא ליה.

ותימה: דבפרק "זה בורר" (סנהדרין ל, ב) אמר רב יהודה: עדות המבוחשת זה את זה בבדיקות — כשרה בדיני ממונות. ומוקי לה באחד אומר ארנקי לבנה ואחד אומר ארנקי שחורה. אבל אחד אומר מנה שחור, ואחד אומר מנה לבן — אין מצטרפין. נהרדעי אמרי: אפילו אחד אומר מנה לבן ואחד אומר מנה שחור. ומסיק דאינהו דאמור כרבי שמעון בן אלעזר. דהכא משמע דרב יהודה דפליג אנהרדעי פליג ארבי שמעון בן אלעזר דהכא ויש לומר: דרב יהודה נמי כרבי שמעון בן אלעזר, ובהא פליגי: דנהרדעי סברי דאחד אומר מנה שחור ואחד אומר מנה לבן — דמי למילתיה דרבי שמעון בן אלעזר, דלא דייקי ביה סהדי, ודמי לארנקי. ורב יהודה סבר דלא דמי כלל לארנקי, דהתם דאין זה גוף המעשה לא היה לבן לבדוק, אבל מנה, דגוף הדבר הוא שמעידין עליו — דייקי. וקסבר דמודה רבי שמעון בן אלעזר במנה שחור דבטלה עדותן אפילו לבית הלל. ולא דמי למנה ומאתים דעבידי דטעו טפי, אלא מדמה מנה שחור ומנה לבן לאחד אומר חבית של יין ואחד אומר של שמן, דבהא מודן בולי עלמא דנתלקה עדותן, כדאיתא התם.

נחלקה עדותן — הקשה רבינו יצחק בן אשר: לבית שמאי, דאמרי בכת אחת נחלקה עדותן, דחשיבי להו עדות מוכחשת — ואפילו בשתי כיתי עדים נמי תבטל עדותן, דהוי נמצא אחד מהן קרוב או פסול עדותן בטלה אפילו הן מאה, כדאמר בפרק קמא דמכות (ה, ב) ואומר רבינו יצחק: דלאו פירכא היא, דמצינו למימר דבית שמאי כרבי יוסי סבירא להו, דאמר התם: במה דברים אמורים — בדיני נפשות, אבל בדיני ממונות — תתקיים העדות בשאר. והכי הלכתא, דפסיק רב נחמן בהוחיות. ואפילו לרבי נמי מצי למימר דהכא מצי מיירי כגון דאתו למיזה. ואפילו אתי לאסהודי — הני מילי כי מסייעי אהדדי הוא דאמר נמצא אחד מהן קרוב או פסול עדותן בטלה, אבל הכא דהא מכחשי אהדדי — לא.

מלוה

אָתָא לְקַמֵּיהּ דְּרַב יְהוּדָה; אֲזַל אֵיתֵי תְּרֵי סָהֲדֵי, חַד אָמַר: תְּרֵיתֵי אוֹפְיֵיתָא עָאל, וְחַד אָמַר: תְּלָת אוֹצְיֵיתָא עָאל, אָמַר לֵיהּ: זִיל שַׁלֵּים תְּרֵיתֵי מִנּוֹ תְּלָת. אָמַר לֵיהּ: מִכְּאן? - כְּרַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר; דְּתָנֵיָא, אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר: לֹא נֶחְלְקוּ בֵּית שַׁמַּאי וּבֵית הִלֵּל עַל שְׁתֵּי כִיתֵי עֵדִים, שֶׁאָחַת אוֹמֶרֶת מָנֶה וְאַחַת אוֹמֶרֶת מָאתַיִם - שֵׁיֵּשׁ בִּכְלָל מָאתַיִם מָנֶה. עַל מָה נֶחְלְקוּ? עַל בַּת אַחַת, שֶׁאֶחָד אוֹמֵר מָנֶה וְאֶחָד אוֹמֵר מָאתַיִם, שֶׁבֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים: נֶחְלְקָה עֵדוּתָן, וּבֵית הִלֵּל אוֹמְרִים: יֵשׁ בִּכְלָל מָאתַיִם מָנֶה. אָמַר לֵיהּ: וְהָא מַיְיתֵינָא לָךְ אִיגַּרְתָּא מִמַּעֲרָבָא דְּאֵין הֲלָכָה כְּרַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אֲמַר לֵיהּ: לְכִי תֵּיתֵי. הַהוּא גַּבְרָא דְּדַר בְּקַשְׁתָּא בְּעֵילִיתָא אַרְבַּע שָׁנִי, אֲתָא מָאתַיִם דִּבֵּיתָא אֲשְׁכְּחֵיהּ, אֲמַר לֵיהּ: מַאי בָּעֵית בְּהַאי בֵּיתָא? אֲמַר לֵיהּ: מִפְּלָנְיָא זְבִינְתֵּהּ דְּזִבְנָהּ מִינָּךְ, אֲתָא לְקַמֵּיהּ דְּרַבִּי חִיָּיא, אֲמַר לֵיהּ: אִי אִית לָךְ סָהֲדֵי דְּדַר בָּהּ אִיהוּ דְּזִבְנַתְּ מִינֵּיהּ, וַאֲפִילּוּ חַד יוֹמָא - אוֹקְמִנְּמִנָּא לָהּ בְּיָדְךָ, וְאִי לָא - לָא. אֲמַר רַב: הָוֶה יָתֵיבְנָא קַמֵּיהּ דְּרַחֲבִיב, וַאֲמְרִי לֵיהּ: וְכִי אִין אָדָם עָשׂוּי לִיקַּח וְלִמְכּוֹר בַּלַּיְלָה? וַחֲזִיתֵיהּ לְדַעְתֵּיהּ, אִי אֲמַר לֵיהּ: קַמַּאי דִּידְךָ זַבְנָהּ מִינָּךְ - מֵהֵימְנָן, מִיגּוֹ דְּאִי בָּעֵי אֲמַר לֵיהּ: אֲנָא זַבְנָהּ מִינָּךְ - כְּוָוֹתֵיהּ דְּרַבִּי חִיָּיא מִסְתַּבְּרָא, דְּקָתָנֵי: הָבָא מִשּׁוּם יְרוּשָׁה - אֵינוֹ צָרִיךְ טַעֲנָה; טַעֲנָה הוּא דְּלָא בָּעֵי, הָא רְאָיָה בָּעֵי. - וְדִלְמָא לָא רְאָיָה בָּעֵי; בָּעֵי וְלָא טַעֲנָה בָּעֵי וְאִיבָּעֵית אֵימָא: שָׁאנֵי לוֹקֵחַ, דְּלָא שָׁרֵי זוּזֵי בִּכְדֵי. אִיבָּעֵית אֵימָא: נִגְרְאָה בּוֹ, מַאי? דְּלָא שָׁרֵי זוּזֵי בִּכְדֵי. אִיבָּעֵית אֵימָא: עֶבֶד אִינִישׁ דְּסַיָּאר אַרְעֵיהּ וְלָא זַבֵּין. שְׁלֹשָׁה לָקוֹחוֹת לָקוֹחַ מִצְטָרְפִין. אָמַר רַב: וְכוּלָּם בְּשָׁטָר. לְמֵימְרָא, דְּסָבַר רַב: שְׁטָר אִית לֵיהּ קָלָא, וְעֵדִים לֵית לְהוּ קָלָא? וְהָאֲמַר רַב: הַמּוֹכֵר שָׂדֶה בְּעֵדִים - גּוֹבֶה מִמְּטַלְטְלֵי דְּמִשְׁעְבְּדִי - הָתָם, לְקוֹחוֹת אִינְהוּ שֶׁמְּכָר לְקוֹחַ — מֵהֵימְנָן, דְּהַשְׁתָּא הוֹיֶא לֵיהּ חֲזָקָה שִׁיש עָמָה טַעֲנָה. אֲבָל כִּי טַעֲנִי: מִפְּלָנְיָא זַבְנָתָהּ בְּחֶזְקַת דַּאֲמַר לִי דְּזַבְנָהּ מִינֵּךְ, אֲבָל אִינִי יוֹדֵעַ אִם לְקָחָהּ מִמֶּךָּ אִם לָאו — הֵיְינוּ חֲזָקָה שֶׁאֵין עָמָהּ טַעֲנָה, הוֹאִיל וְאֵפִילּוּ יוֹם אֶחָד לֹא נִרְאֶה דֶּרֶךְ בָּהּ. **כְּוָוֹתֵיהּ דְּרַבִּי חִיָּיא** — דְּצָרִיךְ לְהָבִיא עֵדִים שֶׁדֶּרֶךְ בָּהּ בַּה הַמּוֹכֶרֶת לוֹ יוֹם אֶחָד. **הָבָא מִשּׁוּם יְרוּשָׁה** — וְהוּא הַדִּין מִשּׁוּם לְקִיחָה. **אֵין צָרִיךְ טַעֲנָה** — דְּהָךְ טַעֲנָה דְּלָעֵיל, דְּקָתָנֵי מַתְנִיתִין "אֲתָה מֵכֶרֶת לִי" "אֲתָה נֶתֶת לִי בְּמַתָּנָה" — אֵין צָרִיךְ יוֹרֵשׁ וּלוֹמֵר "אֲתָה מֵכֶרֶת לְאַבִּי". **אֲבָל רְאִיָה** — בְּעֵדִים, שֶׁדֶּר בָּהּ יוֹם אֶחָד, מֵיהָא בְּעֵי. מִדְּלָא קְתָנֵי "הָבָא מִשּׁוּם יְרוּשָׁה אֵינוֹ צָרִיךְ כְּלוּם" דְּיִיקִינַן הָכִי, **וְדִילְמָא לָא רְאִיהּ כּוּ'** — וְהָכִי קָאָמַר: הָבָא מִשּׁוּם יְרוּשָׁה — אֵין צָרִיךְ שׁוּם טַעֲנָה בְּעוֹלָם אֶלָּא זוֹ בִּלְבַד: מֵאֲבִי אֲנִי יוֹרֵשׁ. אֲבָל לֹא עַד דְּיִדַּע יוֹם אֶחָד, וְלֹא טַעֲנַת מְכִירָה וּמַתָּנָה שֶׁנִּיתְּנָה לְאַבִּיו בְּעֵי. הָכִי גַּרְסִינַן: וְאִי בְּעֵית אֵימָא שְׁאנֵי לוֹקֵחַ כּוּ' — אֲפִילּוּ אִם תֹּאמַר כִּי הֵיכָא דְּצָרִיךְ רְאִיָה דֶּרֶךְ בֵּיהּ מוֹרִישׁוֹ וְלֹא אָחָד, לוֹקֵחַ בְּדַרְךְ טְפֵי מִיּוֹרֵשׁ. דְּלוֹקֵחַ, אִילּוּ לֹא בְּרִירָא לֵיהּ מִילְּתָא דְּדִידֵיהּ וְנִכְנְסָה הַמּוֹכֶרֶת לוֹ מִבְּעוֹד הַקָּרְקַע — לֹא הָוֵי שְׁדֵי אֲחֵרִים בְּדֵי. הִלְכָךְ, וְדַאי קָם אֲמִילְתָא שֶׁפִּיר כְּשֶׁלִּקְחָהּ, וְאֵין צָרִיךְ לֹא רְאִיָה וְלֹא טַעֲנָה. **אִיבָּעֵיא לְהוּ נִרְאֶה בּוֹ** — הַמּוֹכֶרֶת לְלוֹקֵחַ זֶה בְּאוֹתוֹ קַרְקַע, לְמוֹד כַּמָּה אַרְכּוֹ וְכַמָּה רָחְבּוֹ, מַאי? מִי חֲשִׁיבָא עֵדוּת רְאִיָה כְּעֵדוּת דִּירָה? וּמְשׁוּם דִּכְרֵבִי חִיָּיא קָיְימָא לָן כְּבָעֵי לֵיהּ. **שְׁלֹשָׁה לְקוֹחוֹת מִצְטָרְפִין** — שֶׁדֶּה שִׁישׁ עֵדִים שֶׁהִיתָּה שֶׁל רְאוּבֵן לְכָל הַיָּמִים, וְהִתְחִיל בָּהּ שִׁמְעוֹן שָׁנָה כִּי טוֹעַן שְׁקָנָאהּ מֵרְאוּבֵן, וְאַחַר כָּךְ מָכְרָהּ שִׁמְעוֹן לְלֵוִי בְּשֶׁטַר, וְהִתְחִיל לֵוִי שָׁנָה וְאַחַר כָּךְ מָכְרָהּ לְוִי לִיהוּדָה וְכֹתַב לוֹ שֶׁטַר מְכִירָה, כְּדִלְקַמָּן, וְהִתְחִיל בָּהּ שָׁנָה — הֲרֵי שִׁלֹּשׁ שָׁנִים. וְאִתָּא רְאוּבֵן וְקִמְעֲרֵעַר, וְאוֹמֵר כִּי לֹא מְכָרָהּ לְשִׁמְעוֹן, וְיִהוּדָה טוֹעֵן: הֲרֵי הַחֶזְקָה בֵּין שִׁלְשׁוֹתָן שֶׁלֹּשׁ שָׁנִים וְלֹא מִחָיָה, וְשִׁמְעוֹן שֶׁלְּקָחָהּ מִמֶּךָּ, שֶׁאנוּ בְּאֵין מוֹכְחוֹ — לֹא הָיָה לוֹ לְיַחֵד בְּשִׁטְרוֹ שְׁתֵּי שָׁנִים. וּרְאוּבֵן מְשִׁיב: לְפִי שֶׁכָּל אֶחָד מֵהֶם לֹא הַחֶזִיק שָׁלֹשׁ שָׁנִים, אֶלָּא שָׁנָה — לֹא חֲשִׁיבִי לְמֵחְזַק, שֶׁהֵיְיתִי רוֹאֶה שֶׁאֵתֶם יְרֵאִים לְהַחֲזִיק בְּדִמְחַזְּקִי אֲנִישׁ, וְלֹא הָיִיתִי יוֹדֵעַ שֶׁבְּשְׁבִיל שֶׁהֵיִיתֶם מוֹכְרִין זֶה לָזֶה לְסוֹף שָׁנָה, לְפִיכָךְ לֹא הַחֶזְקְתֶם כָּל אֶחָד כְּמִי שֶׁנָּה. **מְצִטְרְפִין** — הַלְקוֹחוֹת, וְיִפְסִיד רְאוּבֵן. דְּיָקִין דִּבְשֶׁטַר לְקוֹחַ זֶה מִזֶּה, דִּדְמַפְשַׁע רַב בְּסִמּוֹךְ: עֵדִים שֶׁבְּשֶׁטַר אֶפְקֵהּ לְקַלָּא, וְיִדַּע רְאוּבֵן, וּמִדְּלָא מִיחֶה — לֹא הַחֶזְקְתֶם כָּל אֶחָד כְּמִי שֶׁנָּה. הַפְסִיד. אֲבָל בְּלֹא שֶׁטַר — מִצִּי טוֹעֵן: הַאי דְּלָא מִחֵי לֹא מִבָּה שֵׁשׁ שָׁנִים, וְלֹא אַחֶזִיקוּתוֹ דִּדְמִחַזְּקִי אֲנִישׁ, דְּאָמְרִינַן לְעֵיל (כט, ב) בְּאָמְתָא. **וְכוּלָּן בְּשֶׁטַר** — אֲשֶׁר לְקוֹחוֹת אַחֲרוֹנִים קָאֵי, אֲבָל לוֹקֵחַ רִאשׁוֹן שֶׁלְּקָחָהּ מִן הַמְעָרֵעַר — מָה לָנוּ וּלְשִׁטְרוֹ? וְאִם יֵשׁ לוֹ שֶׁטַר — פְּשִׁיטָא דְּאֵין יָכוֹל לְעָרְעֵר). **שְׁטַר אִית לֵיהּ קָלָא** — שֶׁמִּתְאַסְפִין לְכוֹתְבוֹ וּלְחוֹתְמוֹ, וְהַכֹּל שׁוֹמְעִין. **וְעֵדִים לֵית לְהוּ קָלָא** — מְבִירָה בְּעֵדִים בְּלֹא שֶׁטַר. **הַמּוֹכֵר שָׂדֶה בִּפְנֵי עֵדִים** — וְקִבֵּל עָלָיו אַחֲרָיוּתוֹ. **גּוֹבֶה** — הַלּוֹקֵחַ מִן הַמּוֹכֵר אֲפִילּוּ מִנְּכָסִים שֶׁשִּׁעְבְּדוּ וּמִשֶּׁן אוֹ מִכֹּר קַרְקָעוֹתָיו אַחֲרֵי מְכִירָה זוֹ שֶׁקִּבֵּל עָלָיו אַחֲרָיוּתָהּ. וְטַעַם — מִשּׁוּם דְּעֵדִים מַפְקֵי לְקַלָּא, וְיֵדְעוּ הַלְּקוֹחוֹת שֶׁמִּכֵּר זֶה קַרְקַע בְּאַחֲרָיוּת, וְהִיא לָהֶם לְהַנִּיחַ לַמּוֹכֵר בְּנֵי תּוֹרִין בְּשִׁיעוּר הָאַחֲרָיוּת. אִלְמָא: עֵדִים בְּלֹא שֶׁטַר אֵית לְהוּ קָלָא. **שְׁאנֵי לְקוֹחוֹת** — אַף עַל גַּב דִּמְכִירָה בְּעֵדִים בְּלֹא שֶׁטַר לֵית לֵיהּ קָלָא מִמִּילָּא אֶלָּא אִם כֵּן יִפְשְׁפְּשׁוּ וְיִחְקְרוּ הַדָּבָר.

אינהו

חַד אָמַר — רֹב כִּתְבָנָא עָיֵיל כּוּתְלוֹ בְּתוֹךְ שֶׁל חֲבֵירוֹ. **תְּרֵי אוֹצְיֵיתָא** — שְׁתֵּי שׁוּרוֹת קַרְקַע עַל פְּנֵי הַשָּׂדֶה, כְּדַגְרִסִינַן בְּ"הַשּׁוּתָפִין" (בבא בתרא יב, א): תְּלָת אוֹצְיֵיתָא בְּנֵי תְּרֵיסַר גּוּפֵי. **תְּרֵי מִנּוֹ תְּלָת** — תְּרֵי אוֹצְיֵיתָא מִן הַשֵּׁלֶשׁ שֶׁמְּעִידִין הָאֶחָד. דִּתְרוֹיְיהוּ מֵיהָא מוֹדֵי דִּתְרֵי אוֹצְיֵיתָא עָיֵיל, דִּבְכָלַל תְּלָת אֵיכָא תְּרֵי. **אֲמַר לֵיהּ** — רַב כִּתְבָנָא לְרַב יְהוּדָה. **כְּמַאן** — דִּיְינַת לֵיהּ? דִּלְמָא תְּרוֹיְיהוּ מִכְּחֵשִׁי הָאֵי לְהָאֵי, וּתְבַטֵּל עֵדוּתָן. **אֲמַר לֵיהּ כְּרַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר** — שֶׁתְּבָטְלָה בְּמוֹתוֹ, וְאַלִּיבָא דְּבֵית הִלֵּל. **וְאַחַת אוֹמֶרֶת מָאתַיִם** — הֵיוְ, בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם בְּאוֹתָהּ שָׁעָה בְּאוֹתוֹ מָקוֹם, **שֵׁיֵּשׁ בִּכְלָל מָאתַיִם מָנֶה** — דְּהֵיינוּ מֵאָה זוּז, וְאֵין בַּת שָׁנִיה מוּכַחֶשֶׁת עַל מָנֶה שֶׁכַּת רִאשׁוֹנָה מְעִידָה, אֶלָּא מוֹסִיפִין הֵן מָנֶה אַחֵר. אֲבָל כַּת רִאשׁוֹנָה מוּכַחֶשֶׁת לְשָׁנִיה עַל אוֹתוֹ מָנֶה שֶׁמּוֹסִיפִין, וּבְאוֹתוֹ מָנֶה שֶׁנִּי אוֹקֵי תְּרֵי בְּהֶדְדֵי תְּרֵי, וְאוֹקֵי מְמוֹנָא בְּחֶזְקַת מָרֵיהּ, וְלֹא יִשָּׁלֵם. **נֶחְלְקָה עֵדוּתָן** - דְּמַאי דְּקַמְסַהֲדֵי מַר לָא קַמְסַהֲדֵי מַר. **בֵּית הִלֵּל אוֹמְרִים יֵשׁ בִּכְלָל מָאתַיִם מָנֶה** — וְנוֹטֵל מָנֶה. הֵכָא נָמֵי, יֵשׁ בִּכְלָל תֹּלֶת אוֹצְיֵיתָא תְּרֵי, וּמִיהַדַּר לֵיהּ. **אֲמַר לֵיהּ** — רַב כְּתְבָנָא לְרַב יְהוּדָה. **וְהָא מַיְיתֵינָא אִיגַּרְתָּא כּוּ'** — דְּאָמְרִי בֵּית הִלֵּל מוֹדוּ דִּנְתַלְקָה עֵדוּתָן. **אֲמַר לֵיהּ אַהֲדַר מִיַּד עַד דְּמַיְיתֵית אִיגַּרְתָּא** — וְכִרַב יְהוּדָה קָיְימָא לָן, שֶׁכֵּן נַעֲשֶׂה הַדִּין. **בְּקַשְׁתָּא** — מָקוֹם. **בְּעֵילִיתָא** = בְּעֲלִיָּה. **דְּזַבְנָהּ מִינָּךְ** — בְּחֶזְקַת שֶׁהִיִּיתִי סָבוּר דְּזַבְנָהּ מִינָּךְ לְקַחְתִּיהּ מִמְּנוּ. **דַּדַּר בָּהּ** — הַהוּא דַּאֲמַרַת דְּזַבְנָהּ לָךְ. **אֲפִילּוּ חַד יוֹמָא** — כְּדִי לֶאֱמֹת דַּבְּרֵיהָ, וְדַאֲקְמָהּ בִּידָהּ, וְאֵינָהּ בִּידָךְ. וְהָאִי וְהַחֶזְקוֹת שֶׁנִּי חֲזָקָה, וְשׁוּב לֹא תִּטְעֹנֶת לְהַבִיא עֵדִים שֶׁלְּקָחָהּ מִבְּעָלֶיהָ שֶׁתּוֹרָה אוֹתוֹ שֶׁמִּכְרָה לָךְ. מִשּׁוּם דְּטוֹעֲנִין לְיוֹרֵשׁ, וְטוֹעֲנִין לְלוֹקֵחַ. דְּהֵיכָא מִשּׁוּם יְרוּשָׁה וּמִשּׁוּם מָקוֹם אֵינוֹ צָרִיךְ טַעֲנָה, אֶלָּא רְאִיָה דֶּרֶךְ בָּהּ. **וְאִי לָא** — לָא נִרְאֶה דֶּרֶךְ בָּהּ. **חֲבִיבִי** — רַבִּי חִיָּיא, דְּוַדַּאי לֹא הָוֵי שְׁדֵי אֲחֵרִים בְּדֵי. **אֲמַר לֵיהּ** — דְּצָרִיךְ לְהָבִיא עֵדִים שֶׁדֶּרֶךְ בָּהּ הַמּוֹכֶרֶת לוֹ יוֹם אֶחָד. **אַמַּאי צָרִיךְ חִיָּיא** — לְאוֹתוֹ מָקוֹם, **שִׁישׁ בִּכְלָל מָאתַיִם מָנֶה** — דְּהֵיינוּ מֵאָה זוּז, וְאֵין בַּת שָׁנִיה מוּכַחֶשֶׁת עַל מָנֶה שֶׁכַּת רִאשׁוֹנָה מְעִידָה, אֶלָּא מוֹסִיפִין הֵן מָנֶה אַחֵר. אֲבָל כַּת רִאשׁוֹנָה מוּכַחֶשֶׁת לְשָׁנִיה עַל אוֹתוֹ מָנֶה שֶׁמּוֹסִיפִין, וּבְאוֹתוֹ מָנֶה שֶׁנִּי אוֹקֵי תְּרֵי בְּהֶדְדֵי תְּרֵי, וְאוֹקֵי מְמוֹנָא בְּחֶזְקַת מָרֵיהּ, וְלֹא יִשָּׁלֵם. **נֶחְלְקָה עֵדוּתָן** - דְּהֵיכָא

אינהו אפסידו אנפשייהו — דשדו זוזייהו בבדר, שהיה להם לחקור יפה אם מכר שום קרקע באחריות, ולא עשו — לפיכך הפסידו. אבל גבי שלש לקוחות — אין להפסיד המערער, דכיון דליכא שטר במכירות הללו ולא יצא הקול — ממילא לא היה לו לחקור, דבימי אמר: לפי שיראים להחזיק בקרקע שלי — לא אבלוה כל אחד שלש שנים. ומי **אמר רב הכי** — דמכירת קרקע באחריות בעדים בלא שטר, גובה הלוקח בשיטרפוה ממנו, מנכסים משועבדים? **בשטר** — דסתם שטר לאחריות נכתב. ואפילו לא נכתב — קיימא לן: אחריות טעות סופר הוא, וכמי שנכתב דמי. **מנכסים משועבדים** — מלקוחות, וכגון שלא שבקו ליה ללוה בני חורין לגבות המלוה מהם. **על ידי עדים** — כלומר, בלא שטר. **מנכסים בני חורין** — וכגון שמודה שלא פרעו. דהא קיימא לן: המלוה חבירו בעדים אין צריך לפרעו בעדים. אבל ממשועבדין — לא יגבה, דעדים בלא שטר לית להו קלא. ולא אמרינן לקוחות אפסידו אנפשייהו, וקשיא לרב. **מלוה על פה** — הינו מלוה את חבירו בעדים. **אינו גובה לא מן היורשין ולא מן הלקוחות** — טעמא מפרש בשילהי מכילתין: שיעבודא לאו דאורייתא. ומידו, לא קיימא לן הכי, אלא כדמפרש התם: לדבתא, גובה מן היורשין ולא מן הלקוחות. **ויוקי אינש בצנעא** — ומבקש שלא לפרסם הדבר, כדי שאם יבא למכור קרקע לא יבינו העולם שהוא דחוק לפרוע מעות, ולא יקחו ממנו ביוקר, הלכך מאי הוה להו ללקוחות למיעבד? **מאן דיזכי בפרהסיא** קניין — כדי שיקפצו עליה ללוקחין. והלכך אפסידו לקוחות אנפשייהו, שאם חקרו יפה היו שומעין מבני אדם שמכר מוכר זה כבר קרקע באחריות. **אבלה האב שנה** — ומת, ואבלה בנו אחריו שתים, ולא מיחה המערער. **הרי זו חזקה** — שמצטרפין לשלש שנים, דיזורע כריעה דאבוה הוא, ולא מצי מערער למטען: משום דלא אחזיק כל אחד שלש שנים לא מיחזי. שהרי הכל יודעים שדרך הבן לירש את האב. **ולוקח שנה** — שמכרה לו הבן בשטר. **למיטרא** דלוקח — מיזרע, אית ליה קלא? **ורמינהי כו'** — ולרב לא פריך לעיל, דרב בלוקח מלוקח מיירי, הלכך אלימא ליה טפי למיפרך ממאי דדמי ליה. **אית ליה קלא** — והיה לו למערער למחות, ומשום דלא מיחה — הויא **חזקה. אבלה** — המחזיק. **בפני האב** — שהיתה שלו, שנה. שאומר שלקחה מן האב. **ובפני הבן** — לאחר מות האב. **ובפני** הלוקח — שלקחה מן הבן, ויש לו שטר. **הרי זו חזקה** — ולא מצי מפיק לה לוקח דבן מידיה דמחזיק. משום דקטעין מחזיק: שטר היה לי מן האב ונזדרתי בו בשמירתו שלש שנים, ועכשיו אבד הימנני, שלא תישתטי לשמרו אחר שהחזקתי שלש שנים בלא מחאה, שלא ידעתי מלקיחתך מן הבן לסוף שתי שנים. דלוקח מבן ליה לה קלא, ולא הויא מחאה. **אין לך מחאה גדולה מזו** — שמכרה הבן לסוף שתי שנים ללוקח זה, והיה למחזיק להודר בשטרו על דמרע ליה לשטרא דהאי לוקח. אבל בשלש שנים אחר השטר — אין די, ומפקינן מידא דמחזיק אם לא נזדר בשטרו, כדאמרינן בפירקין לעיל (א, א): אבל שית אין לך מחאה גדולה מזו. **אמר רב פפא** — לעולם אימא לך דלוקח את היה קלא, והכא אמאי לא חשבי מחאה לקידחת הלוקח מן הבן — משום דמכר לו הבן כל שדותיו סתם, אותן שהיו של אביו, וטוען הלוקח שגם זה השדה קניתי בכלל קרקעות כולן. דאמרינן ליה: כל שדותיו מכר לך חוץ מזו. אבל אם מכר זה השדה בפני עצמו — בטלה חזקתו של מחזיק, דאין לך מחאה גדולה מזו. ויש מפרשים במוכר כל שדותיו, ומכר לו בפירוש גם זו עמהן. ולאו מילתא היא, ד"סתם" משמע שלא פירש. **משנה האומנין** — בעלי אומנות שמוליכין להם בביתם לתקן כלים, כגון צבעין או כובסין או חייטין או סורקי בגדים, שטוענין "לקוח הוא בידי". **אין להם חזקה** — ולא בחזקת שלש שנים מיירי. דסתם אומן לא שייך אלא בשטלטלין, וחזקת שלש שנים לא נאמרה אלא במקרקעי, אבל במטלטלי — מי שהוא מוחזק בשל חבירו אפילו שנה אחת, שאנו רואים שיוצאים מתחת ידו, אף על פי שיש לחבירו עדים שהיה שלו — נאמן זה המוחזק לומר "לקוח הוא בידי". דסתם לוקח מטלטלין מחבירו — בלא עדים הוא קונה ובלא שטר, חוץ מדברים העשויין להשאיל ולהשכיר ואמר "לקוחין הן בידי", דאינו נאמן, כדקיימא לן במסכת שבועות (מו, ב). והכי נמי גבי אונסין, אפילו דבר שאינו עשוי להשאיל ולהשכיר, ועשוי לשלחו לאונסן בדי לתקנו — אין לו חזקה לטענן "לקוח בידי", מאחר שיש עדים לאידך שהיה שלו, וטוען: שלחתיו לך לתקנו. **שותפין** — שלקחו קרקע בשותפות, והחזיק אחד בחלק חבירו ואכל כל הפירות שלש שנים — אינה חזקה. שבן דרך שותפין לאכול זה פירות שלש שנים או ארבע שנים, ואחר כך יאכל זה כמו כן. ובסדר משנת רבינו גרשום הכי גרסינן: השותפין והאפוטרופין והאריסין. אבל אומנין לא קתני. והכי הוה מסקנא בגמרא, דכולי עלמא יש שותף שאין לו חזקה, וכיון דשותף אין לו חזקה — כל שכן אומן, כדמפרש בגמרא. **והאריסין** — שיורדין לתקן הקרקע למחצה לשליש ולרביע, אם טוען "שני חזקה החזקתי בקרקע ואבלתי הפירות" — אינה חזקה, שיכול לומר המערער: לאריסות הורדתיני, ודמי הפירות היה משלם לי, או זקפתים עליו במלוה. אי נמי — מנהג אריסים לעבוד קרקע עשר שנים, וחמש שנים אוכלין הבעלים כל הפירות של כל השדה, ואחר כך אוכלין אריסים חמש שנים בנגדן. **לא לאיש** — שאוכל פירות נכסי מלוג של אשתו, חזקה בנכסי אשתו. דאורחיה דבעל למיכל פירי. ואם יגרשנה — תטול נכסי מלוג שלה. ובגמרא פריך: **פשיטא נכסי בעלה** — אם אבלה פירות של שדה בעלה שלש שנים — אינה יכולה לטענן "לקוח הוא בידי". דכיון דמזונות אשה על בעלה — שביק לה למיכל פירי. ובגמרא פריך: **ולא לאב נכסי הבן ולא לבן כו'** — דומיא דאפוטרופין ניגנו, דבנכסיו של זה. **כמה דברים אמורים** — כל החזקות הללו דאינו חזקה, וגם יש מהן דהויין חזקה, וצריך שלש שנים. **בפחיזי** — כדמפרש בגמרא: בחוקה שיש עמה טענה ומחלוקת, שחבירו מערער עליו. **אבל בנותן מתנה** — בפנינו, ומודה לו שילך ויחזיק בה, וקיימא לן דקרקע נקנית בכסף בשטר ובחזקה, ובההיא חזקה שהיא במקום קנין לקנות קרקע, כיון דנעל וגדר כו' — הויא חזקה לקנות. **שחלקו** — ורוצה כל אחד לזכות בשלו, שלא יוכלו לחזור זה בזה. **נכסי הגר** — שאין לו יורשין, וכל הקודם להחזיק בנכסיו זכה. **נעל** — עשה דלת. **וגדר** — או גדר חומה. **ופרץ** — פירצה, כדי שיכנס בה. **כל שהוא** — בגמרא מפרש. **הרי זו חזקה** — לבלתי חזור זה בזה, כיון דברשות חבירו החזיק.

גמרא

מלוה על פה אינו גובה לא מן היורשין ולא מן הלקוחות — לא איצטריך אלא משום יורשין, דלקוחות תנינא בהדיא. וקסבר שעבודא לאו דאורייתא, ומלוה בשטר שהוא גובה — היינו שלא תנעול דלת בפני לוין. ומכר נמי — משום תקנת השוק. ואף על גב דבירושין לא שייך לחלק בין מלוה על פה למלוה בשטר, מכל מקום לכל היכא דגבי לקוחות חיישינן משום נעילת דלת, כמו מלוה בשטר או מלוה התכובה בתורה למאן דאמר (קדושין כט, ב) כשכתובה בשטר דמי, או כשעמד בדין, או עשה עבדו אפותיקי — גבי נמי מיתמי. אבל מלוה על פה, כיון דלא חשש לעשות שטר לגבות מלקוחות, כי לא גבי נמי מיתמי ליכא נעילת דלת. והא דאמרינן בפרק קמא דבבא קמא (יא, ב) גבי: הלכה גובין מן העבדים, אמר רב נחמן לעולא: אמר רבי אלעזר אפילו מיתמי? לא, מיניה. מיניה, ואפילו מגלימא דעל כתפיה שם מפורש. **כפני** האב שנה כו' — והא דאמרינן בפרק שני דכתובות (יז, ב) אמר רב חונא: אין מחזיקין בנכסי קטן, ואפילו הגדיל. לא כמו שיש מפרש שם, דיתום אפילו גדול במילי דאבוה קטן הוא, ואין מועלת חזקה לגביה, אפילו שהיה גדול כשמת אביו. דהא הכא אמר בהדיא דהוי חזקה כשאבל בפני הבן והאב שני חזקה, אלא דזקא שהיה קטן כשמת אביו אינה חזקה, אף על פי שאחרי כן הגדיל. רבינו יצחק. **ואי** סלקא דעתך לוקח אית ליה קלא אין לך מחאה גדולה מזו — אומר רבינו יצחק: דהוי מצי לשנויי: כאן בשטר כאן בלא שטר, דאין מצטרפין אלא בשטר, כדאמרינן לעיל. אלא שמא דעדיפא מיניה קא משני.

אבל

אינהו אַפְסִידוּ אַנַפְשַׁיְיהוּ. **וּמִי אָמַר רַב הָכִי? וְהָתַנְיָן:** **הַמַּלְוֶה אֶת חֲבֵירוֹ בִּשְׁטָר - גּוֹבֶה מִמְּכָסִים מְשׁוּעְבָּדִים, עַל יְדֵי עֵדִים - גּוֹבֶה מִמְּכָסִים בְּנֵי חוֹרִין וְכִי תֵּימָא: רַב תַּנָּא הוּא וּפְלִיג, וְהָא רַב וּשְׁמוּאֵל דְּאָמְרֵי תַּרְוַיְיהוּ: מִלְוֶה עַל פֶּה - אֵינוֹ גּוֹבֶה לֹא מִן הַיּוֹרְשִׁים וְלֹא מִן הַלְּקוֹחוֹת - מִלְוֶה אַזְבִּינֵי קָא רָמְיַת? מִלְוֶה, כִּי קָא זָיֵיף - בְּצִנְעָא קָא זָיֵיף, כִּי הֵיכִי דְּלָא לִיהְוֹוְלוּ נְכָסֵיהּ עֲלֵיהּ; זְבִינֵי, מַאן דְּזָבֵין אַרְעָא - בְּפַרְהֶסְיָא זָבֵין, כִּי הֵיכִי דְּלֵימּוֹךְ לֵיהּ קָלָא. תָּנוּ רַבָּנָן: אֲכָלָהּ הָאָב שָׁנָה וְהַבֵּן שְׁתַּיִם, הָאָב שְׁתַּיִם וְהַבֵּן שָׁנָה, הָאָב שָׁנָה וְהַבֵּן שָׁנָה וְהַבֵּן שָׁנָה - הֲרֵי זוֹ חֲזָקָה. לְמֵימְרָא, דְּלוֹקֵחַ אִית לֵיהּ קָלָא? וּרְמִינְהִי: אֲכָלָהּ בִּפְנֵי הָאָב שָׁנָה וּבִפְנֵי הַבֵּן שְׁתַּיִם, בִּפְנֵי הָאָב שְׁתַּיִם וּבִפְנֵי הַבֵּן שָׁנָה, בִּפְנֵי הָאָב שָׁנָה וּבִפְנֵי הַבֵּן שָׁנָה וּבִפְנֵי לוֹקֵחַ שָׁנָה - הֲרֵי זוֹ חֲזָקָה; וְאִי סָלְקָא דַּעְתָּךְ לוֹקֵחַ אִית לֵיהּ קָלָא, אַיִן לְךָ מְחָאָה גְּדוֹלָה מִזּוֹ אָמַר רַב פָּפָּא: כִּי תָּנֵיא הָהִיא - בְּמוֹכֵר שְׂדוֹתָיו סְתָם. **משנה** הָאוּמָּנִין, וְהַשּׁוּתָּפִין, וְהָאֲרִיסִין, וְהָאֲפוֹטְרוֹפִין - אֵין לָהֶם חֲזָקָה. לֹא לְאִישׁ חֲזָקָה בִּנְכָסֵי אִשְׁתּוֹ, וְלֹא לְאִשָּׁה חֲזָקָה בִּנְכָסֵי בַּעְלָהּ; וְלֹא לְאָב בִּנְכָסֵי הַבֵּן, וְלֹא לַבֵּן בִּנְכָסֵי הָאָב. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים - בְּמַחֲזִיק, אֲבָל בְּנוֹתֵן מַתָּנָה, וְהָאַחִין שֶׁחָלְקוּ, וְהַמַּחֲזִיק בִּנְכָסֵי הַגֵּר - נָעַל וְגָדַר וּפָרַץ כָּל שֶׁהוּא הֲרֵי זוֹ חֲזָקָה.

גמרא

אבל שותף יש לו חזקה — יש ענין לשותף דאין לו חזקה, כדמפרש לקמן. ואם תאמר:
אם כן ליתני במתניתין: שותף אין לו חזקה, אף על פי שיש שותף שיש לו חזקה, כי
היכי דתני אריס אף על פי ששאר אריס שאינו אריסיה בתי אבות יש להן חזקה ויש לחלק.

שותף כיורד ברשות דמי לאו למימרא דאין לו חזקה — ואם תאמר: מנא ליה? דילמא
לענין שנטול בשבח המגיע לבתפיים,
כדאמר בסמוך וכי תימא, דמשמע ליה דבבל ענין
מדמי ליה לאריס — דלמא בשאר אריסים קאמר
שיש להן חזקה, ולא באריסי בתי אבות **שבח**
המגיע לבתפיים — מפרש רש"י בבבמה מקומות,
וכן רבינו שמואל: דמגיע לבתפיים — כגון עבדים
הראויין ליבצר. ולקמן: דאמרינן בפרק קמא דבבא
מציעא (טו, ב): והא מעשים בכל יום וקא מגבי
שמואל לבעל חוב בשבח המגיע לבתפיים. ואי
סלקא דעתך הזינו עבדים הראוים ליבצר — אם כן
בעל חוב לא גבי מיניה; וי"ת: כדאמר בכתובות פרק
"נערה" (נ, ב), אמר ליה: זיל הב ליה מתמרי דעל
בודיא. אמר ליה: לא יהא אלא בעל חוב. דחזו
לבודיא קאמינא. סוף סוף כל העומד לינזד בגדוד
דמי. דצריכי לדקלא קאמינא. אלמא לא גבי
מאותם העומדים ליגדר ולאו פירכא היא, דהא
רש"י נמי לא בעי למימר מאותן העומדים ליבצר
מיד, אלא כלומר כל דבר שסופו ליתלש, כגון
פגין או בוסר. ורבינו תם מפרש: מגיע לבתפיים
— הזינו דבר שבא על ידי טורח. ומייתי ראיה
מהא דתנן בסוף "יש נוחלין" (בבא בתרא קלד,
א): האומר "זה אחי" — אינו נאמן, ויטול עמו
בחלק. מת — יחזירו נכסים למקומם. נפלו לו
נכסים ממקום אחר — יירשו אחיו עמו. ובעי רבא
(שם קלה, ב): שבח ששבחו בנכסים מאליהם מהו?

גמרא אבוה דשמואל וליו תנו: שותף אין לו חזקה, וכל שכן אומן. שמואל תני: אומן אין לו חזקה, אבל שותף יש לו חזקה. ואוזדא שמואל לטעמיה, דאמר שמואל: השותפין מחזיקין זה על זה, ומעידין זה על זה, ועשים שומרי שכר זה לזה, רמי ליה רבי אבא לרב יהודה במערתא דבי רב וצאי: מי אמר שמואל שותף יש לו חזקה? והאמר שמואל: שותף ביורד ברשות דמי; לאו למימרא דשותף אין לו חזקה? - לא קשיא: הא דנחית לבולה, הא דנחית לפלגא. אמרי לה להאי גיסא, הא ודאי גיסא. רבינא אמר: הא והא דנחית לבולה, ולא קשיא: הא דאית בה דין חלוקה, הא דלית בה דין חלוקה. גופא, אמר שמואל: שותף ביורד ברשות דמי. מאי קא משמע לן? שותפות אין לו חזקה? לימא: שותף אין לו חזקה אבוה: לומר, שנוטל בשבח המגיע לבתפיים, בשדה שאינה עשויה ליטע. ומעידין זה לזה". אמאי?

גמרא אבוה דשמואל — וגם לוי חבירו. תנו — במתניתין. שותף — השותפים והאפוטרופין כו'. אבל אומן לא תנו, דכל שכן דאין לו חזקה, דהא אין לו חלק כלל, דנימא: מיגו דהיה לו חלק בו קנה מחבירו את חלקו. אלא ודאי לתקנן ניתן לו. **אבל שותף** יש לו חזקה — דאם איתא דלא מכר לו חלקו — היה לו לעבוד את האדמה ולאבול הפירות בשותפות. **מחזיקין זה לזה** — אם האחד מחזיק בחלקו ובחלק חבירו שלש שנים — הויא חזקה. **ומעידין** — זה על חלקו של זה, להעמידה בידו, אם בא אחד מן השוק לערער עליו. ולא הוי נוגע בעדות, כדמפרש לקמן. **ועשין כשומרי שכר זה לזה** — שאם מבית אחד מהן נגנב דבר של שותפות — חייב לשלם כשומר שכר. וזהו שכרו — שגם חבירו ישמור הכל כשיעור זמן שמשמר זה עבשיו. **והא אמר שמואל שותף** — שמחזיק בכל השדה, גם בחלקו של חבירו. **ביורד ברשות דמי** — כלומר, כאילו נתן לו חבירו רשות ועצוהו להיות במקומו, כדין אריס, דמי. **לאו למימרא דשותף אין לו חזקה** — דהוי כאריס שיורד ברשות, ולכך לא הויא חזקתו חזקה, ולקמן מפרש דאבתי לשאר דברים קאמר שמואל כיורד ברשות דמי, מדלא קאמר בהדיא שותף אין לו חזקה. **דנחית לבולה** — שדה שקנו שניהם. **דנחית לפלגא** — בחלק המובחר החזיק, ואמר: חלקנו, והגיע זה לחלקי, והחזקתי בו שלש שנים. ואידך טעין: עדיין לא חלקנו, אלא כך התנינו בינינו, שתאכל אותו חלק שלש שנים ואני אחריך כמו כן שלש שנים. **אמרי לה להאי גיסא** — יש מתרצים בענין זה זה דאמר שמואל שותף יש לו חזקה — דנחית לכולה. דמנהג שותפים ליטול בשותפות פירות כל שנה ושנה, או זה יטול חצי הקרקע וזה החצי, ולשנה הבאה למפרע — מה שלקח זה שאתקר יקח זה עבשיו, שכל אחד רוצה לידעות בכל שנה מחלקו. וזה שהניח להחזיק לחבירו שלש שנים בכל השדה — ודאי מכר לו את חלקו, והלכך הויא חזקה. **והא דאמר שמואל אין לו חזקה דנחית לפלגא** — שכן דרך שותפין לאכול זה פלגא ואידך חבריה פלגא, שלש שנים או ארבע, ואחר כך אוכלין למפרע בענין זה ארבע שנים אחרות. **ואמרי לה להאי גיסא** — היכא דנחית לכולה — לא הויא חזקה, שכן הוא מנהג השותפין לאכול שדה שלש שנים, והלכך לא מצי טעין "לקוח חלקך בידי". **והיכא דנחית לפלגא** — הויא חזקה, דסברא הוא דלחלק, דאם איתא דניחא ליה ליתנות מחלקו בכל שנה, ולא להמתין שלש שנים או ארבע שנים אחר חבירו, כמנהג שותפין — לא הוה לו לברר חלק אחד לבדו, אלא יעשו בשותפות ויחלקו הפירות. **הכי גרסינן: רבינא אמר הא והא דנחית לבולה הא דאית בה דין חלוקה** — ארבע אמות לזה וארבע אמות לזה — הויא חזקה. דכיון דיש בדי לזה ובדי לזה — אינו מנהג להניח האחד להקדים לו חבירו שלש שנים, אלא אם כן מכר לו חלקו. **דלית בה דין חלוקה** — אינה חזקה, דדהם מנהג הוא לאבול זה שלש או ארבע שנים שלימות כל השדה, ואחר כך זה, משום דבשניהם ביחד אינו בדאי. והכי קיימא לן, וכך עובדא דרמי בר חמא ורב עוקבא בר חמא דזבון דזבון אמנהא בשותפות, מר משתמש ראשונה שלישית כו' בריש פרקין (כט, ב) ופרשינן טעמא: כי היכי דלא ליחזקו אהדדי — הוא הדין דאי הוה כל אחד משתמש שלש שנים רצופין לא תהוי חזקה, דהא לית בחדא אמתא דין חלוקה, והלכך לא תהוי חזקה. ואינהו דאחזוק בסירוגין — משום דלמא לא ידעי העדים לסוף שלש שנים שלקחוה בשותפות, ויטעון המחזיק בה שאינו שותף, ותהוי חזקתו חזקה. **לומי שנוטל** — כדין אריס שיורד ברשות, אפילו בשבח המגיע לבתפיים — גמר פירי. כגון קמה לקצור, וענבים לבצור — נוטל כל החצי כדין אריסי העיר. ואפילו הוא שדה שאינו עשוי ליטע אלא לזריעה, ונטעה הוא — נוטל כל דינו באילו עשוי ליטע, כדין היורד ברשות. דאילו יורד שלא ברשות — שמין לו וידו על התחתונה, דאם השבח יתר על היציאה — נוטל את היציאה, ואם היציאה יתר על השבח — נוטל יציאה שיעור שבח, כדאמר בבבא מציעא ב"השואל" (קא, א): היורד לתוך שדה חבירו ונטעה שלא ברשות, אמר רב: שמין לו וידו על התחתונה. ושמואל אומר: אומדין כמה אדם רוצה ליתן על שדה זו ליטע. ואמר רב פפא: לא פליגי, כאן — בשדה העשויה ליטע, כאן — בשדה שאינה עשויה ליטע. והכא חשיב להאי שותף כיורד ברשות, והלכך שקיל בשדה שאינה עשויה ליטע כשדה העשויה ליטע. ואי הוה אמר שמואל שותף אין לו חזקה — הוה אמינא דידו על התחתונה, הואיל ובלא רשות חבירו ירד.

אמאי

צרכים. אלא הכי פירושו: כמה אדם רוצה ליתן לקבלן ליטע שדה זו, ולא ירד בה לראיסות, כי שביר יום אין עליו לתקן אם יתקלקל. **והכי**

אמאי – מעידין זה על זה. **נוגעין בעדותן הן** – דכל זמן שלא חלקו לגמרי, אם יטול שום מערער כלום מן השדה — יפסידו שניהן, ונמצא דלעצמו מעיד. **דכתב ליה** — האי מעיד דלאחי מחזיק; דין ודברים אין לי עמך בכל השדה, ואפילו על חלקך, שהכל שלך. והכי משמע: דין ודברים לא יהא לי על שדה זו. ולשון חכמים הוא לומר "אין לי" במקום "לא יהא לי". **והלכך**, כיון דנתן לו חלקו — מעיד עליה, דלא נוגע בעדות הוא. **והכי נמי** הוה מצי לתרוצי בשהקנה לו חלקו, אלא רבותא נקט, לאשמועינן דבכי האי גוונא הוי לשון מתנה. **מאי הוי** — הרי אינו לשון מתנה, ואבתי נוגע בעדות הוא. **האומר לחבירו** שותף, **ואין לי עסק בה** — בלומר, לא יהא לי עסק בה. ומכלל אתה שומע, אלא הכל יהא שלך. אלא שלא הוציא הדבר בפירוש מפיו. וידי יהו מסולקות **לא אמר כלום** — דכיון דכבר יש לו חלק בשדה, והוא אומר לא יהא לי חלק בו — אין זה לשון מתנה לחבירו, אלא לשון תפלה הוא: תלואי שלא יהא לי חלק בשדה זו. וכל זמן שלא אמר "יהי נתון לך שדה זו" — לא יצא עדיין מרשותו. ואין תופס לשון זה אלא בדבר שעדיין לא זכה בו, והוא מתנה עליו שלא יהא שלו בשיבוא הזמן שעתיד לזכות באותו דבר. דאין אדם זוכה בדבר בעל כרחו, כדלקמן בפירקין (מט, א) ובכתובות (פג, א), דנחלה הבאה לו לאדם לאחר מכן — מתנה עליה שלא יירשנה. אבל מכיון שכבר הדבר שלו הוא, והוא אומר "לא יהא שלי" — לא אמר כלום, דבעל כרחו יהיה שלו כל זמן שלא יתננה לאחרים. כן נראה בעיני, ועיקר, והכי מוכח לקמן בפירקין. ויש מפרשים דמשום הכי לא אמר כלום — דקאמר "אין לי דין ודברים" ולא קאמר "לא יהא", ונמצא שהוא מכזב, שהרי יש לו חלק בו, והוא אומר "אין לי". ושבוש הוא, דאין זה לשון הגמרא לומר בשום מקום "לא יהא". והכי מוכח לקמן, דקתני: הכא במאי עסקינן — בשקנו מידו, ולא קא מתרץ באומר "לא יהא". **בשקנו מידו** — שותף חבירו קנה מידו בקנין סודר, והשתא דאיכא קנין — מועיל התנאי. **וכי קנו מידו מאי הוי** — אבתי אמאי מעיד להעמיד השדה בידו? הרי נוגע הוא בעדות זו, דניחא ליה שיהיה השדה ביד השותף, מפני שמעמידו האי נותן לפני בעל חובו. שאם יש לו שום בעל חוב שהלוהו מעות קודם שהקנה לחבירו חלקו שהיה לו בשדה — יבא בעל חוב וישרוף אותה, שהרי חציה משועבדת לו, ויפסד זה הנותן מבעל חובו, ולא יהיה "לוה רשע ולא ישלם". כדלקמן בשמעתין. שאילו ישרפוה מזה בעדים, שיאמרו שלא היה לאלו שותפין חלק בה — לא יוכל בעל חוב שלו לגבות המינמז, והוה ליה "לוה רשע ולא ישלם". **שלא באחריות** — וכל שכן באחריות. **אין מעיד לו עליה** — אין מצטרף עם עד אחר להעמידה בידו, ואף על גב דאי הוה מפסיד לוקח לא הדר עליה דמוכר. **מפני שמעמידה בו**' — ובדליית ליה ארעא אחריתי מוקמינן לה לקמן בשמעתין, דלא ניחא למיהוי "לוה רשע ולא ישלם". **דקביל עליה אחריות** — האי שותף לחבירו ממה שהקנה לו, וכדמפרש ואזיל. **והשתא אינו מעמידה לפני בעל חובו, והלכך מעיד. אחריות דעלמא** — שלא בשביל חוב חבירו, אלא מערער לומר שדה זו של אבותי או שלי היא. **בל שכן דאינו מעיד** — דנוגע בעדות הוא כשמעיד להעמידו בידו זה, דניחא ליה דתיהוי בידו, משום דאי מפיק מיניה — עליה הדר. **אלא אחריות דאתא ליה מחמתיה** — אם יטרפוהו בשביל חובו שחייב לאחרים — יחזיר לו הדמים. הלכך מעיד עליה גבי ערער דעלמא, להעמידה בידו, שאינו מעמידו בפני בעל חובו. דמה הנאה יש לו אם יטרפנה בעל חוב מיד זה ולא יהא בנגדו "לוה רשע"? סוף סוף "לוה רשע ולא ישלם" הוא גבי חבירו, שקיבל עליו אחריות וחייב לשלם, ואין לו. ונכנס בעל חוב זה במקום בעל חוב ראשון. וגם אם לא יעיד לו — מה מפסיד? הרי אחריות דעלמא לא קיבל. וממה נפשך, בין יעיד בין לא יעיד — בעל חוב אחד הוא דיש לו, דהוי כנגדו לוה רשע ולא ישלם. ולקמן בשמעתין מוכח דמיקרי "לוה רשע" מזכר באחריות וטרפוה מן הלוקח ואינו משלם לו. **וכי מפלק** — שום שותף נפשיה מחלקו. **מי מפלק** — בתמיה: מי הוי סילוק גמור אפילו לגבי עדות, דלא הוי נוגע בעדות כלל ויכול להעיד, דאוקמת לה בשקנו מידו? **והתניא כו'** — וטעמא, משום דאיכא למימר קנוניא הוא דעבדו, כדי שיעיד לו עליה ויעמידנה בידו, ואחר כך יחזור לשותפותו. **אין דנין** — הגבר, והוא טוען: לקחתיני בדמים, או שום טענה. **ראוי** — עדים שראוהו שגנבו, או שמעידין שזהו ספר תורה של אותה העיר. דכולן שותפין ונוגעין בעדותן. **ליסתלקו**: יכתבו: "דין ודברים אין לי על ספר תורה זה", ויקנו מידם. **דלשמיטה קאי** — ואין יכול לסלק עצמו שלא יהא נוגע בעדות, שהרי נהנה בו ויוצא בשמיטתו, אלא אם כן ילך לו לדור בעיר אחרת, שלא יהנה בקריאתו. **לבני עירי** — לצרכי בני העיר, לחומות העיר ולכל צרכי רבים. **וליסלקו בי תרי מיניהו** — שלא יהנו בו כלל, ויתנו מכיסם כנגד המנה של צבור. **הכא נמי בספר תורה** — שפירש: תנו מנה לבני עירי לקנות בו ספר תורה. **ותסברא עניים שקלי בו**' — גמרא קא פריך עלה ומתרץ לה, והדר מקשי מינה. ושיטת הגמרא היא זו, ועדיין לא סיים קושיא שלו למיפרך מינה עד לבסוף. בלומר, ותסברא דהכי קאמר דוקא, שהדיינין יפסלו בשביל העניים? והלא אין נוגעין בעדותן כלל! **דהכל אצל ספר תורה עניים הם** — שכולן צריכים לו, ודרך בני אדם לקרוא בני עירו עניים בשאין להם ספר תורה, דענייות גדולה הוא להו. **ואי בעית אימא לעולם** — כל הברייתא כדקתני, דבעניים ממש מיירי, ובדיניי העיר איכא למימר דמפסלי. ודקא קשיא לך: דיינין אמאי מפסלי, הרי אין נוגעין בעדות? **בעניי דחמו עלייהו** — על דיניי העיר. פירוש: עשירי העיר. ובדמפרש ואזיל, דהשתא נוגעין בעדות הן. **אי** דקיין להו — דבר קצוב לבני העיר, לכל אחד כמה יתן לעניי העיר משלו בכל שנה ושנה. **ומשני דלא** קיין להו — אלא הכל לפי הצורך ולפי מחסורן של עניים נותנין, דכל זמן שיש מן המנה בעין — לא יתנו הדיינים כלום. **לעולם** דקיין להו — ואפילו הכי נוגעין בעדותן כלל דהכל לפי הצורך ולפי מחסורן של עניים נותנין, דכל זמן שיש מן המנה בעין — לא יתנו הדיינים כלום. **לעולם** דקיין להו — ואפילו הכי ניחא להו לדיינין שיתנו המנה לעניים. **דכיון דרווח** — שיש להם מעות — רווח. בלומר, הרי יש להם מעות, ולמה יתנו כלום כל זמן שאין צריכין?

שמירה

והכי קאמר: שנוטל בשבח המגירא לבתפים כאריס — שלא יסתלק אותו כמו קבלן, כמו שעושין לנוטע שלא ברשות שמסלקין אותו בכך אפילו משדה העשויה ליטע. ובשדה שאין עשויה ליטע בר, פירוש: ועוד שגם בשדה שאין עשויה ליטע נוטל כמו בעשויה ליטע, מה לי עסק בה לא אמר כלום — ואם תאמר: דבפרק "השולח" (גיטין מג, ב) גבי מדבר עבדו לגוי בר' אמר: היכי דמי אונס? דכתב ליה: לכשתברח ממנו — אין לי עסק בך. אלמא "אין לי עסק בך" הוי לשון טוב ואומר רבינו יצחק: ד"אין לי עסק בך" משמע: אלא הדא לעצמך. וגבי עבד דמדהני "דרי את לעצמך" — מהני נמי "אין לי עסק בך". אבל בשדה דלא שייך למימר "דרי את לעצמך", כי אמר נמי "אין לי עסק בך" — לא אמר כלום. דכיון דליכא לפרושי "אין לי עסק בך" — אלא תהא לעצמך, גבי שדה כמו גבי עבד, לא משמע גבי שדה "אין לי עסק בה" אלא סילוק דין ודברים, כדמוכח בבריחות (כד, ב).

מפני שמעמידה בפני בעל חובו — ואם תאמר: מאי איריא מפני שמעמידה? תיפוק ליה משום דלא ניחא ליה דתיהוי תרעומת עליו, דאמרינן בפרק קמא דבבא קמא (ח, ב): רואובן שמכר שדהו לשמעון שלא באחריות, ואתא בעל חובו וקטרוף לה מיניה — דינא הוא דאתי ראובן ומשתעי דינא בהדיא, ולא מצי אמר ליה "לאו בעל דברים דידי את". דאמר ליה: לא ניחא לי דתיהוי לשמעון תרעומת עלוואי לי דאתי לומר: דאין נפסל בשביל כך לעדות. אי נמי, הכא מיירי אפילו במכיר בה שהיא שלו, דליכא תרעומת.

וליסלקו בי תרי מיניהו ולידיינו — ואם תאמר: והא בעינן תחילתו וסופו בכשרות. והכא הוי תחילה בפסול, והוי כמו קרוב ונתרחק ואומר רבינו יצחק: דלא שייך תחילתו בפסלות הבא, כיון שאין פסלות תלוי בגוף אלא בממון.

הכי גרסינן: **ותסברא** עניים שקלי ודיינין מיפסלי [אלא] הכי

נמי בספר תורה ואמאי קרי להו עניים בר'.

אמאי

אמאי שמירה בבעלים היא — פירוש: אם התחילו שניהם לשמור יחד, כל אחד בשעה שהוא משמר חלק חבירו — חבירו נמי משמר לו חלקו. ואף על פי שאין עמו במלאכה בשעת אונס, כיון שהיה עמו בתחילת שמירה — "בעליו עמו" קרינן ביה, כדתניא (בבא מציעא עו, א): היה עושה עמו בשעת שאלה — אין צריך להיות עמו בשעת שבורה ומתה, היה עמו בשעת שבורה ומתה — צריך להיות עמו בשעת שאלה. ואפילו לא התחילו שניהם לשמור יחד, מכל מקום האחרון פטור, שהראשון היה עמו במלאכה בשעה שהתחיל השני לשמור.

דאמר שמור לי היום כו' — ואם תאמר: אבתי שמירה בבעלים היא, דאמרינן ברישׂ "השואל" דבעלים באמירה, גבי שואל את הפרה ובעלה עמה ויש לומר: שאני התם, דבאמירה משעבדי עצמן ליכנס במלאכתם מיד, אבל הכא לא משתעבד עד למחר. ואם תאמר: ומאי קא משמע לן שמואל דנעשין שומרי שכר זה לזה? מתניתין היא ב"השוכר את האומנים" (בבא מציעא פ, ב): "שמור לי ואשמור לך" — שומר שכר ויש לומר: דאי מהתם — הוה אמינא לפי שהם אינן שותפין, אבל הכא שהם שותפין — כל אחד ואחד כשישומר חלק חבירו שומר גם בשביל עצמו. **וכיון** דאסהיד דלוי הוא כו' — הוה מצי לשנויי: כגון דאסהיד שמעון דשל אבותיו דלוי הוה, ובחר הכי אתי שמעון וטעין דמלוי זבנה, ואית ליה סהדי דראובן גולה ממנו ומכרה ללוי.

בגון דאית ליה סהדי למר כו' — תימה: דלא הוה ליה למימר "בגון", דהא מעיקרא נמי ידעינן דאית ליה לשמעון סהדי דדידיה היא, כדקתני: דראובן שגול שדה משמעון. ואי לית ליה לשמעון סהדי שגולה ראובן ממנו — אנן היכי ידעינן שגולה, ומכח מה הוא מערער? ויהודה נמי, על כרחך אית ליה סהדי, דאי לאו הכי — מאיזה כח מערער? והכי הוה ליה למימר: כיון דאית ליה סהדי למר כו', ומאי סלקא דעתך דמקשה? ואין לומר דמעיקרא סלקא דעתך דאיירי בגון דאית ליה ליהודה עדים דשל אבותיו היא, ולשמעון הגולל אית ליה סהדי דאבלה שני חזקה, וטעין מיהודה זבנה — דאם כן, מאי קאמר: בהאי זכותא דמפיק לה מלוי ליפקה מיהודה? הא בהאי זכותא דמצי לאפוקי מלוי — לא מצי לאפוקי מיהודה, דבעדי גזילה המעידין שגול ראובן ממנו — מצי מפיק לה מלוי שבא מכח ראובן, ומיהודה לא מצי מפיק לה, אלא בעדי חזקה ונראה לרבינו שמשון בן אברהם: דסלקא דעתך דמעיקרא דיהודה בעי לאפוקי מלוי, משום דאית ליה סהדי דראובן מכר לו, וללוי אין עדים. ובא שמעון להעיד ללוי, דשל לוי היא, ומשום הכי פריך: כיון דמסהיד דהאי ארעא דלוי היא, היכי מפיק לה מיניה? והוה מצי לשנויי דלא מסהדי בהאי לישנא דלוי היא, אלא דאמר דראובן מכרה ללוי. אלא דעדיפא מינה משני. והשתא פריך שפיר, דבהדיה זכותא דמפיק לה מלוי ליפקה מיהודה, דשניהם באין מכח ראובן. ואם יביא שמעון עדים דראובן גולה ממנו — מצי לאפוקי מתרוייהו.

דוקא

אַמַּאי? שְׁמִירָה בִּבְעָלִים הִיא אֲמַר רַב פָּפָּא, דְּאָמַר לֵיהּ: "שְׁמוֹר לִי הַיּוֹם וַאֲנִי אֶשְׁמוֹר לְךָ לְמָחָר". תָּנוּ רַבָּנָן: מָכַר לוֹ בַּיִת, מָכַר לוֹ שָׂדֶה - אֵין מַעֲיִד לוֹ עָלֶיהָ, מִפְּנֵי שֶׁאַחֲרָיוּתוֹ עָלָיו; מָכַר לוֹ פָּרָה, מָכַר לוֹ טַלִּית - מַעֲיִד לוֹ עָלֶיהָ, מִפְּנֵי שֶׁאֵין אַחֲרָיוּתוֹ עָלָיו. מַאי שָׁנָא רִישָׁא וּמַאי שָׁנָא סֵיפָא? אָמַר רַב שֵׁשֶׁת: רִישָׁא - בְּרֵאובֵן שֶׁגָּזַל שָׂדֶה מִשִּׁמְעוֹן וּמְכָרָהּ לְלֵוִי, וְאָתָא יְהוּדָה וְקָא מְעָרְעַר, דְּלָא לֵיזִיל שִׁמְעוֹן לְאַסְהֵיד לֵיהּ לְלֵוִי, דִּינְהָא לֵיהּ דְּהָדְרָא. - וְכֵיוָן דְּאַסְהֵיד לֵיהּ דְּלֵוִי הוּא, הֵיכִי מָצֵי מַפֵּיק לָהּ מִינֵּיהּ? - דְּאָמַר: יָדַעְנָא דְּהַאי אַרְעָא דִּלְאו דִּיהוּדָה הִיא. - וּבְהָהוּא זְכוּתָא דְּמַפֵּיק לָהּ מִלֵּוִי, לִיפְקָהּ מִיהוּדָה - דְּאָמַר: הַשְׁתָּא נוֹחַ לִי, הָרִאשׁוֹן קָשֶׁה הַימֶנּוּ. וְאִי אִימָא: בְּגוֹן דְּאִית לֵיהּ סָהֲדֵי לְמָר וְאִית לֵיהּ סָהֲדֵי לְמָר, וַאֲמוֹר רַבָּנָן: אַרְעָא הֵיכָא דְּקַיְימָא תִּיקּוֹם.

ולוקמה

שמירה בבעלים היא — שכל אחד משמר קצת מן השותפות בביתו, וקיימא לן בבבא מציעא ב"השואל" (צה, א): שמירה בבעלים פטור. ואף על גב דבשואל כתיב פטור דבעלים, הא יליף שומר שכר התם מיניה, מדכתיב "וכי ישאל", וי"ו מוסיף על ענין ראשון, וילמד עליון מתחתון. וכיון שהיה הראובן משמר מחלק שמעון בשעה שנגנבה, או אבד מחלקו בבית שמעון — הרי שמעון פטור מחלק ראובן, שהרי ראובן עמו במלאכתו. **אמר רב פפא** — בגון שהתנו ביניהן כך: שמור לי היום כל השדה חלקי וחלקך, ואשמור לך למחר. דבין דלא שמרו ביחד כלל, אלא בזה אחר זה — ליכא שמירה בבעלים, הלכך נעשו שומרי שכר זה לזה להתחייב באונסין. ולאשמועינן אתא דהיינו שמירה בשכר, כשמשמר כל השדה חלק חבירו בכלל בדי שישמור לו חבירו למחר כמו כן. דסלקא דעתך אמינא דשומר חנם הוא, דבלאו חלק חבירו היה צריך לשמור את שלו, ושמירה אחת היא בין הכל, ולא ליהוי שומר שכר, קא משמע לן. (וה שייך לעיל. בתוספתא ב"הגזלן": האומר "תנו מאה דינר לכנסת" "תנו ספר תורה לכנסת" — יתנן לכנסת הרגיל בה, ואם היה רגיל בשניים — יתנו לשניהם. האומר "תנו לעיניים" — יתנו לעיני אותה העיר, רבי אחא אומר: לעיני כל ישראל. בן האוכל משל אביו ועבד האוכל משל רבו — קוצה ונותן פרוסה לעניים או לבנו של אוהבו ואינו חושש משום גזל, שכך נהגו בעלי בתים. עד כאן). **מכר לו בית** — אדם לחבירו. **אין מעיד לו** — מוכר ללוקח, להעמידה בידו. שאם יבא להצטרף עם אחר ולהעיד שהוא שלו — נוגע בעדות הוא. **מפני שאחריותו** של בית עליו דמוכר, שאם יטרפוה מן הלוקח — יחזור על המוכר. והלכך ניחא ליה למוכר שתעמוד ביד הלוקח, ולא יצטרך לפרעו כלום. הכי שמעינן ליה השתא. **מכר לו פרה** — לקמיה מפרש ליה ואזיל. **שאין אחריותו** — דלוקח עליה דמוכר, אם יטלוהו היימנו מחמת המוכר שגזלה. והיינו דקפריך: מאי שנא רישא דאמאי שנא סיפא? מאי שנא מטלטלי דלא הוי אחריות עליה, ממקרקעי? אם שתי מכירות הללו באחריות הוי — תרוייהו אחריותו עליו, ואי שלא באחריות — הא תרוייהו אין אחריותו עליו **ריש**א **בראובן שגול שדה משמעון ומכרה ללוי ואתא יהודה** — כלומר, אינש מעלמא, ומערער על שדה זו שביד לוי, ואומר "שלי היא", ומביא עדים או שטר — שלא יבא שמעון הגנזל ויצטרף עם אחר, ויעיד שזה השדה אינו ליהודה. כגון שיודע שום עדות לפסול עדות של יהודה בגזלנות, וכן שטר. מפני שרוצה שמעון שיהיה השדה ביד לוי הקונה, ואחרי כן היום ולמחר יביא שמעון ראיה שזו השדה שלו היה וראובן גזלו ממנו, ויוציאו מיד לוי ויטלנו לעצמו. דקרקע אינה נגזלת, ולא מהני בה יאוש ושינוי רשות. והלכך נוגע בעדות הוא, דלא ניחא ליה שיטלנו יהודה — דתו לא מצי שמעון לאפוקי מיניה, כדמפרש לקמן, דנח לו לוי ויהודה קשה לו, והלכך אין מעיד לו שמעון הנגזל ללוי עליה. והכי קאמר בריימתא: מכר לו בית מכר לו שדה, ראובן הגזלן ללוי — אין מעיד לו שמעון הנגזל ללוי לוקח עליה כנגד יהודה המערער, מפני שאחריותו וסופו של נגזל עליו דלוקח להוציא הקרקע מידו, והלכך נוגע הוא בעדות זו. ולקמן מפרש אמאי מוקי לה בנגזל ומכר, הוה שפיר מצי לאוקומה בגזלן גופיה, ואתא יהודה וקמערער, דלא יבא שמעון הנגזל להעיד לראובן הגזלן להעמידה בידו משום האי טעמא גופיה, דניחא ליה דהדרא ליה. וסיפא מפרש לקמן. ומקשינן: ואבתי אמאי אינו מעיד לו עליה הא כיון דאסהיד דלוי היא — דקא סלקא דעתך השתא הכי: דמפקינן לה מיהודה ומוקים לה ביד לוי, דקמסהיד הוא בשדה דלוי הוא ולאו דיהודה. וכיון דהודה בפני בית דין דשל לוי הוא — היכי מצי מפיק לה מלוי אחרי כן? והלא הודאת בעל דין כמאה עדים דמי, ונמצא שאינו מרויח כלום בעדות זו, ואינו נוגע בעדות זו כלל, ואמאי קתני דאין מעיד? **ומשני: דאמר ידענא דההוא ארעא לאו דיהודה היא** — דפסיל לעדי יהודה בגזלנותא, או דמכחיש לטענותיו בשום ענין בגזלן, כגון שמעיד "בפני הודה לו" וממילא מתוקמא השדה ביד לוי, ואף על גב דלא קאמר דלוי הוא. **ומקשינן: אבתי אמאי אינו מעיד לו עליה** — מה מפסיד שמעון אם תהיה בחזקת יהודה? והא בההוא זכותא דקמפיק לה מלוי היום, ולמחר דקמייתי עדים ששדה שלו היא, וגזלה ראובן ממנו — הכי נמי ליפקה מיהודה בהנהו עדים עצמן, ונמצא שאין מרויח במה שמעיד ללוי כלל ומשני: משום הכי אינו מעיד — דקסבר שמעון: לוי נוח לי, ויהודה גברא אלמא הוא וקשה ממנו, ולא אוכל לדון עמו אם יבא בידו. ומשום הכי פסלינן ליה להאי עדות, דאיכא למימר שזהו מחשבתו של שמעון, ואין לנו להכשיר אלא עד דפשיטא לן דאינו נוגע בעדות כלל. הכא הוה לן למימר אינפא, לוי הראשון נוח לי, ויהודה השני קשה הימנו. אבל לשון המשנה כך היא בבתובות (קט, א), **ואי בעית אימא** — להכי לא מצי שמעון לאפוקה מיהודה — בגון דאית ליה סהדי לשמעון שהשדה שלו, ואית ליה סהדי ליהודה שמכחישן לאלו ואומרים שהשדה של יהודה. ואמור רבנן בכל ספק דין קרקע: היכא דקיימא ארעא — תיקום, שלא יוציאוה בית דין מיד המחזיק בה, כדאמר גבי פלוגתא דרבה ורב יוסף (בבא בתרא לב, ב): היכא דקיימא ארעא תיקום, לפי שנסתפק לנו הדין. וכן (שם לד, ב) גבי זה אומר "של אבותי", אמר רב נחמן: כל דאלים גבר. (ספרים אחרים: וכגון שאין לו עדות וחלוקה לזה יותר מזה. עד כאן) ומשום דמספקא לן — מי שרגזה להחזיק יחזיק, ולא נוציא מידו. וגבי נבסי דבר שטיא (כתובות כ, א) אמר נמי: אוקי תרי בהדי תרי, ואוקי ארעא בחזקת בר שטיא. והכא נמי, אי מטיא לידיה דיהודה — לא מצי שמעון לאפוקי מיניה בהני סהדי דמפיק לה מלוי. דכיון דמן הדין אוקימנה ביד יהודה, שהרי ממה נפשך אין ללוי חלק בה — הרי יהודה מוחזק, ולא תצא עוד מידו. ולא דמי להאי דאמרן לעיל בפרקין (לא, ב): הדר אייתי סהדי דאבהתהיה היא, אמר רב נחמן: אנן אחתינן ליה ואנן אסקינן ליה. דאף על גב דהתם נמי איכא סהדי למר ואיכא סהדי למר, ואפילו הכי אחזוקיניה לאחד על פי עדיו, והדר מסלקינן ליה בשמטיא חבירו עדים שלו — היינו טעמא: משום דכיון דשניהם באין יחד לדין, ושני בעלי דינין יש להן עדים — לא היה לבית דין להחזיק לאחד יותר מחבירו, אלא כל דאלים גבר. הלכך, הדר מסלקינן ליה, ודו בבתחילה, וכל דאלים גבר. דשלא בדין הורידוהו לאחר מהן בקרקע.

אבל

אבל הבא שמעון ויהודה אינן באין לדון זה עם זה, אלא לוי ויהודה, ומלוי הוא דמפיק לה יהודה מן הדין, דהא ודאי לוי מגלן קנאה. וכיון דמן הדין אנו מחזיקין ליהודה בהאי שדה, כשיבא שמעון לריב עמו — דיינינן: אוקי תרי לבהדי תרי, ואוקי ארעא בחזקת יהודה. והלכך אין מועיל לו שמעון ללוי, אם יודע שום עדות שפוסל עדיו של יהודה, או שמעיד הוא ואחד "בפנינו הודה לו". דניחא ליה דתיהוי ביד לוי, דהדר ומפיק לה מלוי על ידי עדיו, שראו שגזלה ראובן ממנו. ובתר הכי, אפילו מייתי יהודה סהדי דהא ארעא דידיה היא — לא מצי מפיק לה משמעון, שכבר פסל שמעון עצמו ועד אחר עמו עדיו של יהודה. ועוד, כיון דאית ליה נמי לשמעון סהדי דהא ארעא דידיה היא — אמור רבנן: הייכא דקיימא ארעא — תיקום. ומקשינן לרב ששת, דאוקמה בלוקח מן הגזלן שלא יעיד הנגזל ללוקח: וליתני גזלן אם איתא להך ברייתא דמפרש לה רב ששת, למה ליה לתנא לדחוק עצמו למיתני מכר לו בית גזלן ללוקח? והלא היה יכול למצוא דין זה בגזלן עצמו בלא מבירה, דאי אתא יהודה וקמערער עליה דגזלן ראובן — אין מועיל לו שמעון הנגזל עליה, משום דהוי נוגע בעדות, כדפרישתי. והכי היה לה למיתני בברייתא, תנו רבנן: גזל לו בית גזל לו שדה — אין מועיל לו עליה, מפני שאחריותו של גזל עליה דגזלן **ופרקינן: משום דבעי למיתני סיפא מכר לו פרה מכר לו טלית** — מועיל לו עליה, דלא משכחת לה דמעיד לו עליה אלא בגזל ומכר. כגון שמכר לו ראובן הגזלן ללוי הלוקח שלא באחריות, ואתא יהודה וקאמר "שלי היא" — מעיד לו שמעון הנגזל ללוי הלוקח דלאו דיהודה היא, דהא לא הדר שמעון ומפיק לה מיניה דלוי, ואינו נוגע בעדות. ובגון דשמעיניה לשמעון דאיאשא בעודה בבית ראובן קודם שמכרה ללוי, דהוי יאוש ביד גזלן ושינוי רשות ביד לוקח. דאפילו למאן דאמר בפרק "הגזל בתרא" יאוש כדי לא קני — יאוש ושינוי רשות קונה, ונקה הלוקח, שאין בו זכות כלל לבעלים הראשונים. ולפיכך מעיד לו עליה, דאפילו אי מייתי נגזל סהדי שגזלה ראובן ממנו — לא מפיק מלוי, דקנה ביאוש ושינוי רשות. ואילו היה נוטלה יהודה מלוי — לא מפסיד נגזל בהכי מידי, דבלאו הכי לא מצי מפיק לה מלוי. ובהאי גוונא לא משכחת לה אלא בגזל ראובן ומכרה ללוי, אבל לא מכרה ללוי — אין מועיל לו לראובן, שכל זמן שהן ביד ראובן הגזלן — מצי מפיק להו נגזל מיניה, ואף על גב דאייאש. והלכך אין מועיל שמעון לראובן שאינו של יהודה, כי נוגע בעדות הוא, דמיד ראובן מצי מפיק להו. אבל מיד יהודה לא מצי מפיק להו, מאחר שיזכהו בית דין על פי עדיו. ומשום דלא משכחת לה לסיפא אלא בגזל ומכר — תנא נמי רישא בגזל ומכר. ולאשמועינן אתא, דבגזל ומכר יש חילוק בין מקרקעי למטלטלי, דבמקרקעי אינו מועיל — דהוי נוגע בעדות, דהדרה ליה, דאין יאוש ושינוי רשות מועיל במקרקע, דקרקע אינה נגזלת. ובמטלטלי מועיל — דקנה לה לוקח ביאוש ושינוי רשות, ולא תהדר ליה להאי מיעד. דאיכא למאן דאמר ב"הגזלן" דשינוי רשות ואחר כך יאוש לא קניא, אבל ביאוש ושינוי רשות — הכל מודים דקנה הלוקח, ולא הדרא גזילה למרה, אלא מן הגזלן יטול הנגזל דמיה. **ופרקינן: וסיפא נמי** — אמאי מועיל לו נגזל ללוקח ומפיק לה מיהודה ומוקי לה ביד לוי? נהי דמייאשא מגופה דפרה וטלית, ולא יתיאשו מיד לוי, דהא קנייה בשינוי רשות שאחר יאוש. **מדמי מי מייאש** — בתמיה, וכי מוחל הוא לגזלן דמי בגילתו? והלא נתחייב לו הגזלן דמיה, והלכך ניתא ליה דתיקו ביד לוי שיחזור ויטול הדמים מראובן. שאילו היה נוטלה יהודה בעדים — נמצא שלא היה לו לשמעון חלק בהך פרה וטלית, ולא היה גובה מראובן כלום. והלכך נוגע בעדותו הוא, ואמאי מעיד? **לא צריכא דמית גזלן** — דתשתא אפילו מדמיה מייאש, דיורשין פטורין מלשלם. וכל שכן הלוקח דקניה ביאוש ושינוי רשות, דבהיתרא אתו לידיה. **התנן הנוזל כו'** — והלכך מעיד, דלא נוגע בעדותו הוא. **ומאביל את בניו** — אף על פי שנתנו בניו עצמן מן הגזילה — פטורין, דאינהו לא גזל מידי. **והניח לפניהם** — כלומר, או שהניח לפניהם גזילה קיימת לאחר מותו — פטורין, דקניוה ביאוש ושינוי רשות. אי נמי כשאכלום, דדמוקי לה התם. ומקשינן, לרב ששת דאוקמה לרישא בגזל ומכר משום סיפא: וליקומה ביורט אם איתא דבגזל ומכר מיירי, ודרמית גזלן — אם כן מה ראה התנא לדחוק עצמו ולשנות שיטתו בגזלן שמכר? אפילו לא מכר הגזלן נמי, אלא גזל ומת, וכיון דמת הוריש לבניו — היה יכול למצוא חילוק בין רישא לסיפא. כגון ראובן שגזל שדה משמעון ומית גזלן, וירשו לוי בנו, ואתא יהודה וקמערער — לא ליזיל שמעון ומסהיד ללוי בן ראובן דלאו דיהודה היא. דקרקע אינה נגזלת, והדרה ליה מן היורש, משום הכי נוגע בעדותו הוא, דאי מפיק לה יהודה מיניה דיורש — לא הדרא לשמעון, דהיכא דקיימא ארעא תיקום. אבל בסיפא, שגזל ראובן טלית או פרה משמעון ומת, וירשו לוי בנו, ואתא יהודה וקמערער — מעיד לו שמעון עליה, דאיכא יאוש ביד ראובן ושינוי רשות ביד לוי יורש, דרשות יורש ברשות לוקח דמי, ולא תיהדר ליה לגזלן לא פרה ולא דמיה, ולא הוי נוגע בעדות. והכי הוה ליה לתנא למיתני: גזל לו בית והוריש לבנו — אין מועיל בו', גזל לו פרה והוריש בו'. והאי דקאמר "וליקומה ביורט" — לאו דוקא, אלא: ליתני יורש, ואגב שיטפא דמקשי ליה לרב ששת, דמפרש ומוקי לה בגזלן שמכר: וליקומה ביורט. ומיהו, ביורט לא מצי לאוקומה, דהא קתני מכר, אלא אם כן מתרץ לה למיתני הוריש. **תניתה לעמן דאמר** — ב"הגזל בתרא" עלה דהך משנה: רשות יורש דגזלן לאו ברשות לוקח מגזלן דמי. דאילו גבי לוקח — איכא יאוש ושינוי רשות וקני, דלוקח רשותא אחריתי היא. ואילו יורש ברעיה דאבוה, וברשות גזלן מוריש דמי, ולא קניה ביאוש גרידא, דהא שינוי רשות ליכא גבי יורש, וכל היכא דאיתא — הדרה בעין לנגזל. והך משנה דקתני: והניח לפניהן פטורין — מוקי לה התם בשאכלום, דלא הויא גזילה קיימת, והלכך פטורין. והלכך לא מיתוקמא הך סיפא ביורש — דלא מצי למיתני: ומעיד לו נגזל ליורש עליה, משום דהדרה ליה פרה וטלית לנגזל אם תעמוד ביד יורש, ונוגע בעדות הוא. **ברשות לוקח** — דקנייה יורש ואף על פי שגזילה קיימת. כדקתני: והניח לפניהם — פטורין, דמשמע אפילו גזילה קיימת. **מאי איכא למימר** — ליתני: גזל והוריש, אמאי תני גזל ומכר? בלא מכר נמי מתוקמא שפיר, כיון דבמית גזלן מוקי לה רב ששת **ועוד קשיא ליה לאביי** — במאי דמוקי לה רב ששת בגזל ומכר, והצרך לפרש מפני שאחריותו עליו — מפני שאחריותו וחבות יש למעיד עליו דאיזך שהוא מעיד לו, הדהיינו לוקח. ולא מצינו בגמרא שום "אחריותו עליו" מפורש בן עליו דלוקח, אלא עליו דמוכר, מפני שאחריותו של אידך עליו דמוכר. והכי הוה ליה למיתני: מכר לו בית מכר לו שדה — אין מועיל לו עליה, מפני שחוזרת לו. מכר לו פרה מכר לו טלית — מעיד עליה, מפני שאינה חוזרת לו **אלא בדרבין בר שמואל** — אתא לאשמועינן רישא דהך ברייתא, ולא בגזל ומכר מיירי. ואף על גב דדינא הכי בדלעיל, מיהו ברייתא לאו בהכי איירי, אלא במוכר קרקע שלו שהיתה משועבדת לבעל חוב, ומכרה ללוקח זה, ואתא אניש מעלמא וקמערער, דלא יעיד לו המוכר ללוקח, מפני שאחריותו של בעל חוב עליו דמוכר לגבות מקרקע זה, והלכך ניתא ליה דתיקו ביד הלוקח, דהדר עלה בעל חוב ולא ליהוי מוכר "לזה רשע ולא ישלם". וכנגד לוקח לא ליהוי "לזה רשע" — שהרי לא באחריות מכר לו. והלכך אין מעיד, דנוגע בעדות הוא. אבל בסיפא, מכר לו פרה וטלית ללוקח, ואתא אניש מעלמא וקמערער — מעיד לו מוכר ללוקח עליה. וכגון שמכרה לו שלא באחריות, מפני שאין אחריותו דבעל חוב עליו דלוה המוכר לגבות מטלטלין ששעבד ומכר לאחרים, אפילו עשאן אפותיקי לבעל חוב ואחר כך מכרן לאחרים, כדרבה. ואישתבח דלא נוגע בעדות הוא.

בסתמא

דוקא מכר דהוה ליה יאוש ושינוי רשות — פירש הקונטרס: וכגון שמכר ראובן ללוי שלא באחריות. ונראה דפירש כן, משום דאי באחריות — הוי שמעון נוגע בעדות, דאף על גב דהוי יאוש ושינוי רשות — מפיק לה באחריות — הוי שמעון נוגע בעדות, דאף אפילו מייתי יהודה סהדי דהדרא ליה ארעא דידיה היא — אמור רבנן: הייכא דקיימא ארעא — תיקום. ומקשינן לרב ששת, דאוקמה בלוקח מן הגזלן שלא יעיד הנגזל ללוקח: וליתני גזלן אם איתא להך ברייתא דמפרש לה רב ששת, למה ליה לתנא לדחוק עצמו למיתני מכר לו בית גזלן ללוקח? והלא היה יכול למצוא דין זה בגזלן עצמו בלא מבירה, דאי אתא יהודה וקמערער עליה דגזלן ראובן — אין מועיל לו שמעון הנגזל עליה, משום דהוי נוגע בעדות, כדפרישתי. והכי היה לה למיתני בברייתא, תנו רבנן: גזל לו בית גזל לו שדה — אין מועיל לו עליה, מפני שאחריותו של גזל עליה דגזלן **ופרקינן: משום דבעי למיתני סיפא מכר לו פרה מכר לו טלית** — מועיל לו עליה, דלא משכחת לה דמעיד לו עליה אלא בגזל ומכר. כגון שמכר לו ראובן הגזלן ללוי הלוקח שלא באחריות, ואתא יהודה וקאמר "שלי היא" — מעיד לו שמעון הנגזל ללוי הלוקח דלאו דיהודה היא, דהא לא הדר שמעון ומפיק לה מיניה דלוי, ואינו נוגע בעדות. ובגון דשמעיניה לשמעון דאיאשא בעודה בבית ראובן קודם שמכרה ללוי, דהוי יאוש ביד גזלן ושינוי רשות ביד לוקח. דאפילו למאן דאמר בפרק "הגזל בתרא" יאוש כדי לא קני — יאוש ושינוי רשות קונה, ונקה הלוקח, שאין בו זכות כלל לבעלים הראשונים. ולפיכך מעיד לו עליה, דאפילו אי מייתי נגזל סהדי שגזלה ראובן ממנו — לא מפיק מלוי, דקנה ביאוש ושינוי רשות. ואילו היה נוטלה יהודה מלוי — לא מפסיד נגזל בהכי מידי, דבלאו הכי לא מצי מפיק לה מלוי. ובהאי גוונא לא משכחת לה אלא בגזל ראובן ומכרה ללוי, אבל לא מכרה ללוי — אין מועיל לו לראובן, שכל זמן שהן ביד ראובן הגזלן — מצי מפיק להו נגזל מיניה, ואף על גב דאייאש. והלכך אין מועיל שמעון לראובן שאינו של יהודה, כי נוגע בעדות הוא, דמיד ראובן מצי מפיק להו. אבל מיד יהודה לא מצי מפיק להו, מאחר שיזכהו בית דין על פי עדיו. ומשום דלא משכחת לה לסיפא אלא בגזל ומכר — תנא נמי רישא בגזל ומכר. ולאשמועינן אתא, דבגזל ומכר יש חילוק בין מקרקעי למטלטלי, דבמקרקעי אינו מועיל — דהוי נוגע בעדות, דהדרה ליה, דאין יאוש ושינוי רשות מועיל במקרקע, דקרקע אינה נגזלת. ובמטלטלי מועיל — דקנה לה לוקח ביאוש ושינוי רשות, ולא תהדר ליה להאי מיעד. דאיכא למאן דאמר ב"הגזלן" דשינוי רשות ואחר כך יאוש לא קניא, אבל ביאוש ושינוי רשות — הכל מודים דקנה הלוקח, ולא הדרא גזילה למרה, אלא מן הגזלן יטול הנגזל דמיה. **ופרקינן: וסיפא נמי** — אמאי מועיל לו נגזל ללוקח ומפיק לה מיהודה ומוקי לה ביד לוי? נהי דמייאשא מגופה דפרה וטלית, ולא יתיאשו מיד לוי, דהא קנייה בשינוי רשות שאחר יאוש. **מדמי מי מייאש** — בתמיה, וכי מוחל הוא לגזלן דמי בגילתו? והלא נתחייב לו הגזלן דמיה, והלכך ניתא ליה דתיקו ביד לוי שיחזור ויטול הדמים מראובן. שאילו היה נוטלה יהודה בעדים — נמצא שלא היה לו לשמעון חלק בהך פרה וטלית, ולא היה גובה מראובן כלום. והלכך נוגע בעדותו הוא, ואמאי מעיד? **לא צריכא דמית** גזלן — דתשתא אפילו מדמיה מייאש, דיורשין פטורין מלשלם. וכל שכן הלוקח דקנייה ביאוש ושינוי רשות, דבהיתרא אתו לידיה. **התנן הנוזל כו'** — והלכך מעיד, דלא נוגע בעדותו הוא. **ומאביל את בניו** — אף על פי שנתנו בניו עצמן מן הגזילה — פטורין, דאינהו לא גזל מידי. **והניח לפניהם** — כלומר, או שהניח לפניהם גזילה קיימת לאחר מותו — פטורין, דקניוה ביאוש ושינוי רשות. אי נמי כשאכלום, דדמוקי לה התם. ומקשינן, לרב ששת דאוקמה לרישא בגזל ומכר משום סיפא: וליקומה ביורט אם איתא דבגזל ומכר מיירי, ודרמית גזלן — אם כן מה ראה התנא לדחוק עצמו ולשנות שיטתו בגזלן שמכר? אפילו לא מכר הגזלן נמי, אלא גזל ומת, וכיון דמת הוריש לבניו — היה יכול למצוא חילוק בין רישא לסיפא. כגון ראובן שגזל שדה משמעון ומית גזלן, וירשו לוי בנו, ואתא יהודה וקמערער — לא ליזיל שמעון ומסהיד ללוי בן ראובן דלאו דיהודה היא. דקרקע אינה נגזלת, והדרה ליה מן היורש, משום הכי נוגע בעדותו הוא, דאי מפיק לה יהודה מיניה דיורש — לא הדרא לשמעון, דהיכא דקיימא ארעא תיקום. אבל בסיפא, שגזל ראובן טלית או פרה משמעון ומת, וירשו לוי בנו, ואתא יהודה וקמערער — מעיד לו שמעון עליה, דאיכא יאוש ביד ראובן ושינוי רשות ביד לוי יורש, דרשות יורש ברשות לוקח דמי, ולא תיהדר ליה לגזלן לא פרה ולא דמיה, ולא הוי נוגע בעדות. והכי הוה ליה לתנא למיתני: גזל לו בית והוריש לבנו — אין מועיל בו', גזל לו פרה והוריש בו'. והאי דקאמר "וליקומה ביורט" — לאו דוקא, אלא: ליתני יורש, ואגב שיטפא דמקשי ליה לרב ששת, דמפרש ומוקי לה בגזלן שמכר: וליקומה ביורט. ומיהו, ביורט לא מצי לאוקומה, דהא קתני מכר, אלא אם כן מתרץ לה למיתני הוריש. **תניתה לעמן דאמר** — ב"הגזל בתרא" עלה דהך משנה: רשות יורש דגזלן לאו ברשות לוקח מגזלן דמי. דאילו גבי לוקח — איכא יאוש ושינוי רשות וקני, דלוקח רשותא אחריתי היא. ואילו יורש ברעיה דאבוה, וברשות גזלן מוריש דמי, ולא קניה ביאוש גרידא, דהא שינוי רשות ליכא גבי יורש, וכל היכא דאיתא — הדרה בעין לנגזל. והך משנה דקתני: והניח לפניהן פטורין — מוקי לה התם בשאכלום, דלא הויא גזילה קיימת, והלכך פטורין. והלכך לא מיתוקמא הך סיפא ביורש — דלא מצי למיתני: ומעיד לו נגזל ליורש עליה, משום דהדרה ליה פרה וטלית לנגזל אם תעמוד ביד יורש, ונוגע בעדות הוא. **ברשות לוקח** — דקנייה יורש ואף על פי שגזילה קיימת. כדקתני: והניח לפניהם — פטורין, דמשמע אפילו גזילה קיימת. **מאי איכא למימר** — ליתני: גזל והוריש, אמאי תני גזל ומכר? בלא מכר נמי מתוקמא שפיר, כיון דבמית גזלן מוקי לה רב ששת **ועוד קשיא ליה לאביי** — במאי דמוקי לה רב ששת בגזל ומכר, והצרך לפרש מפני שאחריותו עליו — מפני שאחריותו וחבות יש למעיד עליו דאיזך שהוא מעיד לו, הדהיינו לוקח. ולא מצינו בגמרא שום "אחריותו עליו" מפורש בן עליו דלוקח, אלא עליו דמוכר, מפני שאחריותו של אידך עליו דמוכר. והכי הוה ליה למיתני: מכר לו בית מכר לו שדה — אין מועיל לו עליה, מפני שחוזרת לו. מכר לו פרה מכר לו טלית — מעיד עליה, מפני שאינה חוזרת לו **אלא בדרבין בר שמואל** — אתא לאשמועינן רישא דהך ברייתא, ולא בגזל ומכר מיירי. ואף על גב דדינא הכי בדלעיל, מיהו ברייתא לאו בהכי איירי, אלא במוכר קרקע שלו שהיתה משועבדת לבעל חוב, ומכרה ללוקח זה, ואתא אניש מעלמא וקמערער, דלא יעיד לו המוכר ללוקח, מפני שאחריותו של בעל חוב עליו דמוכר לגבות מקרקע זה, והלכך ניתא ליה דתיקו ביד הלוקח, דהדר עלה בעל חוב ולא ליהוי מוכר "לזה רשע ולא ישלם". וכנגד לוקח לא ליהוי "לזה רשע" — שהרי לא באחריות מכר לו. והלכך אין מעיד, דנוגע בעדות הוא. אבל בסיפא, מכר לו פרה וטלית ללוקח, ואתא אניש מעלמא וקמערער — מעיד לו מוכר ללוקח עליה. וכגון שמכרה לו שלא באחריות, מפני שאין אחריותו דבעל חוב עליו דלוה המוכר לגבות מטלטלין ששעבד ומכר לאחרים, אפילו עשאן אפותיקי לבעל חוב ואחר כך מכרן לאחרים, כדרבה. ואישתבח דלא נוגע בעדות הוא.

בסתמא

עשה עבדו אפותיקי ומכרו כו' — אפילו אי סבר רבא דעבדי כמקרקעי דמי, נקט אפותיקי לאשמעינן בין בשטר בין בעל פה. **שורו** אפותיקי ומכרו כו' — הא דלא חשיב מכר בהדי הקדש דמפקע מידי שעבוד — משום דהקדש מפקע אפילו אקני ליה מטלטלין אגב מקרקעי, מה שאין כן במכר. **והוא** דכתב דלא באסמכתא — מספקא לן אי במטלטלי בסתמא — שלא ייחד לו פרה וטלית בפירוש, דלא משתעבדא ליה לבעל חוב דך פרה וטלית. **לא משתעבדי** — דלית להו קלא, ולא יזהרו לקוחות. דאי משתעבדי — אין לך אדם שלוקח עוד מטלטלין מחבירו, דלמא טרפי להו מיניה. **אלא אפילו עשאן אפותיקי** — לתך פרה וטלית, שיחדון לו לגבות חובו משם, אם לא יפרענו עד זמן פלוני. **אפותיקי** — "פה תהא קאי". **עשה** — לזה עבדו אפותיקי לבעל חובו, ומכרו אחרי כן הלוה לאיש אחר. **אית ליה קלא** — אפשיטו לקוחות אנפשייהו. **והא לית ליה קלא** — פרה וטלית, ולא ידעו הלקוחות להזהר, והלכך מעיד לו עליה — דאין מעמידה בפני בעל חובו. ומקשינן: ואבתי בפרה וטלית אמאי מעיד? וניחוש דלמא אקני ליה אגב מקרקעי דאית ליה באי מוכר מטלטלי אגב מקרקעי לבעל חובו, להשתעבד לו לגבות חובו מהן אם לא יפרענו בזמנו, וחזר ומכרם. וכי מעיד ללוקח שהן שלו — נוגע בעדות הוא, מפני שמעמידן בפני בעל חובו והכי אשכחנא דכהאי גוונא משתעבדי מטלטלי לבעל חוב, דאמר רבה בר', וגבי מטלטלי מן הלקוחות. דנכסים שאין להם אחריות בגון מטלטלין, נקנין עם נכסים שיש להן אחריות לענין מתנה בבסף בשטר ובחזקה, והוא הדין לענין שעבוד, דמיגו דהיל שעבוד אמקרקעי — חיל נמי אמטלטלי. אבל אקני ליה מטלטלי גרידי בסודר, להשתעבד לו, לכשיגיע זמנו אם לא יפרענו יגבה מהם — לא קנו, ואפילו בלשון מתנה. דכל "דאי" — לא קנו, דאסמכתא היא, ואסמכתא לא קניא. בפרק "איזהו נשך" (בבא מציעא סז, ב). **ואמר רב חסדא והוא דכתב ליה** — בשטר השעבוד, דלגמרי משעבד להו למטלטלי בהדי מקרקעי. **דלא כאסמכתא כו'** — דכיון דאין זו מכירה גמורה, ולא מתנה ולא משכון, אלא שעבוד בעלמא, ודמי לאסמכתא, דקאמר ליה: אם לא אפרע לך לזמן פלוני תגבה מכאן — הלכך צריך לכתוב בו לאלומי שטרי: "דלא כאסמכתא", דאסמכתא לא קניא. **טופסי דשטרי** — הוא שטר העשוי להתיקף ממנו שטרות, ולא נכתב לגבות בו, ואין בו ממש. **הכא במאי עסקינן** — דמזי מעיד — כגון שקנה קרקע מהלוה ומיד מכרה בפניהן, דוודאי לא לוה בינתים ולא שעבדם למלוה. וניחוש דלמא **דאיקני אמר** ליה — כלומר, אבתי איכא למיחש דאקני ליה לדך פרה וטלית למלוה אגב מקרקעי, והיכי דמי? כגון דמקמי הכי, כשלוה, כתב למלוה בשטר "משעבדנא לך אגב מקרקעי כל נכסי דקנאי ודעתיד אנא למיקני", וכשלקח הפרה והטלית אזדי כן — נשתעבדו לו מיד. ואבתי, אמאי מעיד? אלא מדלא חיישת להכי איכא למשמע דמי שכותב כן "דאקני" — האומר לחבירו "נכסים שאני עתיד לקנות אני מוכר לך או משעבד לך" — ואדר כן קנה ומכר לאחרים, או כתב לו "דאיקני" והוא קנה אחרי כן ומת והוריש לבניו — לא משתעבד להאי שכתב לו, דאין אדם מקנה לחבירו דבר שלא בא לידו אף על פי שעתיד לבא. ובעיא היא לקמן בפרק "מי שמת" ולא אפשיטא, ומשמע מהכא דלא משתעבד. **לא צריכא** — הא דקאמרי מעיד, ולא חיישינן דלמא אקני ליה מטלטלי אגב מקרקעי — בגון דקאמרי עדים דידעינא ביה בו', והלכך לא אקני ליה מטלטלי אגב מקרקעי, שהרי לא היו לו מקרקעי. והלכך מעיד, דכיון שמכר לו דך פרה וטלית בלא אחריות, וגם אין מעמידה בפני בעל חובו — לאו נוגע בעדותו הוא כלל. והשתא מתוקמא אפילו בלא לקח ומכר לאלתר. והא דלא קאמר "אלא, לא צריכא" — משום דאמורא לא תירץ הכי לעיל, אלא סתם הגמרא תירץ כן, (ושיטה זו נוהגת ברוב המקומות). ופירש רבינו חננאל: ידעינן ביה בהאי דלא הוה ליה ארעא מעולם צריכי לאסתהדי הכי: זה האיש לא נתפרש ממנו מעודו ועד היום, וברי לנו במה שקנה, וכי לא קנה קרקע מעולם לא במתנה ולא בקניה. כגון הא דגרסינן ב"האשה רבה" ביבמות (פח, א): נשאת ואחר כך בא בעלה — תצא מזה ומזה. אמר רב: לא שנו אלא שנשאת בו' ומסקינן בה: לא צריכא דאתו תרי ואמרי: אנן הוינן בהדיה מכי נפק ועד השתא, ואתון לא ידעיתון ליה בו'. **נמצאת שאינה שלו** — שהעידו עדים שגזלה המוכר ומכרה לו, ובא בעל השדה ונטלה ממנו — חוזר לוקח על המוכר, ולא הויא מכירה כלל. דבשלמא היכא דטרפה בעל חוב — הויא מכירה, דעביד אינש דזבין ארעא ליומיה בשביל פירות יום אחד, כדאמרינן בבבא מציעא (יד, א), ופירות שאכל שלו הן; כדאמר שמואל בפרק "שנים אוחזין בטלית" (שם טו, א): בעל חוב גוזה את השבח, שבח — אין, פירי — לא. אבל לוקח מגזלן אמר התם (יד, ב): המוכר שדה לחבירו ונמצאת שאינה שלו — אמר שמואל: מעות יש לו, שבח אין לו ללוקח, אלא הדרא ארעא והדרי פירי וכל השבח. והלכך כיון דלא מרויח מידי — לאו מכר הוא כלל. והכא נמי גבי פרה וטלית, אמאי מעיד? הא איכא למימר דנוגע בעדותו הוא, דניחא ליה למוכר דתיקנו ביד לוקח, דאי מפיק ליה מיניה מערער, בעדים שמעידין שהיא של מערער — הרי נמצא שאינה שלו של מוכר, אלא גזלה מהאי מערער ומכרה לזה. ויחזור לוקח עליו דמוכר, ואף על גב דשלא באחריות מכר **ושמני: במכיר בה** — הלוקח, ומודה בפני עדים שהפרה זו בת פרתו של מוכר היא, ולא גזלה מעולם, וכן הטלית נארג בביתו. והוודאת בעל דין כמאה עדים דמי. ואידך מערער בעי לאפוקה מיניה בעדי שקרים, או טוענים בין בהמת המערער לבהמת המוכר. דהשתא לא הדר לוקח עליה למוכר, כיון דמודה דשלו היתה, והלכך מעיד לו מוכר לפסול עדיו של מערער, דלאו נוגע בעדותו הוא. והא דנקט חמורו ולא בת פרתו — משום דלקמן אמרינן הכי. **ורב זביד אמר** — אף על גב דאינו מכיר בה שהיא בת חמורו — מעיד לו עליה, דאפילו הכי גזלה — אינו חוזר עליו, דאמר ליה: להכי זביני לך כו'.

עבדו אפותיקי ומכרו כו' — אפילו אי סבר רבא דעבדי כמקרקעי דמי, נקט אפותיקי לאשמעינן בין בשטר בין בעל פה. **שורו** אפותיקי ומכרו כו' — הא דלא חשיב מכר בהדי הקדש דמפקע מידי שעבוד — משום דהקדש מפקע אפילו אקני ליה מטלטלין אגב מקרקעי, מה שאין כן במכר. **והוא** דכתב דלא באסמכתא — מספקא לן אי במטלטלי אגב מקרקעי דוקא, או אפילו במקרקעי לחודיה.

בנון שלקח ומכר לאלתר — דוה מצי למיפרך: אי הכי, אפילו בית ושדה נמי! אלא מגופיה פריך. **דלא** הוה ליה ארעא מעולם — מכאן תשובה לאומרים דמה שנהגו לכתוב בהדשאות "ונתתי לו ארבע אמות בחצרי" אף על גב דלית ליה קרקע, משום דאין לך אדם שאין לו ארבע אמות בארץ ישראל, דקרקע אינה נגזלת. אי נמי, דאין לך אדם שאין לו ארבע אמות לקברו. דהכא משמע דאפשר שאין לו קרקע. וכן משמע בפרק שלישי דקדושין (ס, ב): "הרי את מקודשת לי על מנת שיש לי קרקע" — משמע דאפשר שאין לו. ודוחק להתעמיד בגר, שאין לו חלק בארץ. ועוד: דאם כן לא יעשה אדם שני שטרי הקנאה, שהראשון קנה ארבע אמותיו! ונראה לרבינו תם, דהיינו טעמא: ביון שמודה שיש לו קרקע, וחוב הוא לו, שהרי על ידי קרקע מקנה לחבירו, אפילו יש כמה עדים שמכחישים אותו — הרי הודאת בעל דין כמאה עדים, ולא חיישינן למיחזי כשיקרא. כדאשכחנא (בבא בתרא קמט, א) גבי איסור גיורא, דנפק אדיתא מבי איסור, ואף על גב שהיה איסור משקר. הקשה מורנו הרב רבי חזקיה: דמכל מקום ניחוש הכא דלמא אקני ליה מטלטלי אגב קרקע, והודה שיש לו מקרקע אף על פי שלא היה לו מעולם! ונראה דכולי האי לא חיישינן שמא שיקרו להודות. ונראה לו, דבזמן הזה שרגילים לכתוב "והקניתי לו ארבע אמות בחצירי" — אם כן מילתא דשכיחא היא. ואם כן, מכר לו פרה וטלית — אין מעיד לו עליה, אף על גב דאיכא עדים דלא היה ליה ארעא מעולם.

אי

בְּסְתָמָא, דְּלָא מְשַׁתַּעְבְּדָא לֵיהּ, מַאי טַעְמָא? מַמְלְטֵלֵי נִינְהוּ, וּמְמַלְטֵלֵי לְבַעַל חוֹב לָא מְשַׁתַּעְבְּדִי; וְאַף עַל גַּב דְּכָתַב לֵיהּ "מְגִלְּיָמָא דְּעַל סַתְּיָא", הֲנֵי מִילֵּי דְּאִיתְּנְהוּ בְּעַיְנֵיהוּ, אֲבָל לֵיתְּנְהוּ בְּעַיְנֵיהוּ - לָא; אֶלָּא אֲפִילּוּ עֲשָׂאוֹ אַפּוֹתִיקִי נַמִּי לָא, מַאי טַעְמָא? דְּדָרְבָא, דְּאָמַר רָבָא: עָשָׂה עַבְדּוֹ אַפּוֹתִיקִי וּמְכָרוֹ - בַּעַל חוֹב גּוֹבֶה מִמֶּנּוּ, שׁוֹרוֹ וַחֲמוֹרוֹ אַפּוֹתִיקִי וּמְכָרוֹ - אֵין בַּעַל חוֹב גּוֹבֶה הֵימֶנּוּ, מַאי טַעְמָא? הָאי אִית לֵיהּ קָלָא, וְהָא לֵית לֵיהּ קָלָא. - וְלִיחוּשׁ דִּלְמָא אֲקְנֵי לֵיהּ מְמַלְטֵלֵי אַגַּב מְקַרְקְעֵי - הָאָמַר רָבָה: אִי אֲקְנֵי לֵיהּ מְמַלְטֵלֵי אַגַּב מְקַרְקְעֵי - קָנֵי מְקַרְקְעֵי קָנֵי מְמַלְטֵלֵי, וַאֲמַר רַב חִסְדָּא: וְהוּא דְּכָתַב לֵיהּ "דְּלָא כַּאֲסְמַכְתָּא דְּדָלָא בְּטוּפְּסֵי דְּשִׁטְרֵי" - הָכָא בְּמַאי עָסְקִינַן - כְּגוֹן דְּאָמַר לֵיהּ: אֵי אֲפָרַע לָךְ מִכָּאן לְזִמְנָא פְּלוֹנִי תִּגְבֵּי מִכָּאן, וְלִיחוּשׁ דִּילְמָא "דְּאִיקְנֵי" הוּא שְׁמַעְתָּ מִינַּהּ: "דְּאִיקְנֵי", קָנֶה וּמֵכֶר, קָנֶה וְהוֹרִישׁ - לָא מְשַׁתַּעְבְּדִי? - לָא צְרִיכָא, דְּקָאָמְרִי עֵדִים: יְדָעִינַן בֵּיהּ בְּהַאי דְּלָא הֲוָה לֵיהּ אַרְעָא מֵעוֹלָם. - וְהָאָמַר רַב פַּפָּא: אַף עַל גַּב דְּאָמוּר רַבָּנָן: הַמּוֹכֵר שָׂדֶה לַחֲבֵירוֹ שֶׁלֹּא בְּאַחֲרָיוּת וּבָא בַּעַל חוֹב וְטָרְפָהּ - אֵינוֹ חוֹזֵר עָלָיו, נִמְצֵאת שֶׁאֵינָהּ שֶׁלּוֹ - חוֹזֵר עָלָיו - הָכָא בְּמַאי עָסְקִינַן - בְּמַכִּיר בָּהּ שֶׁהִיא בַּת חֲמוֹרוֹ. וְרַב זְבִיד אָמַר: אֲפִילּוּ נִמְצֵאת שֶׁאֵינָהּ שֶׁלּוֹ - אֵינוֹ חוֹזֵר עָלָיו, הָכָא בְּמַאי עָסְקִינַן - בְּמַכִּיר בָּהּ שֶׁהִיא בַּת חֲמוֹרוֹ.

אי

בפנינו, דוודאי לא לוה בינתים ולא שעבדם למלוה. וניחוש דלמא **דאיקני אמר** ליה — כלומר, אבתי איכא למיחש דאקני ליה לדך פרה וטלית למלוה אגב מקרקעי, והיכי דמי? כגון דמקמי הכי, כשלוה, כתב למלוה בשטר "משעבדנא לך אגב מקרקעי כל נכסי דקנאי ודעתיד אנא למיקני", וכשלקח הפרה והטלית אזדי כן — נשתעבדו לו מיד. ואבתי, אמאי מעיד? אלא מדלא חיישת להכי איכא למשמע דמי שכותב כן "דאקני" — האומר לחבירו "נכסים שאני עתיד לקנות אני מוכר לך או משעבד לך" — ואדר כן קנה ומכר לאחרים, או כתב לו "דאיקני" והוא קנה אחרי כן ומת והוריש לבניו — לא משתעבד להאי שכתב לו, דאין אדם מקנה לחבירו דבר שלא בא לידו אף על פי שעתיד לבא. ובעיא היא לקמן בפרק "מי שמת" ולא אפשיטא, ומשמע מהכא דלא משתעבד. **לא צריכא** — הא דקאמרי מעיד, ולא חיישינן דלמא אקני ליה מטלטלי אגב מקרקעי — בגון דקאמרי עדים דידעינא ביה בו', והלכך לא אקני ליה מטלטלי אגב מקרקעי, שהרי לא היו לו מקרקעי. והלכך מעיד, דכיון שמכר לו דך פרה וטלית בלא אחריות, וגם אין מעמידה בפני בעל חובו — לאו נוגע בעדותו הוא כלל. והשתא מתוקמא אפילו בלא לקח ומכר לאלתר. והא דלא קאמר "אלא, לא צריכא" — משום דאמורא לא תירץ הכי לעיל, אלא סתם הגמרא תירץ כן, (ושיטה זו נוהגת ברוב המקומות). ופירש רבינו חננאל: ידעינן ביה בהאי דלא הוה ליה ארעא מעולם צריכי לאסתהדי הכי: זה האיש לא נתפרש ממנו מעודו ועד היום, וברי לנו במה שקנה, וכי לא קנה קרקע מעולם לא במתנה ולא בקניה. כגון הא דגרסינן ב"האשה רבה" ביבמות (פח, א): נשאת ואחר כך בא בעלה — תצא מזה ומזה. אמר רב: לא שנו אלא שנשאת בו' ומסקינן בה: לא צריכא דאתו תרי ואמרי: אנן הוינן בהדיה מכי נפק ועד השתא, ואתון לא ידעיתון ליה בו'. **נמצאת שאינה שלו** — שהעידו עדים שגזלה המוכר ומכרה לו, ובא בעל השדה ונטלה ממנו — חוזר לוקח על המוכר, ולא הויא מכירה כלל. דבשלמא היכא דטרפה בעל חוב — הויא מכירה, דעביד אינש דזבין ארעא ליומיה בשביל פירות יום אחד, כדאמרינן בבבא מציעא (יד, א), ופירות שאכל שלו הן; כדאמר שמואל בפרק "שנים אוחזין בטלית" (שם טו, א): בעל חוב גוזה את השבח, שבח — אין, פירי — לא. אבל לוקח מגזלן אמר התם (יד, ב): המוכר שדה לחבירו ונמצאת שאינה שלו — אמר שמואל: מעות יש לו, שבח אין לו ללוקח, אלא הדרא ארעא והדרי פירי וכל השבח. והלכך כיון דלא מרויח מידי — לאו מכר הוא כלל. והכא נמי גבי פרה וטלית, אמאי מעיד? הא איכא למימר דנוגע בעדותו הוא, דניחא ליה למוכר דתיקנו ביד לוקח, דאי מפיק ליה מיניה מערער, בעדים שמעידין שהיא של מערער — הרי נמצא שאינה שלו של מוכר, אלא גזלה מהאי מערער ומכרה לזה. ויחזור לוקח עליו דמוכר, ואף על גב דשלא באחריות מכר **ושמני: במכיר בה** — הלוקח, ומודה בפני עדים שהפרה זו בת פרתו של מוכר היא, ולא גזלה מעולם, וכן הטלית נארג בביתו. והוודאת בעל דין כמאה עדים דמי. ואידך מערער בעי לאפוקה מיניה בעדי שקרים, או טוענים בין בהמת המערער לבהמת המוכר. דהשתא לא הדר לוקח עליה למוכר, כיון דמודה דשלו היתה, והלכך מעיד לו מוכר לפסול עדיו של מערער, דלאו נוגע בעדותו הוא. והא דנקט חמורו ולא בת פרתו — משום דלקמן אמרינן הכי. **ורב זביד אמר** — אף על גב דאינו מכיר בה שהיא בת חמורו — מעיד לו עליה, דאפילו הכי גזלה — אינו חוזר עליו, דאמר ליה: להכי זביני לך כו'.

אי

אי דאית ליה — למוכר, ארעא אחריתי בת חורין, שיוכל בעל חוב לגבות הימנה — עליה הדר בעל חוב, דאין נפרעים מנכסים משועבדים במקום שיש נכסים בני חורין ואפילו הן זבורית, ואמאי אינו מעידה? הרי אין מעמידה בפני בעל חובו, ואין לו למוכר לא ריוח ולא הפסד אם תעמוד ביד הלוקח, ואינו נוגע בעדות זו **מאי נפקא ליה מינה** — אם תשאר ביד הלוקח? הא אפילו אי מפיק לה מערער — לא מצי גבי בעל חובו מיניה דמוכר מידי, דהא לא **ליה** — ללוה דתיפוק ארעא מיד לוקח, ולא יצמא בעל חוב ממה לגבות, וקם ליה בעדותו הוא. **סוף סוף** — מה הנאה יש לו בעדות זו דמוכר יד לוקח, והדר בעל חוב וגבי לה מיניה? לגבי לוקח נמי הוה ליה לוה רשע, שהרי הפסידו. ולא הוי נוגע בעדות זו. **ומשני** — דאמר ליה: להכי זבני לך שלא באחריות — להפטר מכל אחריות שבעולם, והלכך אינו מעיד — שרוצה להעמידה בפני בעל חובו, דלגבייה הוא דהוה ליה "לוה רשע" אי לא פרע ליה. **מכריז רבא** — דריש לרבים. **דמלקין לעילא** — העולין מבבל לארץ ישראל. **ודינחתי לתתא** — מארץ ישראל לבבל, כולכם תדעו דין זה: האי בר ישראל כו'. **תניא** = תמוה. **ואנים ליה** — מיניה דלוקח, דקטעין גויה: חמור זה נגנב ממני, או מי שמכרו לך גזלו ממני. ובלא עדים מאנסו הימנו. וכדמפרש לקמן, דלא אניס ליה לאוכפא אלא החמור לבדו, דמוכח מילתא דדידיה הוא דקא שקיל, דלאו דדידיה לא בעי ליה למשקל. והלכך דינא הוא דמפקי ליה — כמו "הפרצה את דוד עבדו מחרב רעה" (תהלים קמד), ויביא עדים ויזכו עם הגוי, אולי יוציאנו מידו, דגזים צייתי דינא הם. ודוקא גוי, אבל קאניס ליה ישראל — לא מפקי ליה, אלא יתבענו בדין, דאין כח לישראל לגזול חמור מחבירו בלא עדים ובלא ראיה. **ולא אמרן** — דצריך מוכר לפצות לוקח — אלא שאין מכיר בה לוקח שהיא בת חמורו של מוכר, דאיכא למימר הדין עם הגוי. **אבל הכיר בה כו'** — לא מבעי ליה לפצותו. כיון דדבר ידוע הוא שגדלה בביתו של מוכר, וסתם גוי אנס הוא — מסתברא דשלא בדין אנסו הגוי. **ולא אמרן** — דמפקי ליה היכא דאין מכיר בה, אלא אניס את החמור ואת האוכף. דכיון דהנייה את האוכף — מסתברא דשלו הוא נוטל. והלכך נקט חמור. אבל פרה וטלית — ליכא למימר האי חילוק דאוכף. **לא** — מפני ליה, דסתם גוי אנס הוא. **אפילו ליכא כל חני** — אינו מכיר בה שהיא בת חמורו, ולא אניס לאוכפא — אפילו הכי לא מפקי ליה, דסתם גוי אנס הוא. והכי קיימא לן, משום דאמימר בתראה הוא). **אומן אין לו חזקה** — מתניתין היא, דקתני: האומנין והאריסין, כל חדא חדא בבא מפרש להו ואזיל. **אבר רבה לא שנו** — דאין לו חזקה לטענן "לקוח הוא בידי", וצריך לשלם האומן לבעל הבית את כליו או את כליה. **אלא שפסר לו** — בעל הבית לאומן שליתו בפני עדים לתקנו. והלכך, אפילו אין אנו רואים עכשיו הטלית ביד האומן, ובעל הבית תובעו טליתו — אין האומן יכול לטענן "החזרתיו לך". דסביר ליה לרבה: המפקיד אצל חבירו בעדים — צריך להחזיר לו בעדים, כדמפרש לקמיה, והיה לו להחזירו בעדים. ובל שכן שאנו רואין אותו בבית האומן, שאין יכול לטענן "לקוח הוא בידי" — שהרי מעידין עדים שבתורת פקדון בא לידו, שהרי בפניהם מסר לו. ומיהו, אי טענן "החזרתיו לך בפני פלוני ופלוני והלכו למדינת הים" — נאמן, אז) דאפילו למאן דאמר המלוה את חבירו בעדים צריך לפורעו בעדים, אי טענן ואמר "פרעתיך בפני פלוני ופלוני והלכו למדינת הים" — נאמן. ומיהו, בל זמן דלא טענן אלא "החזרתיו לך שלא בעדים" — אינו נאמן. והא דלא אמרינן: מתוך שיכול לומר "פרעתיך בפני פלוני ופלוני והלכו להם למדינת הים", כי אמר נמי "החזרתי ביני ובינך" נאמן — כי האי גונא לא אמרינן מיגו, דכיון דלא פרעו בפני עדים — לא היה יכול לומר "פרעתי בפני פלוני ופלוני והלכו להם למדינת הים", דמילתא דעבידא לאינגלויי לא משקר אינשי, פן יעשה בדאי הימים ולמחר כי הדרי עדים ממדינת הים ויאמרו לא היו דברים מעולם. **אבל מסר לו שלא בעדים** — לא מיבעיא היכא דאין אנו רואין הטלית בידו, דמתוך שיכול לומר "אמנת, אתה מסרת לי, אבל החזרתי לך", ונאמן, דהא אין צריך עכשיו להחזיר לו בעדים. אי נמי יכול לומר "לא היו דברים מעולם, שלא מסרת לי", ויהיה נאמן בשבועת היסת. כי אמר לו נמי "ישנו בידי ולקוח הוא, שמכרתו לי" — דיש לו חזקה, ונאמן על ידי האי מגו. אלא אפילו אם ראו עכשיו עדים הטלית ביד האומן, או שתפוס בו בפנינו, מתוך שיכול לומר "לא היו דברים מעולם, שלא מסרתו לי, אלא אחר מסרו לי, והוא מכרה לי", כי אמר ליה נמי "אתה מסרתו לי ומכרתו לי" — נאמן בהאי מיגו. דסביר ליה לרבה דהשתא דהיכא דלא מסר לו בעדים, לא שנא ראה הטלית בידו עכשיו, לא שנא לא ראה — יש חזקה. דלא מדמי ליה לדין של דברים העשויין להשאיל ולהשכיר, ואמר אידך "לקוחין הן בידי", דאינו נאמן הואיל ויש למערער עדים שהיה שלו, ואף על גב דליכא עדי מסירת שאלה או שכירות. משום דשאלה ושכירות — לכל שבניי אדם משאיל ומשכיר, אבל הכא — מצי אמר אונס: אינך רגיל לתקן בגדיך אצלי. והכי מוכח לקמיה, דלרבה לא שנא ראה לא שנא לא ראה — יש לו לאונס חזקה היכא דליכא מסירה בעדים. **אמר ליה אביי** — לרבה: אמאי לא משויית שום חילוק היכא דמסר לו בעדים בין ראה עכשיו הטלית בידו בעדים, ללא ראה? אפילו מסר בעדים נמי, היכא דלא ראה — יש לו חזקה, מתוך שיכול לומר לו "החזרתיו לך". דסביר ליה לאביי:

המפקיד

אי דאית ליה ארעא אחריתי עליה הדר — הוה מצי לשנויי: כגון שעשאה אפותיקי, דאז לא הדר באחרא אחריתי דאית ליה, ואם תפול ביד המערער — יפרע לו אחרת. ומשום הכי אינו מעיד עליה, דנוגע בעדות הוא. **מאי** נפקא מינה — תימה: דנפקא מינה שיפטרו אם יתעשר ושמא בשביל כן אין לפוטלו לעדות, כיון דהשתא לא מרויח מידי.

דינא הוא דמפקי ליה — תימה לרבינו שמשון בן אברהם: דלימא ליה: אייתי ראיה דבדין טרפה, ואשלם לך. דאפילו לגבי ישראל, מצי למימר הכי, כל שכן לגבי גוי ויש לומר: דמיירי כגון שבדיני גויים דין עמו, ובדיניהם הויא דגוי, הלכך חייב לפצותו.

אבל מסר לו שלא בעדים מתוך שיכול לומר כו' — אין לפרש: מתוך שהיה יכול לומר "אין בידי כלל". דהא בראה מיירי, כדמוכח אתקפתא דאביי דראה עבדו. אלא הכי פירושו: מתוך שיכול לומר: לא היו דברים מעולם שבא לידו בתורת אומנות, אלא בתורת מכר. אי נמי: אתה מכרתו לאחר ואחר מכרו לי, כדפירש הקונטרס. ואם תאמר: מאי איריא אומן דאין לו חזקה היכא דמסר לו בעדים? אפילו אחר נמי, כיון שיש עדים שבא לידו בתורת פקדון, ואפילו לא ראה, למאי דמסיק שצריך להחזיר לו בעדים ולקמן פריך לה. אבל מכל מקום קשה, דמאי סלקא דעתיה דרבה? ויש לומר: כגון שמסר לו בעדים סתם, ולא פירש בפניהם אם בתורת מכר אם בתורת פקדון. ולהכי דוקא אומן אין לו חזקה, דמסתמא לתקנו מסר לו, כיון דלא פירש. אבל אחר, מדלא פירש שהוא פקדון — מסתמא מכר או מתנה הוא. ורב נחמן בר יצחק דפריך בסוף הסוגיא: אומן הוא דאין לו חזקה, הא אחר יש לו חזקה — לא מסתבר ליה לרב נחמן לאוקומה בראיה בלא ידיעה, דלא שכיח, כדפריך לעיל מיניה: אי דאיכא עדים — ליחזו עדים מאי קאמרי, דלא שכיח שימסור בפניהם ולא ידעי הקציצה. והכא נמי רב נחמן בר יצחק לא פריך אלא מכח סברא זו, והכי פריך: אי דאיכא עדים — אחר אמאי יש לו חזקה? הא על כרחך ידעי עדים דבתורת פקדון אתא לידיה, דלא מסתבר לאוקומה בדבר דלא ידעי, דלא שכיח כלל. הקשה בקונטרס: אמאי יש חזקה לאומן? מאי שנא מדברים העשויין להשאיל ולהשכיר? ותירץ דדברים העשויין להשאיל ולהשכיר — שייך גבי כל אדם, אבל הכא מצי למימר אומן: אינך רגיל אצלי לתקן. ורבינו יצחק אומר: דאפילו רגיל לתקן אצלו יש לחלק: דדברים העשויין להשאיל ולהשכיר — שייך בין לגבי אדם שמביר שהוא נאמן בין מביר שאינו נאמן, ואין יכול בל שעה להעמיד עדים בשורשה להשאיל ולהשכיר, שלא להשיא עצמו שם רע בשכיניו. אבל לאומן, אם צריך הוא לתקן — יכול ליתן לאומן המכיר שהוא נאמן, או להביא עדים — לכך יש לו חזקה שלא בעדים.

אי הכי אפילו בעדים נמי מתוך שיכול לומר החזרתיו לך כו' — פירוש: בשלמא לדידי דלא מפליגנא בין יש עדים לאין עדים, אלא בראה הוא דמפליגנא, היכא דראה — אפילו היכא דליכא עדים לא מהימן, כדאמר אביי בסמוך. והיכא דלא ראה — אף על גב דאיכא עדים מהימן במיגו דמצי אמר "החזרתיו לך". אלא לדידך, היכא דאיכא עדים

"אי דְּאִית לֵיהּ אַרְעָא אַחֲרִיתִי - עֲלֵיהּ דִּידֵיהּ הָדַר, אִי דְּלֵית לֵיהּ אַרְעָא אַחֲרִיתִי - מַאי נָפְקָא לֵיהּ מִינַּהּ? - לְעוֹלָם דְּלֵית לֵיהּ אַרְעָא אַחֲרִיתִי, דְּאָמַר: לָא נֵיחָא דְּלֵיהְוֵי "לוֹה רָשָׁע וְלֹא יְשַׁלֵּם". - סוֹף סוֹף לְגַבֵּי אִידָּךְ נָמֵי "לוֹה רָשָׁע וְלֹא יְשַׁלֵּם" הוּא - דְּאָמַר: לְהָכֵי זַבְנֵינַן לָךְ שְׁלָא בְּאַחֲרָיוּת. מְכַרְיֵי רַבָּא, וְאִיתֵּימָא רַב פָּפָּא: דְּמַלְקִין לְעֵילָּא וּדְנָחֵתִין לְתַתָּא; הָאי בַּר יִשְׂרָאֵל דְּזַבְנֵין לֵיהּ חֲמָרָא לְיִשְׂרְאֵל חֲבֵרֵיהּ, וְקָא אָתֵי גּוֹי וְאָנֵים לֵיהּ מִינֵּיהּ - דִּינָא הוּא דְּמַפְּקֵי לֵיהּ מִינֵּיהּ. וְלָא אֲמָרַן אֶלָּא שֶׁאֵינוֹ מַכִּיר בָּהּ שֶׁהִיא בַּת חֲמוֹרוֹ, אֲבָל מַכִּיר בָּהּ שֶׁהִיא בַּת חֲמוֹרוֹ - לָא. וְלָא אֲמָרַן אֶלָּא דְּלָא אָנֵים לֵיהּ לְדִידֵיהּ וּלְאוּפְקָא, אֲבָל אָנֵים לֵיהּ לְדִידֵיהּ וּלְאוּפְקָא - לָא. אַמֵּימָר אָמַר: אֲפִילּוּ לֵיכָּא כָּל חֲנֵי - לָא, מַאי טַעֲמָא? מִידַּע יָדַע דִּסְתָם גּוֹי אֲנַס הוּא, שֶׁנֶּאֱמַר: "אֹשֶׁר פִּיהֶם דִּבֶּר שָׁוְא וִימִינָם יְמִין שָׁקֶר". "אוּמָּן אֵין לוֹ חֶזְקָה" וְכוּ'. אָמַר רַבָּה: לֹא שָׁנוּ אֶלָּא שֶׁמָּסַר לוֹ בָּעֵדִים, אֲבָל מָסַר לוֹ שֶׁלֹּא בָּעֵדִים, מִתּוֹךְ שֶׁיָּכוֹל לוֹמַר לוֹ "לֹא הָיוּ דְּבָרִים מֵעוֹלָם", כִּי אָמַר לֵיהּ נָמֵי "לְקוּחָה הִיא בְּיָדִי" - מְהֵימַן. אָמַר לֵיהּ אַבַּיֵי: אִי הָכִי, אֲפִילּוּ בָּעֵדִים נָמֵי, מִתּוֹךְ שֶׁיָּכוֹל לוֹמַר לוֹ "הֶחֱזַרְתִּיו לְךָ", כִּי אָמַר לֵיהּ "לְקוּחָה הִיא בְּיָדִי" מְהֵימַן אָמַר לֵיהּ רַבָּה: מֵי סָבְרַתְּ

המפקיד

עדים, אפילו לא ראה — דלא מהימנא, אמאי אינו נאמן למיגו דאי בעי אמר "החזרתיו לך"? ומיהו, קשה: דלשון "אי הכי אפילו בעדים נמי" לא משמע הכי, אלא משמע: אי הכי דשלא בעדים נאמן במיגו, בעדים נמי הוה לך למימר מיגו. בשלמא לדידי דלית לי מיגו שלא בעדים — בעדים נמי לית לי מיגו, אלא לדידך קשה. ורבינו חם דחק לפרש, ואין נראה כלל לרבינו יצחק.

המפקיד אצל חבירו בעדים צריך להחזיר לו בעדים — ואם תאמר: אכתי להימניה למיגו, דאי בעי אמר נאנסו, כדאמרינן בסוף "המוכר את הבית" (בבא בתרא ע, א) גבי מפקיד אצל חבירו בשטר. ואפילו מאן דפליג התם — היינו משום ד"שטרך בידי מאי בעי" ותירץ רבינו חם: דהאי הוה מצי אביי למיפרך ליה: אי הכי — בעדים נמי להימניה למיגו דאי בעי אמר נאנסו, אלא דלא אסיק אדעתיה, ואותביה מברייתא, ואדוי ליה דבראה איירי מתניתין, ותו ליכא למפרך מידי אנאנסו. ויש מפרשים: דהא דקאמר הכא דצריך להחזיר לו בעדים — היינו אם רוצה להיות פטור משבועה, אבל בשבועה — נאמן במיגו דנאנסו, ואין מחויר לו בעדים. והכי פירושו לעיל: לא שנו דאומן אין לו חזקה בלא שבועה — אלא שמסר לו בעדים, אבל מסר לו שלא בעדים — נאמן בלא שבועה, במיגו דאי בעי אמר לא היו דברים מעולם. ומיירי קודם שנתקנה שבועת היסת, ולכך כי אמר "לא היו דברים מעולם" — אין צריך שבועה. אי נמי לאחר שנתקנה, וללישנא דבעי בשבועה דרדא דממונא, ולא חשיב הכא דרדא דממונא, דאמר "לא בא לידי בתורת אומנות" ואין מודה שנתחייב בו מעולם. ולא חשיב דרדא דממונא אלא: "מנה לי בידך" ואמר לו "הן", למחר אמר לו "תנהו לי" ואמר לו "נתתי לך", שמודה שנתחייב. ועל פירוש זה קשה לרבינו חיים: דמאי פריך לקמן מראה עבדו ביד אומן: אי דאיכא עדים — למה לי ראה, לייתי עדים ולישקול? הא מדני ראה דאפילו בשבועה לא יהא נאמן, דאין לו מיגו, דבלא ראה מהימן הוא בשבועה במיגו דנאנסו, וברייתא משמע דלא אמר כלום, דאפילו בשבועה אינו נאמן ונראה לו לתרץ: דהכא לא חשיב מיגו, דצעמא דמאן דאמר דצריך להחזיר בעדים — משום דכיון דלא הימניה בשבועה, כדאמר בשבועות (מא, ב) דהויא כאילו אמר ליה בהדיא "אל תחזיר לי אלא בעדים" — הלכך לא מהימן במיגו, דאיהו דאפסיד אנפשיה. אבל התם ב"המוכר" סבר דאין צריך להחזיר לו בעדים, ולא חשיב כאילו אמר "אל תחזירני אלא בעדים", ולכך נאמן במיגו. אבל אין נראה, דאפילו מאן דאית ליה צריך להחזיר לו בעדים, כי איכא מיגו — מהימן, דאי לאו הכי — תקשי: מאי פריך ליה אביי מהדיא דראה עבדו ביד אומן, דסברא דאין צריך להחזיר לו בעדים? הא איכא תנא בשבועות דאית ליה המלוה את חבירו בעדים צריך להחזיר לו בעדים, ויסבור רבה כוותיה אלא משום דאפילו ההוא תנא דשבועות מודה בפקדון, דאיכא מיגו דנאנסו, דאין צריך להחזיר לו בעדים. לכך נראה בפירוש רבינו חם.

נתנה לו בזמנו נשבע ונוטל — ואם תאמר: והא אמר בפרק "המקבל" (בבא מציעא קיב, ב): אומן אומר: שתים קצצת לי, והלה אומר: לא קצצתי לך אלא אחת — המוציא מחבירו עליו הראיה, דקיצצה מידע ידיע ובפרק "כל הנשבעין" (שבועות מו, א) פריך ליה, ומשני דדך דדבא — כרבי יהודה, דקיצצה נמי לא דייר, דטרוד הוא בפועליו. ואם תאמר: אם כן לאחר זמנו נמי, אמאי אמר המוציא מחבירו עליו הראיה? הוה לן למימר נשבע ונוטל. דמאי טעמא אמרינן בעלמא לאחר זמנו דאין נשבע ונוטל — כדמפרש בריש "כל הנשבעין", דחוקה דאין שכיר משלמה שכרו, ואין בעל הבית עובר בבל תלין, והכא, הרי שהה שכיר, ובעל הבית עבר, דמודה שקצץ לו אחת ועדיין חייב לו וליכא למשבע ונוטל? כגון דאמר: לא קצצתי לך אלא אחת ופרעתי לך — דאם כן בזמנו אמאי נשבע ונוטל? הא כרבי יהודה מוקמי לה, ואיהו בעי הודאה במקצת. ואין לתרץ נמי כגון שאומר אותה אחת שקצצתי לך ברשותך השתיתי, דלא עבר בבל תלין — דמכל מקום חוקה דאין שכיר משלמה שכרו ליכא, דהרי שיהה אחת. ודוחק לומר דמאי דחזינן דשיהה שיהה, ומאי דלא חזינן דלא שיהה לא שיהה. **אי** דאיכא עדים למאי דאמרי — דוודאי ידעי הקציצה, דרגילות הוא. תימה לרבינו יצחק: דצדיעא מינה הוה ליה למיפרך: דאי איכא עדים וראה, דאבתי לא מסיק אדעתיה לאוקמה בלא ראה, אם כן אמאי מהימן אומן שהטלית בידו? והכי הוה ליה למימר: בשלמא לרבה מוקי לה בדליכא עדים, דמהימן לרבה במיגו. אלא לאביי, במאי מוקי לה? בין דאיכא עדים בין דליכא עדים לא מהימן כדהכי קאמר: אי דאיכא עדים, ואתא לאשמועינן דאף על גב דאיכא עדים אומן מהימן, ובגון דלא ראה — ליחזי עדים מאי קאמרי אלא לאו דליכא עדים, דתו לא מצית לאוקומי בדלא ראה. דאם כן מאי קא משמע לן? פשיטא, דכי ליכא עדים ולא ראה דמהימן

המפקיד אצל חבירו בעדים אין צריך להחזיר לו בעדים, כי אמר ליה נמי "לקוח הוא בידי" — מהימן. ולא משכחת מתניתין דקתני אומן אין לו חזקה אלא היכא דראה, לא שנא מסר בעדים לא שנא לא מסר, דלמסירה לא חיישי אביי. דעבשיו אינו יכול לטעון "החזרתיה לך" — דהא קא חזינן ליה בידו, וגם אינו יכול לטעון "לא מסרתו לי" — דדמי לדברים העשויין להשאיל ולהשכיר ואמר "לקוחה היא בידי", דאינו נאמן אף על גב דליכא עדי מסירה, ובבהאי גוונא לחוד הוא דסבירא ליה לאביי דאומן אין לו חזקה, והכי הוא מסקנא דשמעתתין באביי. ראה עבדו ביד אומן — שמלמדו אומנות, והך ראיה בעדים היא, שאינו יכול לטעון "לא ראית". וכגון שהחזיק בו שלש שנים, דאי בפחות משלש שנים — למה לי דנקט אומן, דמשמע: אבל באדם אחר היא חזקתו חזקה? והאמר ריש לקיש (בבא בתרא לו, א): הגזלנית אין להן חזקה, ואוקימנן: אין להן חזקה לאלתר, אבל יש להן חזקה לאחר שלש שנים. **ושליחו ביד בוכם** — ואפילו שעה אחת. **לא אמר בלום** — דאומן אין לו חזקה. **בפני אמרת** — לפלוני, למוכרו וליתנו לו במתנה. **דבריו** — של גזלן [נוסח אחר: אומן] קיימין. הכי קא סלקא דעתיה דשתא, והיינו דקפריך: מאי שנא רישא כו'. **אמר רבא כו'** — ברישא מפרש לה, והדר מפרש תיובתא. **ביוצא** — הטלית מתחת ידי אחר, שטרון שלקח מן האומן. וקאמר ליה אחר לבעל הבית התובעו ואמר לו: מה טיבו אצלך? והלא מסרתיו לאומן ולתקנו והוא משיב: מן האומן קניתיו, ובמצותך מכרו לי, שבפני אמרת לו למוכרו — הרי הוא כמי שטוען "ממך לקחתיו". דמיגו דאי אמר ליה האי מחזיק לבעל הבית "מנך זבנתי" ומהימן הוא, דהא לאו אומן הוא, כי אמר ליה נמי "יודע אני דזבינתה ניהלית לאומן, וחבוה אומן ניהלי" — מהימן, דהיינו דבאמרן לעיל, דאי אמר ליה "דחבוה מינך קמאי דידי" — מהימן. **אי דאיכא עדים** — שמסר לו, למה לי ראה? הא את הוא דאמרת: לא שנא אלא שמסר לו בעדים, לא שנא ראה לא שנא לא ראה, אמרת דאין אומן מהימן, משום דכיון דהפקידוהו בעדים צריך להחזירו בעדים. ואמאי קתני דכי ראה אינו נאמן, אבל אם לא ראה מהימן, דמשמע דאין צריך להחזיר לו בעדים? **וכי ראה אותו ביד האומן מיהא תפיס ליה** — בעל הבית, ומוציאו מידו. אלמא, היכא דראה, אפילו לא מסר בעדים — לא מהימן אומן. וקשיא לרבה דאמר דהיכא דמסר שלא בעדים, לא שנא ראה לא שנא לא ראה, מהימן אומן ומשני רבה: לא, לעולם היכא דלא מסר בעדים אומן מהימן ואפילו ראה, כדאמרינן. והכא מיירי כגון דאיכא עדים שמסר לו, וגם ראה הטלית בידו. דכיון דאיכא תרתי, עדים וראה — לא מצי לאחוזקי ביה ולמימר "לקוח הוא בידי", שהרי בתורת פקדון בא לידו. ומיגו ליכא למימר, דהא לא מצי למימר "החזרתיו לך" — שהרי רואין אותו עכשיו בידו. ועכשיו חזר בו רבה בעל כרחו ממאי דאוקי למתניתין במסירת עדים, אף על גב דלא ראה אין לו חזקה לאומן. והשתא סבירא ליה דהיכא דאיכא תרתי, עדים וראה — אין לו חזקה. אבל עדים ולא ראה, או ראה ולא עדים — יש לו חזקה, שיכול לטעון "החזרתיו לך" היכא דלא ראה, ואף על גב דמסר בעדים. דהדר ביה ממאי דאמר לעיל צריך להחזיר לו בעדים. וכל שכן היכא דליכא לא עדים ולא ראה, דיש לו חזקה. ולאביי בראה לחדר תליא מילתא, אם ראה ביד אומן — אין לו חזקה, ואם לא ראה — יש חזקה. למסירה לא חיישינן, בין בעדים בין בלא עדים. **והאמרת כו'** — וכיון דאיכא עדים למה לי ראה? **מתיב רבא** — לאביי. **לפיוצי לרבה** — נראה בעיני דבלשון הזה אמר רבא בבית המדרש: תניא כוותיה דרבה ותיובתא דאביי. **על בעל הבית להביא ראה** — עדים. משום דאומן מהימן, מיגו דמצי למימר "לקוח הוא בידי" — יכול לטעון עד בדי דמיו, דכאמרינן גבי דנהו עיזי דאבלי חושלי בנהרדעא (לעיל לו). **נזמנו נשבע ונוטל** — כלומר, אם בזמנו תובעו בדין — נשבע ונוטל, דהיינו מן הנשבעין ונוטלין, שכיר בזמנו נשבע ונוטל. ומצעמא בשבועות, משום דבעל הבית טרוד בפועליו — הימנוהו לשכיר. **עבר זמנו** — אחר ששקעה החמה. **המוציא מחבירו** — שכיר. **אי דאיכא עדים** — שמסר לאומן בפניהם, ומסתמא גם בפניהם קצץ השכירות. ליחוי: דיינין, עדים מאי קאמרי.

אלא

אלא לאו דליכא עדים — עדי מסירה, ואף על גב דראה. **וקתני אומן מהימן** — דקתני על בעל הבית להביא ראיה, כרבה, ותיובתא דאביי דאמר: לא מהימן היכא דראה. **דליכא עדים ולא ראה** — ודברי הכל מהימן, דמצי אמר "לא היו דברים מעולם". **הא אחר** — איניש בעלמא, דלאו אומן. **היכי דמי** — דבאומן אין לו חזקה, ואחר יש לו חזקה. **אי דאיכא עדים** — שמסר בעל הבית לאומן בפניהם, והוא דראה הטלית עבשיו בידו — אם כן היאך דייקינן: אחר יש לו חזקה? הא כיון דאיכא עדים דבתורת פקדון בא לידו, וגם רואין אותו עבשיו בידו, דלא מצי למימר "החזרתיו לך" — הא ודאי לא מהימן לומר "לקוח הוא בידי", דמאי שנא מארים ואפוטרופוס שאין יכולין לומר "לקוח הוא בידי"? והא ליכא למימר דבדאיכא עדים ולא ראה מיירי, והלכך אחר מהימן. דהא אפילו אומן נמי מהימן לדברי הכל, דהא אוקימנן לעיל: המפקיד אצל חבירו בעדים — אין צריך להחזיר לו בעדים, ומיגו דמצי אמר "החזרתיו לך", כי אמר נמי "לקוח הוא בידי" — מהימן. **אלא לאו דליכא עדים** — בשעת מסירה. והלכך, אף על גב דראוין אנו בידו דאחר — יש לו חזקה, דכיון דלאו אומן — יכול לומר "לקוח הוא בידי" כדין כל הקונין מטלטלין מחבריהן, שאין צריכין עדים, אלא מכיון שהוא מוחזק בו — יכול לומר: שלי הוא, שלקחתיו ממך. **וקתני אומן אין לו חזקה** — דהיכא דליכא עדים ואיכא ראה, כאביי. **תיובתא דרבה** — דאמר: לעולם מהימן אומן עד דאיכא תרתי. והשתא שמעינן מהכא דהמפקיד אצל חבירו בעדים אין צריך להחזיר לו בעדים, דהא הדר ביה רבה לגבי דאביי, וב"המוכר את הבית" לקמן (ע, א) פסקינן שאפילו המפקיד אצל חבירו בשטר — אין צריך להחזיר לו בעדים. ומדקאמר גמרא: אי דאיכא עדים אחר אמאי מהימן, מיניה שמעינן שהמפקיד אצל חבירו בעדים ועדיין ישנו לפקדון בידו לפנינו, שאינו יכול לטעון "החזרתיו לך" ולטעון "שמכרו לי אחר כך" — אינו נאמן. והני מילי — בשראה ותפס. אבל אם לא ראה (ותפס) — מהימן, מיגו דאי בעי אמר "החזרתיו לך" כי אמר "מכרת אותם לי" — נאמן, ובשבועה. והני מילי שהפקיד אצלו בעדים, אבל אם ראה טליתו ביד חבירו, ומכירין בו עדים שהיה של זה הטוען לזה "מה טיבו אצלך"? ואמר לו "לקוח הוא בידי" — הוא נאמן לומר "הפקדתיו אצלך", מאחר שאין לו עדים. והני מילי — שמצא טליתו ביד חבירו שאינו אומן. אבל ראה טליתו ביד אומן, ואמר אומן "לקוח הוא בידי" — אינו נאמן, אלא אם כן יש לו עדים שלקחו מזה בפניהם (ובא הלה ונטל את שלו) ואף על פי שלא מסר לו בעדים. אבל אם לא ראהו בידו — נאמן האומן לומר "לקוח הוא בידי", ואף על פי שמסר לו בעדים. דמיגו דמצי טעין "החזרתיו לך", כי אמר נמי "לקוח הוא בידי" — נאמן. והני מילי דאומן אין לו חזקה — בבלים שאותו אומן ראוי לתקן, כגון לצבע בגד לצבוע, וטלית לכובס, וכן חלוק וכל בגדים בני כיבוס, ולעבדן עורות. והני מילי שיש חילוק בין אומן לבעל הבית — בדברים שאין עשויין להשאיל ולהשכיר. אבל דברים העשויין להשאיל ולהשכיר — לא שנא אומן ולא שנא כל אדם, אם אמר "לקוחין הן בידי" — אינו נאמן, במסכת שבועות (מו, ב). **בבית האומן** — שנתן לו האומן טלית של אדם אחר. **הרי זה ישתמש בהן** — עד שיבא הלה, אותו שנטל טליתו של זה האומן. ולא הוי שואל שלא מדעת, כדמפרש לקמיה, דאיכא למימר: האומן נתן לו זה מדעת. **אמר רב חייא** — טעם דרישא בא לפרש, מאי שנא מסיפא; וכי אין אדם עשוי כו'. והלכך, איכא למימר שהאומן מכר טלית אחת שהוא מתקן במצות בעל הבית, שצוה לו למוכרו, וטעה האומן ומכר טליתו של זה, ונתן לו טלית זו מדעת. עד שיחזיר לו את שלו. וכיון דמדעתו נתן לו — מותר להשתמש בה. מה שאין כן בבית האבל ובבית המשתה. **לא שנו** — דמותר להשתמש, אלא שנתן לו האומן עצמו, דאיכא למימר מדעת עשה. **אבל** — אם נתנו לו לזה אשתו ובניו של אומן — לא ישתמש, דאיכא למימר מיטעא נתנו. **והוא נמי** — אומן. **לא אמרן** — דאם נתן הוא מותר להשתמש בו, אלא דאמר ליה "הילך טלית זו", דאיכא למימר דלהכי לא אמר ליה "טליתך" — שאין זו שלו, ומדעת נתן לו חליפי טליתו שלו. **אבל אם אמר לו הילך טליתך** — כסבור הוא שזו היא שלו, וטעות הוא, ואסור להשתמש שלא מדעת. וכן הלכה. **רמאי דשומרייתא** — האומנין שמביאין להן בגדים לתקן, כדאמרינן התם (חולין קכו, א): פומבדיתא לוריך — אשני אושפיזך. **אמר ליה** — בעל הבית. **הב לי סרבלאי** — טליתי, שמסרתי לך לתקן. **דחזיוה נגר** — בגד אחד ראו, והוא שלי. ומיהו, העדים אין מכירין בו יפה אם זה הוא. **אפקינהו ונחזינהו** — הוציא אותו, שיראו עדים שאתה אומר אחרינא הוא, ואמת דבריך, והוציא עצמך מן החשד. **אייבא לא מפקינא ליה** — באמת לא אוציאנו. בשביל טענותיך של הבל אראה לך ממון אחרים? וזהו הרמאות, דלא לשם שמים מתבוין, אלא לגנוב את טלית חבירו מתבוין. **שפיר קאמר ליה** — האומן. כך השיב רבא לאביי, שאף על פי שרואים הן — הדין עמם, דאפילו בשרים שבישראל יכולין לטעון כן.

**אֶלָּא לָאו דְּלֵיכָּא עֵדִים, וְקָתָנֵי: אוּמָּן מְהֵימָן; מֵימָּן דְּאִי בָּעֵי אָמַר לֵיהּ "לְקוּחָה הִיא בְּיָדִי", מְהֵימַן נַמִּי אַאֲגָרֵיהּ - לָא, לְעוֹלָם דְּלֵיכָּא עֵדִים, וְהוּא דְּלָא רָאָה. מְתִיב רַב נַחְמָן בַּר יִצְחָק: אוּמָּן אֵין לוֹ חֶזְקָה; אוּמָּן הוּא דְּאֵין לוֹ חֶזְקָה, הָא אַחֵר יֵשׁ לוֹ חֶזְקָה, הֵיכִי דָּמֵי? אִי דְּאֵיכָּא עֵדִים, אַחֵר אַמַּאי יֵשׁ לוֹ חֶזְקָה? אֶלָּא לָאו דְּלֵיכָּא עֵדִים, וְקָתָנֵי: אוּמָּן אֵין לוֹ חֶזְקָה, תִּיוּבְתָּא דְּרַבָּה תִּיוּבְתָּא. תָּנוּ רַבָּנָן: נִתְחַלְּפוּ לוֹ כֵּלִים בִּכְלֵים בְּבֵית הָאוּמָּן - הֲרֵי זֶה יִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶן עַד שֶׁיָּבֹא הַלָּה וְיִטּוֹל אֶת שֶׁלּוֹ. בְּבֵית הָאָבֵל אוֹ בְּבֵית הַמִּשְׁתֶּה - הֲרֵי זֶה לֹא יִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶן עַד שֶׁיָּבֹא הַלָּה וְיִטּוֹל אֶת שֶׁלּוֹ. מַאי שְׁנָא רִישָׂא וּמַאי שְׁנָא סֵיפָא? אָמַר רַב: הָנָּח יְתֵינְהוּ קַמֵּיהּ דַּהֲבִיבִי, וַאֲמַר לֵיהּ: וְכִי אֵין אָדָם עָשׂוּי לוֹמַר לְאוּמָּן "מְכוֹר לִי טַלִּיתִי"? אָמַר רַב חִיָּיא בְּרֵיהּ דְּרַב נַחְמָן: לֹא שָׁנוּ אֶלָּא הוּא, אֲבָל אִשְׁתּוֹ וּבָנָיו - לָא. וְהוּא נַמִּי - לָא אֲמָרַן אֶלָּא דְּאָמַר לֵיהּ טַלִּית סְתָם, אֲבָל "טַלִּיתְךָ" - לָא, דַּאי לָאו טַלִּית דִּידֵיהּ הוּא. אֲמַר לֵיהּ אַבַּיֵי לְרָבָא: תָּא אֲחַיֵי לָךְ דְּמָאֵי דְּפוּמְבְּדִיתָא מַאי עֲבַדְתְּ, אָמַר לֵיהּ: הַב לִי סַרְבָּלַאי - לֹא הָוֵי דְּבָרִים מֵעוֹלָם. - הָא אִית לִי סָהֲדֵי דְּחַזְיוּהּ גַּבָּךְ אָמַר לֵיהּ: הַהוּא, אַחֲרִינָא הָוָה. - אַפְקִינֵיהּ וְנֶחֱזִינְהוּ אָמַר לֵיהּ: אִיבָּרָא, לָא מַפְּקִינָא לֵיהּ. אֲמַר רָבָא: שַׁפִּיר קָאָמַר לֵיהּ, "רֵאה"

דמהימן, ואין כאן שום חידוש. אלא ודאי איירי בראה, ואפילו הכי אומן מהימן, ומשני: לעולם בדליכא עדים, ולא ראה. ולא תני לרישא לשום חידוש, אלא, משום סיפא דבעי לאשמועינן דינא בנתנה לו — תנא נמי רישא כל זמן שהטלית ביד אומן, אף על גב דפשיטא היא. ואין להקשות במאי דמשני אביי: אמאי נקט בסיפא "נתנה לו"? הוה ליה למיתני "ראהו בידו", אף על פי שהטלית ביד אומן דהא לא נחת תנא לאשמועינן מידי בדינא דראה, ולהכי קתני נתנה לו. והוא הדין דראה נמי כנתנה דמי, שהיה צריך ליתנה לו על כרחו.

אלא לאו דליכא עדים — הקשה רבינו יצחק בן מרדכי: דהיכי מצי לאורויי בדליכא עדים — אם כן אמאי בזמנו נשבע ונוטל? הא אמרינן ברישא "כל הנשבעין" (שבועות מה, ב) דאם שכרו שלא בעדים, מתוך שיכול לומר "לא שכרתיך מעולם" יכול לומר לו "שכרתיך ונתתי לך שכרך" ואומר רבינו יצחק: דלא קשה מידי; דהתם — דפלוגתא היא התם. ועוד: דהכא ליכא למיגמ, ביון שמודה במקצת, ואי אמר "לא שכרתיך מעולם" — הוי כופר בכל, וחזקה דאין אדם מעיז פניו בפני בעל חובו.

אי דאיכא עדים אחר אמאי יש לו חזקה — ונראה דבראה מיירי. דאי בלא ראה — אומן נמי יש לו חזקה, מיגו דאי בעי אמר "החזרתיו לך", דאין צריך להחזיר לו בעדים. אלא ודאי בראה מיירי, אם כן אחר אמאי יש לו חזקה, ביון דאיכא עדים דבתורת פקדון בא לידו; ולא מצי למיטען נמי "החזרתי לך" — שהרי ראה. ופירוש רבינו תם נראה לדרבינו יצחק מאד רחוק, על כן לא כתבתיו. **וכי** אין אדם עשוי לומר לאומן מכור לי טליתי — וטעה אומן ומכר את של זה, שהיה סבור למכור את של חבירו, ונתן לו את של חבירו תחתיו. אבל אם לא היה עשוי לומר לאומן למכור — לא היה מותר מחמת שטעה אומן ונתן את שלו לחבירו, דהוי כבנתחלפו לו בבית האבל או בבית המשתה, וסופו שיחזיר חבירו את שלו לאומן, ויחזור ויתבע ממנו טליתו.

הא אית לי סהדי דחזיוה גבך — פירוש: טלית שהיו בו סימנים בעין שלי. ולא שהיה להם בטביעות עין שהיו מכירים שהיא שלו.

שפיר קאמר ליה — דלא משיר ראה, מאי טעמא — דראה חניא. תימה לרבינו שמשון בן אברהם: דמאי בעי למימר? אי בעי למימר שפיר קאמר דלא משוי ליה ראה, דלא בעי לאפוקי דנחזייה, דמה צריך למימר עלה ראה חניא — פשיטא, דאי מפיק ליה ויכירוה שהיא שלו דהייב לאחזורי, שהרי כפר ואמר "לא היו דברים מעולם" ונראה לו לפרש הכי: שפיר קאמר, כלומר שטותן טענה זו "לא היו דברים מעולם", דעל ידי כך לא משוי ליה ראה, הואיל ולעדים לא היה בה טביעות עין, ויכול לומר אחר היה. אבל אי הוה טעין "לקוח הוא בידי" — לא היה נאמן, דאין לו עוד מיגו דאי בעי אמר "החזרתיו לך" או "לא היו דברים מעולם", דירא לומר כן הואיל ויש עדים שראו טלית באותו שהוא שלו בידו. והשתא אתי שפיר דקאמר: מאי טעמא ראה חניא. כלומר, אף על פי שאינה ראיה גמורה של טביעות עין, אלא שהיו בה סימנין כמו שלו, דראה דקתני בברייתא — משמע ליה בכל ענין ראיה (גמורה) אינו נאמן לומר "לקוח הוא בידי".

שלח

שלח ליה רב נחמן בר רב חסדא לרב נחמן בר יעקב – רב נחמן סתם שבבל גמרא הוא רב נחמן בר יעקב. תדע, דבבל הגמרא לא תמצא רב נחמן בר יעקב נזכר שמו ושם אביו אלא אם כן רב נחמן אחר אצלו, כי הכא. ובירושלמי פליגי בכל מקום רב נחמן בר יעקב ורב ששת, בשמע דהוא רב נחמן סתם, דהוא בר פלוגתיה דרב ששת בגמרא שלנו. ולא כמו שמשמע מתוך פירוש הקונטרס בסוף פרק "כל הגט" (גיטין לא, ב) דרב נחמן בר יצחק הוה תחניה דבי נשיאה, דהייני רב נחמן סתם, כדמוכח ב"העור והרועב" (חולין קכד, ב). ועוד: דאמרינן ב"השולח" (גיטין לט, ב): אמר רב נחמן בר יצחק אנא אמינא (אין) הלכה, ורבנן דאתו ממחתא אמרי משמיה דרב נחמן הלכה. אלמא רב נחמן סתם לאו היינו רב נחמן בר יצחק. ובפרק "מי שהוציאוהו" (עירובין מג, ב) אמר: יתיב רב נחמן בר יצחק אחורי דרבא, ויתיב רבא קמיה דרב נחמן. וכן בכמה מקומות "אמר רבא אמר רב נחמן". ורב נחמן בר יצחק הוה תלמידיה דרבא, כדמשמע ב"לא יחפור" (בבא בתרא כב, א). ואין להארוך.

הא דאית ליה פירא בארעא – לא יעיד. דנוגע בעדות הוא, לפי שהיה נותן לו למחצה לשליש ולרביע, ואם יזכה המערער — הרי שלא ברשותו ירד, וידו על התחתונה. אבל ליה ליה פירא בארעא – לא חיישׁ אם יסלקוהו, דכמה שדות ימצא באריסות.

לוקח ראשון מעיד ללוקח שני והוא דאית ליה ארעא אחריתי אבל ליה ליה ארעא אחריתי לא יעיד — פירש הקונטרס: משום דחיישׁ שמא יבא בעל חוב ויטרוף ממנו, ולא יהא לו ממה לגבות מן המוכר. וקשה לרבינו יצחק: דאם כן אפילו אית ליה ארעא אחריתי נמי, דכי היכי דחיישׁ לבעל חוב קטן — הכי נמי ניחוש לבעל חוב גדול, שיהא חובו בגנב שני קרקעות אלא נראה לרבינו יצחק, דאף על גב דלעיל (מד, א) גבי מוכר שדה שלא באחריות אמרינן שאין מעיד לו עליה, מפני שמעמידה בפני בעל חובו — התם ודאי חיישינן לבעל חוב, לפי שאדם יודע אם יש לו בעלי חובים אם לאו, וכשאנו רואים שבא להעיד — אנו חוששים שלכך מעיד, לפי שרוצה להעמידה בפני בעל חובו. והתם, אפילו אית ליה ארעא אחריתי — לא יעיד, דחיישינן שמא יש לו לבעל חוב גדול. וכן אומר רבינו שמשון בן אברהם, דמשמע לעיל, כי פריך: וכי קנו מידו מאי הוי, דרי מעמידה בפני בעל חובו ולא משני: כגון דאית ליה ארעא אחריתי. והא דקאמר לעיל: אי דאית ליה ארעא אחריתי — עליה הדר, לא תקשי היאך הדר עליה, שמא יש לו בעל חוב גדול — דדבי פירושו: אי אית ליה ארעא אחריתי בדי כל החוב — עליה הדר, ואי לית ליה ארעא אחריתי בדי כל החוב — מאי נפקא מינה? אבל אין לחוש שהלוקח מעיד לפי שיהיה לבעל חוב שלו מוכר ממה לגבות, דאין הלוקח יודע אם יש למוכר שום בעל חוב. אלא היינו טעמא דאין הלוקח יכול לסלקו שני: אף על גב דלא חיישׁ לבעל חובו, מידו חיישׁ שמא קרקע גמורה היא, והיום או מחר יבא הנגוֹל ויקחנה, ולא יהיה לו ממה לחזור על המוכר היכא דלית ליה ארעא אחריתי למוכר. ואם תאמר: ומלוה וערב (והלוקח) אמאי מעידים ללוה? אף על גב דאית ליה ארעא אחריתי, ניחוש שמא היא גוזלה, ובשיבא נגוֹל ויקחנה — לא יהיה לו ממה לגבות. כדחיישינן לחד נגוֹל גבי לוקח — הכי נמי ניחוש גבי ערב ומלוה ויש לומר: דבשום מקום אין המלוה וערב והלוקח חושׁשין, כל זמן שאחריות שלהן קיים. **לוקח** ראשון מעיד ללוקח שני – קשה לרבינו שמשון בן אברהם: אמאי לא קאמר: לוקח מעיד למוכר, והוא דאית ליה ארעא אחריתי, בין לפירוש (רש"י) [צריך להיות: רשב"ם] בין לפירוש רבינו יצחק.

קבלן

"רָאָה" תַּנָּיֵא. אֲמַר רַב אַשִׁי: וְאִי חַכִּים - מִשְּׁמֵי לֵיהּ דְּאָמַר רָאָה, דְּאָמַר לֵיהּ: אַמַּאי תְּפִיסַת לֵיהּ, לָאו מִשּׁוּם דְּאִית לָךְ נַבְאֵי? הָשְׁתָּא אַפְקְנִיהוּ וְשַׁמְעִינְהוּ, שְׁקוֹל אַתְּ דִּידָךְ וְאֶשְׁקוֹל אֲנָא דִּידִי. אֲמַר לֵיהּ רַב אַחָא בְּרֵיהּ דְּרַב אַוְיָא לְרַב אַשִׁי, מַצִּי אֲמַר לֵיהּ: לָא צְרִיכְנָא לְשׁוּמְיָא דִּידָךְ, כְּבַר שְׁמוּהּ קַמָּאֵי דְּקַמָּךְ. "אֲרִיס אֵין לוֹ חֲזָקָה". אַמַּאי? עַד הָאִידָּנָא פַּלְגָא וְהַשְׁתָּא כּוּלָּהּ אֲמַר רַבִּי יוֹחָנָן: בַּאֲרִיסֵי בָּתֵּי אָבוֹת. אֲמַר רַב נַחְמָן: אֲרִיס שֶׁהוֹרִיד אֲרִיסִין אֲרִיסִין - יֵשׁ לוֹ חֲזָקָה; מַאי טַעֲמָא? דְּלָא עָבֵיד אֵינָשׁ דְּנָחֵית אֲרִיסֵי לְאַרְעֵיהּ וְשָׁתֵיק. אֲמַר רַבִּי יוֹחָנָן: אֲרִיס שֶׁחִלֵּק לָאֲרִיסִין - אֵין לוֹ חֲזָקָה; מַאי טַעֲמָא? אֵימוֹר הַרְמָנְיָא בְּעַלְמָא שַׁוְיוּהּ. שְׁלַח לֵיהּ רַב נַחְמָן בַּר רַב חִסְדָּא לְרַב נַחְמָן בַּר יַעֲקֹב, יְלַמְּדֵנוּ רַבֵּינוּ: אֲרִיס מֵעִיד לְאוֹ אֵינוֹ מֵעִיד? הֲוָה יָתֵיב רַב יוֹסֵף קַמֵּיהּ, אֲמַר לֵיהּ, הֲכִי אֲמַר שְׁמוּאֵל: אֲרִיס מֵעִיד. - וְהַתַּנְיָא: אֵינוֹ מֵעִיד - לָא קַשְׁיָא: הָא דְּאִיכָּא פִּירָא בְּאַרְעָא, וְהָא דְּלֵיכָּא פִּירָא בְּאַרְעָא. (עמלק סימן) תָּנוּ רַבָּנָן: עָרֵב מֵעִיד לְלַוֶּה, וְהוּא דְּאִית לֵיהּ אַרְעָא אַחֲרִיתִי; מַלְוֶה מֵעִיד לְלַוֶּה, וְהוּא דְּאִית לֵיהּ אַרְעָא אַחֲרִיתִי; לוֹקֵחַ רִאשׁוֹן מֵעִיד לְלוֹקֵחַ שֵׁנִי, וְהוּא דְּאִית לֵיהּ אַרְעָא אַחֲרִיתִי;

קבלן

ראה תניא — ראה שליתו ביד האומן — שרואה עבשיו, ובעידים. אבל זה אינו רואה שליתו ביד זה האומן, וגם העדים כשראתה לא הכירוהו אם זה הוא. **ואי חכים** — התובע, מצי משוי ליה ראה — יכול לישתדל לאומן בדברים עד שיראהו לו בפני עדים, וכיון שיראהו — יוכל להוציאו ממנו, דאומן אין לו חזקה היכא דראה. **דאמר ליה** — דרך ערמה בחשאי. **אמאי תפסת** — טלית דידי. **לאו משום דאית לך** — זזי גבאי, ואתה יראה שלא אכפור בך — איני כופר בך, ואף אתה אל תכפור לי ולעבדה בהיתר כנגד מה שאני חייב לך. אפקה בפני בני אדם שבקיאין בשומא, ונשיימיה, ושקול דידך, והחזור לי במותר אם יש יותר. **מצי אמר ליה בו'** — כלומר, גם האומן כל שכן שיהא ערום ומכיר בערמתו, ויאמר: לא צריכנא לשומא דידך, כבר שיימוה ראשונים לפני בואך, ואין שוה כלום יותר מן החוב שאתה חייב לי. **אריס** — שיודעין בו שבאריסות ירד לשדה זו — אין לו חזקה. **אמאי** — אין לו חזקה? והלא עד האידנא שהיה באריסות — פלגא היה נוטל כדין אריס, והשתא אכלה כולה שלש שנים, ואין זה דרך אריסים, והיה לו לבעל השדה למחות. **אמר רבי יוחנן** — מתניתין באריסי בתי אבות מיירי, שרגילין לשמור שדות של משפחה זו מעולם הן ואבותיהן באריסות, ולא היו יכולים להחליפו באריסים אחרים. ואותן אריסים נוהגים לאכול כל הפירות שתים ושלש שנים, ואחרי כן יאבדו הבעלים כמו כן, הלכך אין להם חזקה. אבל שאר אריסין יש להן חזקה. **אריס** — של בתי אבות, שהורידו אריסין תחתיו אותן שלש שנים שהיה לו לאבול, והוא לא עשה עמהן כלום. **יש לו חזקה** — דלא עביד בעל הבית דנתחי אריסין נברים באריעה בלא רשותו ושתיק, שמא יקלקלו שדותיו, אלא אם כן עושה האריס עצמו עמהן ורואה מה הם עושים, כדלקמיה. **אריס** — של בתי אבות. **שחלק לאריסין** — לבל אחד מסר לעשות חלקו בשדה, וגם הוא עושה עמהן. **אין לו חזקה** — דאף על גב דהיכא דהורידו תחתיו יש לו חזקה — הכא אין לו חזקה, דכהאי גוונא לא קפיד בעל השדה, מאחר שגם הוא עושה עמהן. **ואיכא למימר הרמניא שויוה** — רשות נתנו לו להוריד אריסין עמו אם טורח הוא לו לעשות בלבדו. **אריס** — שהורידהו ראובן, ובא שמעון לערער עליה, מי מצי אריס להעיד לו לראובן להעמיד בידו: מי הוי נוגע בעדות, משום דנהנה מן פירות השדה, או לא? **אמר ליה** — רב יוסף דיתיב קמיה, הכי אמר שמואל בר'. **הא דאיכא פירא בארעא** — שעדיין לא נטל האריס חלקו — אינו מעיד, דניחא ליה דתיקנו ביד ראובן, דאי שקיל ליה שמעון — יטול גם הפירות, כדין נגזל. **דליכא פירא בארעא** — וגם לא טרח בה האריס כלום בשנה זו — מצי להעיד, דלא מרויח מידי בהאי עדות. ואם משום שאם נשאר הקרקע ביד ראובן היה מורידו באריסות — דרבה ימצא באריסות. וגם מי יודע אם יעשנו אריס שלו, אם ירצה — יעשה, ואם ירצה — יחדל. **ערב** — של לוה בנגד המלוה, מעיד ללוה על קרקע שלו להוציאה מן המערער. ואימת מעיד? **והוא דאית ליה** — ללוה. **ארעא אחריתי** — שיוכל המלוה לגבות הימנה את חובו ויפסר הערב, ונמצא שאין הערב מרויח כלום במה שמעמיד שדה זו ביד לוה. והא ליכא למימר דלכך מתבטיין הערב — דניחא ליה שיהו שדות הרבה ביד הלוה, שאם חייב הלוה עדיין לבעל חוב אחר שיגבה תחלה קרקע האחת, ויגבה הערב קרקע השניה, ונוגע בעדותו הוא. ליכא למימר הכי, דכולי האי לא חיישׁ, שמא לא יפרע הלוה בזמנו, ואם תמציי לומר לא יפרע — שמא יבא מלוה אחר ויגבה ואחר כך יבא מלוה זה ויפרע ממנו. שני חששות לא חיישׁ, הלכך לאו נוגע בעדות הוא. וכי האי גוונא איכא לתרוצי גבי מלוה מעיד ללוה. **לוקח ראשון מעיד ללוקח שני** — כגון ראובן שמכר שדה אחת ללוי, ואחר כך שדה אחרת ליהודה, ואתא אינש מעלמא ומערער על של יהודה, לומר: גזלה ראובן ממני — מעיד לו לוי ליהודה, דהיינו לוקח ראשון ללוקח שני, ומעיד לו שהיא שלו ולא של מערער. והוא דאית ליה ליהודה עוד קרקע אחרת שלקח מראובן, שיוכל בעל חוב דראובן לגבות הימנה, כדין בעל חוב שגובה מלוקח אחרון ואם אין לו גובה משלפניו. והלכך, כיון דאית ליה ליהודה עוד קרקע אחרת המשועבדת לבעל חוב דראובן, אי נמי יש לו לראובן קרקע אחרת בת חורין, דליהדר עלה בעל חוב דידיה — מצי לוי לאסהורי ליהודה אהך קרקע, דלאו נוגע בעדותו הוא, דהא אפילו מפיק ליה מערער מיהודה — לא אתי בעל חוב דראובן וטריף מלוי, אלא מקרקע אחרת שיש לו ליהודה מראובן, או לקרקע אחרת שיש לו לראובן עוד. אבל אי ליכא קרקע אחרת — לא מסהיד לוי ליהודה, מפני שמעמידה לוי בפני בעל חוב דראובן, פן יבא וטרוף הימנו. ודוקא לוקח ראשון אין מעיד ללוקח שני [והיכא דליית ליה ארעא אחריתי], אבל לוקח שני מעיד ללוקח ראשון אפילו היכא דליית ליה למוכר קרקע אחרת, דהא בעל חוב דמוכר לעולם אלוקח שני הדר, בין שיש קרקע ללוקח ראשון ובין אין לו, והלכך לא מרויח מידי בעדותו. וכגון שמכר מוכר ללוקח ראשון שלא באחריות, אבל אם מכר לו באחריות — לא מסהיד ליה שני לראשון, אלא אם כן יש לו קרקע למוכר דליהדר ללוקח ראשון עלויה. דנוגע בעדותו הוא, דחיישׁ דאי מפקי ליה מלוקח ראשון — הדר לוקח ראשון עילוואי, שקניתי אחריו קרקע המשועבדת לו. כן נראה בעיני.

קבלן

כַּהֲדָא

[דף ז' ע"א]

אַנְטִיכִי נְפָלַת עַל רַבִּי יִרְמְיָה בְּשׁוּבְתָא, וְהַשַּׁבּוֹן עֲלֵיהּ וְרִימוּנֵיהּ,

לֹא שָׁהֲלָכָה כְּרַבִּי הוֹשַׁעְיָה, אֶלָּא בְּגִין רַבִּי יִרְמְיָה דְּלֹא יְסָבָּן:

שָׁוִין שֶׁלֹּא יְמַלְּאֶנּוּ. תָּנֵי, אֲבָל הוּא מוֹלֵחַ עָלָיו בָּשָׂר לְצָלִי.

חַבְרַיָּא בְּשֵׁם רַב: מוֹלֵחַ הוּא אָדָם דָּבָר מְרֻבֶּה אַף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לוֹכַל מִמֶּנּוּ אֶלָּא דָּבָר מְמֻעָט.

רַבִּי אַחָא בְּשֵׁם רַב: מוֹלֵחַ וּמַעֲרִים מוֹלֵחַ וּמַעֲרִים, מָלַח הָכָא וּמָלַח הָכָא, עַד דּוּ מָלַח כּוּלֵּיהּ.

הֲלָכָה ז' מַיְתְנִי' – בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים: אֵין מוֹצִיאִין לֹא אֶת הַקָּטָן וְלֹא אֶת הַלּוּלָב וְלֹא אֶת סֵפֶר תּוֹרָה לִרְשׁוּת הָרַבִּים וּבֵית הִלֵּל מַתִּירִין.

גְּמָרָא – הָא גָּדוֹל – אָסוּר.

רַבִּי שְׁמוּאֵל בְּרֵיהּ דְּרַבִּי יוֹסָה בֵּי רַבִּי בּוֹן, אָמַר: אֲפִילּוּ גָּדוֹל מַמָּשׁ. וְלֵיידָא מִילָּה תִּנְינַן 'קָטָן'? בָּא לְהוֹדִיעֲךָ כֹּחָן שֶׁל בֵּית שַׁמַּאי, עַד אֵיכָן הָיוּ מַחֲמִירִין.

שְׁמוּאֵל מִיטְּעַן מֵעֲרֶם לְעֶרֶם. אָמַר רַבִּי זְעֵירָה קוֹמֵי רַבִּי יוֹסָה: נֹאמַר דַּהֲוָה אִסְתְּנִים.

אָמַר לֵיהּ: בְּרִי הֲוָה מִינֵּי וּמִינָּן.

תָּנֵי רַבִּי יִשְׁמָעֵאל בֵּי רַבִּי יוֹסָה אוֹמֵר: אֲבָנִים שֶׁיִּשַּׁבְנוּ עֲלֵיהֶן בְּנַעֲרוּתֵינוּ עָשׂוּ עִמָּנוּ מִלְחָמָה בְּזִקְנוּתֵנוּ.

רַבִּי יוֹנָה מְפַקֵּד לְחָבְרַיָּא, לֹא תִיתְבוּן לְכוֹן עַל מַסְטוֹבְיֵיתָא בְּרֵיעָתָא דְּסַדְרָה דִּבֵּר עוּלָּא דְּאִינּוּן צְנִינִין . רַב מְפַקֵּד לְתַלְמִידוֹי, לֹא תִיתְבוּן לְכוֹן עַל טַבְלָה בָּרֵיעָתָא דְּסַדְרָה דְּאַפֵּי דְּאִינּוּן צְנִינִין .

רַבִּי אַבָּהוּ הֲוָה נָחַת מִפְּחֵי בְּהָדֵין דִּימוֹסִין דְּטִיבֶּרְיָה, וַהֲוָה מִיסְתַּמִּיךְ עַל תְּרֵין גּוּתָנִין, שַׂרְעוּ וְזַקְפוּן שַׂרְעִין וְזַקְפוּן . אָמְרִין לֵיהּ: מַהוּ הָכֵין? אָמַר לוֹן: שְׁמַרְתִּי כֹּחִי לְזִקְנוּתִי.

רַב הוּנָה לֹא נָחַת לְבֵית וַוּעָדָא, רַב קְטִינָא שָׁאֵיל: לֹא כֵּן תָּנֵי, מְטַלְטְלִין אֶת הָאִיסְתְּנִיסִין?

רַב חוּנָה הוֹרֵי לְרֵישׁ גָּלוּתָא לָצֵאת בְּכִפָּא. רַב חִסְדָּא בָּעֵי, לֹא כֵּן תָּנֵי אֵין יוֹצְאִין בְּכִפָּא, אֶחָד אֲנָשִׁים וְאֶחָד נָשִׁים?

אֲפִלּוּ תַּלְמִיד חָכָם אֵינוֹ טוֹעֶה בַּדָּבָר הַזֶּה; וְרַב חוֹנָה טָעֲיִי?

רַבִּי יִרְמְיָה הוֹרֵי לְבַר–גִּירוּתְטִי אַסְיָא מִיטְעָנֵה בְּסְדִינָא, מֵיעוֹל מְבַקְּרָא בֵּייסַיָּיא בְּשׁוּבְתָא .

מְיַיסָּא בַּר בְּרֵיהּ דְּרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי מִיטְעָן בְּסְדִינָא מֵיעוֹל מִידְרוֹשׁ בְּצִיבּוּרָא בְּשׁוּבְתָא .

אָמַר רַבִּי זְרִיקָן לְרַבִּי זְעֵירָה: כַּד תֵּעוֹל לְדָרוֹמָא אַתְּ שָׁאֵיל לָהּ, אִשְׁתְּאָלַת לְרַבִּי סִימוֹן , אָמַר לוֹן רַבִּי סִימוֹן בְּשֵׁם רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי: לֹא סוֹף דָּבָר שֶׁצּוֹרֵךְ לָרַבִּים בּוֹ, אֶלָּא שֶׁמָּא יִצְרְכוּ לוֹ הָרַבִּים.

דָּיְלְמָא , רַבִּי לְעֶזֶר וְרַבִּי אַבָּא מָרִי וְרַבִּי מַתַּנְיָה, הוֹרֵי לְמֵיתֵי פִּיתָא לְאַרְסְקִינָם בְּשׁוּבְתָא , שֶׁמָּא יִצְרְכוּ לוֹ הָרַבִּים.

תָּאנֵי, 'וְלֹא אֶת הַמַּפָּתֶחַ, בֵּית הַלֵּל מַתִּירִין'. וְאָמַר רַב הוֹשַׁעְיָה בַּר רַב יִצְחָק: הֲדָא דְּאַתְּ אָמַר בְּמַפָּתֶחַ שֶׁל אוֹכְלִין, אֲבָל בְּמַפָּתֶחַ שֶׁל כֵּלִים – לֹא בְּדָא. וְהָא רַבִּי אַבָּהוּ יָתֵיב, וּמַתְנֵי וּמַפְתְּחָא דְּפַלְמַנְטְרִין בְּיָדֵיהּ! פְּלִפְלִין הֲוָה לֵיהּ בְּגַוָּהּ.

[דף ז' ע"ב]

הֲלָכָה ח' מַתְנִי' – בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים: אֵין מוֹלִיכִין חַלָּה וּמַתָּנוֹת לַכֹּהֵן בְּיוֹם טוֹב, בֵּין שֶׁהוּרְמוּ מֵאֶמֶשׁ בֵּין שֶׁהוּרְמוּ מֵהַיּוֹם, וּבֵית הִלֵּל מַתִּירִין.

אָמְרוּ בֵּית שַׁמַּאי: גְּזֵרָה שָׁוָה, חַלָּה וּמַתָּנוֹת מַתָּנָה לַכֹּהֵן, וּתְרוּמָה מַתָּנָה לַכֹּהֵן, כְּשֵׁם שֶׁאֵין מוֹלִיכִין אֶת הַתְּרוּמָה – כָּךְ לֹא יוֹלִיכוּ אֶת הַמַּתָּנוֹת!

אָמְרוּ לָהֶן בֵּית הִלֵּל: לֹא! אִם אָמַרְתֶּם בִּתְרוּמָה שֶׁאֵינוֹ זַכַּאי בְּהַרְמָתָהּ, תֹּאמַר בְּמַתָּנוֹת שֶׁזַּכַּאי בְּהַרְמָתָן?

גְּמָרָא – תָּנֵי, אָמַר רַבִּי יוּדָה: לֹא נֶחְלְקוּ בֵּית שַׁמַּאי וּבֵית הִלֵּל שֶׁמּוֹלִיכִין אֶת הַמַּתָּנוֹת שֶׁהוּרְמוּ בְּיוֹם טוֹב, וְאֶת הַמַּתָּנוֹת שֶׁהוּרְמוּ מֵעֶרֶב יוֹם טוֹב, עִם הַמַּתָּנוֹת שֶׁהוּרְמוּ בְּיוֹם טוֹב.

עַל מַה נֶּחְלְקוּ? עַל הַמַּתָּנוֹת שֶׁהוּרְמוּ בְּיוֹם טוֹב לְעַצְמָן. שֶׁבֵּית שַׁמַּאי אוֹסְרִין וּבֵית הִלֵּל מַתִּירִין.

וְקַשְׁיָא עַל דְּבֵית הִלֵּל: תְּרוּמָה אֵינוֹ זַכַּאי בַּהֲרָמָתָהּ? הַגַּע עַצְמְךָ: שֶׁיֵּשׁ עָלֶיהָ תְּנַיִּים?!

זוֹ מִפְּנֵי זוֹ! וְלָמָּה תְּנִינַן חַלָּה מִפְּנֵי חַלָּה שֶׁהוּרְמָה בְּיוֹם טוֹב?

כַּהֲדָא דְתָנֵי, הַלָּשׁ עִפָּה בְּיוֹם טוֹב – מַפְרִישׁ חַלָּתָהּ בְּיוֹם טוֹב. לָשָׁהּ מֵעֶרֶב יוֹם טוֹב וְשָׁכַח לְהַפְרִישׁ חַלָּתָהּ – אָסוּר לְטַלְטְלָהּ, וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר לִטּוֹל מִמֶּנָּה.

״עֵירַם׳ לֹא אָמַר אֶלָּא לָשׁ, אֲבָל עֵירַם – לֹא.

אָמַר רַבִּי שְׁמוּאֵל אֲחוֹי דְּרַבִּי בֶּרֶכְיָה: תִּפְתַּר בְּעִפָּה טְמֵאָה שֶׁאֵינוֹ מַפְרִישׁ חַלָּתָהּ אֶלָּא בַּסּוֹף. אָמַר רַבִּי יוֹסָה בֵּי רַבִּי בוֹן: בְּדִין הָיָה בְּעִפָּה טְהוֹרָה שֶׁלֹּא יַפְרִישׁ חַלָּתָהּ אֶלָּא בַּסּוֹף, תַּקָּנָה תִּקְּנוּ בָהּ שֶׁיַּפְרִישֶׁנָּה תְּחִלָּה, שֶׁלֹּא תִּטַּמֵּא הָעִפָּה.

מַתְנִיתָא בְּיוֹם טוֹב שֶׁל פֶּסַח, אֲבָל בַּעֲצֶרֶת וּבְחַג – מֻתָּר.

רַבִּי יוֹסָה בֵּי רַבִּי בוֹן, רַבִּי חוֹנָה בְּשֵׁם רַבִּי אַחָא: אֲפִילּוּ בַּעֲצֶרֶת וּבְחַג אָסוּר, עַל שֵׁם ״כָּל מְלָאכָה לֹא יֵעָשֶׂה בָהֶם״.

הֲלָכָה ט׳ מַתְנִי׳ – בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים: תַּבְלִין נִדּוֹכִין בְּמָדוֹךְ שֶׁל עֵץ.

וְהַמְּלַח בְּפַךְ וּבְעֵץ הַפָּרוּר.

וּבֵית הִלֵּל אוֹמְרִים: תַּבְלִין נִדּוֹכִין כְּדַרְכָּן בְּמָדוֹךְ שֶׁל אֶבֶן, וְהַמֶּלַח בְּמָדוֹךְ שֶׁל עֵץ.

גְּמָרָא – וְיָדוֹךְ מֵאֶתְמוֹל! חַבְרַיָּא בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: שֶׁמִּטְעָמָן מַר. רַבִּי זְעֵירָה בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: שֶׁמִּטְעָמָן פִּג.

שְׁמוּאֵל שָׁחַק עַל מִטְרָא דִּמְדוֹכְתָּא. רַב אָמַר: כָּל הַנִּדּוֹכִין נִדּוֹכִין כְּדַרְכָּן.

רַב חוֹנָה, רַבִּי יִרְמְיָה, רַבִּי אִימֵּי בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: הַשּׁוּם, וְהַשַּׁחֲלִיִּים (פְּרִישִׁים), וְהַחַרְדָּל נִדּוֹכִין כְּדַרְכָּן.

רַבִּי אַבָּהוּ בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: הָעוֹשֶׂה אַלִּינְתִּין בַּשַּׁבָּת – חַיָּב. מִשּׁוּם

[דף ח׳ ע״א]

מְרַקֵּיחַ, הָא בְּיוֹם טוֹב – מֻתָּר. רַבִּי חִזְקִיָּה בְּשֵׁם רַבִּי יִרְמְיָה: הָעוֹשֶׂה אַלּוּנְתִּין בְּיוֹם טוֹב – אָסוּר מִשּׁוּם מְרַקֵּחַ.

יִצְחָק דִּיהֲבָא שָׁאַל לְרַבִּי יוֹחָנָן, מַהוּ מִישְׁחוֹק קוֹנְדִיטוֹן בְּיוֹמָא טָבָא? אָמַר לֵיהּ: שָׂרִי וַיֵּיב לִי, וְאָנָא שַׁתְיָא. רַבִּי אַבָּהוּ בְּשֵׁם רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי: שָׂרִי.

רַבִּי זְעֵירָא בָּעָא קוֹמֵי רַבִּי אַבָּהוּ: מַאן דַּעֲבִיד טָבְאוּת – לֹא שְׁחִיק לֵיהּ מִן דְּאִיתְמַל.

אָמַר לֵיהּ: אִין

מְחַלְּפָה שִׁיטָתֵיהּ דְּרַבִּי אַבָּהוּ, הָכָא הוּא אָמַר שָׁרֵי וְהָכָא הוּא אָמַר אָסוּר?

אֶלָּא בְּגִין דְּרַבִּי אַבָּהוּ יָדַע דְּרַבִּי זְעֵירָה מְחַמֵּר וְאִינוּן מַחְמִירִין, בְּגִין כֵּן הוּא עָבַד דְּכַוָּתְהוֹן.

אִית דְּבָעֵי מֵימַר הָכִין, אָמַר לֵיהּ: מַאן דְּבָעֵי דֵּיאָ טַב לֵא שָׁחַק לֵיהּ מִן דְּאִיתְמַל.

רַבִּי זְעֵירָה שָׁאַל לְקַלָּה דְּרוֹמָהּ, עַבְדֵּיהּ דְּרַבִּי יוּדָן נְשִׂיָּא: שָׁחַק הוּא מָרֵךְ קוֹנְדִיטוֹן בְּיוֹמָא טָבָא? אָמַר לֵיהּ: אִין! וְכָל מִינֵי סִיקְרִיקִין.

רַבִּי יִצְחָק, רַבִּי לְעָזָר, בְּשֵׁם רַבִּי אֵימֵי, אֲבוֹי דְּרַבִּי אַבּוּדָמָא דְּצִפּוֹרִי: מַה פְּלִיגִין, לִתֵּן לְצָלִי, הָא לִקְדֵרָה – מֻתָּר.

רַבִּי נַחוּם, אָמַר רַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר אַבָּא, בָּעֵי: חָדָא אַטְרִיתָא, לְיַבֵּשׁ – אָסוּר, לִקְדֵרָה – מֻתָּר. עַל יַד עַל יַד – צְרִיכָה.

הֲלָכָה י׳ מַתְנִי׳ – הַבּוֹרֵר קְטָנִית בְּיוֹם טוֹב, בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים: בּוֹרֵר אֹכֶל וְאוֹכֵל. וּבֵית הִלֵּל אוֹמְרִים: בּוֹרֵר כְּדַרְכּוֹ,

בְּחֵיקוֹ, וּבְתַמְחוּי.

אֲבָל לֹא בְּטַבְלָה, וְלֹא בְּנָפָה, וְלֹא בִכְבָרָה.

רַבָּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: אַף מַדִּיחַ וְשׁוֹלֶה.

גְּמָרָא – רַבִּי יוֹנָה בָּעֵי: עָשָׂה כֵּן בַּשַּׁבָּת, עַל דְּבֵית שַׁמַּאי מַהוּ שֶׁיְּהֵא חַיָּב?

אָמַר לֵיהּ רַבִּי יוֹסָה: וְלָמָּה לֹא, אִילּוּ עָשָׂה כֵּן בַּשַּׁבָּת עַל דְּבֵית הִלֵּל שֶׁמָּא אֵינוֹ חַיָּב? וְהָכָא חַיָּב.

אָמַר רַבִּי טָנָא: יָאוּת אָמַר רַבִּי יונה, אַבָּא לֹא אַתְיָא אֶלָּא עַל דְּבֵית שַׁמַּאי, לָמָּה חַתַּר מִבְּלָל בְּרִירָה בְּיוֹם טוֹב וְלֹא חַתַּר מִבְּלָל בְּרִירָה בַּשַּׁבָּת,

בָּרַר אוֹכְלִים מִתּוֹךְ אוֹכְלִים, חִזְקִיָּה אָמַר: חַיָּב. וְרַבִּי יוֹחָנָן אָמַר: פָּטוּר.

מַתְנִיתָא פְּלִיגָא עַל חִזְקִיָּה, בּוֹרֵר וְאוֹכֵל, וּבוֹרֵר וּמַנִּיחַ עַל הַשֻּׁלְחָן.

רַבִּי בּוֹן בַּר חִיָּה בְּשֵׁם רַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר רַב יִצְחָק: תִּפְתֵּר כְּשֶׁהָיוּ אוֹרְחִים אוֹכְלִים רִאשׁוֹנָה רִאשׁוֹנָה.

וְהָא תָּנֵי ׳וּבְלִבַד שֶׁלֹּא יָבוֹר אֶת כָּל אוֹתוֹ הַמִּין׳,

[דף ח' ע"ב]

אִם עָשָׂה בֵּן בַּשַּׁבָּת – חַיָּב,

עַל דַּעְתֵּיהּ דְּרַבִּי יוֹחָנָן, שֶׁבֵּן הַבּוֹרֵר כְּדַרְכּוֹ בְּמָקוֹם אַחֵר חַיָּב,

עַל דַּעְתֵּיהּ דחזקיה אֲפִילּוּ עֲגוּלִין מִן גּוֹ עֲגוּלִין, וַאֲפִילּוּ רְמוֹנִים מִן גּוֹ רְמוֹנִים?

אֵין כֵּינִי אֲפִילּוּ בְּנֵי נַשׁ מִן גּוֹ בְּנֵי נַשׁ,

מַאי כְּדוֹן? כָּל עַמָּא, מוֹדֵי לַהֵיא דְּאָמַר רַבִּי אִימִי. רַבִּי אִימִי הֲוָה לֵיהּ אוֹרְחִין, אֲפֵק קוֹמֵיהוֹן תּוּרְמוֹסִין וּפִסְילֶיָיה. אָמַר לוֹן: יְהֵבוּן דַּעֲתְכוֹן דְּאַתּוּן מֵיכוֹל קִינָּרַסְיָה בְּסוֹפָהּ .

תָּנֵי, אֵין בּוֹרְרִין, וְלֹא טוֹחֲנִין, וְלֹא מְרַקְּדִין. הַבּוֹרֵר, וְהַטּוֹחֵן, וְהַמְּרַקֵּד, בַּשַּׁבָּת נִסְקָל, וּבְיוֹם טוֹב סוֹפֵג אֶת הָאַרְבָּעִים.

וְהָתַנִינָן בּוֹרֵר כְּדַרְכּוֹ בְּחֵיקוֹ וּבְתַמְחוּי.

אָמַר רַבִּי חֲנִינָה עַנְתָּנְיָיה: דְּרַבָּן גַּמְלִיאֵל הִיא, דְּרַבָּן גַּמְלִיאֵל אָמַר: אַף מַדִּיחַ וְשׁוֹלֶה.

וְהָא תָּנֵי, שֶׁל בֵּית רַבָּן גַּמְלִיאֵל הָיוּ שׁוֹחֲקִין פִּלְפְּלִין בָּרִיחַיִם שֶׁלָּהֶן, וּמֵתֵר לִטְחוֹן וְאָסוּר לָבוֹר?

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי בֵּי רַבִּי בּוֹן: לֹא הַתָּרָה טְחִינָה כְּדַרְכָּהּ.

מִנַּיִן שֶׁאֵין בּוֹרְרִין, וְלֹא טוֹחֲנִין, וְלֹא מַרְקִידִין? רַבִּי אַחָא בְּשֵׁם רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ: ״כָּל מְלָאכָה לֹא יֵעָשֶׂה בָהֶם״ עַד ״וּשְׁמַרְתֶּם אֶת הַמַּצּוֹת״.

רַבִּי יוֹסֵי בָּעֵי: כְּלוּם לָמְדוּ לְתַבְשִׁיל אֶלָּא מִיכַּן? רַבִּי יוֹסָה לֹא אָמַר כֵּן. אֶלָּא, רַבִּי יוֹסֵי בְּשֵׁם רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ: ״אַךְ אֲשֶׁר יֵאָכֵל לְכָל נֶפֶשׁ הוּא לְבַדּוֹ יֵעָשֶׂה לָכֶם״ עַד ״וּשְׁמַרְתֶּם אֶת הַמַּצּוֹת״.

תָּנֵי חִזְקִיָּה וּפְלִיג, ״אַךְ״, ״הוּא״, ״לְבַדּוֹ״ – הֲרֵי אֵלּוּ מְעוּטִין, שֶׁלֹּא יִקָּצוֹר, וְלֹא יִטְחוֹן, וְלֹא יְרַקֵּד בְּיוֹם טוֹב.

רַבִּי זְעֵירָה, רַב חִיָּה בַּר אַשִׁי בְּשֵׁם רַב: הַמְשַׁמֵּר חַיָּב מִשּׁוּם בּוֹרֵר.

אָמַר רַבִּי זְעֵירָה: לֹא מִסְתַּבְּרָא דְּיִלָּא מִשּׁוּם מְרַקֵּד.

רַבִּי יוֹנָה וְרַבִּי יוֹסֵה: תְּרֵיהוֹן אָמְרִין בְּקַדְמֵיתָא חַוִינוּן אָמְרִין: יָאוּת אָמַר רַבִּי זְעֵירָה, מַה הַמְּרַגֵּד קָמַח מִלְּמַטָּן וְסֹלֶת מִלְּמַעְלָן, אַף הַמְּשַׁמֵּר יַיִן מִלְּמַטָּן וּשְׁמָרִים מִלְּמַעְלָן,

וְלֹא חַוִינָן אָמְרִין כְּלוּם. לָמָּה? הַהַתָּר מִכְּלָל בְּרִירָה וְהַהַתָּר מִכְּלָל שְׁמוּר, הַהַתָּר מִכְּלָל בְּרִירָה – בּוֹרֵר כְּדַרְכּוֹ בְּחֵיקוֹ וּבְתַמְחוּי. וְהַהַתָּר מִכְּלָל שְׁמוּר – אֲבָל נוֹתְנִין לַתְּלוּיָה בְּיוֹם טוֹב. וְלֹא הַהַתָּר מִכְּלָל הַרְקָדָה – דְּאָמַר רַבִּי חֲנִינָה בַּר יָקָה בְּשֵׁם רַב יְהוּדָה: אֵין שׁוֹנִין אֶת הַקֶּמַח, אֲבָל מַרְקִידִין לַאֲחוֹרֵי הַנָּפָה. אֵין תֹּאמַר מִשֵּׁם מַרְקִיד הוּא, יְהֵא אָסוּר!

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי בֵּי רַבִּי בּוֹן: דִּי לֹא כְּרַבִּי יוּדָה, דְּתָנֵי מִשֵּׁם רַבִּי יוּדָה: אַף מַכְשִׁירֵי אֹכֶל נֶפֶשׁ הִתִּירוּ.

בָּעֲיָא הָדָא מֵילְתָא: מַהוּ לְשַׁנּוֹת אֶת הַקֶּמַח לַאֲחוֹרֵי הַנָּפָה כְּרַבָּנָן?

הֲלָכָה י"א מַתְנִי' – בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים: אֵין מְשַׁלְּחִין בְּיוֹם טוֹב אֶלָּא מָנוֹת. וּבֵית הִלֵּל אוֹמְרִים, מְשַׁלְּחִין בְּהֵמָה חַיָּה וָעוֹף, בֵּין חַיִּין בֵּין שְׁחוּטִין. מְשַׁלְּחִין יֵינוֹת שְׁמָנִים וּסְלָתוֹת וְקִטְנִיּוֹת, אֲבָל לֹא תְבוּאָה,

וְרַבִּי שִׁמְעוֹן מַתִּיר בִּתְבוּאָה.

גְּמָרָא – וְקַשְׁיָא עַל דְּבֵית שַׁמַּאי, יֶרֶךְ גְּדוֹלָה מַהֲר לְשַׁלְּחָהּ, גְּדִי קָטָן אָסוּר לְשַׁלְּחוֹ!

אָמַר רַבִּי יוּדָן:

[דף ט' ע"א]

לֹא מִסְתַּבְּרָא, בְּטוֹעֲנוֹ, אֲבָל אִם הָיָה מוֹשְׁכוֹ וְהוֹלֵךְ, מַה בֵּין מוֹשְׁכוֹ לְהוֹלִיכוֹ, מַה בֵּין מוֹשְׁכוֹ לְחַשְׁקוֹתוֹ.

רַבִּי הוֹשַׁעְיָה רַבָּה אָמַר לְרַבִּי יוּדָן נְשִׂיָּיא: שָׁמַעְתָּ מֵאֲבִיךָ, תַּרְנְגֹלֶת מַהֲר לְטַלְטְלָהּ? מַה, אִם הָיְתָה מוּכֶנֶת לִשְׁחִיטָה – מֻתֶּרֶת, וְאִם לָאו – אֲסוּרָה.

וְאֵין כָּל תַּרְנְגוֹלִין מוּכָנִין לִשְׁחִיטָה? לָכֵן צְרִיכָה אַפְלוּ אֵינָהּ מוּכֶנֶת,

אָמְרָה לוֹ בִּלְחִישָׁה, אָמַר לֵיהּ: לָמָּה אַתְּ אוֹמְרָה לִי בִּלְחִישָׁה? אָמַר לֵיהּ כְּשֵׁם שֶׁשָּׁמַעְתִּיהָ בִּלְחִישָׁה כָּךְ אֲנִי אוֹמְרָהּ לְךָ בִּלְחִישָׁה.

תָּנֵי, מְשַׁלְּחִין חִטִּים שֶׁהֵן מַאֲכָל עֲסִיסִיּוֹת, פּוּל שֶׁהוּא מַאֲכָל נְדִיבוֹת, שְׁעוֹרִים שֶׁהֵן מַאֲכָל בְּהֵמָה, לֹא כֵן תָּנֵי מִשֵּׁם רַבִּי שִׁמְעוֹן, "לְכָל נֶפֶשׁ" (שמות יב, טז): אַף נַפְשׁוֹת בְּהֵמָה בִּכְלָל. אַתְיָא דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן

כְּשִׁיטַת רַבִּי עֲקִיבָה רַבּוֹ, כְּמָה דְּרַבִּי עֲקִיבָה אָמַר: "לְכָל נֶפֶשׁ" – אַף נְפָשׁוֹת בְּהֵמָה בִּכְלָל, כֵּן רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: "לְכָל נֶפֶשׁ" – אַף נְפָשׁוֹת בְּהֵמָה בִּכְלָל.

הֲלָכָה י"ב מַתְנִי' – מְשַׁלְּחִין כֵּלִים, בֵּין תְּפוּרִין בֵּין שֶׁאֵינָן תְּפוּרִין, וְאַף עַל פִּי שֶׁיֵּשׁ בָּהֶן כְּלְאַיִם, וְהֵן לְצֹרֶךְ הַמּוֹעֵד,

אֲבָל לֹא סַנְדָּל הַמְסֻמָּר וְלֹא מִנְעָל שֶׁאֵינוֹ תָּפוּר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, אַף לֹא מִנְעָל לָבָן, מִפְּנֵי שֶׁצְּרִיךְ אֲמָן.

זֶה הַכְּלָל, כָּל שֶׁנֵּאוֹתִין בּוֹ בְיוֹם טוֹב, מְשַׁלְּחִין אוֹתוֹ.

גְּמָרָא – כִּינִי מַתְנִיתָא, מִפְּנֵי שֶׁהוּא צָרִיךְ בֵּיצַת אוּמָּן.

מַתְנִיתִין דְּרַבִּי לְעֶזֶר. דְּתָנֵינַן תַּמָּן, מִנְעָל עַל הָאִמּוּם, רַבִּי לְעֶזֶר מְטַהֵר, וַחֲכָמִים מְטַמְּאִין.

דִּבְרֵי הַכֹּל הִיא, שַׁנְיָא הִיא הָכָא שֶׁהוּא כְּמַכְשִׁיר כְּלִי בְּיוֹם טוֹב.

תָּנֵי, אֵין מְפָרְקִין אֶת הַמִּנְעָל מֵעַל הָאִמּוּם בְּיוֹם טוֹב אֲבָל מְפָרְקִין אֶת הַמִּנְעָל מִן הָאִמּוּם בְּחֹלּוֹ שֶׁל מוֹעֵד.

מַהוּ לְהַעֲמִיד חָלָב בְּיוֹם טוֹב?

אִם אוֹמֵר אַתְּ כֵּן, אַף הוּא חוֹלֵב וּמַעֲמִיד מִיּוֹם טוֹב לְחוֹל.

תְּנָה רַבִּי חַלַּפְתָּא בֶּן שָׁאוּל: תַּכְשִׁיטִין – אָסוּר לְשַׁלְּחָן. אָמַר רַב מָנָא: לֹא אָמְרוּ אֶלָּא לְשַׁלְּחָן, הָא לְלוֹבְשָׁן – מֻתָּר.

תָּנֵי, מְטַלְטְלִין אֶת הַשּׁוֹפָר לְהַשְׁקוֹת בּוֹ אֶת הַתִּינוֹק, אֶת הַפִּנְקָס, אֶת הַקַּרְקָשׁ, אֶת הַמַּרְאָה – לְכַסּוֹת בָּהֶן אֶת הַכֵּלִים.

אָמַר רַבִּי אָבוֹן: מַתְנִיתָא אָמְרָה שֶׁאָסוּר לְלוֹבְשָׁן, דְּתָנֵינַן: כָּל שֶׁנֵּאוֹתִין בּוֹ בְיוֹם טוֹב – מְשַׁלְּחִין אוֹתוֹ, אִם אוֹמֵר אַתְּ שֶׁמֻּתָּר לְלוֹבְשָׁן – יְהֵא מֻתָּר לְשַׁלְּחָן.

מַהוּ הָדָא דְּתָנֵי מְטַלְטְלִין אֶת הַשּׁוֹפָר לְהַשְׁקוֹת בּוֹ אֶת הַתִּינוֹק, אֶת הַפִּנְקָס, אֶת הַקַּרְקָשׁ, אֶת הַמַּרְאָה – לְכַסּוֹת אֶת הַכֵּלִים, כְּשֶׁיֵּשׁ עֲלֵיהֶם תֹּאַר כְּלִי,

[דף ט' ע"ב]

עַד כְּדוּן בְּתַכְשִׁיטִין שֶׁל זָהָב, וַאֲפִילוּ תַכְשִׁיטִין שֶׁל כֶּסֶף? אָמְרִין בְּשֵׁם רַבִּי יִרְמְיָה: אָסוּר, וְאָמְרִין בְּשֵׁם רַבִּי יִרְמְיָה: מֻתָּר.

אָמַר רַבִּי חִזְקִיָּה: אֲנָא יָדַע רֵאשָׁהּ וְסוֹפָא. טַלְיָין דְּקִיקִין הַוְיָן מִתְרַבְּיָין בְּדַרְתֵּיהּ דְּרַבִּי יִרְמְיָה, אָתָא שָׁאַל לְרַבִּי זְעֵירָה, אָמַר לֵיהּ: לָא תֶּאֱסֹר וְלָא תְּשַׁרֵי.

הדרן עלך ביצה שנולדה

פֶּרֶק שֵׁנִי

הֲלָכָה א' מַתְנִי' – יוֹם טוֹב שֶׁחָל לִהְיוֹת עֶרֶב שַׁבָּת, לֹא יְבַשֵּׁל אָדָם בַּתְּחִלָּה מִיּוֹם טוֹב לַשַּׁבָּת, אֲבָל מְבַשֵּׁל הוּא לְיוֹם טוֹב, וְאִם הוֹתִיר הוֹתִיר לַשַּׁבָּת,

וְעוֹשֶׂה תַּבְשִׁיל מֵעֶרֶב יוֹם טוֹב וְסוֹמֵךְ עָלָיו לַשַּׁבָּת.

בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים, שְׁנֵי תַבְשִׁילִין. וּבֵית הִלֵּל אוֹמְרִים, תַּבְשִׁיל אֶחָד. וְשָׁוִין בְּדָג וּבֵיצָה שֶׁעָלָיו שֶׁהֵן שְׁנֵי תַבְשִׁילִין.

אֲבָלוֹ אוֹ שֶׁאָבַד, לֹא יְבַשֵּׁל עָלָיו בַּתְּחִלָּה. וְאִם שִׁיֵּר מִמֶּנּוּ כָּל שֶׁהוּא, סוֹמֵךְ עָלָיו לַשַּׁבָּת.

גְּמָרָא – כְּתִיב (שְׁמוֹת טז, כג): "אֵת אֲשֶׁר תֹּאפוּ אֵפוּ וְאֵת אֲשֶׁר תְּבַשְּׁלוּ בַּשֵּׁלוּ".

רַבִּי לְיֵעֶזֶר אוֹמֵר: אוֹפִין עַל הָאֲפוּיִ וּמְבַשְּׁלִין עַל הַמְּבֻשָּׁל. רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר: אוֹפִין וּמְבַשְּׁלִין עַל הַמְּבֻשָּׁל.

מַה טַעֲמָא דְּרַבִּי לְיֵעֶזֶר? "אֵת אֲשֶׁר תֹּאפוּ אֵפוּ וְאֵת אֲשֶׁר תְּבַשְּׁלוּ בַּשֵּׁלוּ". מַאי טַעֲמָא דְּרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ? "אֶת אֲשֶׁר תֹּאפוּ וְאֶת אֲשֶׁר תְּבַשְּׁלוּ בַּשֵּׁלוּ".

אָמַר רַבִּי לְיֵעֶזֶר: אַתְיָא כְּמַאן דְּאָמַר בְּמָרָה נִתְּנָה הַשַּׁבָּת, בְּרֵם כְּמַאן דְּאָמַר בְּאֵלּוּשׁ נִתְּנָה הַשַּׁבָּת עוֹמְדִין בְּאָלּוּשׁ וּמַזְהִירִין בְּאָלּוּשׁ?

אִיתָא חֲמֵי, דְּבַר תּוֹרָה הוּא אָסוּר וְעֵרוּבֵי תַּבְשִׁילִין – מַתִּירִין. אָמַר רַבִּי אַבָּהוּ: בַּדִּין הָיָה שֶׁיְּהוּ אוֹפִין וּמְבַשְּׁלִין מִיּוֹם–טוֹב לְשַׁבָּת, אִם אוֹמֵר אַתְּ כֵּן, אַף הוּא אוֹפֶה וּמְבַשֵּׁל מִיּוֹם–טוֹב לְחוֹל.

אִיתָא חֲמֵי, מַצִּיעִין אֶת הַמִּטּוֹת מִיּוֹם–טוֹב לְשַׁבָּת, וְאֵין אוֹפִין וּמְבַשְּׁלִין מִיּוֹם–טוֹב לְשַׁבָּת.

אָמַר רַבִּי אֵילָא: וְלָמָּה מַצִּיעִין מִיּוֹם–טוֹב לְשַׁבָּת? שֶׁכֵּן מַצִּיעִין אֶת הַמִּטּוֹת מִלֵּילֵי שַׁבָּת לְשַׁבָּת, וְיֹאפוּ אוֹ יְבַשְּׁלוּ מִיּוֹם–טוֹב לְשַׁבָּת? אֵין אוֹפִין וּמְבַשְּׁלִין מִלֵּילֵי שַׁבָּת לְשַׁבָּת.

רַבִּי כַּהֲנָא בְּרֵיהּ דְּרַבִּי חִיָּה בַּר בָּא אָמַר: וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יַעֲרִים.

מַתְנִיתִין דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר, תָּנֵי,

[דף י' ע"א]

אֵין עוֹשִׂין מִיּוֹם–טוֹב לְמוֹצָאֵי יוֹם טוֹב. וְהָא תָּנֵי מְמַלֵּא הִיא אִשָּׁה קְדֵרָה בָּשָׂר אַף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ אוֹכֵל מִמֶּנּוּ אֶלָּא חֲתִיכָה אַחַת, קוּמְקוּם שֶׁל חַמִּין אַף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ שׁוֹתֶה מִמֶּנּוּ אֶלָּא כּוֹס אֶחָד, אֲבָל פַּת אֵינָהּ אוֹפָה אֶלָּא צוֹרְכָהּ.

תָּנֵי, רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר: מְמַלְּאָה הִיא אִשָּׁה אֶת הַתַּנּוּר פַּת, מִפְּנֵי שֶׁהַפַּת יָפָה בְּשָׁעָה שֶׁהַתַּנּוּר מָלֵא.

דָּרַשׁ רַב הוּנָה כַּהֲדָא דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר, דָּרַשׁ רַבִּי יוֹחָנָן לְטִיבָרְיֵי כַּהֲדָא דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר, הֲוָה דָּרַשׁ לְהוֹן לַהֲלָכָה, וְאִינּוּן סָבְרִין לְעוֹבָדָא, אִית דְּבָעֵי מֵימַר לְעוֹבָדָא דָּרַשׁ לְהוֹן, אָתוּן וְשָׁאֲלוֹן לֵיהּ, וְדָרַשׁ לְהוֹן לַהֲלָכָה, חָזַר וְדָרַשׁ לְהוֹן וְלֹא יָדְעִין אִין לַהֲלָכָה אִין לְעוֹבָדָא. אָמַר רַבִּי אַבָּא בַּר זַבְדִי: הוֹרֵי רַבִּי אַבָּהוּ כַּהֲדָא דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר,

רַבִּי חִיָּא בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: צָרִיךְ לוֹמַר – ׳עָלַי וְעַל מִי שֶׁלֹּא עֵרֵב׳.

חֲרֵי שֶׁלֹּא עֵרֵב – אֲחֵרִים שֶׁעֵרְבוּ מַתָּרִים לַעֲשׂוֹת לוֹ מִשָּׁלּוֹ. רַבִּי זְרִיקָן בְּשֵׁם רַבִּי זְעֵירָה: בְּמִזָּפָה לָהֶן מִשָּׁלּוֹ, דִּי לֹא כֵן, נִמְצְאוּ עוֹשִׂין לוֹ מִשָּׁלּוֹ.

לֹא עֵרֵב וְלֹא עֵרְבוּ לוֹ אֲחֵרִים, רַבִּי יִצְחָק אוֹמֵר: צוֹלָה לוֹ דָּגָה. רַב הוּנָה אָמַר: מְחַמֵּם לוֹ חַמִּין. שְׁמוּאֵל אָמַר: מַדְלִיק לוֹ אֶת הַנֵּר.

תָּנֵי רַבִּי חִיָּה, מְמַלֵּא לוֹ חָבִית שֶׁל מַיִם וּמַדְלִיק לוֹ אֶת הַנֵּר. מַעֲשֶׂה בְּאֶחָד שֶׁהִדִּיר אֶת בְּנוֹ לְתַלְמוּד תּוֹרָה, וּבָא מַעֲשֶׂה לִפְנֵי רַבִּי יוֹסֵי בֶּן חַלַּפְתָּא וְהִתִּיר לוֹ לְמַלְּאוֹת לוֹ חָבִית שֶׁל מַיִם וּלְהַדְלִיק לוֹ אֶת הַנֵּר.

רַבִּי חִיָּה רַבָּה עָלָה לְבֵיתוֹ, אָמְרִין לֵיהּ אַנְשֵׁינָן מַעֲרָבָה. אָמַר לוֹן: אִית הָכָא טְלוֹפְחִין מִן אִיתְמַל. אָמְרִין לֵיהּ: אִין!

הָדָא אָמְרָה אֲפִלּוּ מִין אֶחָד, אִית הֲוָה בְּהוֹן תְּרֵדִין,

הָדָא אָמְרָה אַף עַל פִּי שֶׁאֵין בָּהֶן כַּזַּיִת, אִית הֲוָה בְּהוֹן שְׁעוּרָהּ

הָדָא אָמְרָה אֵינוֹ צָרִיךְ לְהַתְנוֹת. אָמַר רַב חִסְדָּא: תְּנַיי הָיָה לוֹ לְרַבִּי חִיָּה הַגָּדוֹל.

תָּנֵי, אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר: מוֹדִין בֵּית שַׁמַּאי לְבֵית הִלֵּל, שֶׁהֵן שְׁנֵי תַּבְשִׁילִין, עַל מַה נֶּחְלְקוּ עַל הַדָּגָה, וְעַל הַבֵּיצָה שֶׁיֵּשׁ עָלֶיהָ, שֶׁבֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים: תַּבְשִׁיל אֶחָד. וּבֵית הִלֵּל אוֹמְרִים: שְׁנֵי תַּבְשִׁילִין.

הַכֹּל מוֹדִין שֶׁאִם פִּרְפֵּר בֵּיצָה עַל גַּבֵּי הַמָּלִיחַ, אוֹ שֶׁחִתֵּךְ קַפְלוֹט תַּחַת הַדָּג, אוֹ שֶׁבִּשֵּׁל שְׁנֵי מִינִין בַּקְּדֵרָה שֶׁהֵן שְׁנֵי תַּבְשִׁילִין.

וַהֲלָכָה כְּדִבְרֵי הַתַּלְמִיד.

רַב אָמַר: אוֹמֵר אֲנִי, אֵין פָּחוֹת מִכַּזַּיִת. לֵית הָדָא פְּלִיגָא עַל רַבִּי יוֹחָנָן, דְּרַבִּי אָמַר: עָלַי וְעַל מִי שֶׁלֹּא עֵרַב, מַתְנִיתִין מְסַיְּעָא לְרַבִּי יוֹחָנָן, עֵרוּב תְּחִלָּתוֹ וְסוֹפוֹ אֵין לוֹ שִׁעוּר.

יוֹם טוֹב שֶׁחָל לִהְיוֹת בְּעֶרֶב שַׁבָּת אֵין מְעָרְבִין, לֹא בַּחֲצֵרוֹת וְלֹא בַּתְּחוּמִין; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: מְעָרְבִין בַּחֲצֵרוֹת וְאֵין מְעָרְבִין בַּתְּחוּמִין, מְעָרְבִין בַּחֲצֵרוֹת שֶׁכֵּן אַתְּ מַתִּיר לוֹ דָּבָר שֶׁהוּא מֻתָּר לוֹ. וְאֵין מְעָרְבִין בַּתְּחוּמִין שֶׁכֵּן אַתְּ מַתִּיר לוֹ דָּבָר שֶׁהוּא אָסוּר לוֹ.

אִית תַּנַּיי תָּנֵי וּמַחְלָף. אָמַר רַבִּי לְעָזָר: הוֹאִיל וְהֵן תַּנָּיֵא וּמַחְלָף, צְרִיכִין אֲנַן מֵהוֹשׁ.

רַבִּי יִרְמְיָה בְּשֵׁם רַבִּי זְעֵירָה:

[דף י' ע"ב]

מַאן דְּעָבַד טָבְאוּת מֵעֶרֶב מִן אִיתְמֵל.

אָמַר רַבִּי יוּדָן: הָדָא דְאַתְּ אָמַר, בְּשֶׁלֹּא עָשָׂה לוֹ עֵרוּבֵי תַּבְשִׁילִין, אֲבָל אִם עָשָׂה לוֹ עֵרוּבֵי תַּבְשִׁילִין – מֻתָּר.

רַבִּי יוֹסָה בֵּי רַבִּי בּוֹן בָּעֵי: וְעֵרוּבֵי תַּבְשִׁילִין מַתִּירִין אֶת הַמְּחֻצּוֹת?

הֲלָכָה ב' מַתְנִי' – חָל לִהְיוֹת אַחַר הַשַּׁבָּת, בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים: מַטְבִּילִין אֶת הַכֹּל מִלִּפְנֵי הַשַּׁבָּת, וּבֵית הִלֵּל אוֹמְרִים: כֵּלִים מִלִּפְנֵי הַשַּׁבָּת, וְאָדָם בַּשַּׁבָּת.

גְּמָרָא – מַתְנִיתִין בִּכְלִים גְּדוֹלִים, אֲבָל בִּכְלִים קְטַנִּים – מַעֲרִים עֲלֵיהֶן וּמַטְבִּילָן. תָּנֵי, רַבִּי הוֹשַׁעְיָה: מְמַלֵּא הוּא אָדָם כְּלִי טָמֵא מִן הַבּוֹר, וּמַעֲרִים עָלָיו וּמַטְבִּילוֹ.

תָּנֵי, נָפַל דָּלְיָו לְתוֹךְ הַבּוֹר – מַעֲרִים עֲלֵיהֶן וּמַטְבִּילָן.

תְּרֵין אָמוֹרִין, חַד אָמַר: בִּכְלִים שֶׁנִּטְמְאוּ בְּאָב הַטֻּמְאָה. וְחוֹרָנָה אָמַר: בִּכְלִים שֶׁנִּטְמְאוּ בִּוְלַד הַטֻּמְאָה.

מָתִיב מַאן דְּאָמַר בִּוְלַד הַטֻּמְאָה לְמַאן דְּאָמַר בְּאָב הַטֻּמְאָה, אַפְלוּ בְּחוֹל יְהֵא טָעוּן הַעֲרֵב שֶׁמֶשׁ! אָמַר לֵיהּ: בְּרוֹצָה לִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶן חֻלִּין בְּטָהֳרָה.

כָּל מְחֻיְּבֵי טְבִילוֹת – טוֹבְלִין כְּדַרְכָּן בְּתִשְׁעָה בְּאָב וּבְיוֹם הַכִּפּוּרִים.

אָמַר רַבִּי חֲנַנְיָה סְגָן הַכֹּהֲנִים: כְּדֵי הוּא בֵּיתוֹ שֶׁל אֱלֹהֵינוּ שֶׁיֵּאָבְדוּ עָלָיו הַכֹּהֲנִים טְבִילָה אַחַת. דָּרַשׁ רַבִּי לֵוִי כַּהֲדָא דְּרַבִּי חֲנַנְיָה סְגָן הַכֹּהֲנִים. וְאָדָם בַּשַּׁבָּת – שֶׁכֵּן אָדָם טוֹבֵל לְקֵרוּיוֹ בַּשַּׁבָּת.

הֲלָכָה ג' מַתְנִי' – וְשָׁוִין שֶׁמְּשַׁשְּׁקִין אֶת הַמַּיִם בִּכְלֵי אֶבֶן לְטַהֲרָן, אֲבָל לֹא מַטְבִּילִין.

וּמַטְבִּילִין מְגַב לְגַב וּמֵחָבוּרָה לַחֲבוּרָה בְּיוֹם טוֹב:

גְּמָרָא – מַתְנִיתָה דְּלֹא כְּרַבִּי, דְּתָנֵי, אֵין מַטְבִּילִין כְּלִי עַל גַּב מֵימָיו בְּיוֹם טוֹב, וְאֵין מְשַׁשְּׁקִין אֶת הַמַּיִם בִּכְלֵי אֶבֶן לְטַהֲרָן בַּשַּׁבָּת; דִּבְרֵי רַבִּי. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: מַטְבִּילִין כְּלִי עַל גַּבֵּי מֵימָיו בְּיוֹם טוֹב, וּמְשַׁשְּׁקִין אֶת הַמַּיִם בִּכְלֵי אֶבֶן לְטַהֲרָן בַּשַּׁבָּת, לֹא אָמַר אֶלָּא בְּשֶׁל אֶבֶן הָא בְּשֶׁל

[דף י"א ע"א]

עֵץ – לֹא.

כֵּיצַד מְגַב לְגַב? רָצָה לַעֲשׂוֹת עִפָּתוֹ עַל גַּבֵּי גִּתּוֹ, אוֹ גִּתּוֹ עַל גַּבֵּי עִפָּתוֹ, מַטְבִּיל אֶת כֵּלָיו

כֵּיצַד מֵחָבוּרָה לַחֲבוּרָה? הָיָה אוֹכֵל עִם חֲבוּרָה זוֹ וְנִמְלַךְ לוֹכַל עִם חֲבוּרָה אַחֶרֶת – טוֹבֵל.

הֲלָכָה ד' מַתְנִי'– בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים: מְבִיאִין שְׁלָמִים וְאֵין סוֹמְכִין עֲלֵיהֶן, אֲבָל לֹא עוֹלוֹת. וּבֵית הִלֵּל אוֹמְרִים, מְבִיאִין שְׁלָמִים וְעוֹלוֹת וְסוֹמְכִין עֲלֵיהֶם.

גְּמָרָא – בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים: הַתְּרָה סְמִיכָה שֶׁלֹּא כְּדַרְכָּהּ. וּבֵית הִלֵּל אוֹמְרִים: לֹא הַתְּרָה סְמִיכָה שֶׁלֹּא כְּדַרְכָּהּ, אֵיזוֹ הִיא שֶׁלֹּא כְּדַרְכָּהּ? מֵאָתְמוֹל.

אָמַר רַבִּי זְעֵירָה: כָּל עַמָּא מוֹדֵי בְּאָשָׁם מְצוֹרָע שֶׁפָּמַךְ עָלָיו מֵאֶתְמוֹל – לֹא יָצָא. שַׁלְמֵי נְדָבָה שֶׁפָּמַךְ עֲלֵיהֶן מֵאֶתְמוֹל – יָצָא,

מַה פְּלִיגִין? בְּשַׁלְמֵי חֲגִיגָה, בֵּית שַׁמַּאי עָבְדִין לוֹן כְּשַׁלְמֵי נְדָבָה. בֵּית הִלֵּל עָבְדִין לוֹן כָּאָשָׁם מְצוֹרָע.

אָמַר רַבִּי יֵסִי: הֵן דְּאַתְּ אָמַר אָשָׁם מְצוֹרָע שֶׁפָּמַךְ עָלָיו מֵאֶתְמוֹל – לֹא יָצָא בִּזְמַנּוֹ, עָבַר זְמַנּוֹ – נַעֲשֶׂה כְּשַׁלְמֵי נְדָבָה.

אָמְרוּ בֵּית הִלֵּל לְבֵית שַׁמַּאי: מַה אִם בְּשָׁעָה שֶׁאֲנִי אוֹסֵר לַחֲדָיוֹט, הֲרֵי אֲנִי מַתִּיר לְגָבוֹהַּ, בְּשָׁעָה שֶׁהוּא מֻתָּר לְחֲדָיוֹט אֵינוֹ דִין שֶׁנַּתִּיר לַגָּבוֹהַּ?

אָמְרוּ לָהֶן בֵּית שַׁמַּאי: וַהֲרֵי נְדָרִים וּנְדָבוֹת יוֹכִיחוּ, שֶׁהֵן מֻתָּרִין לְחֲדָיוֹט וַאֲסוּרִין לְגָבוֹהַּ.

אָמְרוּ לָהֶן בֵּית הִלֵּל: לֹא, אִם אָמַרְתֶּם בִּנְדָרִים וּנְדָבוֹת שֶׁאֵין זְמַנָּן קָבוּעַ, תֹּאמְרוּ בַּחֲגִיגָה שֶׁזְּמַנָּהּ קָבוּעַ?

אָמְרוּ לָהֶן בֵּית שַׁמַּאי: חֲגִיגָה אֵין זְמַנָּהּ קָבוּעַ, שֶׁאִם לֹא חָג בָּרִאשׁוֹן – חוֹגֵג בַּשֵּׁנִי, לֹא חָג בַּשֵּׁנִי – חוֹגֵג בַּשְּׁלִישִׁי.

אָמְרוּ לָהֶן בֵּית הִלֵּל: חֲגִיגָה זְמַנָּהּ קָבוּעַ, שֶׁאִם לֹא חָג בָּרֶגֶל, אֵינוֹ יָכוֹל לָחוּג אַחַר הָרֶגֶל.

אָמְרוּ לָהֶן בֵּית שַׁמַּאי: וַהֲלֹא כְּבָר נֶאֱמַר: "אַךְ אֲשֶׁר יֵאָכֵל לְכָל נֶפֶשׁ הוּא לְבַדּוֹ יֵעָשֶׂה לָכֶם".

אָמְרוּ לָהֶן בֵּית הִלֵּל: מִשָּׁם רְאָיָה? לָכֶם אֵינוֹ נַעֲשֶׂה אֲבָל נַעֲשֶׂה הוּא לְגָבוֹהַּ.

אַבָּא שָׁאוּל אוֹמְרוֹ טַעַם אַחֵר, מַה אִם בְּשָׁעָה שֶׁכְּפִירָתְךָ תְּתוּמָה כְּיֵרַת רַבְּךָ פְּתוּחָה בְּשָׁעָה פְּתוּחָה.

דָּבָר אַחֵר: אֵינוֹ דִין שֶׁיְּהֵא שַׁלְחָנְךָ מָלֵא וְשַׁלְחָן קוֹנְךָ רֵיקָם?

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי בֵּי רַבִּי בוֹן: רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ הֲוָה עָבַר קוֹמֵי סִדְרָא, וְשָׁמַע קָלֵהוֹן קָרְאֵי הָהֵן פְּסוּקָא (דִּבְרֵי הַיָּמִים–א כט, כא): "וַיִּזְבְּחוּ לַה' זְבָחִים וַיַּעֲלוּ עֹלוֹת לַה' לְמָחֳרַת הַיּוֹם הַהוּא". אָמַר, מַאן דְּמַפְסֵק לְהּ – בְּבֵית שַׁמַּאי. מַאן דְּקָרֵי כַּלָּהּ בְּבֵית הִלֵּל –

נִיחָא, עוֹלוֹת לְמָחֳרַת הַיּוֹם וּשְׁלָמִים לְמָחֳרַת הַיּוֹם, וְאֵין שְׁלָמִים בָּאִין בְּבֵית שַׁמַּי.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי בֵּי רַבִּי בוֹן: דָּוִד מֵת בַּעֲצֶרֶת וְהָיוּ כָל יִשְׂרָאֵל אוֹנְנִין וְהִקְרִיבוּ לְמָחָר.

מַעֲשֶׂה בְּהִלֵּל הַזָּקֵן

[דף י״א ע״ב]

שֶׁהֵבִיא עוֹלָתוֹ לָעֲזָרָה, וְסָמַךְ עָלֶיהָ, וְחָבְרוּ עָלָיו תַּלְמִידֵי שַׁמַּאי, הִתְחִיל מְכַשְׁכֵּשׁ בִּזְנָבָהּ, אָמַר לוֹן: רְאוּ נְקֵבָה הִיא וּשְׁלָמִים הֲבֵאתִיהָ, וְהִפְלִיגָן בִּדְבָרִים וְהָלְכוּ לָהֶן.

לְאַחַר יָמִים גָּבְרָה יָדָן שֶׁל בֵּית שַׁמַּאי וּבִקְּשׁוּ לִקְבֹּעַ הֲלָכָה כְּדִבְרֵיהֶן, וְהָיָה שָׁם בָּבָא בֶּן בּוּטִי מִתַּלְמִידֵי בֵּית שַׁמַּאי, יוֹדֵעַ שֶׁהֲלָכָה כְּבֵית הִלֵּל, פַּעַם אַחַת נִכְנַס לָעֲזָרָה, וּמָצָא אוֹתָהּ שׁוֹמֶטֶת, אָמַר יָשׁוּמוּ בָּתֵּיהֶן שֶׁל אֵלּוּ שֶׁהֵשִׁימוּ בֵּית אֱלֹהֵינוּ, מַה עָשָׂה? שָׁלַח וְהֵבִיא שְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים צֹאן מִצֹּאן קֵדָר וּבָקְרוֹ מִמּוּמִין, וְהֶעֱמִידָן בְּהַר הַבַּיִת. אָמַר לָהֶן: שִׁמְעוּנִי אַחַי בֵּית יִשְׂרָאֵל! כָּל מִי שֶׁהוּא רוֹצֶה – יָבִיא עוֹלוֹת יָבִיא וְיִסְמוֹךְ, יָבִיא שְׁלָמִים יָבִיא וְיִסְמוֹךְ. בְּאוֹתָהּ שָׁעָה נִקְבְּעָה הֲלָכָה כְּבֵית הִלֵּל, וְלֹא אָמַר אָדָם דָּבָר.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק בַּר לְעָזוֹר: הֲדָא אָמְרָה בְּשֵׁירוּתָא בָּעֲיָא מוֹלֵי סַמָּא דְקַיְמָא מִינֵּיהּ וּבֵיהּ. כָּל גּוּמְרָא דְּלֹא כַוָּוֵיהּ בְּשַׁעְתֵּיהּ – לֹא כַוָּוֵיהּ.

שׁוּב מַעֲשֶׂה בְּאֶחָד מִתַּלְמִידֵי הִלֵּל שֶׁהֵבִיא עוֹלָתוֹ לָעֲזָרָה וְסָמַךְ עָלֶיהָ וְרָאָהוּ אֶחָד מִתַּלְמִידֵי שַׁמַּי אָמַר לֵיהּ מַה זֹּ סְמִיכָה אָמַר לֵיהּ מַה זֹּ שְׁתִיקָה שְׁתִיקוֹ בִּנְזִיפָה וְהָלַךְ לוֹ:

הֲלָכָה ה׳ מַתְנִי׳ – בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים: לֹא יָחֹם אָדָם חַמִּין לְרַגְלָיו, אֶלָּא אִם כֵּן רְאוּיִין לִשְׁתִיָּה. וּבֵית הִלֵּל מַתִּירִין. עוֹשֶׂה אָדָם מְדוּרָה וּמִתְחַמֵּם בְּנֶגְדָּהּ.

גְּמָרָא – פְּתַר לָהּ תְּרֵין פָּתְרִין, עַל דַּעְתִּין דְּבֵית שַׁמַּאי, וְהוּא שֶׁשָּׁתָה מֵהֶן. עַל דַּעְתִּין דְּבֵית הִלֵּל וְהֵן שֶׁיִּהוּ רְאוּיִין לִשְׁתִיָּה.

וְעוֹשֶׂה מְדוּרָה וּמִתְחַמֵּם כְּנֶגְדָּהּ – דִּבְרֵי הַכֹּל, וְהוּא שֶׁיִּהֵא קוּמְקוּם כְּנֶגֶד הַמְּדוּרָה,

פְּתַר לָהּ פְּתַר אוֹחֲרָן, עַל דַּעְתְּהוֹן דְּבֵית שַׁמַּאי, וְהוּא שֶׁיִּהֵא קוּמְקוּם כְּנֶגֶד הַמְּדוּרָה. עַל דַּעְתּוֹן דְּבֵית הִלֵּל, אֲפִלּוּ אֵין הַקּוּמְקוּם כְּנֶגֶד הַמְּדוּרָה.

חַמִּין שֶׁהוּחַמּוּ בְּיוֹם טוֹב, וְכֵן חַמִּים שֶׁהוּחַמּוּ מֵעֶרֶב שַׁבָּת לַשַּׁבָּת. רַב וּשְׁמוּאֵל, חַד אָמַר, מַרְחִיץ בָּהֶן פָּנָיו יָדָיו וְרַגְלָיו. וְחוֹרָנָה אָמַר, מַרְחִיץ בָּהֶן גּוּפוֹ אֵיבָרִים אֵיבָרִים. וְלֹא יָדְעִין מַאן אָמַר דָּא וּמַאן אָמַר דָּא,

מִן מַה דְּתָנֵי שְׁמוּאֵל: מַרְחִיץ בָּהֶם פָּנָיו יָדָיו וְרַגְלָיו. תֵּיוּ רַב דּוּ אָמַר: מַרְחִיץ בָּהֶן גּוּפוֹ אֵיבָרִים אֵיבָרִים.

חַד פִּילִיסּוֹפִים שָׁאַל לְבַר קַפָּרָא, אַבְלַט שָׁאַל לְלֵוִי: טָרִיסָא, מַתָּר לִשְׁתּוֹת וְאָסוּר לְרַחֵץ. אָמַר לֵיהּ: אִם תִּרְאֶה טָרִים מִתְחַבֵּק עִם אִשְׁתְּךָ שָׁמָּא אֵינוֹ רַע לְךָ? אָמַר לֵיהּ: אִין! אָמַר לֵיהּ: וּמִכִּי הוּא לְךָ בְּלוּם? אָמַר לֵיהּ: שֶׁלֹּא תִּתְפָּרֵץ. אָמַר לֵיהּ: וְהָכָא שֶׁלֹּא יִתְפָּרְצוּ,

כֵּיוָן שֶׁיָּצָא, אָמְרוּ לוֹ תַּלְמִידָיו: רַבִּי! לָזֶה דָּחִיתָה בַּקָּנֶה, לָנוּ מַה אַתְּ מֵשִׁיב? אָמַר לָהֶן: וַהֲלֹא כְּבָר נֶאֱמַר – "אַךְ אֲשֶׁר יֵאָכֵל לְכָל נֶפֶשׁ הוּא לְבַדּוֹ יֵעָשֶׂה לָכֶם":

הֲלָכָה ו' מַתְנִי' – שְׁלֹשָׁה דְּבָרִים רַבָּן גַּמְלִיאֵל מַחְמִיר בְּדִבְרֵי בֵית שַׁמַּאי,

אֵין טוֹמְנִין אֶת הַחַמִּין מִיּוֹם טוֹב לַשַּׁבָּת,

וְאֵין זוֹקְפִין אֶת הַמְּנוֹרָה בְּיוֹם טוֹב,

וְאֵין אוֹפִין פִּתִּין

[דף י"ב ע"א]

גְּרִיצוֹת אֶלָּא רְקִיקִין.

אָמַר רַבָּן גַּמְלִיאֵל, מִימֵיהֶן שֶׁל בֵּית אַבָּא לֹא הָיוּ אוֹפִין פִּתִּין גְּרִיצוֹת, אֶלָּא רְקִיקִין. אָמְרוּ לוֹ, מַה נַּעֲשָׂה לְבֵית אָבִיךָ, שֶׁהָיוּ מַחְמִירִין עַל עַצְמָן וּמְקִלִּין לְכָל יִשְׂרָאֵל, לִהְיוֹת אוֹפִין פִּתִּין גְּרִיצִין וְחַרִי.

גְּמָרָא – אַבָּא בַּר רַב חוֹנָה אָמַר: הֲדָא דְתֵימַר, בְּשֶׁלֹּא עָשָׂה לוֹ עֲרוּבֵי תַּבְשִׁילִין, אֲבָל אִם עָשָׂה לוֹ עֲרוּבֵי תַּבְשִׁילִין – מֻתָּר.

מַה בֵּין תַּבְשִׁיל וּמַה בֵּין חַמִּין? תַּבְשִׁיל דַּרְכּוֹ לוֹכַל מִמֶּנּוּ, חַמִּין אֵין דַּרְכּוֹ לִשְׁתּוֹת מֵהֶן.

וְאֵין זוֹקְפִין אֶת הַמְּנוֹרָה בְּיוֹם טוֹב – הֲדָא דְאַתְּ אָמַר בִּמְנוֹרָה שֶׁל פְּרָקִים, אֲבָל בִּמְנוֹרָה שֶׁאֵינָהּ שֶׁל פְּרָקִים לֹא בְּדָא,

כַּהֲדָא תַּלְמִידוֹי דְּרַבִּי יוֹסֵי הֲווֹן יְתִיבִין, נָפְלַת מְנַרְתָּא קוֹמֵיהוֹן, וַהֲווָה כָּל חַד וְחַד שָׁמִיט גַּרְמֵיהּ וְעָרַק.

אֵין אוֹפִין פִּיתָּן גְּרִיצוֹת אֶלָּא רְקִיקִין – מִתּוֹךְ שֶׁאַתְּ מְיַיגְּעוֹ אַף הוּא אֵינוֹ אוֹפֶה אֶלָּא צוֹרְכוֹ.

רַבִּי אַחָא שְׁמַע לָהּ מִן הֲדָא: "מַה חֲרֵי הָאַף הַגָּדוֹל הַזֶּה"?

וְרַבָּנָן שָׁמְעִין לָהּ מִן הֲדָא: "וְהִנֵּה שְׁלֹשָׁה סַלֵּי חֹרִי עַל רֹאשִׁי".

הֲלָכָה ז' מַתְנִי' – אַף הוּא אָמַר שְׁלֹשָׁה דְּבָרִים לְהָקֵל, מְכַבְּדִין בֵּין הַמִּטּוֹת,

וּמַנִּיחִין אֶת הַמֶּגְמָר בְּיוֹם טוֹב,

וְעוֹשִׂין גְּדִי מְקֻלָּם בְּלֵילֵי פְסָחִים. וַחֲכָמִים אוֹסְרִין:

גְּמָרָא – שֶׁל בֵּית רַבָּן גַּמְלִיאֵל הָיוּ מְכַבְּדִין בֵּין הַמִּטּוֹת. אָמַר רַבִּי לְעָזָר בֵּי רַבִּי צָדוֹק: פְּעָמִים הָרַבֵּה אָכַלְתִּי אֵצֶל רַבָּן גַּמְלִיאֵל, וְלֹא הָיוּ מְכַבְּדִין בֵּין הַמִּטּוֹת, אֶלָּא סְדִינִים הָיוּ פּוֹרְשִׂין עַל גַּבֵּי הָאָרֶץ, וְכֵיוָן שֶׁהָיוּ הָאוֹרְחִין יוֹצְאִין – הָיוּ קוֹפְלִין אוֹתָן.

אָמְרוּ לוֹ: אִם כֵּן, אַף בַּשַּׁבָּת מֻתָּרִין לַעֲשׂוֹת כֵּן.

שֶׁל בֵּית רַבָּן גַּמְלִיאֵל הָיוּ מַכְנִיסִין אֶת הַמֶּגְמָר בְּמִגּוּפָּה. אָמַר רַבִּי לְעָזָר בֵּי רַבִּי צָדוֹק: פְּעָמִים הָרַבֵּה אָכַלְתִּי אֵצֶל רַבָּן גַּמְלִיאֵל וְלֹא הָיוּ מַכְנִיסִין אֶת הַמֶּגְמָר בְּמִגּוּפָּה, אֶלָּא פַּרְדִּיסְקִים הָיוּ מְעַשְּׁנִין מֵעֶרֶב יוֹם טוֹב, וְכֵיוָן שֶׁהָיוּ הָאוֹרְחִין נִכְנָסִים הָיוּ פּוֹתְחִין אוֹתָן.

אָמְרוּ לוֹ: אִם כֵּן אַף בַּשַּׁבָּת מֻתָּרִין לַעֲשׂוֹת כֵּן:

וְעוֹשִׂין גְּדִי מְקֻלָּם בְּלֵילֵי פְסָחִים וַחֲכָמִים אוֹסְרִין: אִי זֶהוּ גְּדִי מְקֻלָּם? כֵּלּוֹ צְלִי רֹאשׁוֹ עַל כָּרָעָיו וְעַל קִרְבּוֹ. שָׁלַק מִקְצָת וּבָשֵׁל מִקְצָת – אֵין זֶה גְּדִי מְקֻלָּם.

מַכְנִיסִין גְּדִי מְקֻלָּם בְּלֵילֵי יוֹם טוֹב הָרִאשׁוֹן שֶׁל חַג וּבְלֵילֵי יוֹם טוֹב הָאַחֲרוֹן שֶׁל פֶּסַח, מַכְנִיסִין עֵגֶל מְקֻלָּם בְּלֵילֵי יוֹם טוֹב הָרִאשׁוֹן שֶׁל פֶּסַח

אֲבָל לֹא גְּדִי מְקֻלָּם.

תָּנֵי, אָמַר רַבִּי יוֹסֵה: תּוֹדוֹם אִישׁ רוֹמִי הִנְהִיג עַל אַנְשֵׁי רוֹמִי, שֶׁיְּהוּ אוֹכְלִין גְּדָיִים מְקוּלָּסִין בְּלֵילֵי פְסָחִים. שָׁלְחוּ חֲכָמִים וְאָמְרוּ לוֹ: אִלּוּלֵא שֶׁאַתָּה תּוֹדוֹם, לֹא הָיִינוּ מְנַדִּין אוֹתָךְ?

מַהוּ תּוֹדוֹם? אָמַר רַבִּי חֲנַנְיָה: דַּהֲוָה מִשְׁלַח פַּרְנָסְתֵּהוֹן דְּרַבָּנָן. לֹא נִמְצָאתָ מֵבִיא אֶת הָרַבִּים לִידֵי אֲכִילַת קָדָשִׁים בַּחוּץ? שֶׁכָּל הַמֵּבִיא אֶת הָרַבִּים לִידֵי אֲכִילַת קָדָשִׁים בַּחוּץ צָרִיךְ נְדוּי.

[דף י"ב ע"ב]

הֲלָכָה ח' מַתְנִי' – שְׁלֹשָׁה דְּבָרִים רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה מַתִּיר, וַחֲכָמִים אוֹסְרִין. פָּרְתּוֹ יוֹצְאָה בְרִצוּעָה שֶׁבֵּין קַרְנֶיהָ, וּמְקָרְדִין אֶת הַבְּהֵמָה בְּיוֹם טוֹב, וְשׁוֹחֲקִין אֶת הַפִּלְפְּלִין בָּרַחַיִם שֶׁלָּהֶם.

רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, אֵין מְקָרְדִין אֶת הַבְּהֵמָה בְּיוֹם טוֹב, מִפְּנֵי שֶׁעוֹשֶׂה חַבּוּרָה, אֲבָל מְקָרְצְפִין. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים, אֵין מְקָרְדִין, אַף לֹא מְקָרְצְפִין.

גְּמָרָא – רַבִּי בָּא רַב וּשְׁמוּאֵל, תְּרֵיהוֹן אָמְרִין, דִּבְרֵי חֲכָמִים אֲפִלּוּ לְהַמְשִׁיךְ בָּהּ – אָסוּר. רַבִּי בָּא בְּשֵׁם שְׁמוּאֵל: אִם הָיְתָה קָרְנָהּ קְדוּחָה – מֻתָּר.

אָמַר רַבִּי יוֹסָה: קַשְׁיְיתָא קוֹמֵי רַבִּי בָּא, וְאָמַר: לֹא תִּנִּינָן, אֶלָּא הֲנָקָה בַּהֹטֶם.

רַבִּי זְעֵירָה בְּשֵׁם שְׁמוּאֵל: שׁוֹר שֶׁעָסְקוּ רַע – יוֹצֵא בִּפְרוּמְבְּיָא שֶׁלּוֹ. וְרַבּוֹתֵינוּ שֶׁבַּגּוֹלָה נָהֲגוּ כֵּן. רַבִּי אַחָא, רַבִּי יַעֲקֹב בַּר אִידִי, בְּשֵׁם רַבִּי יוֹנָתָן, רַבִּי יַעֲקֹב בַּר אַחָא בְּשֵׁם רַבִּי תַּנְחוּם בֵּי רַבִּי חִיָּה: חֲמוֹר שֶׁעָסְקוּ רַע – יוֹצֵא בִּפְרוּמְבְּיָא שֶׁלּוֹ.

רַבִּי אֵילָא, רַבִּי יְהוּדָה בְּשֵׁם רַבִּי שִׁמְעוֹן בֵּי רַבִּי חִיָּה: כֶּלֶב יוֹצֵא בַּסּוּנַר שֶׁלּוֹ, אִם לְחַבּוֹת בּוֹ – אָסוּר, אִם בִּשְׁבִיל שֶׁלֹּא לֶאֱכֹל אַפְסָרוֹ – מֻתָּר.

גְּנֵבָה אָמַר: הֲלָכָה הָיָה מְלַמֵּד וּבָא.

רַבִּי יוֹנָה בּוֹצְרֵייָה בָּעֵי, אִם הֲלָכָה הָיָה מְלַמֵּד וּבָא, הֲדָא הִיא דְּתָנִינַן שֶׁלֹּא בִּרְצוֹן חֲכָמִים.

תַּנָּא, רַבִּי יוּדָה בַּר פָּזִי דְּבַרְדַּלַיָּיא. אָמְרוּ לוֹ: אוֹ עָמַד מִבֵּינוֹתֵינוּ אוֹ הַעֲבִיר רְצוּעָה מִבֵּין קַרְנֶיהָ. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי בֵּי רַבִּי בּוֹן: שֶׁהָיָה מַתְרִים בְּנָגְדָּן.

אָמַר רַבִּי חֲנַנְיָה: פַּעַם אַחַת יָצְאוּ וְהִשְׁחִירוּ שִׁנָּיו מִן הַצּוֹמוֹת וּמִן הַתַּעֲנִית.

אָמַר רַבִּי אִידִי דְּחוּטְרָא: אִשְׁתּוֹ חֲוָוה,

וּמִנַּיִן שֶׁאִשְׁתּוֹ קְרוּיָה עֶגְלָה? "לוּלֵא חֲרַשְׁתֶּם בְּעֶגְלָתִי לֹא מְצָאתֶם חִידָתִי",

תַּמָּן אָמְרִין שְׁכֵנְתּוֹ הָיְתָה, וְיֵשׁ אָדָם נֶעֱנָשׁ עַל שְׁכֵנְתּוֹ? אָמַר רַבִּי קִירִים דְּאִירְמָה: לְלַמֶּדְךָ, שֶׁכָּל מִי שֶׁיֵּשׁ סְפֵקָה בְּיָדוֹ לִמְחוֹת וְאֵינוֹ מְמַחֶה – קַלְקָלָה תְּלוּיָה בּוֹ.

אֵי זֶהוּ הַקְּרוּד? אֵלּוּ הַקְּטַנִּים שֶׁהֵן עוֹשִׂין חַבּוּרָה. קֵרְצוּף – אֵלּוּ הַגְּדוֹלִים שֶׁאֵינָן עוֹשִׂין חַבּוּרָה:

וַחֲכָמִים אוֹמְרִים אֵין מקרדין אַף לֹא מְקָרְצְפִין: אֵין מְקָרְדִין שֶׁלֹּא יָבוֹאוּ לִידֵי חַבּוּרָה וְלֹא מְקָרְצְפִין, שֶׁלֹּא יָבוֹאוּ לִידֵי תְּלִישָׁה.

שֶׁל בֵּית רַבָּן גַּמְלִיאֵל הָיוּ שׁוֹחֲקִין אֶת הַפִּלְפְּלִין בָּרֵיחַיִם שֶׁלָּהֶן. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר בֵּי רַבִּי צָדוֹק: פַּעַם אַחַת אָכַל אַבָּא אֵצֶל רַבָּן גַּמְלִיאֵל וְהֵבִיאוּ לְפָנָיו אִינְגִירִין וּבְתוֹכָן פִּלְפְּלִין שְׁחוּקִים, כֵּיוָן שֶׁטָּעָמָן – מְשַׁךְ יָדוֹ מֵהֶן. אָמַר לוֹ: אַל תָּחוּשׁ לָהֶם, מֵעֶרֶב יוֹם טוֹב הֵן שְׁחוּקִין, וְיַעֲשֶׂה רַבִּי צָדוֹק כְּשׁוֹגֵג אֵצֶל רַבָּן גַּמְלִיאֵל וְיֹאכַל?

אֶלָּא שֶׁלֹּא לְהַתִּיר מְלָאכָה עַל יְדֵי רַבָּן גַּמְלִיאֵל.

[דף י"ג ע"א]

הֲלָכָה ט' מַתְנִי' – הָרֵחַיִם שֶׁל פִּלְפְּלִין, טְמֵאָה מִשּׁוּם שְׁלֹשָׁה כֵלִים, מִשּׁוּם כְּלִי קִבּוּל וּמִשּׁוּם כְּלִי מַתָּכוֹת וּמִשּׁוּם כְּלִי כְּבָרָה:

גְּמָרָא – הַמַּתְחוֹן מִשּׁוּם כְּלִי קִבּוּל, וְהָעֶלְיוֹן מִשּׁוּם כְּלִי מַתָּכוֹת וְהָאֶמְצָעִית מִשּׁוּם כְּבָרָה.

הֲלָכָה י' מַתְנִי' – עֲגָלָה שֶׁל קָטָן טְמֵאָה מִדָּרָס

וְנִטֶּלֶת בַּשַּׁבָּת, וְאֵינָהּ נִגְרֶרֶת אֶלָּא עַל גַּבֵּי כֵלִים.

רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, כָּל הַכֵּלִים אֵין נִגְרָרִין חוּץ מִן הָעֲגָלָה, מִפְּנֵי שֶׁהִיא כוֹבֶשֶׁת:

גְּמָרָא – תָּנֵי, לֹא יָגוּר אָדָם אֶת הַמִּטָּה, אֶת הַכִּפֵּא, וְאֶת הַסַּפְסָל, וְאֶת הַקַּתֶּדְרָה מִפְּנֵי שֶׁהוּא עוֹשֶׂה חָרִיץ. וְרַבִּי שִׁמְעוֹן מַתִּיר.

רַבִּי בָּא בְּשֵׁם רַב חָנָּה, רַבִּי חַגַּי בְּשֵׁם רַבִּי זְעֵירָא, רַבִּי יוֹסָה בְּשֵׁם רַבִּי אִילָא: מוֹדִין חֲכָמִים לְרַבִּי שִׁמְעוֹן בְּכִפֵּא שֶׁרַגְלָיו מְשֻׁקָּעוֹת בְּטִיט, שֶׁמֻּתָּר לְטַלְטְלוֹ, וּדְכְוָתָהּ מֻתָּר לְהַחְזִירוֹ.

אָמַר רַבִּי יוֹסָה: אוּף אֲנַן תְּנִינַן נִטָּלִין בְּשַׁבָּת.

אָמַר רַבִּי יוֹסָה בֵּי רַבִּי בּוֹן: דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן הִיא,

אָמַר רַבִּי יוֹסָה: מַתְנִיתָא אָמְרָה כֵן, כָּל הַכֵּלִים אֵינָן נִגְרָרִים חוּץ מִן הָעֲגָלָה מִפְּנֵי שֶׁהִיא כוֹבֶשֶׁת.

הדרן עלך יום טוב

פֶּרֶק שְׁלִישִׁי

הֲלָכָה א' מַתְנִי' – אֵין צָדִין דָּגִים מִן הַבִּיבָרִין בְּיוֹם טוֹב, וְאֵין נוֹתְנִין לִפְנֵיהֶם מְזוֹנוֹת.

אֲבָל צָדִין חַיָּה וָעוֹף מִן הַבִּיבָרִין, וְנוֹתְנִין לִפְנֵיהֶם מְזוֹנוֹת.

רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: לֹא כָל הַבִּיבָרִין שָׁוִין.

זֶה הַכְּלָל, כָּל הַמְחֻפָּר צִידָה אָסוּר, וְשֶׁאֵינוֹ מְחֻפָּר צִידָה מֻתָּר:

[דף י"ג ע"ב]

גְּמָרָא – אָמַר רַבִּי חִינְנָא: מַתְנִיתִין דְּלֹא כְּרַבִּי יוּדָה, דְּתָנֵינַן תַּמָּן, רַבִּי יוּדָה אוֹמֵר: הַצָּד צִפּוֹר לְמִגְדָּל וּצְבִי לַבַּיִת – חַיָּב, חָא לַגִּנָּה וְלַבִּיבָרִין – פָּטוּר.

מְחַלְּפָה שִׁיטָתֵיהּ דְּרַבִּי יוּדָה, דְּתָנֵינַן, אֵין צָדִין דָּגִים מִן הַבִּיבָרִים וְאֵין נוֹתְנִין לִפְנֵיהֶן מְזוֹנוֹת, חָא לַגִּנָּה וְלַבִּיבָרִין – פָּטוּר.

מְחַלְּפָה שִׁיטָתוֹן דְּרַבָּנָן, דְּתָנֵינַן תַּמָּן, וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: צִפּוֹר לְמִגְדָּל, וּצְבִי לַגִּנָּה, וְלֶחָצֵר, וְלַבִּיבָרִין. וּתְנִינַן, אֲבָל צָדִין חַיָּה וָעוֹף מִן הַבִּיבָרִין וְנוֹתְנִין לִפְנֵיהֶן מְזוֹנוֹת, חָא לַגִּנָּה וְלֶחָצֵר – לֹא!

כָּאן בֶּחָצֵר מְקֹרֶה כָּאן בְּחָצֵר שֶׁאֵינָהּ מְקֹרָה.

וְהָא תְּנִינַן גִּנָּה, אִית לָךְ מֵימַר גִּנָּה מְקֹרָה? אֶלָּא כָּאן בִּגְדוֹלָה כָּאן בִּקְטַנָּה.

רַבִּי עוּלָּא אָמַר: בָּעוֹן קוֹמֵי רַבִּי אַחָא, מַה נִיתְנֵי, כָּל הַמְחֻפָּר צִידָה חַיָּב וְשֶׁאֵינוֹ מְחֻפָּר צִידָה פָּטוּר? אָמַר לוֹן: וְלֹא בְנָעַל לְתוֹכָהּ אֲנַן קַיָּמִין? אֶלָּא כָּל הַמְחֻפָּר צִידָה – אָסוּר, וְשֶׁאֵינוֹ מְחֻפָּר צִידָה – מֻתָּר.

אָמַר רַבִּי שְׁמוּאֵל אָחוּי דְּרַבִּי בֶּרֶכְיָה: כָּל שֶׁהוּא מְחֻפָּר נִשְׁבִּין – מְחֻפָּר צִידָה, וְשֶׁאֵינוֹ מְחֻפָּר נִשְׁבִּין – אֵינוֹ מְחֻפָּר צִידָה.

שׁוֹחֲטִין מִן הַנִּגָּרִים, וְאֵין שׁוֹחֲטִין לֹא מִן הַמִּכְמוֹרוֹת, וְלֹא מִן הַמְּצָדוֹת.

רַבִּי יוֹסֵי בֵּי רַבִּי בּוֹן בְּשֵׁם רַבִּי אֵימִי: בְּמִצַּדְתָּא דְשִׁיתְיָא .

שְׁמוּאֵל אָמַר: צָד הוּא בְּפִיטָם .

רַב אָמַר: סוּכְּרָא דְּנַהֲרָא – שָׁרֵי. אָמַר רַבִּי יוּדָן: בְּהוּא דְּטָסִים .

הֲלָכָה ב' מַתְנִי'– מְצוּדוֹת חַיָּה וְעוֹף וְדָגִים שֶׁעָשָׂן מֵעֶרֶב יוֹם טוֹב, לֹא יִטּוֹל מֵהֶן בְּיוֹם טוֹב, אֶלָּא אִם כֵּן יוֹדֵעַ שֶׁנִּצּוֹדוּ מֵעֶרֶב יוֹם טוֹב.

וּמַעֲשֶׂה בְנֶכְרֵי אֶחָד, שֶׁהֵבִיא דָּגִים לְרַבָּן גַּמְלִיאֵל, וְאָמַר, מֻתָּרִין הֵן, אֶלָּא שֶׁאֵין רְצוֹנִי לְקַבֵּל הֵימֶנּוּ.

גְּמָרָא – מִי מוֹדִיעַ אִם נִתְקַלְקְלָה הַמְּצוּדָה? דָּבָר בָּרִיא שֶׁנִּצּוֹדוּ מִבְּעוֹד יוֹם, אֲבָל אִם לֹא נִתְקַלְקְלָה הַמְּצוּדָה – דָּבָר בָּרִיא שֶׁלֹּא נִצּוֹדוּ מִבְּעוֹד יוֹם,

וַאֲפִלּוּ נִתְקַלְקְלָה הַמְּצוּדָה, וְחָשׁ לוֹמַר שֶׁמָּא לֹא נִצּוֹדוּ מִבְּעוֹד יוֹם?

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי בֵּי רַבִּי בּוֹן: בְּפוֹרֵשׂ בְּחוֹרְשִׁין, תֵּדַע לְךָ שֶׁהוּא כֵּן, דְּתָנֵינַן, דָּגִים וְדָגִים לֹא בְּמָקוֹם שֶׁהֵן מְצוּיִין, וְהָכָא בְּמָקוֹם שֶׁהֵן מְצוּיִין וְעוֹף מְצוּיִין.

רַבִּי זְעֵירָה בְּשֵׁם רַב: סָבְרִין מֵימַר מַתָּרִין לְמָחָר.

רַבִּי חִזְקִיָּה רַבִּי עִוִּיאֵל בְּרִיהּ דְּרַבִּי חוֹנְיָה דִּבְרַת חִזְרָן מַתָּרִין מַמָּשׁ, סָבְרִינָן מֵימַר קְפֵקָן הִתִּירוּ.

רַבִּי חֲנִינָה וְרַבִּי יוֹנָתָן, תְּרֵיהוֹן אָמְרִין: קְפֵק הָכֵן אָסוּר. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר: קְפֵק הָכֵן מֻתָּר.

רַבִּי חִיָּה רַבָּה וְרַבִּי שִׁמְעוֹן בְּרַבִּי, חַד אָמַר: הָעַכּוּ"ם צָרִיךְ הָכֵן. וְהוֹרָנָה אָמַר: אֵין הָעַכּוּ"ם צָרִיךְ הָכֵן.

וְלֹא יָדְעִין מַאן אָמַר דָּא וּמָאן אָמַר דָּא, מִן מַה דְּרַב מִיבָּעֵי מֵיתִי קוֹמֵיהּ רַבִּי חִיָּה רַבָּה, וְהוּא אָמַר לֵיהּ הֵן הֲוֵיתָה? וְהוּא אָמַר לֵיהּ: שְׁיָירְתָהּ הֲוֵות עָבְרָה, וַהֲוֵינָא אָכַל מִינָהּ תְּאֵנִים, הֲוֵי דּוּ אָמַר אֵין הָעַכּוּ"ם צָרִיךְ הָכֵן.

חַד תַּלְמִיד מִן דְּרַבִּי סִימַּאי אָזַל לְאַנְטִרְדָּם, אַייתּוּן לֵיהּ דּוֹרְמַסְקְנָא וְאָכַל. חַד תַּלְמִיד מִן דְּרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי אָזַל לְתַמָּן, אַייתּוּ לֵיהּ דּוֹרְמַסְקְנָא וְלֹא אָכַל, אָתָא וְאָמַר קוֹמֵי רַבֵּיהּ, אָמַר: דּוּ נְהַג כְּשִׁיטַת רַבֵּיהּ, דְּרַבִּי סִימַּאי אָמַר: אֵין הָעַכּוּ"ם צָרִיךְ הָכֵן.

רַבִּי אַבָּהוּ בְּשֵׁם רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי: דַּמְדְּמָנִיּוֹת שֶׁבַּכֶּרֶם – חֲרֵי אִלּוּ אֲסוּרוֹת. רַב חוֹנָה בְּשֵׁם רַב: הַשִּׁיצִים שֶׁבַּכַּפִּים – חֲרֵי אִלּוּ מֻתָּרִין.

תּוֹסֶפְתָּא

מַסֶּכֶת כְּרִיתוּת פֶּרֶק רִאשׁוֹן

א. הַמְגַדֵּף, רַבִּי עֲקִיבָא מְחַיֵּב קָרְבָּן, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ כָּרֵת, וְנֶאֱמַר (בְּמִדְבַּר ט, יג): "חֶטְאוֹ יִשָּׂא הָאִישׁ הַהוּא". סָךְ שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה שֶׁעָשָׂה מֹשֶׁה בַּמִּדְבָּר - הֲרֵי זֶה חַיָּב כָּרֵת. הַפֶּסַח וְהַמִּילָה, אַף עַל פִּי שֶׁחַיָּבִים עַל זְדוֹנָן כָּרֵת - אֵין בָּהֶן קָרְבָּן, לְפִי שֶׁהֵן בְּ׳קוּם עֲשֵׂה׳. טָמֵא שֶׁאָכַל אֶת הַקֹּדֶשׁ וְהַבָּא לַמִּקְדָּשׁ טָמֵא, אַף עַל פִּי שֶׁחַיָּבִין עַל זְדוֹנָן כָּרֵת, וְעַל שִׁגְגָתָן חַטָּאת - אֵין בָּהֶם אָשָׁם תָּלוּי, לְפִי שֶׁהֵן בְּעוֹלָה וְיוֹרֵד. הַמְקַלֵּל אָבִיו וְאִמּוֹ, וְהָאוֹמֵר לַחֲבֵרוֹ: ׳לְךָ וַעֲבֹד עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים׳, וְהַמֵּסִית וְהַמַּדִּיחַ, וּנְבִיאֵי הַשֶּׁקֶר, וְעֵדִים זוֹמְמִין, אַף עַל פִּי שֶׁיֵּשׁ בָּהֶן מִיתַת בֵּית דִּין - אֵין בָּהֶן קָרְבָּן, שֶׁאֵין בָּהֶן מַעֲשֶׂה. הַמַּכֶּה אָבִיו וְאִמּוֹ, וְגוֹנֵב נֶפֶשׁ מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל, וְזָקֵן מַמְרֶא עַל פִּי בֵית דִּין, וּבֶן סוֹרֵר וּמוֹרֶה, וְהָרוֹצֵחַ, אַף עַל פִּי שֶׁיֵּשׁ בָּהֶן מַעֲשֶׂה, וְיֵשׁ בָּהֶן מִיתַת בֵּית דִּין - אֵין בָּהֶן קָרְבָּן, לְפִי שֶׁהֵן אֵינָן בְּהֶכֶרֵת.

ב. אֵלּוּ הֵן שֶׁבְּמִיתָה, הָאוֹכֵל טֶבֶל, וְזָר שֶׁאָכַל תְּרוּמָה טְהוֹרָה, וְכֹהֵן טָמֵא שֶׁאָכַל תְּרוּמָה. וְזָר, וּטְבוּל יוֹם, וּמְחֻסָּר בְּגָדִים, וּמְחֻסָּר כִּפּוּרִים, וּפְרוּעֵי רֹאשׁ, וּשְׁתוּיֵי יַיִן שֶׁשִּׁמְּשׁוּ - כֻּלָּן בְּמִיתָה. אֲבָל הָעֶרֶל וְהָאוֹנֵן, וְהַיּוֹשֵׁב - הֲרֵי אֵלּוּ בְּאַזְהָרָה. בַּעַל מוּם - בְּמִיתָה; דִּבְרֵי רַבִּי וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: בְּלֹא תַעֲשֶׂה. מְזִיד - בְּמִעְילָה. רַבִּי אוֹמֵר: בְּמִיתָה, וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: בְּ׳לֹא תַעֲשֶׂה׳. זֶה הַכְּלָל: כָּל מִצְוֹת ׳לֹא תַעֲשֶׂה׳ שֶׁיֵּשׁ בָּהֶן מַעֲשֶׂה - לוֹקִין עָלֶיהָ אֶת הָאַרְבָּעִים. וְשֶׁאֵין בָּהֶן מַעֲשֶׂה - אֵין לוֹקִין עָלֶיהָ אֶת הָאַרְבָּעִים. וּשְׁאָר כָּל לֹא תַעֲשֶׂה שֶׁבַּתּוֹרָה - הֲרֵי אֵלּוּ בְּאַזְהָרָה, כְּעוֹבֵר עַל גְּזֵרַת מָלְךְ. הַמַּפֶּלֶת לְאַחַר מְלֹאת, וְהַמַּפֶּלֶת בֶּן שְׁמוֹנָה חֳדָשִׁים אוֹ מֵת, וְגֵר שֶׁנִּתְגַּיֵּר מֵהוּל, וְתִינוֹק שֶׁעוֹבֵר זְמַנּוֹ, וְחֵרֵשׁ שׁוֹטֶה וְקָטָן שֶׁהָיוּ מְחַסְּרֵי כַּפָּרָה - מְבִיאִים קָרְבָּן וְנֶאֱכָל. סָפֵק הַפִּילָה סָפֵק לֹא הִפִּילָה, סָפֵק בֶּן קַיָּמָא סָפֵק שֶׁאֵין בֶּן קַיָּמָא, סָפֵק יֵשׁ בּוֹ מְצוּרַת אָדָם

הַשָּׁלֵם

סָפֵק אֵין בּוֹ מְצוּרַת אָדָם - מְבִיאָה קָרְבָּן וְאֵין נֶאֱכָל. הַמַּפֶּלֶת בְּתוֹךְ מְלֹאת - פְּטוּרָה מִכֻּלָּם. מוֹדִים בֵּית שַׁמַּאי וּבֵית הִלֵּל, בְּרוֹאָה אוֹר שְׁמוֹנִים וְאֶחָד שֶׁדָּמֶיהָ טְמֵאִים, וְהַמַּפֶּלֶת שְׁמוֹנִים וְאֶחָד - תְּהֵא חַיֶּבֶת בְּקָרְבָּן. מַה לִּי בֵּין יוֹם וְלַיְלָה וּבֵין דָּם לְלֵידָה? אָמְרוּ לָהֶן בֵּית שַׁמַּאי: לֹא! אִם אֲמַרְתֶּם בְּיוֹם שֶׁרָאוּי לַהֲבָאַת קָרְבָּן, תֹּאמְרוּ בַּלַּיְלָה שֶׁאֵין רָאוּי לַהֲבָאַת קָרְבָּן? כְּלַפֵּי דָּמִים שֶׁאֲמַרְתֶּם, הִפְרִישׁ בֵּין דָּם לְלֵידָה, שֶׁהָרוֹאָה בְּתוֹךְ מְלֹאת - דָּמֶיהָ טְמֵאִין, וְהַמַּפֶּלֶת בְּתוֹךְ מְלֹאת - דָּמֶיהָ טְמֵאִין. הַמַּפֶּלֶת בְּתוֹךְ מְלֹאת - פְּטוּרָה מִכֻּלּוֹם. אָמְרוּ לָהֶן בֵּית הִלֵּל: הֲרֵי הַמַּפֶּלֶת לְיוֹם שְׁמוֹנִים וְאֶחָד שֶׁחָל לִהְיוֹת בְּשַׁבָּת תּוֹכִיחַ, שֶׁלֹּא יָצְאַת בְּשָׁעָה שֶׁרְאוּיָה לְהָבִיא בָּהּ קָרְבָּן, וְהוּא יוֹכִיחַ, הַמַּפֶּלֶת לְאוֹר שְׁמוֹנִים וְאֶחָד שֶׁל כָּל יְמוֹת הַשָּׁנָה, שֶׁכֵּן יָצְאַת בְּשָׁעָה שֶׁרְאוּיָה לְהָבִיא בָּהּ קָרְבָּן - חַיֶּבֶת קָרְבָּן. אָמְרוּ לָהֶן בֵּית שַׁמַּאי: לֹא, אִם אֲמַרְתֶּם בְּמַפֶּלֶת לְיוֹם שְׁמוֹנִים וְאֶחָד שֶׁהוּא מִצְטָרֵף עִם הַיּוֹם הַבָּא אַחֲרָיו, שֶׁאַף עַל פִּי שֶׁאֵין רָאוּי לְקָרְבַּן יָחִיד - רָאוּי לְקָרְבַּן צִבּוּר, תֹּאמַר בְּמַפֶּלֶת לְאוֹר שְׁמוֹנִים וְאֶחָד שֶׁל כָּל יְמוֹת הַשָּׁנָה, שֶׁאֵין הַלַּיְלָה רָאוּי, לֹא לְקָרְבַּן יָחִיד וְלֹא לְקָרְבַּן צִבּוּר? אָמְרוּ לָהֶן בֵּית הִלֵּל: הֲרֵי אֲמַרְתֶּם, הַלַּיְלָה מִצְטָרֵף עִם הַיּוֹם הַבָּא אַחֲרָיו, כְּשֵׁם שֶׁחַיֶּבֶת לְיוֹם שְׁמוֹנִים וְאֶחָד - כָּךְ תְּהֵא חַיֶּבֶת לְאוֹר שְׁמוֹנִים וְאֶחָד, וְאַל יוֹכִיחַ יוֹם שְׁמוֹנִים וּשְׁנַיִם, שֶׁיָּצְאַת בְּשָׁעָה שֶׁרְאוּיָה לְהָבִיא בָּהּ קָרְבָּן.

ג. הָאִשָּׁה שֶׁיֵּשׁ עָלֶיהָ לֵידָה וְלֵידָה, זִיבָה וְזִיבָה - מְבִיאָה קָרְבָּן אֶחָד. לֵידָה וְזִיבָה - מְבִיאָה שְׁנֵי קָרְבָּנוֹת. לֵידָה סָפֵק וְלֵידָה - וַדַּאי, זִיבָה סָפֵק וְזִיבָה וַדַּאי - מְבִיאָה קָרְבָּן עַל וַדַּאי שֶׁבָּהֶן יָצְאַת. לֵידָה וַדַּאי, לֵידָה סָפֵק, זִיבָה וַדַּאי, זִיבָה סָפֵק - מְבִיאָה קָרְבָּן אֶחָד, וְאוֹמֶרֶת: ׳אִם הִיא וַדַּאי - הוּא עָלָיו. אִם לְאוֹ - הֲרֵי הוּא עַל וַדַּאי שֶׁבָּהֶן׳; דִּבְרֵי

תּוֹסֶפְתָּא

רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי. רַבִּי עֲקִיבָה אוֹמֵר: מְבִיאָה עַל יַדַּאי שֶׁבָּהֶן יָצָאת.

ד. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: נָזִיר מְחַסֵּר כַּפָּרָה לִשְׁתּוֹת יַיִן. רַבִּי אֶלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב אוֹמֵר: גֵּר מְחַסֵּר כַּפָּרָה לֶאֱכֹל בַּזְּבָחִים.

ה. כָּל חַיְבֵי קִינִין שֶׁבַּתּוֹרָה, חֻצָּץ חַטָּאוֹת וְחֻצָּץ עוֹלוֹת, חוּץ מִקְּנוֹ שֶׁל שֶׁל גֵּר, שֶׁאַף עַל פִּי שֶׁהֵן חוֹבָה - שְׁתֵּיהֶן הָיוּ עוֹלוֹת, רָצָה לְהָבִיא חוֹבָתוֹ מִן בְּהֵמָה - יָבִיא, הֵבִיא עוֹלוֹת בְּהֵמָה לְכִפּוּרִים - יָצָא. מְנָחוֹת וּנְסָכִין - לֹא יָצָאוּ, לֹא אָמְרוּ קֵן אֶלָּא לְהָקֵל עָלָיו. הֵבִיא לְצַרְעָתוֹ - יַחֲזֹר וְיָבִיא לְכַפָּרָתוֹ. לְנִזִּירוּתוֹ - יַחֲזֹר וְיָבִיא לְכַפָּרָתוֹ. אַרְבָּעָה מְבִיאִין עַל יָדוֹן כִּשְׁגָגָה, כֵּלָן בְּאֶנֶס פְּטוּרִין, חוּץ מִן הַנָּזִיר.

ו. חֲמִשָּׁה מְבִיאִין קָרְבָּן עוֹלֶה וְיוֹרֵד, יֵשׁ בָּהֶן דַּל וְעָשִׁיר, יֵשׁ בָּהֶן דַּל דַּלִּים. מְצוֹרָע וְיוֹלֶדֶת, דַּל וְעָשִׁיר - מֵבִיא אֶחָד תַּחַת אֶחָד, מִטַּמֵּא מֵקֶדֶשׁ דַּל דַּלִּים - מֵבִיא שְׁנַיִם תַּחַת אֶחָד, מִכָּאן אַתָּה מְחַשֵּׁב לַעֲשִׁירִית הָאֵיפָה בְּשֶׁוֶה פְּרוּטָה.

ז. מְצוֹרָע שֶׁנִּתְנַגַּע, חָזַר וְנִתְנַגַּע, חָזַר וְנִתְנַגַּע - מֵבִיא קָרְבָּן אֶחָד עַל הַכֹּל, הֵבִיא צִפָּרָיו וְנִתְנַגַּע, הֵבִיא צִפָּרָיו וְנִתְנַגַּע - מֵבִיא קָרְבָּן עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד; דִּבְרֵי רַבִּי אֱלִיעֶזֶר. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: קָרְבָּן אֶחָד עַל הַכֹּל, עַד שֶׁיָּבִיא אֶשְׁמוֹ. הֵבִיא אֶשְׁמוֹ וְנִתְנַגַּע, הֵבִיא אֶשְׁמוֹ וְנִתְנַגַּע - מֵבִיא קָרְבָּן עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: קָרְבָּן אֶחָד עַל הַכֹּל, עַד שֶׁיָּבִיא חַטָּאתוֹ. נָזִיר שֶׁנִּטְמָא וְחָזַר וְנִטְמָא, מֵבִיא קָרְבָּן אֶחָד עַל הַכֹּל. נִטְמָא יוֹם שְׁבִיעִי שֶׁלּוֹ, וְחָזַר וְנִטְמָא יוֹם שְׁבִיעִי שֶׁלּוֹ - מֵבִיא קָרְבָּן אֶחָד עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד; דִּבְרֵי רַבִּי. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: קָרְבָּן אֶחָד עַל הַכֹּל, עַד שֶׁיָּבִיא חַטָּאתוֹ.

ח. הָאִשָּׁה שֶׁיָּלְדָה וְלָדוֹת הַרְבֵּה, הִפִּילָה בְּתוֹךְ שְׁמוֹנִים נְקֵבָה, וְחָזְרָה וְהִפִּילָה בְּתוֹךְ שְׁמוֹנִים נְקֵבָה, הַמַּפֶּלֶת בְּתוֹךְ שְׁמוֹנִים נְקֵבָה, הַמַּפֶּלֶת תְּיוֹמִין - מְבִיאָה קָרְבָּן אֶחָד

הַשָּׁלֵם

עַל הַכֹּל; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: מְבִיאָה לְרִאשׁוֹן וְאֵין מְבִיאָה לַשֵּׁנִי, מְבִיאָה לַשְּׁלִישִׁי וְאֵין מְבִיאָה לָרְבִיעִי.

ט. אֵלּוּ דְּבָרִים שֶׁבֵּין שַׁפְחָה חֲרוּפָה לְכָל עֲרָיוֹת: כָּל עֲרָיוֹת שֶׁבַּתּוֹרָה - הֲרֵי אֵלּוּ חַיָּבִין עַל זְדוֹנָן כָּרֵת וְעַל שִׁגְגָתָן חַטָּאת, וְעַל לֹא הִוְדִּעוּ אָשָׁם תָּלוּי, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּשִׁפְחָה חֲרוּפָה. כָּל עֲרָיוֹת שֶׁבַּתּוֹרָה - עוֹשֶׂה אֶנֶס כְּרָצוֹן, שֶׁאֵין מִתְכַּוֵּן כְּמִתְכַּוֵּן, מְעֻרָה כְּגוֹמֵר, וְשָׁנָה כְּדַרְכָּהּ וְשֶׁלֹּא כְּדַרְכָּהּ - חַיֶּבֶת עַל כָּל בִּיאָה וּבִיאָה, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּשִׁפְחָה חֲרוּפָה. כָּל עֲרָיוֹת, עָשָׂה קָטָן כַּגָּדוֹל לְחַיֵּב עַל הַגָּדוֹל. וּבְשִׁפְחָה, אִם הָיָה קָטָן - הֲרֵי אֵלּוּ פְּטוּרִין. כָּל עֲרָיוֹת - שְׁנֵיהֶן לוֹקִין. וּבְשִׁפְחָה - הִיא לוֹקָה וְהוּא אֵינוֹ לוֹקֶה. כָּל עֲרָיוֹת - שְׁנֵיהֶם מְבִיאִין קָרְבָּן. וּבְשִׁפְחָה - הוּא מֵבִיא וְהִיא אֵינָהּ מְבִיאָה. כָּל עֲרָיוֹת - בְּחַטָּאת. וְשִׁפְחָה - בְּאָשָׁם. כָּל עֲרָיוֹת - בַּנְּקֵבָה. וְשִׁפְחָה - בְּזָכָר. כָּל עֲרָיוֹת - חַיָּב עַל כָּל בִּיאָה וּבִיאָה. בְּשִׁפְחָה - אַחַת עַל בִּיאוֹת הַרְבֵּה. כָּל עֲרָיוֹת שֶׁבַּתּוֹרָה - בֵּית דִּין חַיָּב עַל הוֹרָאָתָן, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּשִׁפְחָה חֲרוּפָה. כָּל עֲרָיוֹת - כֹּהֵן מְשׁוּחַ שֶׁהוֹרָה וְעָשָׂה - חַיָּב. וּבְשִׁפְחָה - עָשָׂה אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא הוֹרָה - מֵבִיא אָשָׁם וַדַּאי. רַבִּי יִשְׁמָעֵאל אוֹמֵר: בְּשִׁפְחָה כְּנַעֲנִית הַכָּתוּב מְדַבֵּר, נִשּׂוֹאָה לְעֶבֶד כְּנַעֲנִי. אֲחֵרִים אוֹמְרִים מִשְּׁמוֹ: נִשּׂוֹאָה לְבֶן חוֹרִין. רַבִּי עֲקִיבָה אוֹמֵר: מִן הַתּוֹרָה חֻצְיָהּ שִׁפְחָה וְחֻצְיָהּ בַּת חוֹרִין - נִשּׂוֹאָה לְבֶן חוֹרִין.

י. הַבָּא עַל אַחַת מִכָּל עֲרָיוֹת הָאֲמוּרָה בַּתּוֹרָה, הוּא בְּהֶעְלֵם אֶחָד וְהִיא בַּחֲמִשָּׁה הֶעְלָמוֹת, הוּא מֵבִיא חַטָּאת וְהִיא מְבִיאָה חֲמֵשׁ חַטָּאוֹת. כָּל עֲרָיוֹת בְּהֶעְלֵם אַחַת, וְהִיא בַּחֲמִשָּׁה הֶעְלָמוֹת. הִיא מְבִיאָה חַטָּאת אַחַת וְהוּא מֵבִיא חֲמֵשׁ חַטָּאוֹת. כָּל עֲרָיוֹת אֶחָד גָּדוֹל וְאֶחָד קָטָן - הַקָּטָן פָּטוּר. אֶחָד נַעַר וְאֶחָד יָשֵׁן - הַיָּשֵׁן פָּטוּר. אֶחָד שׁוֹגֵג וְאֶחָד מֵזִיד - הַשּׁוֹגֵג בְּחַטָּאת וְהַמֵּזִיד בְּהִכָּרֵת.

תּוֹסֶפְתָּא

יא. חֲמִשָּׁה אֲשָׁמוֹת הֵן: אֶשֶׁם גְּזֵלָה, אֶשֶׁם מְעִילָה, אֶשֶׁם שִׁפְחָה חֲרוּפָה, אֶשֶׁם נָזִיר, וַאֲשָׁם מְצוֹרָע. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: אֲשָׁם תָּלוּי.

יב. שְׁתוּי יַיִן פּוֹסֵל בָּעֲבוֹדָה וְחַיָּב בְּמִיתָה. אֵיזֶהוּ שְׁתוּי יַיִן? כָּל שֶׁשָּׁתָה רְבִיעִית יַיִן בֶּן אַרְבָּעִים יוֹם הֵימֶנּוּ לְמַעְלָה, שָׁתָה מִגּוֹתוֹ, יֶתֶר מֵרְבִיעִית – פָּטוּר. שָׁתָה פָּחוֹת מֵרְבִיעִית בֶּן אַרְבַּע בֶּן חָמֵשׁ שָׁנִים – חַיָּב. בֵּין שֶׁמָּזְגוּ וּבֵין שֶׁשָּׁתָאוּ חָצָאִין. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: שָׁתָאוּ כֻּלּוֹ כְּאֶחָד – חַיָּב. מָזְגוּ וְשָׁתָאוּ, אוֹ שָׁתָאוּ חָצָאִין – פָּטוּר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: עַל הַיַּיִן בְּמִיתָה, וְעַל הַמְשַׁכְּרִין בְּאַזְהָרָה. לְפִיכָךְ, אִם אָכַל דְּבֵלָה קְעִילִית אוֹ שֶׁשָּׁתָה חֶלֶב וּדְבַשׁ – הֲרֵי זֶה לוֹקֶה אַרְבָּעִים, וְעוֹבֵר בְּלֹא תַּעֲשֶׂה. וּכְשֵׁם שֶׁאִם הָיָה כֹּהֵן פָּסוּל בַּעֲבוֹדָה – חַיָּב בָּהּ מִיתָה, כָּךְ אִם הָיָה חָכָם אוֹ תַּלְמִיד חָכָם – אָסוּר לְלַמֵּד וּלְהוֹרוֹת. רַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אִם הָיָה חָכָם – מָתַר לְלַמֵּד.

יג. הַבָּא עַל אִמּוֹ – חַיָּב מִשּׁוּם שְׁנֵי לָאוִין. הַבָּא עַל אֲחוֹת אָבִיו – חַיָּב מִשּׁוּם שְׁנֵי לָאוִין. אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי: יֵשׁ לִי עוֹד בָּהֶן תֹּשַׁע! כֵּיצַד? נָשָׂא אֶת הָאִשָּׁה וְחָזַר וְנָשָׂא אֶת בַּת אָחִיהָ, חָזַר וְנָשָׂא אֶת בַּת אֲחוֹתָהּ, חָזַר וּבָא עַל הַזְּקֵנָה – חַיָּב מִשּׁוּם אוֹתוֹ הַשֵּׁם, וְכֻלָּתוֹ, וְאֵשֶׁת אָחִיו וְאֵשֶׁת אָחִי אָבִיו, וְאֵשֶׁת אִישׁ וְהַנִּדָּה. אָמְרוּ לוֹ: אֲחֵרִים שֶׁקָּרוּ לְפָנֶיךָ לֹא אָמְרוּ 'חֲמוֹתוֹ וְאִם חֲמוֹתוֹ וְאִם חָמִיו' בַּמִּנְיָן הַזֶּה. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן: וְכִי מָה הָיָה עָנְיָן שְׁחִיטָה אֵצֶל אֲכִילָה? שֶׁרַבִּי עֲקִיבָה שָׁאַל שְׁחִיטָה וְהֵן מְשִׁיבִין אוֹתוֹ אֲכִילָה?! אֶלָּא שֶׁרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ שָׁאַל אֲכִילָה בְּפָנֵי עַצְמָהּ, וֶהֱשִׁיבוּהוּ אֲכִילָה מִתּוֹךְ אֲכִילָה, אָמַר לוֹ רַבִּי עֲקִיבָא: בְּהֵמָה כַּשַּׁבָּת, אֶלָּא שֶׁקִּפַּחְתַּנִי בִּשְׁעַת הַדִּין.

מַסֶּכֶת כְּרִיתוּת פֶּרֶק שֵׁנִי

א. עַד אוֹמֵר: 'חֵלֶב אָכַל', וְעַד אוֹמֵר: 'שֶׁמָּן אָכַל'. עַד אוֹמֵר: 'חֵלֶב אָכַל'. וְאִשָּׁה אוֹמֶרֶת: 'שֶׁמָּן אָכַל' – מֵבִיא אָשָׁם תָּלוּי. עַד אוֹמֵר לוֹ: 'חֵלֶב אָכַלְתָּ', וְהוּא אוֹמֵר: 'שֶׁמָּן אָכַלְתִּי' – פָּטוּר. שְׁנַיִם אוֹמְרִים לוֹ: 'חֵלֶב אָכַלְתָּ', וְהוּא אוֹמֵר: 'שֶׁמָּן אָכַלְתִּי' – הֵן נֶאֱמָנִין; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. אָמַר לוֹ רַבִּי יְהוּדָה: הֵיאַךְ אַתָּה אוֹמֵר לָזֶה: 'עֲמֹד וְהִתְוַדֶּה', וְהוּא אוֹמֵר: 'כָּל עַצְמִי לֹא חָטָאתִי', מַה אִם יִרְצֶה וְיֹאמַר: 'מֻזִּיד אֲנִי' – אֵין נֶאֱמָן. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן: אֵימָתַי? בִּזְמַן שֶׁהוֹדוּ לָכֵן מִתְּחִלָּה, אֲבָל אִם אָמַר לוֹ: 'חֵלֶב אָכַלְתָּ', וְהוּא אוֹמֵר: 'שֶׁמָּן אָכַלְתִּי', מְשַׁגֵּיעוּהוּ חָזַר וְאָמַר: 'מֻזִּיד אֲנִי' – אֵין נֶאֱמָן.

ב. אֶחָד הָאוֹכֵל, וְאֶחָד מַמְחֶה וְשׁוֹתֶה, וְאֶחָד הַסָּךְ. אָכַל וְחָזַר וְאָכַל, וְחָזַר וְאָכַל, אִם יֵשׁ מִתְּחִלַּת אֲכִילָה רִאשׁוֹנָה וְעַד סוֹף אֲכִילָה הָאַחֲרוֹנָה כְּדֵי אֲכִילַת פְּרָס – מִצְטָרְפִין. וְאִם לָאו – אֵין מִצְטָרְפִין. שָׁתָה וְחָזַר וְשָׁתָה, וְחָזַר וְשָׁתָה, אִם יֵשׁ מִתְּחִלַּת שְׁתִיָּה רִאשׁוֹנָה וְעַד סוֹף שְׁתִיָּה אַחֲרוֹנָה כְּדֵי שְׁתִיַּת רְבִיעִית – מִצְטָרְפִין, וְאִם לָאו – אֵין מִצְטָרְפִין. כְּשֵׁם שֶׁאֲכִילָתָהּ בְּכַזַּיִת – כָּךְ שְׁתִיָּה בְּכַזַּיִת. וַאֲכִילָה וּשְׁתִיָּה – אֵין מִצְטָרְפִין. הָאוֹכֵל כַּזַּיִת אֲפִלּוּ מֻחְמֶשֶׁת הַמִּינִין – הֲרֵי אֵלּוּ מִצְטָרְפִין. אָכַל כַּחֲצִי זַיִת, וְנוֹדַע לוֹ, וְחָזַר וְאָכַל כַּחֲצִי זַיִת, אֲפִלּוּ מִמִּין אֶחָד – אֵין מִצְטָרְפִין.

ג. סָפֵק חָטָא סָפֵק לֹא חָטָא – מֵבִיא אָשָׁם תָּלוּי. חָטָא וְאֵין יָדוּעַ בְּאֵיזֶה חֵטְא חָטָא – מֵבִיא חַטָּאת. חָטָא וְנוֹדַע לוֹ חַטָּאתוֹ, שְׁכָחוֹ בְּאֵיזֶה חֵטְא חָטָא – הֲרֵי זֶה מֵבִיא חַטָּאת, וְתִשָּׁחֵט לְשׁוּם מַה שֶּׁהוּא, וְתֵאָכֵל, וְחָזַר וּמֵבִיא חַטָּאת עַל הַיְּדִיעָה, וְתִשָּׁחֵט לְשׁוּם מַה שֶּׁהוּא וְתֵאָכֵל.

ד. הַמֵּבִיא חַטָּאת עַל שְׁנֵי חֲטָאִים – תִּרְעֶה עַד שֶׁתִּסְתָּאֵב, וְתִמָּכֵר, וְיָבִיא בִּדְמֵי חֶצְיָהּ לָזֶה, וּבִדְמֵי חֶצְיָהּ לָזֶה שְׁתֵּי חַטָּאוֹת. עַל חֲטָא אַחַת – יָבִיא אֶת אֵיזוֹ מֵהֶן שֶׁיִּרְצֶה. שְׁנָיָה – תִּרְעֶה עַד שֶׁתִּסְתָּאֵב וְתִמָּכֵר, וְיִפְּלוּ דְּמֶיהָ לִנְדָבָה. שְׁתֵּי חַטָּאוֹת עַל שְׁנֵי חֲטָאִים,

הַשָּׁלֵם

תּוֹסֶפְתָּא

זוֹ תִּשָּׁחֵט לְשׁוּם מַה שֶּׁהִיא, וְזוֹ תִּשָּׁחֵט לְשׁוּם מַה שֶּׁהִיא.

ה. שְׁנַיִם שֶׁהֵבִיאוּ חַטָּאת עַל שְׁנֵי חֲטָאִים - תִּרְעֶה עַד שֶׁתִּסְתָּאֵב, וְתִמָּכֵר, וְיָבִיא בִּדְמֵי חֲצְיָהּ לָזֶה, וּבִדְמֵי חֲצְיָהּ לָזֶה. שְׁתֵּי חֲטָאוֹת עַל חֵטְא אֶחָד - יָבִיא אֶת אֵיזוֹ מֵהֶן שֶׁיִּרְצֶה. שְׁנַיָּה - תִּרְעֶה עַד שֶׁתִּסְתָּאֵב וְתִמָּכֵר, וְיִפְּלוּ דְּמֶיהָ לִנְדָבָה. שְׁתֵּי חֲטָאוֹת עַל שְׁנֵי חֲטָאִים - זוֹ תִּשָּׁחֵט לְשׁוּם מַה שֶּׁהִיא, וְזוֹ תִּשָּׁחֵט לְשׁוּם מַה שֶּׁהִיא.

ו. שְׁנַיִם שֶׁנִּתְעָרְבוּ חַטֹּאוֹתֵיהֶן - חַטַּאת יָחִיד וְחַטַּאת יָחִיד, חַטַּאת צִבּוּר וְחַטַּאת צִבּוּר, חַטַּאת יָחִיד בְּחַטַּאת צִבּוּר, אֲפִלּוּ הֵן מִשְּׁנֵי מִינִין - זוֹ תִּשָּׁחֵט לְשׁוּם מַה שֶּׁהִיא, וְזוֹ תִּשָּׁחֵט לְשׁוּם מַה שֶּׁהִיא.

ז. הַמֵּבִיא חַטָּאתוֹ וּשְׁחָטָהּ, סָפַק נִזְרַק הַדָּם סָפֵק לֹא נִזְרַק הַדָּם - יָצָא. אִם הָיָה מְחָסָּר כַּפָּרָה, סָפֵק חֲשֵׁכָה סָפֵק לֹא חֲשֵׁכָה - הֲרֵי זֶה מֵבִיא חַטַּאת הָעוֹף סָפֵק. שְׁנַיִם שֶׁחָטָא אֶחָד מֵהֶן, וְאֵין יָדוּעַ אֵיזֶה, יְבִיאוּ חַטַּאת בִּשְׁתָּפוּת, יִתְּנוּ עָלֶיהָ וְתֹאכַל; דִּבְרֵי רַבִּי שִׁמְעוֹן. וְרַבִּי יוֹסֵי פּוֹטֵר. מוֹדֶה רַבִּי יוֹסֵי, שֶׁזֶּה מֵבִיא אָשָׁם תָּלוּי, וְזֶה מֵבִיא אָשָׁם תָּלוּי. וּמוֹדֶה רַבִּי יוֹסֵי בִּשְׁנַיִם, שֶׁהָיָה אֶחָד מֵהֶן מְחָסָּר כַּפָּרָה, וְאֵין יָדוּעַ אֵיזֶהוּ, יְבִיאוּ חַטַּאת בִּשְׁתָּפוּת, וְיִתְּנוּ עָלֶיהָ, וְתֹאכַל.

ח. שָׁכַח אֶת הַתּוֹרָה וְעָבַר עֲבֵרוֹת הַרְבֵּה - חַיָּב עַל כָּל אַחַת וְאַחַת. כֵּיצַד? הָיָה יוֹדֵעַ שֶׁיֵּשׁ חֵלֶב, וְאָמַר: 'אֵין זֶה חֵלֶב שֶׁחַיָּבְנוּ עָלָיו'. הָיָה יוֹדֵעַ שֶׁיֵּשׁ דָּם, וְאָמַר: 'אֵין זֶה דָּם שֶׁחַיָּבְנוּ עָלָיו' - חַיָּב עַל כָּל אַחַת וְאַחַת. הָאוֹכֵל כַּזַּיִת חֵלֶב, כַּזַּיִת פִּגּוּל, כַּזַּיִת נוֹתָר, וְכַזַּיִת טָמֵא, בְּהֶעְלֵם אֶחָד - מֵבִיא חַטַּאת. סָפֵק אָכַל סָפֵק לֹא אָכַל - מֵבִיא אָשָׁם תָּלוּי.

ט. הַבָּא עַל אֲחוֹתוֹ, וְעַל אֲחוֹת אָבִיו, וְעַל אֲחוֹת אִמּוֹ, וְעַל אֲחוֹת אִשְׁתּוֹ, וְעַל אֵשֶׁת אָחִיו, וְעַל אֵשֶׁת אָחִי אָבִיו, וְעַל הַנִּדָּה - מֵבִיא חַטַּאת. סָפֵק בָּא סָפֵק לֹא בָּא - מֵבִיא אָשָׁם תָּלוּי. אִשְׁתּוֹ וַאֲחוֹתוֹ, בָּא עַל אַחַת

הַשָּׁלֵם

מֵהֶן, וְאֵין יָדוּעַ עַל אֵיזוֹ בָּא; שְׁתֵּי נָשָׁיו, אַחַת נִדָּה וְאַחַת שֶׁאֵינָהּ נִדָּה, בָּא עַל אַחַת מֵהֶן, וְאֵין יָדוּעַ עַל אֵיזוֹ בָּא; חֵלֶב וְנוֹתָר לְפָנָיו, אָכַל מֵאֶחָד מֵהֶן, וְאֵין יָדוּעַ מֵאֵיזֶה מֵהֶן אָכַל; שַׁבָּת וְיוֹם הַכִּפּוּרִים, עָשָׂה מְלָאכָה בְּאֶחָד מֵהֶם, וְאֵין יָדוּעַ בְּאֵיזֶה מֵהֶן עָשָׂה; רַבִּי אֶלְיעֶזֶר מְחַיֵּב חַטָּאת. וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ פּוֹטֵר. רַבִּי אֶלְיעֶזֶר אוֹמֵר: "חַטָּאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא" (ויקרא ד, כג) - זֶה מִכָּל מָקוֹם. אָמַר לוֹ רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ: "אוֹ הוֹדַע אֵלָיו חַטָּאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא" - לִכְשֶׁיִּוָּדַע לוֹ חַטָּאתוֹ. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: אַף עַל פִּי שֶׁהָיָה רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ פּוֹטֵר מִן הַחַטָּאת - מְחַיְּבוֹ הָיָה אֶשֶׁם תָּלוּי. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: רַבִּי אֶלְיעֶזֶר מְחַיֵּב חַטָּאת וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ פּוֹטֵר. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: רַבִּי אֶלְיעֶזֶר מְחַיֵּב חַטָּאת, וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אָשָׁם תָּלוּי. אָמַר לוֹ רַבִּי יְהוּדָה: וְלֹא בָּזֶה חִיֵּב רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אָשָׁם תָּלוּי, אֶלָּא סָפֵק חָטָא סָפֵק לֹא חָטָא. אֲבָל זֶה שֶׁחָטָא וַדַּאי הֵיאַךְ מֵבִיא אָשָׁם תָּלוּי? אָמַר לוֹ רַבִּי שִׁמְעוֹן: כָּל עַצְמוֹ בָּזֶה דִּבֵּר הַכָּתוּב, "וְלֹא יָדַע וְאָשַׁם וְנָשָׂא עֲוֹנוֹ" (ויקרא ה, יז), וְהֵבִיא אַיִל תָּמִים מִן הַצֹּאן. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: לֹא נֶחְלְקוּ רַבִּי אֶלְיעֶזֶר וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ עַל הַמִּתְכַּוֵּן לַעֲשׂוֹת מְלָאכָה וְעָשָׂה כְּיוֹצֵא בָּהּ. כֵּיצַד? אִשְׁתּוֹ וַאֲחוֹתוֹ, נִתְכַּוֵּן לָבֹא עַל זוֹ וּבָא עַל זוֹ; שְׁתֵּי נָשָׁיו, אַחַת נִדָּה וְאַחַת שֶׁאֵינָהּ נִדָּה, נִתְכַּוֵּן לָבֹא עַל זוֹ וּבָא עַל זוֹ; תְּאֵנִים וַעֲנָבִים לְפָנָיו, נִתְכַּוֵּן לְלַקֵּט תְּאֵנִים וְלִקֵּט עֲנָבִים, עֲנָבִים וְלִקֵּט תְּאֵנִים. שְׁחוֹרוֹת וְלִקֵּט לְבָנוֹת, לְבָנוֹת וְלִקֵּט שְׁחוֹרוֹת; רַבִּי אֶלְיעֶזֶר מְחַיֵּב חַטָּאת וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ פּוֹטְרוֹ. הָיָה רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר: אַף אָשָׁם תָּלוּי. רַבִּי שִׁמְעוֹן שִׁזּוּרִי אוֹמֵר: לֹא נֶחְלְקוּ אֶלָּא עַל דָּבָר שֶׁמִּשּׁוּם שְׁנֵי שֵׁמוֹת, שֶׁרַבִּי אֶלְיעֶזֶר מְחַיֵּב חַטָּאת וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ פּוֹטֵר.

ב. יוֹם הַכִּפּוּרִים שֶׁחָל לִהְיוֹת עֶרֶב שַׁבָּת, עָשָׂה מְלָאכָה בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת; רַבִּי אֶלְיעֶזֶר מְחַיֵּב חַטָּאת וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ פּוֹטֵר. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: אֵינִי רוֹאֶה דִּבְרֵי רַבִּי אֶלְיעֶזֶר בְּזוֹ, שֶׁאֲנִי אוֹמֵר כְּתַב שְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת, אַחַת בְּשַׁבָּת

תּוֹסֶפְתָּא

וְאַחַת בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים - פָּטוּר, שֶׁאֵין שְׁנֵי יָמִים מִצְטָרְפִין לְמְלָאכָה אַחַת. אָמְרוּ לוֹ: מַכֶּה בַּפַּטִּישׁ יוֹכִיחַ! אָמַר לָהֶן: הַגַּבָּהָה הָיְתָה בְּשַׁבָּת וְהוֹרָדָה בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים, עָשָׂה מְלָאכָה בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת שֶׁל יוֹם הַכִּפּוּרִים, בֵּין מִלְּפָנָיו וּבֵין מֵאַחֲרָיו - פָּטוּר מֵאֶשֶׁם תָּלוּי, שֶׁכָּל הַיּוֹם מְכַפֵּר. עָשָׂה מְלָאכָה בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת שֶׁל שַׁבָּת, בֵּין מִלְּפָנָיו וּבֵין מֵאַחֲרָיו - חַיָּב.

יא. יוֹם הַכִּפּוּרִים שֶׁחָל לִהְיוֹת בַּשַּׁבָּת, וְעָשָׂה מְלָאכָה בֵּין מִלְּפָנָיו וּבֵין מֵאַחֲרָיו - פָּטוּר מֵאֶשֶׁם תָּלוּי, שֶׁכָּל הַיּוֹם מְכַפֵּר. עָשָׂה מְלָאכָה בַּחֲצִי הַיּוֹם; רַבִּי יִשְׁמָעֵאל מְחַיֵּב שְׁתֵּי חֲטָאוֹת וְרַבִּי עֲקִיבָה פּוֹטֵר. שֶׁרַבִּי יִשְׁמָעֵאל אוֹמֵר: שַׁבָּת הִיא לְחַיֵּב עַל שַׁבָּת בְּפָנֵי עַצְמָהּ, וְיוֹם הַכִּפּוּרִים בְּפָנֵי עַצְמוֹ.

יב. הָאוֹכֵל כַּזַּיִת דָּם מִן בְּהֵמָה, מִן חַיָּה מִן עוֹפוֹת טְהוֹרִין - מֵבִיא חַטָּאת. סָפַק אָכַל סָפֵק לֹא אָכַל - מֵבִיא אָשָׁם תָּלוּי, וְאֵינוֹ חַיָּב אֶלָּא דַּם שְׁחִיטָה בִּלְבַד. דַּם נְחִירָה, וְדַם הָעִקּוּר, וְדַם הַקָּזָה שֶׁהַנֶּפֶשׁ יוֹצֵאת בּוֹ - חַיָּבִין עָלָיו. דַּם הַתְּמְצִית - בְּאַזְהָרָה. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: בְּהִכָּרֵת. דַּם הַטְּחוֹל וְדַם הַלֵּב, דַּם כְּלָיוֹת וְדַם אֲבָרִים - חֲרֵי אֵלּוּ בְּ׳לֹא תַעֲשֶׂה׳. דַּם מְהַלְכֵי שְׁתַּיִם, דַּם בֵּיצִים, וְדַם שְׂרָצִים - אָסוּר, וְאֵין חַיָּבִין עָלָיו. דַּם דָּגִים וְדַם חֲגָבִים - הֲרֵי זֶה מָתֹר.

יג. הִמְחָה אֶת הַחֵלֶב וּגְמָאוֹ, הִקְפָּה אֶת הַדָּם וַאֲכָלוֹ, אִם יֵשׁ בּוֹ כַּזַּיִת - חַיָּב. נִתְעָרֵב עִם אֲחֵרִים, אִם יֵשׁ בּוֹ כַּזַּיִת - הֲרֵי זֶה חַיָּב. נִתְבַּשֵּׁל עִם אֲחֵרִים - הֲרֵי זֶה בְּנוֹתֵן טַעַם, אָכַל כַּחֲצִי זַיִת וְשָׁתָה כַּחֲצִי זַיִת מִמִּין אֶחָד - הֲרֵי זֶה חַיָּב.

יד. הַמֵּבִיא אָשָׁם תָּלוּי עַל סָפֵק מְעִילָה כְּדִבְרֵי רַבִּי עֲקִיבָה, וְנוֹדַע לוֹ שֶׁחָטָא, שֶׁמִּמִּין שֶׁמֵּבִיא עַל לֹא הוֹדַע - מֵבִיא עַל הוֹדַע. הָאִשָּׁה שֶׁהֵבִיאָה חַטָּאת הָעוֹף עַל סָפֵק לֵידָתָהּ, וְנוֹדַע לָהּ שֶׁלֹּא יָלְדָה - הֲרֵי זֶה חֻלִּין. תִּתְעַנֶּה לַחֲבֶרְתָּהּ וְשֶׁיָּלְדָה וַדַּאי - תַּעֲשֶׂנָּה וַדַּאי, שֶׁמִּמִּין שֶׁמֵּבִיאָה עַל ׳לֹא הוֹדַע׳ - מֵבִיאָה עַל הוֹדַע, מִמִּלְּקָתָהּ וְנוֹדַע לָהּ שֶׁשְּׁמָצָה דָּמָהּ כַּפָּרָה - אָסוּר בָּאֲכִילָה. מִשֶּׁשְּׁמָצָה דָּמָהּ כַּפָּרָה - אָסוּר בַּהֲנָאָה, שֶׁעַל הַסָּפֵק בָּאָה מִתְּחִלָּתָהּ, כִּכְפָרָה סְפֵקָהּ וְהָלְכָה לָהּ.

מַסֶּכֶת כְּרִיתוּת פֶּרֶק שְׁלִישִׁי

א. חֲתִיכָה שֶׁל חֵלֶב קֹדֶשׁ וַחֲתִיכָה שֶׁל חֻלִּין, אָכַל אֶת אַחַת מֵהֶן, וְאֵין זוֹ יָדוּעַ אֵיזוֹ מֵהֶן אָכַל - מֵבִיא חַטָּאת וְאָשָׁם תָּלוּי. וּכְדִבְרֵי רַבִּי עֲקִיבָה: מֵבִיא שְׁנֵי אֲשָׁמוֹת תְּלוּיִין. אָכַל שְׁנַיִם - מֵבִיא חַטָּאת וְאָשָׁם וַדַּאי. אָכַל אֶחָד אֶת הָרִאשׁוֹנָה, וּבָא אַחֵר וְאָכַל אֶת הַשְּׁנִיָּה - הֵן הֵן כְּדִבְרֵי רַבִּי שִׁמְעוֹן, הֵן הֵן כְּדִבְרֵי רַבִּי יוֹסֵי.

ב. חֲתִיכָה קֹדֶשׁ וַחֲתִיכָה חֻלִּין, אָכַל אֶת הָרִאשׁוֹנָה וְחָזַר וְאָכַל אֶת הַשְּׁנִיָּה בְּהֶעְלֵם אֶחָד, מֵבִיא חַטָּאת וְאָשָׁם וַדַּאי, בִּשְׁתֵּי הַעְלָמוֹת - מֵבִיא שְׁתֵּי חַטָּאוֹת וְאָשָׁם וַדַּאי.

ג. חֲתִיכָה שֶׁל פִּגּוּל וַחֲתִיכָה שֶׁל חֻלִּין, אָכַל אֶת אֶחָד מֵהֶן, וְאֵין יָדוּעַ אֵיזֶה מֵהֶן אָכַל - מֵבִיא אָשָׁם תָּלוּי. אָכַל שְׁנַיִם - מֵבִיא חַטָּאת וְאָשָׁם. אָכַל אֶת הָרִאשׁוֹנָה, וּבָא אַחֵר וְאָכַל אֶת הַשְּׁנִיָּה - יָבִיא חַטָּאת בְּשֻׁתָּפוּת, וְיִתָּנֶה עָלֶיהָ וְתֹאכַל; דִּבְרֵי רַבִּי שִׁמְעוֹן. וְרַבִּי יוֹסֵי פּוֹטֵר. מוֹדֶה רַבִּי יוֹסֵי, שֶׁזֶּה מֵבִיא אָשָׁם תָּלוּי, וְזֶה מֵבִיא אָשָׁם תָּלוּי. חֲתִיכָה שֶׁל חֵלֶב פִּגּוּל, וַחֲתִיכָה שֶׁל חֻלִּין, אָכַל אֶת אַחַת מֵהֶן וְאֵין יָדוּעַ אֵיזֶה מֵהֶן אָכַל, מֵבִיא שְׁנֵי אֲשָׁמוֹת תְּלוּיִין. אָכַל שְׁנַיִם, מֵבִיא שְׁתֵּי חַטָּאוֹת. אָכַל אֶחָד אֶת הָרִאשׁוֹנָה, וּבָא אַחֵר וְאָכַל אֶת הַשְּׁנִיָּה - הֵן הֵן דִּבְרֵי רַבִּי שִׁמְעוֹן, הֵן הֵן דִּבְרֵי רַבִּי יוֹסֵי.

ד. חֲתִיכָה שֶׁל חֵלֶב פִּגּוּל וַחֲתִיכָה שֶׁל נוֹתָר. אָכַל אֶת אַחַת מֵהֶן וְאֵין יָדוּעַ אֵיזֶה מֵהֶן אָכַל. מֵבִיא שְׁנֵי אֲשָׁמוֹת תְּלוּיִין; רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: מֵבִיא חַטָּאת וְאָשָׁם תָּלוּי. אָכַל שְׁנַיִם - מֵבִיא שְׁלֹשׁ חַטָּאוֹת. אָכַל אֶחָד אֶת הָרִאשׁוֹנָה, וּבָא אַחֵר וְאָכַל שְׁנַיִם; הֵן הֵן דִּבְרֵי רַבִּי שִׁמְעוֹן, הֵן הֵן דִּבְרֵי רַבִּי יוֹסֵי.

תּוֹסֶפְתָּא

ה. חֲתִיכָה שֶׁל פִּגּוּל וַחֲתִיכָה שֶׁל נוֹתָר, אָכַל אֶת אֶחָד מֵהֶן וְאֵין יָדוּעַ אֵיזוֹ מֵהֶן אָכַל; רַבִּי אֱלִיעֶזֶר מְחַיֵּב חַטָּאת וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ פּוֹטֵר. אָכַל שְׁנַיִּה - מֵבִיא שְׁתֵּי חַטָּאוֹת.

ו. חֲתִיכָה שֶׁל חֵלֶב פִּגּוּל וַחֲתִיכָה שֶׁל חֵלֶב נוֹתָר, אָכַל אֶת אַחַת מֵהֶן, וְאֵין יָדוּעַ אֶת אֵיזוֹ מֵהֶן אָכַל - מֵבִיא חַטָּאת וְאָשָׁם תָּלוּי; וּכְדִבְרֵי רַבִּי אֱלִיעֶזֶר: מֵבִיא שְׁתֵּי חַטָּאוֹת. אָכַל שְׁנַיִּה בְּהֶעְלֵם אֶחָד - מֵבִיא שְׁנֵי חַטָּאוֹת וְאָשָׁם וַדַּאי. בִּשְׁנֵי הַעֲלָמוֹת - מֵבִיא שָׁלֹשׁ חַטָּאוֹת וְאָשָׁם וַדַּאי.

ז. חֲתִיכָה שֶׁל חֵלֶב פִּגּוּל קֹדֶשׁ וַחֲתִיכָה שֶׁל נוֹתָר, אָכַל אֶת אַחַת מֵהֶן, וְאֵין יָדוּעַ אֶת אֵיזוֹ מֵהֶן אָכַל - מֵבִיא חַטָּאת וְאָשָׁם תָּלוּי. וּכְדִבְרֵי רַבִּי עֲקִיבָא: מֵבִיא חַטָּאת וּשְׁנֵי אֲשָׁמוֹת תְּלוּיִן. וּכְדִבְרֵי רַבִּי אֱלִיעֶזֶר: מֵבִיא שָׁלֹשׁ חַטָּאוֹת. אָכַל שְׁנַיִּה בְּהֶעְלֵם אֶחָד - מֵבִיא שָׁלֹשׁ חַטָּאוֹת וְאָשָׁם וַדַּאי. בִּשְׁנֵי הַעֲלָמוֹת - מֵבִיא אַרְבַּע חַטָּאוֹת וְאָשָׁם וַדַּאי.

מַסֶּכֶת כְּרִיתוּת פָּרָק רְבִיעִי

א. הָאוֹכֵל חֲמֵשׁ חֲתִיכוֹת מִזֶּבַח אֶחָד, בַּחֲמִשָּׁה תַּמְחוּיִין בְּהֶעְלֵם אֶחָד - אֵין מֵבִיא אֶלָּא חַטָּאת אַחַת. וְעַל סְפֵקָן - אֵין מֵבִיא אֶלָּא אָשָׁם תָּלוּי אֶחָד. בַּחֲמִשָּׁה הַעֲלָמוֹת - מֵבִיא חֲמֵשׁ חַטָּאוֹת. וְעַל סְפֵקָן מֵבִיא חֲמִשָּׁה אֲשָׁמוֹת תְּלוּיִין. רַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, וְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: אֲפִלּוּ אָכַל חֲמֵשׁ חֲתִיכוֹת מֵחֲמִשָּׁה זְבָחִים בְּהֶעְלֵם אֶחָד - אֵין מֵבִיא אֶלָּא חַטָּאת אַחַת. וְעַל סְפֵקָן - אֵין מֵבִיא אֶלָּא אָשָׁם תָּלוּי אֶחָד. זֶה הַכְּלָל: כָּל הַמֵּבִיא עַל הַוָּדָעוֹ חַטָּאת - מֵבִיא עַל לֹא הַוָּדָעוֹ אָשָׁם תָּלוּי. וְכָל שֶׁאֵין מֵבִיא עַל הַוָּדָעוֹ חַטָּאת - אֵין מֵבִיא עַל לֹא הַוָּדָעוֹ אָשָׁם. אֲבָל אִם אָכַל חֲמֵשׁ חֲתִיכוֹת מִזֶּבַח אֶחָד לִפְנֵי זְרִיקַת דָּמִים, אֲפִלּוּ בְּהֶעְלֵם אֶחָד - מֵבִיא חַטָּאת עַל כָּל אַחַת וְאַחַת.

ב. הַמֵּבִיא חַטָּאת וְאָשָׁם עַל חַטָּא, וְנוֹדַע לוֹ שֶׁלֹּא חָטָא. עַד שֶׁלֹּא נִשְׁחַט - יֵצֵא וְיִרְעֶה בָּעֵדֶר, מִשֶּׁנִּשְׁחַט - תֵּעָבֵר צוּרָתוֹ וְיֵצֵא לְבֵית הַשְּׂרֵפָה.

ג. שׁוֹר הַנִּסְקָל, נִמְצְאוּ עֵדָיו זוֹמְמִין - מָתַר בַּהֲנָאָה. עֶגְלָה עֲרוּפָה, נִמְצְאוּ עֵדֶיהָ זוֹמְמִין - מָתְרָת בַּהֲנָאָה. חַיָּבֵי עֶגְלָה עֲרוּפָה שֶׁעָבַר עֲלֵיהֶן יוֹם הַכִּפּוּרִים - חַיָּבִין לְהָבִיא לְאַחַר יוֹם הַכִּפּוּרִים. מָצְאוּ אֶת הַהוֹרֵג - בֵּין כָּךְ וּבֵין כָּךְ הוֹרְגִין אוֹתוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר (בְּמִדְבַּר לה, לג): "וְלָאָרֶץ לֹא יְכֻפַּר לַדָּם אֲשֶׁר שֻׁפַּךְ בָּהּ כִּי אִם בְּדַם שֹׁפְכוֹ".

ד. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: מִתְנַדֵּב אָדָם אֶשֶׁם תָּלוּי בְּכָל יוֹם וּבְכָל שָׁעָה שֶׁיִּרְצֶה, הָיָה נִקְרָא 'אֶשֶׁם חֲסִידִים'. אָמְרוּ עָלָיו עַל בָּבָא בֶּן בּוּטִי, שֶׁהָיָה מִתְנַדֵּב אֶשֶׁם תָּלוּי בְּכָל יוֹם וְיוֹם, חוּץ מֵאַחַר יוֹם הַכִּפּוּרִים יוֹם אֶחָד. אָמַר: הַמָּעוֹן! אִלּוּ הָיוּ מַנִּיחִים לִי - הָיִיתִי מֵבִיא, אֶלָּא אוֹמֵר: הַמִּתֵּן עַד שֶׁתְּכַנֵּס לְבֵית הַסַּפֵּק. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: אֵין מְבִיאִין אֶשֶׁם תָּלוּי אֶלָּא עַל דָּבָר שֶׁזְּדוֹנוֹ כָּרֵת וְשִׁגְגָתוֹ חַטָּאת. אֶשֶׁם גְּזֵלָה, אֶשֶׁם מְעִילָה, אֶשֶׁם שִׁפְחָה חֲרוּפָה שֶׁהֵבִיאָה פָּחוֹת מִשְּׁלֹשָׁה עָשָׂר חֹדֶשׁ וְיוֹם אֶחָד, שֶׁלֹּא בְּכֶסֶף שְׁקָלִים - פְּסוּלִין. הֵבִיאָן יֶתֶר עַל שְׁלֹשָׁה עָשָׂר חֹדֶשׁ וְיוֹם אֶחָד, אֲפִלּוּ הֵן זְקֵנִים - כְּשֵׁרִין. אֶשֶׁם נָזִיר, וְאֶשֶׁם מְצֹרָע, שֶׁהֵבִיאָן יֶתֶר עַל שְׁנֵים עָשָׂר חֹדֶשׁ - פְּסוּלִין. הֵבִיאָן פָּחוֹת מִשְּׁנֵים עָשָׂר חֹדֶשׁ, אֲפִלּוּ לְיוֹם הַשְּׁמִינִי - כְּשֵׁרִין. הֵבִיאָן בְּסֶלַע, הֵבִיאָן בְּשֶׁקֶל, הֵבִיאָן בַּחֲמִשָּׁה דִינָרִין - כְּשֵׁרִין.

ה. הַמַּפְרִישׁ שְׁתֵּי סְלָעִים לְאָשָׁם, לָקַח בְּאַחַת מֵהֶן אַיִל לְאָשָׁם, אִם הָיָה יָפֶה שְׁתֵּי סְלָעִים - יִקָּרֵב אֲשָׁמוֹ, וּשְׁנַיִּה - תִּפּוֹל לִנְדָבָה. אִם לָאו - יִרְעֶה עַד שֶׁיִּסְתָּאֵב, וְיִמָּכֵר, וְיָבִיא בְּדָמָיו אָשָׁם יָפֶה שְׁתֵּי סְלָעִים וּשְׁנַיִּה תִּפֹּל לִנְדָבָה. לָקַח בָּהֶן שְׁנֵי אֵילִים לְאָשָׁם, אִם הָיָה אֶחָד מֵהֶן יָפֶה שְׁנֵי סְלָעִים - יִקָּרֵב אֲשָׁמוֹ, וְהַשֵּׁנִי - יִרְעֶה עַד שֶׁיִּסְתָּאֵב, וְיִמָּכֵר וְיִפְּלוּ דָּמָיו לִנְדָבָה, אִם לָאו - שְׁנֵיהֶם יִרְעוּ עַד שֶׁיִּסְתָּאֲבוּ, וְיִמָּכְרוּ וְיָבִיא מֵהֶן אָשָׁם הַיָּפֶה שְׁתֵּי סְלָעִים, וְהַשְּׁאָר יִפְּלוּ

הַשָּׁלֵם

תּוֹסֶפְתָּא

לִנְדָבָה. לָקַח בָּהֶן שְׁנֵי אֵילִים לְחֻלִּין אֶחָד יָפֶה שְׁתֵּי סְלָעִים וְאֶחָד יָפֶה עֶשְׂרָה זוּז; הַיָּפֶה שְׁנֵי סְלָעִים - יִקְרַב לַאֲשָׁמוֹ, וְהַשֵּׁנִי לְמִעֵילָתוֹ. אֶחָד לְאָשָׁם וְאֶחָד לְחֻלִּין, אִם הָיָה שֶׁל אָשָׁם יָפֶה שְׁנֵי סְלָעִים - יִקְרַב לַאֲשָׁמוֹ, וְהַשֵּׁנִי לְמִעֵילָתוֹ. יָבִיא סֶלַע וְחֻמְשָׁהּ מִבֵּיתוֹ. לָקַח אַיִל אֶחָד בְּסֶלַע וּפִטְמוֹ, וַהֲרֵי הוּא יָפֶה שְׁתַּיִם - כָּשֵׁר, יָבִיא סֶלַע מִבֵּיתוֹ. הִפְרִישׁ אַיִל אֶחָד מֵעֶדְרוֹ בְּשִׁעַת הַפְרָשָׁתוֹ יָפֶה סֶלַע, וּבְשִׁעַת הַקְרָבָתוֹ יָפֶה שְׁתַּיִם - כָּשֵׁר. בְּשִׁעַת הַפְרָשָׁה יָפֶה שְׁתַּיִם וּבְשִׁעַת הַקְרָבָתוֹ יָפֶה סֶלַע - פָּסוּל.

ו. הַמֵּבִיא אָשָׁם תָּלוּי עַל סָפֵק חֵלֶב, וְעַל סָפֵק דָּם, וְנוֹדַע לוֹ שֶׁלֹּא חָטָא; עַד שֶׁלֹּא נִשְׁחַט - יֵצֵא וְיִרְעֶה בְּעֶדֶר. מִשֶּׁנִּשְׁחַט - תִּעָבֵר צוּרָתוֹ וְיוֹצֵא לְבֵית הַשְּׂרֵפָה. הִפְרִישׁ חַטָּאת לְחֵלֶב, וְהֵבִיא לְדָם, לְדָם וְהֵבִיאָהּ לְחֵלֶב - הֲרֵי זֶה מָעַל וְלֹא כִפֶּר. הִפְרִישׁ מָעוֹת לְחַטָּאת הַחֵלֶב, וֶהֱבִיאָן לְחַטָּאת דָּם, לְחַטָּאת דָּם וֶהֱבִיאָן לְחַטָּאת חֵלֶב, בְּשׁוֹגֵג - מָעַל, לְפִיכָךְ כִּפֶּר, בְּמֵזִיד - לֹא מָעַל, לְפִיכָךְ לֹא כִפֶּר. הִפְרִישׁ עֶשְׂירִית הָאֵיפָה וְהֶעֱשִׁיר. עַד שֶׁלֹּא קִדְּשָׁהּ בִּכְלִי - הֲרֵי הִיא כְּכָל הַמְּנָחוֹת, תִּפְדֶּה וְתֵאָכֵל. מִשֶּׁקִּדְּשָׁהּ בִּכְלִי - תִּעָבֵר צוּרָתָהּ וְתֵצֵא לְבֵית הַשְּׂרֵפָה. הִפְרִישׁ מָעוֹת לַעֲשִׂירִית הָאֵיפָה, וְהֶעֱשִׁיר - יוֹסִיף וְיִקַּח בָּהּ תּוֹרִין וּבְנֵי יוֹנָה. הִפְרִישׁ תּוֹרִין וּבְנֵי יוֹנָה, וְהֶעֱשִׁיר - סְתוּמִים יָמוּתוּ, שֶׁאֵין פִּדְיוֹן לָעוֹף. מְפֹרָשִׁים, חַטָּאת - תָּמוּת, וְעוֹלָה - תִּקָּרֵב עוֹלָה. הִפְרִישׁ מָעוֹת תּוֹרִין וּבְנֵי יוֹנָה, וְהֶעֱשִׁיר - יוֹסִיף וְיִקַּח בָּהֶן כִּשְׁבָּה וּשְׂעִירָה.

ז. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: בְּכָל מָקוֹם הַקְּדִים בְּרִיאַת שָׁמַיִם לָאָרֶץ, בְּמָקוֹם אֶחָד הוּא אוֹמֵר (בְּרֵאשִׁית ב, ד): "בְּיוֹם עֲשׂוֹת ה' אֱלֹהִים אֶרֶץ וְשָׁמָיִם" - מְלַמֵּד שֶׁשְּׁקוּלִין זֶה כָּזֶה. בְּכָל מָקוֹם הַקְּדִים אַבְרָהָם לָאָבוֹת, בְּמָקוֹם אֶחָד הוּא אוֹמֵר (וַיִּקְרָא כו, מב): "וְזָכַרְתִּי אֶת בְּרִיתִי יַעֲקוֹב" וּגו' - מְלַמֵּד שֶׁשְּׁקוּלִין זֶה כָּזֶה, שְׁלִשְׁתָּן. בְּכָל מָקוֹם הִקְדִּים מֹשֶׁה לְאַהֲרֹן, בְּמָקוֹם אֶחָד הוּא אוֹמֵר (שְׁמוֹת ו, כו):

הַשָּׁלֵם

"הוּא אַהֲרֹן וּמֹשֶׁה" - מְלַמֵּד שֶׁשְּׁקוּלִין זֶה כָּזֶה. בְּכָל מָקוֹם הִקְדִּים יְהוֹאָשׁ לְכָלֵב, בְּמָקוֹם אֶחָד הוּא אוֹמֵר (בְּמִדְבַּר לב, יב): "בִּלְתִּי כָּלֵב בֶּן יְפֻנֶּה הַקְּנִזִּי וִיהוֹשֻׁעַ בִּן נוּן" - מְלַמֵּד שֶׁשְּׁנֵיהֶן שְׁקוּלִין זֶה כָּזֶה.

מַסֶּכֶת מְעִילָה פֶּרֶק רִאשׁוֹן

א. רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר: קָדְשֵׁי קָדָשִׁים שֶׁשְּׁחָטָן בַּדָּרוֹם - מוּעָלִין בָּהֶן. שְׁחָטָן בַּדָּרוֹם וְקִבֵּל דָּמָן בַּצָּפוֹן, בַּצָּפוֹן וְקִבֵּל דָּמָן בַּדָּרוֹם, שָׁחַט בַּיּוֹם וְזָרַק בַּלַּיְלָה, בַּלַּיְלָה וְזָרַק בַּיּוֹם, נָתַן אֶת הַנְּתָנִין לְמַטָּה לְמַעְלָה, וְאֶת הַנְּתָנִין לְמַעְלָה לְמַטָּה, וְאֶת הַנְּתָנִין בַּפְּנִים בַּחוּץ, וְאֶת הַנְּתָנִין בַּחוּץ בַּפְּנִים, אוֹ שֶׁשְּׁחָטָן חוּץ לִזְמַנָּן וְחוּץ לִמְקוֹמָן - מוּעָלִין בָּהֶן. כְּלָל אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ: כָּל שֶׁהָיָה לָהּ שְׁעַת הֶתֵּר לַכֹּהֲנִים - מוּעָלִין בָּהּ, וְכָל שֶׁלֹּא הָיָה לָהּ שְׁעַת הֶתֵּר לַכֹּהֲנִים - אֵין מוּעָלִין בָּהּ. פִּגֵּל בְּקָדְשֵׁי קָדָשִׁים - מוּעָלִין בּוֹ, וּבְקָדָשִׁים קַלִּים - אֵין מוּעָלִין בּוֹ. יֵשׁ נוֹתָר שֶׁמּוּעָלִין בּוֹ, וְיֵשׁ נוֹתָר שֶׁאֵין מוּעָלִין בּוֹ. כֵּיצַד? לֶן לִפְנֵי זְרִיקַת דָּמִים - מוּעָלִין בּוֹ, לְאַחַר זְרִיקַת דָּמִים - אֵין מוּעָלִין בּוֹ. אֲבָל טָמֵא שֶׁנִּטְמָא, בֵּין לִפְנֵי זְרִיקַת דָּמִים וּבֵין לְאַחַר זְרִיקַת דָּמִים - אֵין מוּעָלִין בּוֹ, מִפְּנֵי שֶׁהַצִּיץ מְרַצֶּה עָלָיו.

ב. בְּשַׂר קָדְשֵׁי קָדָשִׁים שֶׁיָּצָא לִפְנֵי זְרִיקַת דָּמִים, וְנִזְרַק אֶת הַדָּם עָלָיו; רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: מוּעָלִין בּוֹ, וְאֵין חַיָּבִין עָלָיו מִשּׁוּם פִּגּוּל נוֹתָר וְטָמֵא. רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר: הָרָצָה הַצִּיץ עַל הַיּוֹצֵא, אֵין מוּעָלִין בּוֹ, אֲבָל חַיָּבִין עָלָיו מִשּׁוּם פִּגּוּל נוֹתָר וְטָמֵא. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן: כְּשֶׁשָּׁבַתִּי בִּכְפַר עַכּוֹ, מְצָאַנִי תַּלְמִיד אֶחָד מִתַּלְמִידֵי רַבִּי עֲקִיבָא, וְאָמַר לִי: בָּשָׂר שֶׁיָּצָא חוּץ לַקְּלָעִים וְנִזְרַק אֶת הַדָּם עָלָיו - הָרָצָה! וּכְשֶׁבָּאתִי וְהִרְצֵתִי הַדְּבָרִים לִפְנֵי חֲבֵרַי בַּגָּלִיל, אָמְרוּ לִי: וַהֲלֹא פָּסוּל הוּא! הָאֵיךְ מְרָצָה עַל הַפָּסוּל? וּבָאתִי וְהִרְצֵתִי הַדְּבָרִים לִפְנֵי רַבִּי עֲקִיבָא, וְאָמַר לִי: הֲרֵי הַמַּפְרִישׁ חַטָּאתוֹ וְאָבְדָה, וְהִפְרִישׁ אַחֶרֶת תַּחְתֶּיהָ, וְאַחַר כָּךְ נִמְצְאַת הָרִאשׁוֹנָה,

תּוֹסֶפְתָּא

וַהֲרֵי שְׁתֵּיהֶן עוֹמְדוֹת - מוֹעֲלִים בִּשְׁתֵּיהֶן. שְׁחָטָהּ וַהֲרֵי דָמָהּ מֻנָּח בַּכּוֹסוֹת - מוֹעֲלִין בִּשְׁתֵּיהֶן, נִזְרַק דָּמָהּ שֶׁל אַחַת מֵהֶן - הִצִּיל אֶת הַבָּשָׂר חֶבְרְתָּהּ מִן הַמְּעִילָה, אִם הִצִּיל אֶת הַבָּשָׂר חֶבְרְתָּהּ מִן הַמְּעִילָה, אַף עַל פִּי שֶׁפָּסוּל, דִּין הוּא שֶׁיַּצִּיל אֶת בְּשָׂרָהּ.

ג. אֲמוּרֵי קָדָשִׁים קַלִּים שֶׁיָּצְאוּ לִפְנֵי זְרִיקַת דָּמִים, וְנִזְרַק אֶת הַדָּם עֲלֵיהֶן; רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: אֵין מוֹעֲלִין בָּהֶן, וְאֵין חַיָּבִים עֲלֵיהֶם מִשּׁוּם פִּגּוּל נוֹתָר וְטָמֵא. רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר: הָרְצָה הַצִּיץ עַל הַיּוֹצֵא, מוֹעֲלִין בָּהֶן וְחַיָּבִין עֲלֵיהֶם מִשּׁוּם פִּגּוּל נוֹתָר וְטָמֵא. פָּרִים הַנִּשְׂרָפִים, כֵּיוָן שֶׁשְּׁחָטָן וְזָרַק דָּמָן - מוֹעֲלִין בָּהֶן, וְחַיָּבִין עֲלֵיהֶם מִשּׁוּם פִּגּוּל נוֹתָר וְטָמֵא; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: אֵין פִּגּוּל בִּפְנִים. כָּל חַטָּאוֹת הַמֻּתּוֹת - הַדָּמִים יְלִכוּ לְיָם הַמֶּלַח, לֹא נֶהֱנִין וְלֹא מוֹעֲלִין. חַטָּאת שֶׁמֻּתָּה מֵעַצְמָהּ, וְעוֹלָה שֶׁמֻּתָּה מֵעַצְמָהּ - אֵין מוֹעֲלִין בָּהֶן. עוֹלַת הָעוֹף שֶׁמָּצָא אֶת דָּמָהּ - יָצָא מִידֵי מְעִילָה, הַנּוֹצָה וְהַמּוֹרָאָה - מוֹעֲלִין בָּהּ עַד שֶׁתֵּצֵא לְבֵית הַדֶּשֶׁן.

ד. הַמַּפְרִישׁ מְעוֹת לְנְזִירוּתוֹ - לֹא נֶהֱנִין וְלֹא מוֹעֲלִין, מִפְּנֵי שֶׁהֵן רְאוּיִין לְהָבִיא בְּכֻלָּן שְׁלֻמִּים. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בִּזְמַן שֶׁהָיוּ סְתוּמִים, אֲבָל אִם מְפֹרָשִׁין - מוֹעֲלִין בִּדְמֵי חַטָּאת וּבִדְמֵי עוֹלָה, וְאֵין מוֹעֲלִין בִּדְמֵי שְׁלָמִים. אִם הָיְתָה בְּהֵמָה - מוֹעֲלִין בְּחַטָּאת וּבְעוֹלָה, וְאֵין מוֹעֲלִין בִּשְׁלָמִים. מֵת, הָיוּ סְתוּמִין - יִפְּלוּ לִנְדָבָה, אִם הָיוּ מְפֹרָשִׁין, דְּמֵי חַטָּאת יֵלְכוּ לְיָם הַמֶּלַח, דְּמֵי עוֹלָה וּדְמֵי שְׁלָמִים יִקָּרְבוּ. אִם הָיְתָה חַטָּאת תָּמוּת, עוֹלָה וּשְׁלָמִים יִקָּרְבוּ.

ה. ׳אֵלּוּ לְעוֹלָתִי וְהַשְּׁאָר לִשְׁאָר נְזִירוּתִי׳, וָמֵת - דְּמֵי עוֹלָה יָבִיא עוֹלָה, וּמוֹעֲלִין בָּהֶן, וְהַשְּׁאָר יִפְּלוּ לִנְדָבָה וּמוֹעֲלִין בָּהֶן. ׳אֵלּוּ לִשְׁלָמַי וְהַשְּׁאָר לִשְׁאָר נְזִירוּתִי׳, וָמֵת, דְּמֵי שְׁלָמִים יָבִיא שְׁלָמִים וְאֵין מוֹעֲלִין בָּהֶן, וְהַשְּׁאָר יִפְּלוּ לִנְדָבָה וּמוֹעֲלִין בָּהֶן. ׳אֵלּוּ לְחַטָּאת וְהַשְּׁאָר לִשְׁאָר נְזִירוּתִי׳, וָמֵת, דְּמֵי חַטָּאת יֵלְכוּ לְיָם הַמֶּלַח, וְאֵין נֶהֱנִין וְלֹא מוֹעֲלִין בָּהֶן.

ו. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: הַדָּם קַל בְּתִחְלָתוֹ חָמוּר בְּסוֹפוֹ, מִתְעָרֵב בָּאֻמָּה, מִתְגַּלְגֵּל וְיוֹרֵד לַנַּחַל קִדְרוֹן, וְנִמְכָּרִין לַגַּנָּנִין וּמוֹעֲלִין בָּהֶן; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר וְרַבִּי שִׁמְעוֹן. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: אֵין מְעִילָה בַּדָּמִים. וְכֵן הָיָה רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: הַמַּקְדִּישׁ דָּמִים לְבֶדֶק הַבַּיִת - מוֹעֲלִין בָּהֶן. וּנְסָכִין, חֹמֶר בִּתְחִלָּתָן וְקַל

הַשָּׁלֵם

חַטָּאת יֵלְכוּ לְיָם הַמֶּלַח, וְלֹא נֶהֱנִין וְלֹא מוֹעֲלִין, וְהַשְּׁאָר רוֹצֶה לְהָבִיא בָּהֶן עוֹלָה - יָבִיא. שְׁלָמִים - יָבִיא. וּמוֹעֲלִין בְּכֻלָּן, וְאֵין מוֹעֲלִין בְּמִקְצָתָן. הָיָה חַיָּב חַטָּאת הָעוֹף, וְאָמַר: ׳הֲרֵי עָלַי עוֹלָה׳ וְהִפְרִישׁ מָעוֹת, וְאָמַר: הֲרֵי אֵלּוּ לְחוֹבָתִי, רָצָה לְהָבִיא בָּהֶן חַטָּאת הָעוֹף - לֹא יָבִיא עוֹלַת הָעוֹף, מוֹעֲלִין בְּכֻלָּן וּמוֹעֲלִין בְּמִקְצָתָן. מֵת, הַדָּמִים יֵלְכוּ לְיָם הַמֶּלַח, מִפְּנֵי שֶׁדְּמֵי חַטָּאת מְעֹרָבִין בָּהֶן, אֵלּוּ לְחַטָּאתוֹ וְאֵלּוּ לְעוֹלָתוֹ, וְאֵלּוּ לִשְׁלָמִים, וְנִתְעָרְבוּ בּוֹ - הֲרֵי זֶה לוֹקֵחַ בָּהֶן שָׁלֹשׁ בְּהֵמוֹת, בֵּין מִמָּקוֹם אֶחָד וּבֵין מִשְּׁלֹשָׁה מְקוֹמוֹת, מְחַלֵּל דְּמֵי חַטָּאת עַל חַטָּאת, דְּמֵי עוֹלָה עַל עוֹלָה, דְּמֵי שְׁלָמִים עַל שְׁלָמִים - מוֹעֲלִין בְּכֻלָּן וּמוֹעֲלִין בְּמִקְצָתָן.

ו. הַזָּב וְהַזָּבָה וְהַיּוֹלֶדֶת וְהַמְצֹרָע, וְכָל חַיְבֵי קִינִין שֶׁבַּתּוֹרָה, שֶׁהִפְרִישׁ מָעוֹת, וְאָמַר: ׳הֲרֵי אֵלּוּ לְחוֹבָתִי׳, רָצָה לְהָבִיא בָּהֶן חַטָּאת הָעוֹף - יָבִיא, עוֹלַת הָעוֹף - יָבִיא. מוֹעֲלִין בְּכֻלָּן וּמוֹעֲלִין בְּמִקְצָתָן. מֵת - יִפְּלוּ לִנְדָבָה וּמוֹעֲלִין בָּהֶן.

ז. ׳כִּיס מִכִּיסֵי הַקֹּדֶשׁ׳, ר׳שׁוֹר מִשְּׁוָרֵי הֶקְדֵּשׁ׳ - מוֹעֲלִין בְּכֻלָּן וּמוֹעֲלִין בְּמִקְצָתָן. כֵּיצַד הָיָה עוֹשֶׂה? מֵבִיא אֶת הַגָּדוֹל שֶׁבָּהֶן, וְאוֹמֵר: אִם הֶקְדֵּשׁ הוּא הֲרֵי הוּא הֶקְדֵּשׁ, אִם לָאו הֶקְדֵּשׁ בְּכָל מָקוֹם מְחֻלָּל עַל זֶה. הָעֲצָמוֹת וְהַגִּידִים וְהַטְּלָפַיִם שֶׁפֵּרְשׁוּ מִקְדָּשִׁין לִפְנֵי זְרִיקַת דָּמִים - מוֹעֲלִין בָּהֶן, לְאַחַר זְרִיקַת דָּמִים - אֵין מוֹעֲלִין בָּהֶן. אֲבָל גַּחֶלֶת שֶׁפָּקְעָה מֵעַל הַמִּזְבֵּחַ, בֵּין לִפְנֵי חֲצוֹת בֵּין לְאַחַר חֲצוֹת - הֲרֵי זֶה לֹא יַחְזִיר, אֵין נֶהֱנִין וְלֹא מוֹעֲלִין בָּהֶן.

ח. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: הַדָּם קַל בְּתִחְלָתוֹ חָמוּר בְּסוֹפוֹ, מִתְעָרֵב בָּאֻמָּה, מִתְגַּלְגֵּל וְיוֹרֵד לַנַּחַל קִדְרוֹן, וְנִמְכָּרִין לַגַּנָּנִין וּמוֹעֲלִין בָּהֶן; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר וְרַבִּי שִׁמְעוֹן. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: אֵין מְעִילָה בַּדָּמִים. וְכֵן הָיָה רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: הַמַּקְדִּישׁ דָּמִים לְבֶדֶק הַבַּיִת - מוֹעֲלִין בָּהֶן. וּנְסָכִין, חֹמֶר בִּתְחִלָּתָן וְקַל

תּוֹסֶפְתָּא

בְּסוֹפָן. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בְּרַבִּי צָדוֹק אוֹמֵר: לוּל קָטָן הָיָה בֵּין הָאוּלָם לַמִּזְבֵּחַ לְמַעֲרָבוֹ שֶׁל כֶּבֶשׁ, אֶחָד לְשִׁשִּׁים וְשִׁבְעִים שָׁנָה, פִּרְחֵי כְהוּנָּה יוֹרְדִין לְשָׁם, וּמְלַקְּטִין מִשָּׁם יַיִן קָרוּשׁ כְּעִגּוּלֵי דְּבֵלָה, מַעֲלִין וְשׁוֹרְפִין אוֹתָן בְּקֹדֶשׁ, שֶׁנֶּאֱמַר (במדבר כט, ז): "בַּקֹּדֶשׁ הַסֵּךְ נֶסֶךְ שֵׁכָר לַה'" - כְּשֵׁם שֶׁנִּסְיכוּתוֹ בְּקֹדֶשׁ כָּךְ שְׂרֵפָתוֹ בְּקֹדֶשׁ. וְאוֹמֵר (ישעיה ה, ב): "וַיְבַצְּרֵהוּ מִגְדָּל בְּתוֹכוֹ וְגַם יֶקֶב חָצַב בּוֹ". "וַיְבַצְּרֵהוּ מִגְדָּל" - זֶה הֵיכָל. "יֶקֶב חָצַב בּוֹ" - זֶה מִזְבֵּחַ. "וְגַם יֶקֶב חָצַב בּוֹ" - זֶה הַשִּׁית. כָּל הָרְאוּי לַמִּזְבֵּחַ וְלֹא לְבֶדֶק הַבַּיִת, לְבֶדֶק הַבַּיִת וְלֹא לַמִּזְבֵּחַ, אֲפִלּוּ חֶלֶב וַאֲפִלּוּ גְּבִינָה, וַאֲפִלּוּ מוֹרְיָס - מוּעָלִין בָּהֶן. הִקְדִּישׁ אֶת הַפָּרָה - מוּעָלִין בְּהֶן וְלָהּ וַחֲלָבָהּ. חֲמוֹרָהּ - מוּעָלִין בָּהּ וַחֲלָבָהּ, וְתַרְנְגֹלֶת מוּעָלִין בָּהּ וּבְבֵיצָה.

ט. בֵּיצַת תּוֹרִין וּמוֹרַאת הָעוֹף, וְקֻרְבָּנוֹת - לֹא נֶהֱנִין וְלֹא מוֹעֲלִין. הַמַּקְדִּישׁ תּוֹרִין לְבֶדֶק הַבַּיִת - מוּעָלִין בְּבֵיצֵיהֶן.

י. אֲשָׁפָה - מוּעָלִין בָּהּ וּבְזִבְלָהּ. בּוֹר - מוּעָלִין בּוֹ וּבְמֵימָיו. שׁוֹבָךְ - מוּעָלִין בּוֹ וּבְיוֹנָיו. הִקְדִּישַׁן רֵיקָנִין וְאַחַר כָּךְ נִתְמַלְּאוּ - מוּעָלִין בָּהֶן, וְאֵין מוּעָלִין בְּמֶה שֶּׁבְּתוֹכָן; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי אֶלְעָזָר בְּרַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: אַף מוּעָלִין בְּמֶה שֶּׁבְּתוֹכוֹ. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: רוֹאֶה אֲנִי בְּכָלָן דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר, חוּץ מִן הַשָּׂדֶה וּמִן הָאֵילָן, מִפְּנֵי שֶׁדִּרְכָּן לְהִתְמַלְּאוֹת.

יא. פּוֹעֲלִין שֶׁהָיוּ עוֹשִׂין בְּהֶקְדֵּשׁ - לֹא יֹאכְלוּ מִגְּרוֹגְרוֹת שֶׁל הֶקְדֵּשׁ, אֲבָל אֲחֵרִים מִתְנַדְּבִין לָהֶן. וְכֵן פָּרָה שֶׁהָיָה עוֹשֶׂה בְּהֶקְדֵּשׁ - לֹא תֹאכַל מִכַּרְשִׁינֵי הֶקְדֵּשׁ, אֲבָל אֲחֵרִים מִתְנַדְּבִין לָהּ. הִקְדִּישׁ אֶת הַפָּרָה וְאֶת הַכַּרְשִׁינִין וְאֶת הָעֶמִיר - אֵין אוֹמְרִים תֹּאכַל פָּרָה זוֹ אֶת הַכַּרְשִׁינִין וְאֶת הָעֶמִיר, אֲבָל אֲחֵרִים מִתְנַדְּבִין לָהּ. פּוֹעֵל שֶׁעָשָׂה מְלָאכָה, בֵּין בְּמָנֶה בֵּין בְּמָאתַיִם, לֹא יֹאמַר: 'תְּנוּ לִי פָּרָה זוֹ בְּמָנֶה וְטַלִּית זוֹ בַּחֲמִשִּׁים זוּז', שֶׁאֵין הֶקְדֵּשׁ מִתְחַלֵּל עַל מְלָאכָה אֶלָּא עַל הַמָּעוֹת

הַשָּׁלֵם

בִּלְבַד. כֵּיצַד הֵן עוֹשִׂין? מַפְרִישִׁין שִׂכַר הָאוּמָנִין, מְחַלְּלִין אוֹתָן עַל מָעוֹת הָאוּמָנִין, וְנוֹתְנִין אוֹתָן לָאוּמָנִין בִּשְׂכָרָן, וְחוֹזְרִין וְלוֹקְחִין אוֹתָן מִתְּרוּמַת הַלִּשְׁכָּה. הַזֶּבֶל וְהַפֶּרֶשׁ שֶׁל מֻקְדָּשִׁין - הֲרֵי אֵלּוּ אֲסוּרִין וְיִפְּלוּ דְּמֵיהֶן לַלִּשְׁכָּה.

יב. הַדָּר בְּצִלּוֹ שֶׁל שׁוֹבָךְ וּבְצִלּוֹ שֶׁל מְעָרָה - לֹא נֶהֱנִין וְלֹא מוֹעֲלִין. וְשֶׁבַּקְּרָקָעוֹת - מוֹעֲלִין בָּהֶם. מַיִם שֶׁבֶּחָבִית - אֵין מוֹעֲלִין בָּהֶן. נוֹתְנִין לִצְלוֹחִיתָהּ - מוֹעֲלִין בָּהֶן. אֲבָל חָבִית וּצְלוֹחִית עַצְמָם - מוֹעֲלִין בָּהֶן, מִפְּנֵי שֶׁגּוּפָן הֶקְדֵּשׁ. הִקְדִּישׁ חֹרֶשׁ לְקוֹרוֹת - מוֹעֲלִין בַּקּוֹרוֹת, וּמוֹעֲלִין בַּשִּׁפּוּד וּבַנְּמוּיָה. אֲבָל גִּזְבְּרִין שֶׁלָּקְחוּ חֹרֶשׁ לְעֵצִים - מוֹעֲלִין בָּעֵצִים, וְאֵין מוֹעֲלִין לֹא בַּשִּׁפּוּד וְלֹא בַּנְּמוּיָה.

יג. הַמַּפְרִישׁ שִׁקְלוֹ וְהוֹצִיאוּ - הֲרֵי זֶה מָעַל. הַמַּפְרִישׁ שִׁקְלוֹ לַחֲבֵרוֹ - הֲרֵי זֶה מָעַל. לָקַח בּוֹ קְנֵי זְבִין, קְנֵי זָבוֹת, וְקְנֵי יוֹלְדוֹת, הַמֵּבִיא חַטָּאתוֹ וַאֲשָׁמוֹ וּפִסְחוֹ מִן הַהֶקְדֵּשׁ, הַשּׁוֹקֵל שִׁקְלוֹ מִן הַקֹּדֶשׁ - כֵּיוָן שֶׁלָּקַח מָעַל. דִּבְרֵי רַבִּי שִׁמְעוֹן. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: לֹא מָעַל עַד שֶׁיְּזָרְקוּ דָּמִים.

יד. מִכָּאן אָמְרוּ: אֵין מְבִיאִין מְנָחוֹת וּנְסָכִים, וּמִנְחַת בְּהֵמָה, וְלַחְמָהּ שֶׁל תּוֹדָה מִן הַטֶּבֶל וּמִן הַתְּרוּמָה מִמַּעֲשֵׂר רִאשׁוֹן שֶׁלֹּא נִטְּלָה תְּרוּמָתוֹ, מִמַּעֲשֵׂר שֵׁנִי וְהֶקְדֵּשׁ שֶׁלֹּא נִפְדּוּ, מִן הַמֻּדְמָע וּמִן הֶחָדָשׁ מִפֵּרוֹת שְׁבִיעִית. וְאִם הֵבִיא - לֹא מָעַל, וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר מֵעָרְלָה וְכִלְאֵי הַכֶּרֶם.

טו. כַּחֲצִי פְרוּטָה מִקְּדָשֵׁי מִזְבֵּחַ וְכַחֲצִי פְרוּטָה מִקְּדָשֵׁי בֶדֶק הַבַּיִת - מִצְטָרְפִין זֶה עִם זֶה לְמַעְלָה. עוֹלָה וְאָמוּרִין - מִצְטָרְפִין זֶה עִם זֶה לְמַעְלָן בַּחוּץ, לְחַיֵּב עֲלֵיהֶן מְשׁוּם פִּגּוּל נוֹתָר וְטָמֵא. עוֹלָה וּנְסָכֶיהָ - מִצְטָרְפִין זֶה עִם זֶה לְמַעְלָן בַּחוּץ, וּלְחַיֵּב עֲלֵיהֶן מְשׁוּם פִּגּוּל נוֹתָר וְטָמֵא. עוֹלָה וּנְסָכֶיהָ - מִצְטָרְפִין זֶה עִם זֶה לְמַעְלָן בַּחוּץ וּלְחַיֵּב עֲלֵיהֶן מְשׁוּם פִּגּוּל נוֹתָר וְטָמֵא. תּוֹדָה וְלַחְמָהּ - מִצְטָרְפִין זֶה עִם זֶה לְמַעְלָן בַּחוּץ,

תּוֹסֶפְתָּא

וּלְחַיֵּב עֲלֵיהֶן מִשּׁוּם פִּגּוּל נוֹתָר וְטָמֵא. כַּחֲצִי זַיִת בָּשָׂר וְכַחֲצִי זַיִת לֶחֶם - מִצְטָרְפִין זֶה עִם זֶה לְפַגֵּל בַּלֶּחֶם, אֲבָל לֹא בַּבָּשָׂר. פִּגּוּל בְּקָדְשֵׁי קָדָשִׁים - מִצְטָרְפִין זֶה עִם זֶה. נוֹתָר - בֵּין קָדְשֵׁי קָדָשִׁים וּבֵין קָדָשִׁים קַלִּים - אֵין מִצְטָרְפִין זֶה עִם זֶה לְרִבְעִית, וְלִשְׁפִיכַת שַׁבָּת. הַשֶּׁרֶץ - דָּמוֹ בְּשָׂרוֹ וְאֵמוּרָיו מִצְטָרְפִין לְכַעֲדָשָׁה. כָּל הָאֲסוּרִין בְּנָזִיר - מִצְטָרְפִין זֶה עִם זֶה לְכַזַּיִת. כַּחֲצִי זַיִת מִן בְּהֵמָה טְהוֹרָה בְּחֵייָהּ וְכַחֲצִי זַיִת בְּמִיתָתָהּ - הֲרֵי א�לּוּ מִצְטָרְפִין. וְכַחֲצִי זַיִת מִן בְּהֵמָה טְמֵאָה בְּחֵייָהּ וְכַחֲצִי זַיִת בְּמִיתָתָהּ - אֵין מִצְטָרְפִין. כַּחֲצִי זַיִת מִן בְּהֵמָה טְהוֹרָה וְכַחֲצִי זַיִת מִן בְּהֵמָה טְמֵאָה, בֵּין בְּחַייֶהֶן וּבֵין בְּמִיתָתָן - אֵין מִצְטָרְפִין.

טז. כָּל הַמִּתִּים מִצְטָרְפִין זֶה עִם זֶה לְכַזַּיִת. כַּחֲצִי זַיִת בָּשָׂר, וְכַחֲצִי זַיִת נֵצֶל - מִצְטָרְפִין זֶה עִם זֶה. וּשְׁאָר כָּל הַטֻּמְאוֹת שֶׁבַּמֵּת - אֵין מִצְטָרְפוֹת זֶה עִם זֶה, מִפְּנֵי שֶׁלֹּא שָׁווּ בִּשְׁעוּרִין. כַּחֲצִי זַיִת בָּשָׂר וְכַחֲצִי זַיִת חֶלֶב - מִצְטָרְפִין זֶה עִם זֶה, לְחַיֵּב עֲלֵיהֶן מִשּׁוּם אוֹכֶל וּמִשּׁוּם מְבַשֵּׁל. אַבְנֵי בַּיִת מְנָגְּעָן, וְעֵצָיו, וַעֲפָרוֹ - מִצְטָרְפִין זֶה עִם זֶה. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: הַבֶּגֶד, וְהַשַּׂק, וְהָעוֹר, וְהַמַּפָּץ - מִצְטָרְפִין זֶה עִם זֶה, מִפְּנֵי שֶׁשָּׁוִה טֶפַח עַל טֶפַח מִשֵּׁם קְצוּעַ.

מַסֶּכֶת מְעִילָה פֶּרֶק שֵׁנִי

א. הַנֶּהֱנֶה וְהַפּוֹגֵם בְּשָׁוֶה פְּרוּטָה מִן הֶקְדֵּשׁ - מוֹעֵל, נֶהֱנָה וְלֹא פָגַם, פָּגַם וְלֹא נֶהֱנָה - הֲרֵי זֶה לֹא מָעַל, עַד שֶׁיֵּהָנֶה וְיִתְכַּוֵּן לֵהָנוֹת, עַד שֶׁתְּהֵא הֲנָאָתוֹ וּפְגִימָתוֹ כְּאֶחָד, בְּדָבָר שֶׁדַּרְכּוֹ לִיפָּגֵם, וּבְשָׁעָה שֶׁנֶּהֱנָה פָּגַם וּבְשָׁלְיחַ שֶׁעָשָׂה שְׁלִיחוּתוֹ. רַבִּי עֲקִיבָה אוֹמֵר: אִם נֶהֱנָה - אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא פָגַם - מָעַל. מוֹדֶה רַבִּי עֲקִיבָה לַחֲכָמִים, בְּדָבָרִים שֶׁאֵין בָּהֶם פְּגָם, כְּגוֹן הַשִּׁירִים וּנְזָמִים קְטָלָאוֹת וְטַבָּעוֹת, שֶׁאִם נֶהֱנָה, אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא פָגַם - מָעַל. מוֹדִים חֲכָמִים לְרַבִּי עֲקִיבָה, בְּדָבָרִים שֶׁיֵּשׁ בָּהֶן פְּגָם, שֶׁאִם נֶהֱנָה

הַשָּׁלֵם

וְלֹא פָגַם - שֶׁלֹּא מָעַל. נָטַל קֻרְדֹּם שֶׁל הֶקְדֵּשׁ וּבָקַע בּוֹ, אִם נֶהֱנָה וּפָגַם בְּשָׁוֶה פְּרוּטָה - מָעַל. אִם לָאו - לֹא מָעַל. בָּא חֲבֵרוֹ וּבָקַע בּוֹ - כֻּלָּן מָעָלוּ. נִטְלוּ הָרִאשׁוֹן וְנָתְנוּ לַשֵּׁנִי - הָרִאשׁוֹן מָעַל וְהַשֵּׁנִי לֹא מָעַל. נָטַל חֲמוֹר שֶׁל הֶקְדֵּשׁ, וְרָכַב עָלָיו, אִם נֶהֱנָה וּפָגַם בְּשָׁוֶה פְּרוּטָה - מָעַל, וְאִם לָאו - לֹא מָעַל. בָּא חֲבֵרוֹ וְרָכַב - כֻּלָּן מָעָלוּ. נִטְלוּ הָרִאשׁוֹן וְנָתְנוּ לַשֵּׁנִי - הָרִאשׁוֹן מָעַל וְהַשֵּׁנִי לֹא מָעַל. נָטַל אֶבֶן שֶׁל הֶקְדֵּשׁ וּבְנָאָהּ בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ, קוֹרָה וְקֵירָה בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ - הֲרֵי זֶה לֹא מָעַל עַד שֶׁיְּדַוֵּר תַּחְתֶּיהָ בְּשָׁוֶה פְּרוּטָה. נָטַל פְּרוּטָה שֶׁל הֶקְדֵּשׁ, וְאָמַר: הֲרֵי הִיא שֶׁלּוֹ - לֹא אָמַר כְּלוּם, עַד שֶׁיּוֹצִיאֶנָּה לְחֻלִּין. נְתָנוֹ לַסַּפָּר, אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא סִפֵּר - מָעַל. וּבְעוֹלָה, נְתָנוֹ לַחֲבֵרוֹ, וַחֲבֵרוֹ לַחֲבֵרוֹ - כֻּלָּן מָעָלוּ.

ב. אֵין הַמּוֹעֵל אֶחָד הַמּוֹעֵל בְּמֻקְדָּשִׁין אֶלָּא בְּהֵמָה. רַבִּי נְחֶמְיָה אוֹמֵר: בְּהֵמָה וּכְלֵי שָׁרֵת. הַנֶּהֱנֶה מֵחַטָּאת כְּשֶׁהִיא חַיָּה - לֹא מָעַל עַד שֶׁיִּפְגֹּם כְּשֶׁהִיא מֵתָה, כֵּיוָן שֶׁנֶּהֱנָה מָעַל, שֶׁאֵין פְּגַם לַמִּיתָה. נֶהֱנָה וְלֹא פָגַם, פָּגַם וְלֹא נֶהֱנָה - הֲרֵי זֶה לֹא מָעַל עַד שֶׁיֵּהָנֶה וְיִפְגֹּם, וְיִתְכַּוֵּן לֵהָנוֹת עַד שֶׁתְּהֵא הֲנָאָתוֹ וּפְגִימָתוֹ כְּאֶחָד, וּבְתָלוּשׁ מִן הַקַּרְקַע וּבְשָׁלִיחַ בִּשְׁעַת שְׁלִיחוּתוֹ. הִקְדִּישׁ בְּשָׂר לְאוֹרְחִין, וְאָמַר לוֹ: ׳תֵּן לָהֶן חֲתִיכָה חֲתִיכָה׳, וְהוּא אוֹמֵר: ׳טְלוּ שְׁתַּיִם שְׁתַּיִם׳, וְהֵן נָטְלוּ שָׁלֹשׁ שָׁלֹשׁ - כֻּלָּן מָעָלוּ, וּבְעוֹלָה - לֹא מָעֲלוּ אֶלָּא אוֹכְלִין בִּלְבַד.

ג. ׳פְּרוּטָה שֶׁל הֶקְדֵּשׁ יֵשׁ לִי בַּחֲלוֹן׳, וְהָלַךְ הַבֵּן וְהוֹצִיאָהּ - הַבֵּן מָעַל וְהָאָב לֹא מָעַל. אִם אָמַר לוֹ אֲבִיו: ׳צֵא וּטוֹל׳ - הָאָב מָעַל וְהַבֵּן לֹא מָעַל. נָתַן לוֹ פְּרוּטָה, וְאָמַר לוֹ: ׳צֵא וְקַח לִי מֻקָּח מִן הַשּׁוּק׳, וְנִזְכַּר בַּעַל הַבַּיִת שֶׁהוּא שֶׁל הֶקְדֵּשׁ, וְלֹא נִזְכַּר הַשָּׁלִיחַ - שָׁלִיחַ מָעַל, נִזְכְּרוּ שְׁנֵיהֶן - שְׁנֵיהֶן לֹא מָעֲלוּ, וְחָזְרוּ מָעַל, כְּשֶׁיּוֹצֵא נִזְכְּרוּ שֶׁלָּשְׁתָּן - לֹא מָעַל וְהַמֻּקָּח תָּפוּס לַהֶקְדֵּשׁ, כֵּיצַד יַעֲשֶׂה? יוֹצִיא אֶת חֲבֵרוֹ יְדֵי מְעִילָה, נוֹטֵל פְּרוּטָה אוֹ כְּלִי, אוֹמֵר: ׳פְּרוּטָה שֶׁל הֶקְדֵּשׁ בְּכָל

תּוֹסֶפְתָּא

מָקוֹם שֶׁהִיא - מִתְחַלֶּלֶת עַל סֶלַע זוֹ, וְעַל קְתוֹן זֶה, וְעַל טַלִּית זוֹ; שֶׁהֶקְדֵּשׁ חָל עַל הַכֹּל. אֵין חָל, לֹא עַל הָעֲבָדִים, וְלֹא עַל שְׁטָרוֹת, וְלֹא עַל קַרְקָעוֹת.

ד. נָתַן לוֹ פְּרוּטָה, וְאָמַר: ׳הָבֵא לִי בְּחֻצָיָהּ נֵרוֹת וּבְחֻצָיָהּ פְּתִילוֹת׳, וְהָלַךְ וְהֵבִיא לוֹ בְּכֻלָּהּ נֵרוֹת, בְּכֻלָּהּ פְּתִילוֹת - שְׁנֵיהֶם לֹא מָעֲלוּ. בַּעַל הַבַּיִת שֶׁלֹּא נַעֲשָׂה שְׁלִיחוּתוֹ, וְשָׁלִיחַ שֶׁלֹּא שִׁנָּה שְׁלִיחוּתוֹ - בְּשָׁוֶה פְּרוּטָה. אֲבָל נָתַן לוֹ מָעָה כֶּסֶף, וְאָמַר לוֹ: הָבֵא לִי בְּכֻלָּהּ נֵרוֹת, בְּכֻלָּהּ פְּתִילוֹת, וְהָלַךְ וְהֵבִיא לוֹ בְּחֻצָיָהּ נֵרוֹת וּבְחֻצָיָהּ פְּתִילוֹת - שְׁנֵיהֶם מָעֲלוּ, בַּעַל הַבַּיִת שֶׁנַּעֲשָׂה שְׁלִיחוּתוֹ בְּשָׁוֶה פְּרוּטָה. וְשָׁלִיחַ שֶׁשִּׁנָּה שְׁלִיחוּתוֹ בְּשָׁוֶה פְּרוּטָה. אֲבָל אָמַר לוֹ: ׳הָבֵא לִי מִיּוֹסֵף׳ וְהֵבִיא לוֹ מִשִּׁמְעוֹן, ׳מִשִּׁיחִין׳ וְהֵבִיא מִצִּפּוֹרִי - הַשָּׁלִיחַ מָעַל. נָתַן לוֹ שְׁתֵּי פְּרוּטוֹת, וְאָמַר לוֹ: ׳הָבֵא לִי אֶתְרוֹג׳, וְהָלַךְ וְהֵבִיא לוֹ בִּפְרוּטָה אֶתְרוֹג, וּבִפְרוּטָה שְׁנִיָּה רִמּוֹן - שְׁנֵיהֶן מָעֲלוּ. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: בַּעַל הַבַּיִת לֹא מָעַל, שֶׁאוֹמַר: ׳אֶתְרוֹג גָּדוֹל הָיִיתִי מְבַקֵּשׁ וְהֵבֵאתָ לִי קָטָן רַע׳. נָתַן לוֹ דִּינָר זָהָב, וְאָמַר לוֹ: ׳הָבֵא לִי חָלוּק׳, וְהָלַךְ וְהֵבִיא לוֹ בִּשְׁלִישׁ חָלוּק, וּבִשְׁלִישׁ טַלִּית - שְׁנֵיהֶן מָעֲלוּ. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: בַּעַל הַבַּיִת לֹא מָעַל, שֶׁהוּא אוֹמֵר לוֹ - ׳לֶחָלוּק גָּדוֹל הָיִיתִי מְבַקֵּשׁ וְהֵבֵאתָ לִי קָטָן רַע׳. וּמוֹדֶה רַבִּי יְהוּדָה בְּקִטְנִית, שֶׁשְּׁנֵיהֶן מָעֲלוּ, שֶׁקִּטְנִית שֶׁל סֶלַע כְּקִטְנִית שֶׁל פְּרוּטָה.

ה. הַמַּפְקִיד מָעוֹת אֵצֶל שֻׁלְחָנִי: אִם צְרוּרִין - לֹא יִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶן, לְפִיכָךְ אִם הוֹצִיא - לֹא מָעַל. אִם מְתָרִין - יִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶן, לְפִיכָךְ אִם הוֹצִיא - מָעַל. אֵצֶל בַּעַל הַבַּיִת - בֵּין כָּךְ וּבֵין כָּךְ לֹא יִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶן. לְפִיכָךְ אִם הוֹצִיא - לֹא מָעַל. חָנְוָנִי כְּבַעַל הַבַּיִת; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: כְּשֻׁלְחָנִי.

מַסֶּכֶת מְעִילָה פֶּרֶק שְׁלִישִׁי

א. פְּרוּטָה שֶׁל הֶקְדֵּשׁ שֶׁנָּפַל לְתוֹךְ הַכִּיס, אוֹ שֶׁאוֹמֵר: ׳פְּרוּטָה מִן הַכִּיס זֶה הֶקְדֵּשׁ׳, כֵּיוָן שֶׁהוֹצִיא אֶת הָרִאשׁוֹנָה - מֵבִיא אָשָׁם תָּלוּי,

הַשָּׁלֵם

וְאֶת הַשְּׁנִיָּה - מֵבִיא אָשָׁם וַדַּאי. דִּבְרֵי רַבִּי עֲקִיבָה. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: אֵין מֵבִיא אָשָׁם תָּלוּי, וְאֶת הַשְּׁנִיָּה כָּרֵת, וְשִׁגְגָתוֹ חַטָּאת, לְהֵיכָן מְעִילָה זוֹ נוֹפֶלֶת? הַנֶּהֱנֶה מֵחַטָּאת וּמֵאָשָׁם - הֲרֵי זֶה מוֹסִיף, מֵבִיא חַטָּאת וְאָשָׁם אַחֵר. כְּבָר קָרְבָה חַטָּאתוֹ - יֵלֵךְ לְיַם הַמֶּלַח. כְּבָר קָרַב אֲשָׁמוֹ - יִפּוֹל לִנְדָבָה. מִקְדְּשֵׁי קָדָשִׁים לִפְנֵי זְרִיקַת דָּמִים, מִקְדָּשִׁים קַלִּים לְאַחַר זְרִיקַת דָּמִים, מִן הָעוֹלָה וּמִן הָאֲמוּרִין, מִן קֹמֶץ וּלְבוֹנָה וּמִנְחַת כֹּהֵן מָשִׁיחַ, וּמִנְחַת נְסָכִים - יִפּוֹל לַלִּשְׁכָּה. מִקְרְבְּנוֹת צִבּוּר - יִפּוֹל לִנְדָבָה. מֵהֶקְדֵּשׁ מִזְבֵּחַ - יִפּוֹל לְהֶקְדֵּשׁ הַמִּזְבֵּחַ. מֵהֶקְדֵּשׁ בֶּדֶק הַבַּיִת - יִפּוֹל לְהֶקְדֵּשׁ בֶּדֶק הַבַּיִת.

הֲדָרָךְ עָלָן וְהָדָרָן עָלָךְ סֵדֶר קָדָשִׁים בְּסִיַּיעְתָּא דִשְׁמַיָּא

דניאל פרק ט

א בִּשְׁנַת אַחַת לְדָרְיָוֶשׁ בֶּן־אַחַשְׁוֵרוֹשׁ מִזֶּרַע מָדָי
אֲשֶׁר הָמְלַךְ עַל מַלְכוּת כַּשְׂדִּים: ב בִּשְׁנַת אַחַת
לְמָלְכוֹ אֲנִי דָּנִיֵּאל בִּינֹתִי בַּסְּפָרִים מִסְפַּר הַשָּׁנִים
אֲשֶׁר הָיָה דְבַר־יְהוָה אֶל־יִרְמְיָה הַנָּבִיא לְמַלֹּאות
לְחָרְבוֹת יְרוּשָׁלִַם שִׁבְעִים שָׁנָה: ג וָאֶתְּנָה אֶת־
פָּנַי אֶל־אֲדֹנָי הָאֱלֹהִים לְבַקֵּשׁ תְּפִלָּה וְתַחֲנוּנִים
בְּצוֹם וְשַׂק וָאֵפֶר: ד וָאֶתְפַּלְלָה לַיהוָה אֱלֹהָי
וָאֶתְוַדֶּה וָאֹמְרָה אָנָּא אֲדֹנָי הָאֵל הַגָּדוֹל וְהַנּוֹרָא
שֹׁמֵר הַבְּרִית וְהַחֶסֶד לְאֹהֲבָיו וּלְשֹׁמְרֵי
מִצְוֹתָיו: ה חָטָאנוּ וְעָוִינוּ
וְהִרְשַׁעְנוּ וּמָרָדְנוּ וְסוֹר מִמִּצְוֹתֶיךָ
וּמִמִּשְׁפָּטֶיךָ: ו וְלֹא שָׁמַעְנוּ אֶל־עֲבָדֶיךָ הַנְּבִיאִים
אֲשֶׁר דִּבְּרוּ בְשִׁמְךָ אֶל־מְלָכֵינוּ שָׂרֵינוּ וַאֲבֹתֵינוּ
וְאֶל כָּל־עַם הָאָרֶץ: ז לְךָ אֲדֹנָי הַצְּדָקָה וְלָנוּ בֹּשֶׁת
הַפָּנִים כַּיּוֹם הַזֶּה לְאִישׁ יְהוּדָה וּלְיֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלִַם
וּלְכָל־יִשְׂרָאֵל הַקְּרֹבִים וְהָרְחֹקִים בְּכָל־הָאֲרָצוֹת
אֲשֶׁר הִדַּחְתָּם שָׁם בְּמַעַלָם אֲשֶׁר מָעֲלוּ־
בָךְ: ח יְהוָה לָנוּ בֹּשֶׁת הַפָּנִים לְמְלָכֵינוּ לְשָׂרֵינוּ
וְלַאֲבֹתֵינוּ אֲשֶׁר חָטָאנוּ לָךְ: ט לַאדֹנָי אֱלֹהֵינוּ
הָרַחֲמִים וְהַסְּלִחוֹת כִּי מָרַדְנוּ בּוֹ: י וְלֹא שָׁמַעְנוּ
בְּקוֹל יְהוָה אֱלֹהֵינוּ לָלֶכֶת בְּתוֹרֹתָיו אֲשֶׁר נָתַן
לְפָנֵינוּ בְּיַד עֲבָדָיו הַנְּבִיאִים: יא וְכָל־יִשְׂרָאֵל
עָבְרוּ אֶת־תּוֹרָתֶךָ וְסוֹר לְבִלְתִּי שְׁמֹועַ בְּקֹלֶךָ
וַתִּתֵּךְ עָלֵינוּ הָאָלָה וְהַשְּׁבוּעָה אֲשֶׁר כְּתוּבָה
בְּתוֹרַת מֹשֶׁה עֶבֶד־הָאֱלֹהִים כִּי חָטָאנוּ
לוֹ: יב וַיָּקֶם אֶת־דְּבָרָיו דִּבָּרוֹ | אֲשֶׁר־דִּבֶּר עָלֵינוּ
וְעַל שֹׁפְטֵינוּ אֲשֶׁר שָׁפְטוּנוּ לְהָבִיא עָלֵינוּ רָעָה
גְדֹלָה אֲשֶׁר לֹא־נֶעְשְׂתָה תַּחַת כָּל־הַשָּׁמַיִם
כַּאֲשֶׁר נֶעֱשְׂתָה בִּירוּשָׁלִָם: יג כַּאֲשֶׁר כָּתוּב
בְּתוֹרַת מֹשֶׁה אֵת כָּל־הָרָעָה הַזֹּאת בָּאָה עָלֵינוּ
וְלֹא־חִלִּינוּ אֶת־פְּנֵי | יְהוָה אֱלֹהֵינוּ לָשׁוּב מֵעֲוֹנֵנוּ
וּלְהַשְׂכִּיל בַּאֲמִתֶּךָ: יד וַיִּשְׁקֹד יְהוָה עַל־הָרָעָה
וַיְבִיאֶהָ עָלֵינוּ כִּי־צַדִּיק יְהוָה אֱלֹהֵינוּ עַל־כָּל־
מַעֲשָׂיו אֲשֶׁר עָשָׂה וְלֹא שָׁמַעְנוּ בְּקֹלוֹ: טו וְעַתָּה |
אֲדֹנָי אֱלֹהֵינוּ אֲשֶׁר הוֹצֵאתָ אֶת־עַמְּךָ מֵאֶרֶץ
מִצְרַיִם בְּיָד חֲזָקָה וַתַּעַשׂ־לְךָ שֵׁם כַּיּוֹם הַזֶּה
חָטָאנוּ רָשָׁעְנוּ: טז אֲדֹנָי כְּכָל־צִדְקֹתֶךָ יָשָׁב־נָא
אַפְּךָ וַחֲמָתְךָ מֵעִירְךָ יְרוּשָׁלִַם הַר־קָדְשֶׁךָ כִּי
בַחֲטָאֵינוּ וּבַעֲוֹנוֹת אֲבֹתֵינוּ יְרוּשָׁלִַם וְעַמְּךָ
לְחֶרְפָּה לְכָל־סְבִיבֹתֵינוּ: יז וְעַתָּה | שְׁמַע אֱלֹהֵינוּ
אֶל־תְּפִלַּת עַבְדְּךָ וְאֶל־תַּחֲנוּנָיו וְהָאֵר פָּנֶיךָ עַל־
מִקְדָּשְׁךָ הַשָּׁמֵם לְמַעַן אֲדֹנָי: יח הַטֵּה אֱלֹהַי |
אָזְנְךָ וּשְׁמָע פקחה פְּקַח עֵינֶיךָ וּרְאֵה שִׁמְמֹתֵינוּ
וְהָעִיר אֲשֶׁר־נִקְרָא שִׁמְךָ עָלֶיהָ כִּי | לֹא עַל־
צִדְקֹתֵינוּ אֲנַחְנוּ מַפִּילִים תַּחֲנוּנֵינוּ לְפָנֶיךָ כִּי עַל־
רַחֲמֶיךָ הָרַבִּים: יט אֲדֹנָי | שְׁמָעָה אֲדֹנָי | סְלָחָה
אֲדֹנָי הַקְשִׁיבָה וַעֲשֵׂה אַל־תְּאַחַר לְמַעַנְךָ אֱלֹהַי
כִּי־שִׁמְךָ נִקְרָא עַל־עִירְךָ וְעַל־עַמֶּךָ: כ וְעוֹד אֲנִי
מְדַבֵּר וּמִתְפַּלֵּל וּמִתְוַדֶּה חַטָּאתִי וְחַטַּאת עַמִּי
יִשְׂרָאֵל וּמַפִּיל תְּחִנָּתִי לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהַי עַל הַר־
קֹדֶשׁ אֱלֹהָי: כא וְעוֹד אֲנִי מְדַבֵּר בַּתְּפִלָּה וְהָאִישׁ
גַּבְרִיאֵל אֲשֶׁר | רָאִיתִי בֶּחָזוֹן בַּתְּחִלָּה מֻעָף בִּיעָף
נֹגֵעַ אֵלַי כְּעֵת מִנְחַת־עָרֶב: כב וַיָּבֶן וַיְדַבֵּר עִמִּי
וַיֹּאמַר דָּנִיֵּאל עַתָּה יָצָאתִי לְהַשְׂכִּילְךָ
בִינָה: כג בִּתְחִלַּת תַּחֲנוּנֶיךָ יָצָא דָבָר וַאֲנִי בָּאתִי
לְהַגִּיד כִּי חֲמוּדוֹת אָתָּה וּבִין בַּדָּבָר וְהָבֵן
בַּמַּרְאֶה: כד שָׁבֻעִים שִׁבְעִים נֶחְתַּךְ עַל־עַמְּךָ |
וְעַל־עִיר קָדְשֶׁךָ לְכַלֵּא הַפֶּשַׁע

ולחתם ולהתם חטאות חַטָּאתֹ ולכפר עָוֹן
ולהביא צֶדֶק עֹלָמִים ולחתם חָזוֹן וְנָבִיא ולמשח
קֹדֶשׁ קָדָשִׁים: **כה** וְתֵדַע וְתַשְׂכֵּל מִן־מֹצָא דָבָר
לְהָשִׁיב וְלִבְנוֹת יְרוּשָׁלַ͏ִם עַד־מָשִׁיחַ נָגִיד שָׁבֻעִים
שִׁבְעָה וְשִׁבְעִּים שִׁשִּׁים וּשְׁנַיִם תָּשׁוּב וְנִבְנְתָה
רְחוֹב וְחָרוּץ וּבְצוֹק הָעִתִּים: **כו** וְאַחֲרֵי הַשָּׁבֻעִים
שִׁשִּׁים וּשְׁנַיִם יִכָּרֵת מָשִׁיחַ וְאֵין לוֹ וְהָעִיר וְהַקֹּדֶשׁ
יַשְׁחִית עַם נָגִיד הַבָּא וְקִצּוֹ בַּשֶּׁטֶף וְעַד קֵץ
מִלְחָמָה נֶחֱרֶצֶת שְׁמֵמוֹת: **כז** וְהִגְבִּיר בְּרִית
לָרַבִּים שָׁבוּעַ אֶחָד וַחֲצִי הַשָּׁבוּעַ יַשְׁבִּית | זֶבַח
וּמִנְחָה וְעַל כְּנַף שִׁקּוּצִים מְשֹׁמֵם וְעַד־כָּלָה
וְנֶחֱרָצָה תִּתַּךְ עַל־שֹׁמֵם: {פ}

דניאל פרק י

א בִּשְׁנַת שָׁלוֹשׁ לְכוֹרֶשׁ מֶלֶךְ פָּרַס דָּבָר נִגְלָה
לְדָנִיֵּאל אֲשֶׁר־נִקְרָא שְׁמוֹ בֵּלְטְאשַׁאצַּר וְאֱמֶת
הַדָּבָר וְצָבָא גָּדוֹל וּבִין אֶת־הַדָּבָר וּבִינָה לוֹ
בַּמַּרְאֶה: **ב** בַּיָּמִים הָהֵם אֲנִי דָנִיֵּאל הָיִיתִי
מִתְאַבֵּל שְׁלֹשָׁה שָׁבֻעִים יָמִים: **ג** לֶחֶם חֲמֻדּוֹת לֹא
אָכַלְתִּי וּבָשָׂר וְיַיִן לֹא־בָא אֶל־פִּי וְסוֹךְ לֹא־סָכְתִּי
עַד־מְלֹאת שְׁלֹשֶׁת שָׁבֻעִים יָמִים: {פ}
ד וּבְיוֹם עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה לַחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן וַאֲנִי
הָיִיתִי עַל יַד הַנָּהָר הַגָּדוֹל הוּא חִדֶּקֶל: **ה** וָאֶשָּׂא
אֶת־עֵינַי וָאֵרֶא וְהִנֵּה אִישׁ־אֶחָד לָבוּשׁ בַּדִּים
וּמָתְנָיו חֲגֻרִים בְּכֶתֶם אוּפָז: **ו** וּגְוִיָּתוֹ כְּתַרְשִׁישׁ
וּפָנָיו כְּמַרְאֵה בָרָק וְעֵינָיו כְּלַפִּידֵי אֵשׁ וּזְרֹעֹתָיו
וּמַרְגְּלֹתָיו כְּעֵין נְחֹשֶׁת קָלָל וְקוֹל דְּבָרָיו כְּקוֹל
הָמוֹן: **ז** וְרָאִיתִי אֲנִי דָנִיֵּאל לְבַדִּי אֶת־הַמַּרְאָה
וְהָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר הָיוּ עִמִּי לֹא רָאוּ אֶת־הַמַּרְאָה
אֲבָל חֲרָדָה גְדֹלָה נָפְלָה עֲלֵיהֶם וַיִּבְרְחוּ
בְּהֶחָבֵא: **ח** וַאֲנִי נִשְׁאַרְתִּי לְבַדִּי וָאֶרְאֶה אֶת־
הַמַּרְאָה הַגְּדֹלָה הַזֹּאת וְלֹא נִשְׁאַר־בִּי כֹּחַ וְהוֹדִי
נֶהְפַּךְ עָלַי לְמַשְׁחִית וְלֹא עָצַרְתִּי כֹחַ: **ט** וָאֶשְׁמַע
אֶת־קוֹל דְּבָרָיו וּכְשָׁמְעִי אֶת־קוֹל דְּבָרָיו וַאֲנִי
הָיֵיתִי נִרְדָּם עַל־פָּנַי וּפָנַי אַרְצָה: **י** וְהִנֵּה־יָד נָגְעָה
בִּי וַתְּנִיעֵנִי עַל־בִּרְכַּי וְכַפּוֹת יָדָי: **יא** וַיֹּאמֶר אֵלַי
דָּנִיֵּאל אִישׁ־חֲמֻדוֹת הָבֵן בַּדְּבָרִים אֲשֶׁר אָנֹכִי
דֹבֵר אֵלֶיךָ וַעֲמֹד עַל־עָמְדֶךָ כִּי עַתָּה שֻׁלַּחְתִּי
אֵלֶיךָ וּבְדַבְּרוֹ עִמִּי אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה עָמַדְתִּי
מַרְעִיד: **יב** וַיֹּאמֶר אֵלַי אַל־תִּירָא דָנִיֵּאל כִּי | מִן־
הַיּוֹם הָרִאשׁוֹן אֲשֶׁר נָתַתָּ אֶת־לִבְּךָ לְהָבִין
וּלְהִתְעַנּוֹת לִפְנֵי אֱלֹהֶיךָ נִשְׁמְעוּ דְבָרֶיךָ וַאֲנִי־
בָאתִי בִּדְבָרֶיךָ: **יג** וְשַׂר | מַלְכוּת פָּרַס עָמַד
לְנֶגְדִּי עֶשְׂרִים וְאֶחָד יוֹם וְהִנֵּה מִיכָאֵל אַחַד
הַשָּׂרִים הָרִאשֹׁנִים בָּא לְעָזְרֵנִי וַאֲנִי נוֹתַרְתִּי שָׁם
אֵצֶל מַלְכֵי פָּרַס: **יד** וּבָאתִי לַהֲבִינְךָ אֶת אֲשֶׁר־
יִקָּרֶה לְעַמְּךָ בְּאַחֲרִית הַיָּמִים כִּי־עוֹד חָזוֹן
לַיָּמִים: **טו** וּבְדַבְּרוֹ עִמִּי כַּדְּבָרִים הָאֵלֶּה נָתַתִּי פָּנַי
אַרְצָה וָאֶאֱלָמָתִי: **טז** וְהִנֵּה כִּדְמוּת בְּנֵי אָדָם נֹגֵעַ
עַל־שְׂפָתָי וָאֶפְתַּח־פִּי וָאֲדַבְּרָה וָאֹמְרָה אֶל־
הָעֹמֵד לְנֶגְדִּי אֲדֹנִי בַּמַּרְאָה נֶהֶפְכוּ צִירַי עָלַי וְלֹא
עָצַרְתִּי כֹחַ: **יז** וְהֵיךְ יוּכַל עֶבֶד אֲדֹנִי זֶה לְדַבֵּר
עִם־אֲדֹנִי זֶה וַאֲנִי מֵעַתָּה לֹא־יַעֲמָד־בִּי כֹּחַ
וּנְשָׁמָה לֹא נִשְׁאֲרָה־בִי: **יח** וַיֹּסֶף וַיִּגַּע־בִּי כְּמַרְאֵה
אָדָם וַיְחַזְּקֵנִי: **יט** וַיֹּאמֶר אַל־תִּירָא אִישׁ־חֲמֻדוֹת
שָׁלוֹם לָךְ חֲזַק וַחֲזָק וּכְדַבְּרוֹ עִמִּי הִתְחַזַּקְתִּי
וָאֹמְרָה יְדַבֵּר אֲדֹנִי כִּי חִזַּקְתָּנִי: **כ** וַיֹּאמֶר הֲיָדַעְתָּ
לָמָּה־בָּאתִי אֵלֶיךָ וְעַתָּה אָשׁוּב לְהִלָּחֵם עִם־שַׂר
פָּרָס וַאֲנִי יוֹצֵא וְהִנֵּה שַׂר־יָוָן בָּא: **כא** אֲבָל אַגִּיד

לְךָ֖ אֶת־הָרְשׁ֑וּם בִּכְתָ֣ב אֱמֶ֔ת וְאֵ֥ין אֶחָ֖ד מִתְחַזֵּ֥ק עִמִּ֖י עַל־אֵ֣לֶּה כִּ֥י אִם־מִיכָאֵ֖ל שַׂרְכֶֽם׃ {פ}

דניאל פרק יא

א וַאֲנִי֙ בִּשְׁנַ֣ת אַחַ֔ת לְדָרְיָ֖וֶשׁ הַמָּדִ֑י עָמְדִ֥י לְמַחֲזִ֖יק וּלְמָעוֹ֥ז לֽוֹ׃ **ב** וְעַתָּ֕ה אֱמֶ֖ת אַגִּ֣יד לָ֑ךְ הִנֵּה־עוֹד֩ שְׁלֹשָׁ֨ה מְלָכִ֜ים עֹמְדִ֣ים לְפָרַ֗ס וְהָרְבִיעִי֙ יַעֲשִׁ֣יר עֹ֔שֶׁר־גָּד֖וֹל מִכֹּ֑ל וּכְחֶזְקָתוֹ֙ בְּעָשְׁרוֹ֔ יָעִ֖יר הַכֹּ֣ל אֶת מַלְכ֥וּת יָוָ֖ן׃ **ג** וְעָמַ֥ד מֶ֖לֶךְ גִּבּ֑וֹר וּמָשַׁ֥ל מִמְשָׁ֖ל רַ֥ב וְעָשָׂ֖ה כִּרְצוֹנֽוֹ׃ **ד** וּכְעָמְדוֹ֙ תִּשָּׁבֵ֣ר מַלְכוּתוֹ֔ וְתֵחָ֖ץ לְאַרְבַּ֣ע רוּח֑וֹת הַשָּׁמָ֗יִם וְלֹ֤א לְאַחֲרִיתוֹ֙ וְלֹ֣א כְמֶשְׁלוֹ֔ אֲשֶׁ֥ר מָשָׁ֖ל כִּֽי תִנָּתֵ֣שׁ מַלְכוּתוֹ֑ וְלַאֲחֵרִ֖ים מִלְּבַד־אֵֽלֶּה׃ **ה** וְיֶחֱזַ֖ק מֶ֣לֶךְ־הַנֶּ֑גֶב וּמִן־שָׂרָ֖יו וְיֶחֱזַ֣ק עָלָ֔יו וּמָשָׁ֖ל מִמְשָׁ֣ל רַ֑ב מֶמְשַׁלְתּ֖וֹ׃ **ו** וּלְקֵ֣ץ שָׁנִ֔ים יִתְחַבָּ֖רוּ וּבַת מֶ֣לֶךְ־הַנֶּ֗גֶב תָּב֤וֹא אֶל־מֶ֙לֶךְ֙ הַצָּפ֔וֹן לַעֲשׂ֖וֹת מֵישָׁרִ֑ים וְלֹא־תַעְצֹ֣ר כּ֔וֹחַ הַזְּרוֹעַ֙ וְלֹ֣א יַעֲמֹ֔ד וּזְרֹעֹ֖ו וְתִנָּתֵ֣ן הִ֑יא וּמְבִיאֶ֣יהָ וְהַיֹּלְדָ֔הּ וּמַחֲזִקָ֖הּ בָּעִתִּֽים׃ **ז** וְעָמַ֞ד מִנֵּ֤צֶר שָׁרָשֶׁ֙יהָ֙ כַּנּ֔וֹ וְיָבֹ֖א אֶל־הַחַ֑יל וְיָבֹא֙ בְּמָעוֹז֙ מֶ֣לֶךְ הַצָּפ֔וֹן וְעָשָׂ֥ה בָהֶ֖ם וְהֶחֱזִֽיק׃ **ח** וְגַ֣ם אֱלֹהֵיהֶ֗ם עִם־נְסֵכֵיהֶם֙ עִם־כְּלֵ֣י חֶמְדָּתָ֔ם כֶּ֥סֶף וְזָהָ֖ב בַּשִּׁבְיָ֣ה מִצְרָ֑יִם וְה֣וּא שָׁנִ֔ים יַעֲמֹ֖ד מִמֶּ֥לֶךְ הַצָּפֽוֹן׃ **ט** וּבָ֥א בְמַלְכ֖וּת מֶ֣לֶךְ הַנֶּ֑גֶב וְשָׁ֖ב אֶל־אַדְמָתֽוֹ׃ **י** וּבָנָ֗ו יִתְגָּרוּ֙ וְאָסְפ֣וּ הֲמ֔וֹן חַיָּלִ֖ים רַבִּ֑ים וּבָ֣א בוֹא֩ וְשָׁט֨וֹף וְעָבַ֜ר וְיָשׁ֗וֹב וְיִתְגְּרוּ֙ עַד־מָעֻזּ֔וֹ׃ **יא** וְיִתְמַרְמַ֗ר מֶ֚לֶךְ הַנֶּ֔גֶב וְיָצָ֣א וְנִלְחַ֔ם עִמּ֖וֹ עִם־מֶ֣לֶךְ הַצָּפ֑וֹן וְהֶעֱמִ֤יד הָמ֙וֹן֙ רָ֔ב וְנִתַּ֥ן הֶהָמ֖וֹן בְּיָדֽוֹ׃ **יב** וְנִשָּׂ֥א הֶהָמ֖וֹן יָר֣וֹם וְרָ֣ם לִבּ֑וֹ וְהִפִּ֥יל רִבֹּא֖וֹת וְלֹ֥א יָעֽוֹז׃ **יג** וְשָׁ֗ב מֶ֚לֶךְ הַצָּפ֔וֹן וְהֶעֱמִ֥יד הָמ֛וֹן רַ֖ב מִן־הָרִאשׁ֑וֹן וּלְקֵ֣ץ הָעִתִּ֔ים שָׁנִ֕ים יָבֹ֥וא בֹּ֖וא בְּחַ֣יִל גָּד֑וֹל וּבִרְכ֖וּשׁ רָֽב׃ **יד** וּבָעִתִּ֣ים הָהֵ֗ם רַבִּ֤ים יַעַמְד֙וּ עַל־מֶ֣לֶךְ הַנֶּ֔גֶב וּבְנֵ֣י | פָרִיצֵ֣י עַמְּךָ֔ יִנַּשְּׂא֖וּ לְהַעֲמִ֣יד חָז֑וֹן וְנִכְשָׁלֽוּ׃ **טו** וְיָבֹא֙ מֶ֣לֶךְ הַצָּפ֔וֹן וְיִשְׁפֹּךְ֙ סוֹלְלָ֔ה וְלָכַ֖ד עִ֣יר מִבְצָר֑וֹת וּזְרֹעוֹת֙ הַנֶּ֔גֶב לֹ֥א יַעֲמֹ֖דוּ וְעַ֣ם מִבְחָרָ֑יו וְאֵ֥ין כֹּ֖חַ לַעֲמֹֽד׃ **טז** וְיַעַשׂ֙ הַבָּ֣א אֵלָ֔יו כִּרְצוֹנ֑וֹ וְאֵ֥ין עוֹמֵ֖ד לְפָנָ֑יו וְיַעֲמֹ֣ד בְּאֶ֣רֶץ־הַצְּבִ֔י וְכָלָ֥ה בְיָדֽוֹ׃ **יז** וְיָשֵׂ֞ם | פָּנָ֣יו לָב֗וֹא בְּתֹ֙קֶף֙ כָּל־מַלְכוּתוֹ֔ וִישָׁרִ֖ים עִמּ֑וֹ וְעָשָׂ֕ה וּבַ֥ת הַנָּשִׁ֛ים יִתֶּן־לֹ֥ו לְהַשְׁחִיתָ֖הּ וְלֹ֣א תַעֲמֹ֑ד וְלֹא־לֹ֖ו תִּֽהְיֶֽה׃ **יח** וישב וְיָשֵׂ֞ם | פָּנָ֣יו לְאִיִּ֗ים וְלָכַ֖ד רַבִּ֑ים וְהִשְׁבִּ֤ית קָצִין֙ חֶרְפָּתֹ֣ו לֹ֔ו בִּלְתִּ֥י חֶרְפָּתֹ֖ו יָשִׁ֥יב לֹֽו׃ **יט** וְיָשֵׂ֞ב פָּנָ֣יו לְמָעוּזֵּ֣י אַרְצ֗וֹ וְנִכְשַׁ֥ל וְנָפַ֛ל וְלֹ֥א יִמָּצֵֽא׃ **כ** וְעָמַ֥ד עַל־כַּנּ֖וֹ מַעֲבִ֣יר נוֹגֵ֑שׂ הֲדָ֣ר מַלְכ֔וּת וּבְיָמִ֖ים אֲחָדִ֑ים יִשָּׁבֵ֥ר וְלֹא֙ בְּאַפַּ֔יִם וְלֹ֥א בְמִלְחָמָֽה׃ **כא** וְעָמַ֥ד עַל־כַּנּ֖וֹ נִבְזֶ֑ה וְלֹא־נָתְנ֥וּ עָלָ֖יו הֹ֣וד מַלְכ֔וּת וּבָ֣א בְשַׁלְוָ֔ה וְהֶחֱזִ֥יק מַלְכ֖וּת בַּחֲלַקְלַקּֽוֹת׃ **כב** וּזְרֹעֹ֥ות הַשֶּׁ֖טֶף יִשָּׁטְפ֣וּ מִלְּפָנָ֑יו וְיִשָּׁבֵ֔רוּ וְגַ֖ם נְגִ֥יד בְּרִֽית׃ **כג** וּמִן־הִתְחַבְּרוּת֙ אֵלָ֔יו יַעֲשֶׂ֖ה מִרְמָ֑ה וְעָלָ֣ה וְעָצַ֔ם בִּמְעַט־גֹּֽוי׃ **כד** בְּשַׁלְוָ֞ה וּבְמִשְׁמַנֵּ֣י מְדִינָ֗ה יָבוֹא֙ וְעָשָׂ֣ה אֲשֶׁר֩ לֹא־עָשׂ֨וּ אֲבֹתָ֜יו וַאֲבֹ֣ות אֲבֹתָ֗יו בִּזָּ֤ה וְשָׁלָל֙ וּרְכוּשׁ֙ לָהֶ֣ם יִבְזֹ֔ור וְעַ֖ל מִבְצָרִ֑ים יְחַשֵּׁ֥ב מַחְשְׁבֹתָ֖יו וְעַד־עֵֽת׃ **כה** וְיָעֵ֞ר כֹּחֹ֤ו וּלְבָבֹו֙ עַל־מֶ֣לֶךְ הַנֶּ֔גֶב בְּחַ֥יִל גָּד֖וֹל וּמֶ֣לֶךְ הַנֶּ֗גֶב יִתְגָּרֶ֛ה לַמִּלְחָמָ֖ה בְּחַ֣יִל גָּד֑וֹל וְעָצ֣וּם עַד־מְאֹ֔ד וְלֹ֥א יַעֲמֹ֖ד כִּֽי־יַחְשְׁבוּ֥ עָלָֽיו מַחֲשָׁבֹֽות׃ **כו** וְאֹכְלֵ֣י פַת־בָּג֔וֹ יִשְׁבְּרוּהוּ֙ וְחֵילֹ֣ו יִשְׁטֹ֔וף וְנָפְל֥וּ חֲלָלִ֖ים רַבִּֽים׃ **כז** וּשְׁנֵיהֶ֗ם הַמְּלָכִים֙ לִבָּ֣ם לְמָרַ֔ע וְעַל־שֻׁלְחָ֥ן אֶחָ֖ד כָּזָ֑ב יְדַבֵּ֣רוּ וְלֹ֔א תִּצְלָ֖ח כִּֽי־עֹ֥וד קֵ֖ץ לַמּוֹעֵֽד׃ **כח** וְיָשָׁ֥ב אַרְצ֖וֹ בִּרְכ֣וּשׁ גָּד֑וֹל וּלְבָבֹ֗ו עַל־בְּרִ֤ית קֹ֙דֶשׁ֙ וְעָשָׂ֣ה וְשָׁ֔ב

לְאַרְצוֹ: **כט** לַמּוֹעֵד יָשׁוּב וּבָא בַּנֶּגֶב וְלֹא־תִהְיֶה כָּרִאשֹׁנָה וְכָאַחֲרוֹנָה: **ל** וּבָאוּ בּוֹ צִיִּים כִּתִּים וְנִכְאָה וְשָׁב וְזָעַם עַל־בְּרִית־קֹדֶשׁ וְעָשָׂה וְשָׁב וְיָבִן עַל־עֹזְבֵי בְּרִית קֹדֶשׁ: **לא** וּזְרֹעִים מִמֶּנּוּ יַעֲמֹדוּ וְחִלְּלוּ הַמִּקְדָּשׁ הַמָּעוֹז וְהֵסִירוּ הַתָּמִיד וְנָתְנוּ הַשִּׁקּוּץ מְשֹׁמֵם: **לב** וּמַרְשִׁיעֵי בְרִית יַחֲנִיף בַּחֲלַקּוֹת וְעַם יֹדְעֵי אֱלֹהָיו יַחֲזִקוּ וְעָשׂוּ: **לג** וּמַשְׂכִּילֵי עָם יָבִינוּ לָרַבִּים וְנִכְשְׁלוּ בְּחֶרֶב וּבְלֶהָבָה בִּשְׁבִי וּבְבִזָּה יָמִים: **לד** וּבְהִכָּשְׁלָם יֵעָזְרוּ עֵזֶר מְעָט וְנִלְוּוּ עֲלֵיהֶם רַבִּים בַּחֲלַקְלַקּוֹת: **לה** וּמִן־הַמַּשְׂכִּילִים יִכָּשְׁלוּ לִצְרוֹף בָּהֶם וּלְבָרֵר וְלַלְבֵּן עַד־עֵת קֵץ כִּי־עוֹד לַמּוֹעֵד: **לו** וְעָשָׂה כִרְצֹנוֹ הַמֶּלֶךְ וְיִתְרוֹמֵם וְיִתְגַּדֵּל עַל־כָּל־אֵל וְעַל אֵל אֵלִים יְדַבֵּר נִפְלָאוֹת וְהִצְלִיחַ עַד־כָּלָה זַעַם כִּי נֶחֱרָצָה נֶעֱשָׂתָה: **לז** וְעַל־אֱלֹהֵי אֲבֹתָיו לֹא יָבִין וְעַל־חֶמְדַּת נָשִׁים וְעַל־כָּל־אֱלוֹהַּ לֹא יָבִין כִּי עַל־כֹּל יִתְגַּדֵּל: **לח** וְלֵאלֹהַּ מָעֻזִּים עַל־כַּנּוֹ יְכַבֵּד וְלֵאלֹהַּ אֲשֶׁר לֹא־יָדְעוּהוּ אֲבֹתָיו יְכַבֵּד בְּזָהָב וּבְכֶסֶף וּבְאֶבֶן יְקָרָה וּבַחֲמֻדוֹת: **לט** וְעָשָׂה לְמִבְצְרֵי מָעֻזִּים עִם־אֱלוֹהַּ נֵכָר אֲשֶׁר הכיר יַכִּיר יַרְבֶּה כָבוֹד וְהִמְשִׁילָם בָּרַבִּים וַאֲדָמָה יְחַלֵּק בִּמְחִיר: **מ** וּבְעֵת קֵץ יִתְנַגַּח עִמּוֹ מֶלֶךְ הַנֶּגֶב וְיִשְׁתָּעֵר עָלָיו מֶלֶךְ הַצָּפוֹן בְּרֶכֶב וּבְפָרָשִׁים וּבָאֳנִיּוֹת רַבּוֹת וּבָא בָאֲרָצוֹת וְשָׁטַף וְעָבָר: **מא** וּבָא בְּאֶרֶץ הַצְּבִי וְרַבּוֹת יִכָּשֵׁלוּ וְאֵלֶּה יִמָּלְטוּ מִיָּדוֹ אֱדוֹם וּמוֹאָב וְרֵאשִׁית בְּנֵי עַמּוֹן: **מב** וְיִשְׁלַח יָדוֹ בָּאֲרָצוֹת וְאֶרֶץ מִצְרַיִם לֹא תִהְיֶה לִפְלֵיטָה: **מג** וּמָשַׁל בְּמִכְמַנֵּי הַזָּהָב וְהַכֶּסֶף וּבְכֹל חֲמֻדוֹת מִצְרָיִם וְלֻבִים וְכֻשִׁים בְּמִצְעָדָיו: **מד** וּשְׁמֻעוֹת יְבַהֲלֻהוּ מִמִּזְרָח וּמִצָּפוֹן וְיָצָא בְּחֵמָא גְדֹלָה לְהַשְׁמִיד וּלְהַחֲרִים רַבִּים: **מה** וְיִטַּע אָהֳלֵי אַפַּדְנּוֹ בֵּין יַמִּים לְהַר־צְבִי־קֹדֶשׁ וּבָא עַד־קִצּוֹ וְאֵין עוֹזֵר לוֹ:

דניאל פרק יב

א וּבָעֵת הַהִיא יַעֲמֹד מִיכָאֵל הַשַּׂר הַגָּדוֹל הָעֹמֵד עַל־בְּנֵי עַמֶּךָ וְהָיְתָה עֵת צָרָה אֲשֶׁר לֹא־נִהְיְתָה מֵהְיוֹת גּוֹי עַד הָעֵת הַהִיא וּבָעֵת הַהִיא יִמָּלֵט עַמְּךָ כָּל־הַנִּמְצָא כָּתוּב בַּסֵּפֶר: **ב** וְרַבִּים מִיְּשֵׁנֵי אַדְמַת־עָפָר יָקִיצוּ אֵלֶּה לְחַיֵּי עוֹלָם וְאֵלֶּה לַחֲרָפוֹת לְדִרְאוֹן עוֹלָם: {ס} **ג** וְהַמַּשְׂכִּלִים יַזְהִרוּ כְּזֹהַר הָרָקִיעַ וּמַצְדִּיקֵי הָרַבִּים כַּכּוֹכָבִים לְעוֹלָם וָעֶד: {פ}

ד וְאַתָּה דָּנִיֵּאל סְתֹם הַדְּבָרִים וַחֲתֹם הַסֵּפֶר עַד־עֵת קֵץ יְשֹׁטְטוּ רַבִּים וְתִרְבֶּה הַדָּעַת: **ה** וְרָאִיתִי אֲנִי דָּנִיֵּאל וְהִנֵּה שְׁנַיִם אֲחֵרִים עֹמְדִים אֶחָד הֵנָּה לִשְׂפַת הַיְאֹר וְאֶחָד הֵנָּה לִשְׂפַת הַיְאֹר: **ו** וַיֹּאמֶר לָאִישׁ לְבוּשׁ הַבַּדִּים אֲשֶׁר מִמַּעַל לְמֵימֵי הַיְאֹר עַד־מָתַי קֵץ הַפְּלָאוֹת: **ז** וָאֶשְׁמַע אֶת־הָאִישׁ | לְבוּשׁ הַבַּדִּים אֲשֶׁר מִמַּעַל לְמֵימֵי הַיְאֹר וַיָּרֶם יְמִינוֹ וּשְׂמֹאלוֹ אֶל־הַשָּׁמַיִם וַיִּשָּׁבַע בְּחֵי הָעוֹלָם כִּי לְמוֹעֵד מוֹעֲדִים וָחֵצִי וּכְכַלּוֹת נַפֵּץ יַד־עַם־קֹדֶשׁ תִּכְלֶינָה כָּל־אֵלֶּה: **ח** וַאֲנִי שָׁמַעְתִּי וְלֹא אָבִין וָאֹמְרָה אֲדֹנִי מָה אַחֲרִית אֵלֶּה: {פ} **ט** וַיֹּאמֶר לֵךְ דָּנִיֵּאל כִּי־סְתֻמִים וַחֲתֻמִים הַדְּבָרִים עַד־עֵת קֵץ: **י** יִתְבָּרְרוּ וְיִתְלַבְּנוּ וְיִצָּרְפוּ רַבִּים וְהִרְשִׁיעוּ רְשָׁעִים וְלֹא יָבִינוּ כָּל־רְשָׁעִים וְהַמַּשְׂכִּלִים יָבִינוּ: **יא** וּמֵעֵת הוּסַר הַתָּמִיד וְלָתֶת שִׁקּוּץ שֹׁמֵם יָמִים אֶלֶף מָאתַיִם

וְתִשְׁעִים: **יב** אַשְׁרֵי הַמְחַכֶּה וְיַגִּיעַ לְיָמִים אֶלֶף
שְׁלֹשׁ מֵאוֹת שְׁלֹשִׁים וַחֲמִשָּׁה: **יג** וְאַתָּה לֵךְ לַקֵּץ
וְתָנוּחַ וְתַעֲמֹד לְגֹרָלְךָ לְקֵץ הַיָּמִין: {ש}

עזרא פרק א

א וּבִשְׁנַת אַחַת לְכוֹרֶשׁ מֶלֶךְ פָּרַס לִכְלוֹת דְּבַר־
יְהוָה מִפִּי יִרְמְיָה הֵעִיר יְהוָה אֶת־רוּחַ כֹּרֶשׁ מֶלֶךְ־
פָּרַס וַיַּעֲבֶר־קוֹל בְּכָל־מַלְכוּתּוֹ וְגַם־בְּמִכְתָּב
לֵאמֹר: **ב** כֹּה אָמַר כֹּרֶשׁ מֶלֶךְ פָּרַס כָּל מַמְלְכוֹת
הָאָרֶץ נָתַן לִי יְהוָה אֱלֹהֵי הַשָּׁמַיִם וְהוּא־פָקַד עָלַי
לִבְנוֹת־לוֹ בַּיִת בִּירוּשָׁלַם אֲשֶׁר בִּיהוּדָה: **ג** מִי־
בָכֶם מִכָּל־עַמּוֹ יְהִי אֱלֹהָיו עִמּוֹ וְיַעַל לִירוּשָׁלַם
אֲשֶׁר בִּיהוּדָה וְיִבֶן אֶת־בֵּית יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל
הוּא הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר בִּירוּשָׁלָם: **ד** וְכָל־הַנִּשְׁאָר
מִכָּל־הַמְּקֹמוֹת אֲשֶׁר הוּא גָר־שָׁם יְנַשְּׂאוּהוּ אַנְשֵׁי
מְקֹמוֹ בְּכֶסֶף וּבְזָהָב וּבִרְכוּשׁ וּבִבְהֵמָה עִם־
הַנְּדָבָה לְבֵית הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר בִּירוּשָׁלִָם: **ה** וַיָּקוּמוּ
רָאשֵׁי הָאָבוֹת לִיהוּדָה וּבִנְיָמִן וְהַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּם
לְכֹל הֵעִיר הָאֱלֹהִים אֶת־רוּחוֹ לַעֲלוֹת לִבְנוֹת אֶת־
בֵּית יְהוָה אֲשֶׁר בִּירוּשָׁלִָם: **ו** וְכָל־סְבִיבֹתֵיהֶם
חִזְּקוּ בִּידֵיהֶם בִּכְלֵי־כֶסֶף בַּזָּהָב בָּרְכוּשׁ וּבַבְּהֵמָה
וּבַמִּגְדָּנוֹת לְבַד עַל־כָּל־הִתְנַדֵּב: {ס} **ז** וְהַמֶּלֶךְ
כֹּורֶשׁ הוֹצִיא אֶת־כְּלֵי בֵית־יְהוָה אֲשֶׁר הוֹצִיא
נְבוּכַדְנֶצַּר מִירוּשָׁלַם וַיִּתְּנֵם בְּבֵית
אֱלֹהָיו: **ח** וַיּוֹצִיאֵם כֹּורֶשׁ מֶלֶךְ פָּרַס עַל־יַד
מִתְרְדָת הַגִּזְבָּר וַיִּסְפְּרֵם לְשֵׁשְׁבַּצַּר הַנָּשִׂיא
לִיהוּדָה: **ט** וְאֵלֶּה מִסְפָּרָם אַגַרְטְלֵי זָהָב שְׁלֹשִׁים
אַגַרְטְלֵי־כֶסֶף אֶלֶף מַחֲלָפִים תְּשִׁעָה וְעֶשְׂרִים:
{ס} **י** כִּפּוּרֵי זָהָב שְׁלֹשִׁים {ס} כִּפּוּרֵי כֶסֶף מִשְׁנִים
אַרְבַּע מֵאוֹת וַעֲשָׂרָה כֵּלִים אֲחֵרִים אָלֶף:
{ס} **יא** כָּל־כֵּלִים לַזָּהָב וְלַכֶּסֶף חֲמֵשֶׁת אֲלָפִים
וְאַרְבַּע מֵאוֹת הַכֹּל הֶעֱלָה שֵׁשְׁבַּצַּר עִם הֵעָלוֹת
הַגּוֹלָה מִבָּבֶל לִירוּשָׁלִָם: {פ}

עזרא פרק ב

א וְאֵלֶּה | בְּנֵי הַמְּדִינָה הָעֹלִים מִשִּׁבְיֵ הַגּוֹלָה
אֲשֶׁר הֶגְלָה נבוכדנצור נְבוּכַדְנֶצַּר מֶלֶךְ־בָּבֶל
לְבָבֶל וַיָּשׁוּבוּ לִירוּשָׁלַם וְיהוּדָה אִישׁ
לְעִירוֹ: **ב** אֲשֶׁר־בָּאוּ עִם־זְרֻבָּבֶל יֵשׁוּעַ נְחֶמְיָה
שְׂרָיָה רְעֶלָיָה מָרְדֳּכַי בִּלְשָׁן מִסְפֶּר בִּגְוַי רְחוּם
בַּעֲנָה מִסְפַּר אַנְשֵׁי עַם יִשְׂרָאֵל: {ס} **ג** בְּנֵי פַרְעֹשׁ
אַלְפַּיִם מָאָה שִׁבְעִים וּשְׁנָיִם: {ס} **ד** בְּנֵי שְׁפַטְיָה
שְׁלֹשׁ מֵאוֹת שִׁבְעִים וּשְׁנָיִם: {ס} **ה** בְּנֵי אָרַח
שֶׁבַע מֵאוֹת חֲמִשָּׁה וְשִׁבְעִים: {ס} **ו** בְּנֵי־פַחַת
מוֹאָב לִבְנֵי יֵשׁוּעַ יוֹאָב אַלְפַּיִם שְׁמֹנֶה מֵאוֹת
וּשְׁנֵים עָשָׂר: {ס} **ז** בְּנֵי עֵילָם אֶלֶף מָאתַיִם
חֲמִשִּׁים וְאַרְבָּעָה: {ס} **ח** בְּנֵי זַתּוּא תְּשַׁע מֵאוֹת
וְאַרְבָּעִים וַחֲמִשָּׁה: {ס} **ט** בְּנֵי זַכָּי שֶׁבַע מֵאוֹת
וְשִׁשִּׁים: {ס} **י** בְּנֵי בָנִי שֵׁשׁ מֵאוֹת אַרְבָּעִים
וּשְׁנָיִם: {ס} **יא** בְּנֵי בֵבָי שֵׁשׁ מֵאוֹת עֶשְׂרִים
וּשְׁלֹשָׁה: {ס} **יב** בְּנֵי עַזְגָּד אֶלֶף מָאתַיִם עֶשְׂרִים
וּשְׁנָיִם: {ס} **יג** בְּנֵי אֲדֹנִיקָם שֵׁשׁ מֵאוֹת שִׁשִּׁים
וְשִׁשָּׁה: {ס} **יד** בְּנֵי בִגְוַי אַלְפַּיִם חֲמִשִּׁים וְשִׁשָּׁה:
{ס} **טו** בְּנֵי עָדִין אַרְבַּע מֵאוֹת חֲמִשִּׁים וְאַרְבָּעָה:
{ס} **טז** בְּנֵי־אָטֵר לִיחִזְקִיָּה תִּשְׁעִים וּשְׁמֹנָה:
{ס} **יז** בְּנֵי בֵצַי שְׁלֹשׁ מֵאוֹת עֶשְׂרִים וּשְׁלֹשָׁה:
{ס} **יח** בְּנֵי יוֹרָה מֵאָה וּשְׁנֵים עָשָׂר: {ס} **יט** בְּנֵי
חָשֻׁם מָאתַיִם עֶשְׂרִים וּשְׁלֹשָׁה: {ס} **כ** בְּנֵי גִבָּר
תִּשְׁעִים וַחֲמִשָּׁה: {ס} **כא** בְּנֵי בֵית־לָחֶם מֵאָה
עֶשְׂרִים וּשְׁלֹשָׁה: {ס} **כב** אַנְשֵׁי נְטֹפָה חֲמִשִּׁים

וְשִׁשָּׁה: **כג** אַנְשֵׁי עֲנָתוֹת מֵאָה עֶשְׂרִים וּשְׁמֹנָה:
{ס} **כד** בְּנֵי עַזְמָוֶת אַרְבָּעִים וּשְׁנָיִם: {ס} **כה** בְּנֵי
קִרְיַת עָרִים כְּפִירָה וּבְאֵרוֹת שִׁבְעָ מֵאוֹת
וְאַרְבָּעִים וּשְׁלֹשָׁה: {ס} **כו** בְּנֵי הָרָמָה וָגָבַע שֵׁשׁ
מֵאוֹת עֶשְׂרִים וְאֶחָד: {ס} **כז** אַנְשֵׁי מִכְמָס מֵאָה
עֶשְׂרִים וּשְׁנָיִם: {ס} **כח** אַנְשֵׁי בֵית־אֵל וְהָעָי
מָאתַיִם עֶשְׂרִים וּשְׁלֹשָׁה: {ס} **כט** בְּנֵי נְבוֹ
חֲמִשִּׁים וּשְׁנָיִם: {ס} **ל** בְּנֵי מַגְבִּישׁ מֵאָה חֲמִשִּׁים
וְשִׁשָּׁה: {ס} **לא** בְּנֵי עֵילָם אַחֵר אֶלֶף מָאתַיִם
חֲמִשִּׁים וְאַרְבָּעָה: {ס} **לב** בְּנֵי חָרִם שְׁלֹשׁ מֵאוֹת
וְעֶשְׂרִים: {ס} **לג** בְּנֵי־לֹד חָדִיד וְאוֹנוֹ שִׁבְעָ מֵאוֹת
עֶשְׂרִים וַחֲמִשָּׁה: {ס} **לד** בְּנֵי יְרֵחוֹ שְׁלֹשׁ מֵאוֹת
אַרְבָּעִים וַחֲמִשָּׁה: {ס} **לה** בְּנֵי סְנָאָה שְׁלֹשֶׁת
אֲלָפִים וְשֵׁשׁ מֵאוֹת וּשְׁלֹשִׁים: {ס} **לו** הַכֹּהֲנִים
בְּנֵי יְדַעְיָהּ לְבֵית יֵשׁוּעַ תְּשַׁע מֵאוֹת שִׁבְעִים
וּשְׁלֹשָׁה: {ס} **לז** בְּנֵי אִמֵּר אֶלֶף חֲמִשִּׁים וּשְׁנָיִם:
{ס} **לח** בְּנֵי פַשְׁחוּר אֶלֶף מָאתַיִם אַרְבָּעִים
וְשִׁבְעָה: {ס} **לט** בְּנֵי חָרִם אֶלֶף וְשִׁבְעָה עָשָׂר:
{ס} **מ** הַלְוִיִּם בְּנֵי־יֵשׁוּעַ וְקַדְמִיאֵל לִבְנֵי הוֹדַוְיָה
שִׁבְעִים וְאַרְבָּעָה: {ס} **מא** הַמְשֹׁרְרִים בְּנֵי אָסָף
מֵאָה עֶשְׂרִים וּשְׁמֹנָה: {פ}
מב בְּנֵי הַשֹּׁעֲרִים בְּנֵי־שַׁלּוּם בְּנֵי־אָטֵר בְּנֵי־טַלְמֹן
בְּנֵי־עַקּוּב בְּנֵי חֲטִיטָא בְּנֵי שֹׁבֵי הַכֹּל מֵאָה
שְׁלֹשִׁים וְתִשְׁעָה: {פ}
מג הַנְּתִינִים {ס} בְּנֵי־צִיחָא {ס} בְּנֵי־חֲשׂוּפָא {ס}
בְּנֵי {ר}
טַבָּעוֹת: {ס} **מד** בְּנֵי־קֵרֹס {ס} בְּנֵי־סִיעֲהָא {ס}
בְּנֵי {ר}
פָּדוֹן: {ס} **מה** בְּנֵי־לְבָנָה {ס} בְּנֵי־חֲגָבָה {ס} בְּנֵי
{ר}
עַקּוּב: {ס} **מו** בְּנֵי־חָגָב {ס} בְּנֵי־
שַׁלְמַי {ס} בְּנֵי {ר}
חָנָן: {ס} **מז** בְּנֵי־גִדֵּל {ס} בְּנֵי־גַחַר {ס} בְּנֵי {ר}
רְאָיָה: {ס} **מח** בְּנֵי־רְצִין {ס} בְּנֵי־נְקוֹדָא {ס} בְּנֵי
{ר}
גַּזָּם: {ס} **מט** בְּנֵי־עֻזָּא {ס} בְּנֵי־פָסֵחַ {ס} בְּנֵי {ר}
בֵּסַי: {ס} **נ** בְּנֵי־אַסְנָה {ס} בְּנֵי־מְעוּנִים {ס} בְּנֵי
{ר} נְפִישְׂסִים נְפוּסִים: {ס} **נא** בְּנֵי־בַקְבּוּק {ס}
בְּנֵי־חֲקוּפָא {ס} בְּנֵי {ר}
חַרְחוּר: {ס} **נב** בְּנֵי־בַצְלוּת {ס} בְּנֵי־מְחִידָא {ס}
בְּנֵי {ר}
חַרְשָׁא: {ס} **נג** בְּנֵי־בַרְקוֹס {ס} בְּנֵי־סִיסְרָא {ס}
בְּנֵי־ {ר}
תָּמַח: {ס} **נד** בְּנֵי נְצִיחַ {ס} בְּנֵי חֲטִיפָא:
{ס} **נה** בְּנֵי {ר}
עַבְדֵי שְׁלֹמֹה {ס} בְּנֵי־סוֹטַי {ס} בְּנֵי־הַסּוֹפֶרֶת {ס}
בְּנֵי {ר}
פְּרוּדָא: {ס} **נו** בְּנֵי־יַעְלָה {ס} בְּנֵי־דַרְקוֹן {ס} בְּנֵי
{ר}
גִּדֵּל: {ס} **נז** בְּנֵי שְׁפַטְיָה {ס} בְּנֵי־חַטִּיל {ס} בְּנֵי
{ר}
פֹּכֶרֶת הַצְּבָיִים {ס} בְּנֵי אָמִי: **נח** כָּל־הַנְּתִינִים
וּבְנֵי עַבְדֵי שְׁלֹמֹה שְׁלֹשׁ מֵאוֹת תִּשְׁעִים וּשְׁנָיִם:
{ס} **נט** וְאֵלֶּה הָעֹלִים מִתֵּל מֶלַח תֵּל חַרְשָׁא כְּרוּב
אַדָּן אִמֵּר וְלֹא יָכְלוּ לְהַגִּיד בֵּית־אֲבוֹתָם וְזַרְעָם
אִם מִיִּשְׂרָאֵל הֵם: **ס** בְּנֵי־דְלָיָה בְּנֵי־טוֹבִיָּה בְּנֵי
נְקוֹדָא שֵׁשׁ מֵאוֹת חֲמִשִּׁים וּשְׁנָיִם:
{ס} **סא** וּמִבְּנֵי הַכֹּהֲנִים בְּנֵי חֲבַיָּה בְּנֵי הַקּוֹץ בְּנֵי
בַרְזִלַּי אֲשֶׁר לָקַח מִבְּנוֹת בַּרְזִלַּי הַגִּלְעָדִי אִשָּׁה
וַיִּקָּרֵא עַל־שְׁמָם: **סב** אֵלֶּה בִּקְשׁוּ כִתְבָם

הַמִּתְיַחְשִׂים וְלֹא נִמְצָאוּ וַיִּגְאֲלוּ מִן־
הַכְּהֻנָּה: **סג** וַיֹּאמֶר הַתִּרְשָׁתָא לָהֶם אֲשֶׁר לֹא־
יֹאכְלוּ מִקֹּדֶשׁ הַקָּדָשִׁים עַד עֲמֹד כֹּהֵן לְאוּרִים
וּלְתֻמִּים: **סד** כָּל־הַקָּהָל כְּאֶחָד אַרְבַּע רִבּוֹא
אַלְפַּיִם שְׁלֹשׁ־מֵאוֹת שִׁשִּׁים: **סה** מִלְּבַד עַבְדֵיהֶם
וְאַמְהֹתֵיהֶם אֵלֶּה שִׁבְעַת אֲלָפִים שְׁלֹשׁ מֵאוֹת
שִׁלֹּשִׁים וְשִׁבְעָה וְלָהֶם מְשֹׁרְרִים וּמְשֹׁרְרוֹת
מָאתָיִם: **סו** סוּסֵיהֶם שִׁבַּע מֵאוֹת שִׁלֹּשִׁים וְשִׁשָּׁה
פִּרְדֵיהֶם מָאתַיִם אַרְבָּעִים וַחֲמִשָּׁה: **סז** גְּמַלֵּיהֶם
אַרְבַּע מֵאוֹת שִׁלֹּשִׁים וַחֲמִשָּׁה חֲמֹרִים שֵׁשֶׁת
אַלְפַּיִם שִׁבַּע מֵאוֹת וְעֶשְׂרִים: {פ}
סח וּמֵרָאשֵׁי הָאָבוֹת בְּבוֹאָם לְבֵית יְהוָה אֲשֶׁר
בִּירוּשָׁלַם הֵתְנַדְּבוּ לְבֵית הָאֱלֹהִים לְהַעֲמִידוֹ עַל־
מְכוֹנוֹ: **סט** כְּכֹחָם נָתְנוּ לְאוֹצַר הַמְּלָאכָה זָהָב
דַּרְכְּמוֹנִים שֵׁשׁ־רִבֹּאוֹת וָאֶלֶף {ס} וְכֶסֶף מָנִים
חֲמֵשֶׁת אֲלָפִים וְכָתֹנֶת כְּהֻנִּים מֵאָה:
{ס} **ע** וַיֵּשְׁבוּ הַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּם וּמִן־הָעָם
וְהַמְשֹׁרְרִים וְהַשּׁוֹעֲרִים וְהַנְּתִינִים בְּעָרֵיהֶם וְכָל־
יִשְׂרָאֵל בְּעָרֵיהֶם: {ס}

עזרא פרק ג

א וַיִּגַּע הַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל בֶּעָרִים {ס}
וַיֵּאָסְפוּ הָעָם כְּאִישׁ אֶחָד אֶל־יְרוּשָׁלָם:
{ס} **ב** וַיָּקָם יֵשׁוּעַ בֶּן־יוֹצָדָק וְאֶחָיו הַכֹּהֲנִים
וּזְרֻבָּבֶל בֶּן־שַׁאַלְתִּיאֵל וְאֶחָיו וַיִּבְנוּ אֶת־מִזְבַּח
אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל לְהַעֲלוֹת עָלָיו עֹלוֹת כַּכָּתוּב בְּתוֹרַת
מֹשֶׁה אִישׁ־הָאֱלֹהִים: **ג** וַיָּכִינוּ הַמִּזְבֵּחַ עַל־
מְכוֹנָתָיו כִּי בְאֵימָה עֲלֵיהֶם מֵעַמֵּי הָאֲרָצוֹת
וַיַּעַל וַיַּעֲלוּ עָלָיו עֹלוֹת לַיהוָה עֹלוֹת לַבֹּקֶר
וְלָעֶרֶב: **ד** וַיַּעֲשׂוּ אֶת־חַג הַסֻּכּוֹת כַּכָּתוּב וְעֹלַת
יוֹם בְּיוֹמוֹ בְּמִסְפָּר כְּמִשְׁפַּט דְּבַר־יוֹם
בְּיוֹמוֹ: **ה** וְאַחֲרֵי־כֵן עֹלַת תָּמִיד וְלֶחָדָשִׁים וּלְכָל־
מוֹעֲדֵי יְהוָה הַמְקֻדָּשִׁים וּלְכָל מִתְנַדֵּב נְדָבָה
לַיהוָה: **ו** מִיּוֹם אֶחָד לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי הֵחֵלּוּ
לְהַעֲלוֹת עֹלוֹת לַיהוָה וְהֵיכַל יְהוָה לֹא
יֻסָּד: **ז** וַיִּתְּנוּ־כֶסֶף לַחֹצְבִים וְלֶחָרָשִׁים וּמַאֲכָל
וּמִשְׁתֶּה וְשֶׁמֶן לַצִּדֹנִים וְלַצֹּרִים לְהָבִיא עֲצֵי אֲרָזִים
מִן־הַלְּבָנוֹן אֶל־יָם יָפוֹא כִּרְשִׁיוֹן כּוֹרֶשׁ מֶלֶךְ־פָּרַס
עֲלֵיהֶם: {פ}
ח וּבַשָּׁנָה הַשֵּׁנִית לְבוֹאָם אֶל־בֵּית הָאֱלֹהִים
לִירוּשָׁלַם בַּחֹדֶשׁ הַשֵּׁנִי הֵחֵלּוּ זְרֻבָּבֶל בֶּן־
שַׁאַלְתִּיאֵל וְיֵשׁוּעַ בֶּן־יוֹצָדָק וּשְׁאָר אֲחֵיהֶם |
הַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּם וְכָל־הַבָּאִים מֵהַשְּׁבִי יְרוּשָׁלָם
וַיַּעֲמִידוּ אֶת־הַלְוִיִּם מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וָמַעְלָה
לְנַצֵּחַ עַל־מְלֶאכֶת בֵּית־יְהוָה: {פ}
ט וַיַּעֲמֹד יֵשׁוּעַ בָּנָיו וְאֶחָיו קַדְמִיאֵל וּבָנָיו בְּנֵי־
יְהוּדָה כְּאֶחָד לְנַצֵּחַ עַל־עֹשֵׂה הַמְּלָאכָה בְּבֵית
הָאֱלֹהִים {ס} בְּנֵי חֵנָדָד בְּנֵיהֶם וַאֲחֵיהֶם
הַלְוִיִּם: **י** וַיִּסְדוּ הַבֹּנִים אֶת־הֵיכַל יְהוָה וַיַּעֲמִידוּ
הַכֹּהֲנִים מְלֻבָּשִׁים בַּחֲצֹצְרוֹת וְהַלְוִיִּם בְּנֵי־אָסָף
בַּמְצִלְתַּיִם לְהַלֵּל אֶת־יְהוָה עַל־יְדֵי דָּוִיד מֶלֶךְ־
יִשְׂרָאֵל: **יא** וַיַּעֲנוּ בְּהַלֵּל וּבְהוֹדֹת לַיהוָה כִּי טוֹב
כִּי־לְעוֹלָם חַסְדּוֹ עַל־יִשְׂרָאֵל וְכָל־הָעָם הֵרִיעוּ
תְרוּעָה גְדוֹלָה בְּהַלֵּל לַיהוָה עַל הוּסַד בֵּית־יְהוָה:
{ס} **יב** וְרַבִּים מֵהַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּם וְרָאשֵׁי הָאָבוֹת
הַזְּקֵנִים אֲשֶׁר רָאוּ אֶת־הַבַּיִת הָרִאשׁוֹן בְּיִסְדּוֹ זֶה
הַבַּיִת בְּעֵינֵיהֶם בֹּכִים בְּקוֹל גָּדוֹל וְרַבִּים בִּתְרוּעָה
בְשִׂמְחָה לְהָרִים קוֹל: **יג** וְאֵין הָעָם מַכִּירִים קוֹל
תְּרוּעַת הַשִּׂמְחָה לְקוֹל בְּכִי הָעָם כִּי הָעָם מְרִיעִים
תְּרוּעָה גְדוֹלָה וְהַקּוֹל נִשְׁמַע עַד־לְמֶרְחוֹק: {פ}

לוח מוהרא"ש

לפי אופק יבנאל עיר ברסלב - עיר השמחה

פרשת דברים

יום ראשון	כט 4	**לימוד יומי:** בבלי: בבא בתרא מ ירושלמי: ביצה ז תוספתא: כריתות א נ"ך: דניאל ט משניות: מעשר שני ה זוהר: חלק א עמ' קכז-קכח	**יום כיפור קטן** עלות השחר (72 דק) ... 4:42 | חצות היום ..... 12:44 נץ החמה ..... 5:54 | שקיעה ..... 7:32 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:38 | צאת הכוכבים ..... 7:49 סו"ז קר"ש - גר"א .... 9:19 | צה"כ לשיטת ר"ת .. 8:44
יום שני	א 5	**לימוד יומי:** בבלי: בבא בתרא מא ירושלמי: ביצה ח תוספתא: כריתות ב נ"ך: דניאל י משניות: חלה א זוהר: חלק א עמ' קכט-קל	**ראש חודש מנחם אב** עלות השחר (72 דק) ... 4:43 | חצות היום ..... 12:44 נץ החמה ..... 5:55 | שקיעה ..... 7:32 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:38 | צאת הכוכבים ..... 7:48 סו"ז קר"ש - גר"א .... 9:19 | צה"כ לשיטת ר"ת .. 8:44
יום שלישי	ב 6	**לימוד יומי:** בבלי: בבא בתרא מב ירושלמי: ביצה ט תוספתא: כריתות ג נ"ך: דניאל יא משניות: חלה ב זוהר: חלק א עמ' קלא-קלב	עלות השחר (72 דק) ... 4:44 | חצות היום ..... 12:44 נץ החמה ..... 5:56 | שקיעה ..... 7:31 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:39 | צאת הכוכבים ..... 7:47 סו"ז קר"ש - גר"א .... 9:20 | צה"כ לשיטת ר"ת .. 8:43
יום רביעי	ג 7	**לימוד יומי:** בבלי: בבא בתרא מג ירושלמי: ביצה י תוספתא: כריתות ד נ"ך: דניאל יב משניות: חלה ג זוהר: חלק א עמ' קלג-קלד	עלות השחר (72 דק) ... 4:44 | חצות היום ..... 12:44 נץ החמה ..... 5:56 | שקיעה ..... 7:30 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:39 | צאת הכוכבים ..... 7:46 סו"ז קר"ש - גר"א .... 9:20 | צה"כ לשיטת ר"ת .. 8:42
יום חמישי	ד 8	**לימוד יומי:** בבלי: בבא בתרא מד ירושלמי: ביצה יא תוספתא: מעילה א נ"ך: עזרא א משניות: חלה ד זוהר: חלק א עמ' קלה-קלו	עלות השחר (72 דק) ... 4:45 | חצות היום ..... 12:44 נץ החמה ..... 5:57 | שקיעה ..... 7:29 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:40 | צאת הכוכבים ..... 7:45 סו"ז קר"ש - גר"א .... 9:20 | צה"כ לשיטת ר"ת .. 8:41
יום שישי	ה 9 הדלקת נרות (40 דק): 6:48 (20 דק): 7:08	**לימוד יומי:** בבלי: בבא בתרא מה ירושלמי: ביצה יב תוספתא: מעילה ב נ"ך: עזרא ב משניות: ערלה א זוהר: חלק א עמ' קלז-קלח	**ערב שבת קודש** עלות השחר (72 דק) ... 4:46 | חצות היום ..... 12:43 נץ החמה ..... 5:58 | שקיעה ..... 7:28 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:40 | צאת הכוכבים ..... 7:44 סו"ז קר"ש - גר"א .... 9:20 | צה"כ לשיטת ר"ת .. 8:40
שב"ק	ו 10 מוצש"ק לשיטת ר"ת: 8:39	**לימוד יומי:** בבלי: בבא בתרא מו ירושלמי: ביצה יג תוספתא: מעילה ג נ"ך: עזרא ג משניות: ערלה ב זוהר: חלק א עמ' קלט-קמ	**שבת קודש פרשת דברים** עלות השחר (72 דק) ... 4:46 | חצות היום ..... 12:43 נץ החמה ..... 5:58 | שקיעה ..... 7:27 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:40 | צאת הכוכבים ..... 7:43 סו"ז קר"ש - גר"א .... 9:21 | צה"כ לשיטת ר"ת .. 8:39

מִי שֶׁזּוֹכֶה לְהִיוֹת אֵצֶל רַבֵּנוּ זַ"ל בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה - כָּל הַשָּׁנָה שֶׁלּוֹ הוֹלֶכֶת בְּצוּרָה אַחֶרֶת לְגַמְרֵי! (משיחותיו של מו"ר הרה"צ שליט"א)